

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

**для написання курсових та наукових робіт
з навчальної дисципліни
«Теорія держави і права»
(для студентів юридичного факультету та
Навчально-наукового інституту заочного навчання
та підвищення кваліфікації)**

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Заслуженого юриста України
Наливайко Л.Р.*

Видання третє, перероблене і доповнене

Дніпро
2018

УДК 340
Б 59

*Схвалено Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, протокол № 7 від 22.03.2018 р.*

Рецензенти:

- Пальченкова В.М.** – завідувач кафедри теорії, історії держави і права та міжнародного права Класичного приватного університету, доктор юридичних наук, професор;
Верба І.О. – суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду, кандидат юридичних наук

Укладачі:

- Наливайко Л.Р.** – проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;
Наливайко О.І. – науковий співробітник секретаріату вченої ради Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Рибалкін А.О. – доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Голобутовський Р.З. – доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;
Чепік-Трегубенко О.С. – старший викладач загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Б 59 **Бібліографічний покажчик для написання курсових та наукових робіт з навчальної дисципліни «Теорія держави і права»** (для студентів юридичного факультету та Навчально-наукового інституту заочного навчання та підвищення кваліфікації) / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. 3-є вид., перероб. і доп. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 292 с.

ISBN 978-617-7665-39-6

Бібліографічний покажчик розрахований на широке коло читачів: студентів, слухачів, курсантів, аспірантів, викладачів, а також усіх, хто займається науковими дослідженнями.

ISBN 978-617-7665-39-6

УДК 340

© Укладачі, 2018
© ДДУВС, 2018

З М І С Т

ВСТУП.....	4
ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ	5
ТЕМА 1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	12
ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА ТИПОЛОГІЯ ДЕРЖАВИ.....	24
ТЕМА 3. ФОРМА ДЕРЖАВИ.....	36
ТЕМА 4. ТЕОРІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ.....	53
ТЕМА 5. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ.....	72
ТЕМА 6. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО, ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВА	91
ТЕМА 7. ДЕМОКРАТИЧНА, СОЦІАЛЬНА, ПРАВОВА ДЕРЖАВА.....	113
ТЕМА 8. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРАВА	125
ТЕМА 9. НОРМА ПРАВА.....	136
ТЕМА 10. ФОРМИ ПРАВА	143
ТЕМА 11. ПРАВОТВОРЧИСТЬ. НОРМОТВОРЧА ТЕХНІКА. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ	156
ТЕМА 12. СИСТЕМА ПРАВА І СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА	169
ТЕМА 13. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ	179
ТЕМА 14. ПРАВОВІДНОСИНИ	187
ТЕМА 15. ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА	196
ТЕМА 16. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА	205
ТЕМА 17. ПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА. ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	213
ТЕМА 18. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	225
ТЕМА 19. ЗАКОННІСТЬ ТА ПРАВОПОРЯДОК.....	243
ТЕМА 20. ПРАВОСВІДОМІСТЬ ТА ПРАВОВА КУЛЬТУРА. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ.....	252
ТЕМА 21. ЮРИДИЧНА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ. ЮРИДИЧНИЙ ПРОЦЕС	265
ТЕМА 22. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	273
ТЕМА 23. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ.....	284

ВСТУП

Наукові дослідження базуються на досягненнях науки. Невипадково кожна стаття, брошура, книга включає в себе посилання на попередні дослідження. Доповідь, реферат, дисертація тощо також мають містити огляд літератури за темою. Пошук, обробка та аналіз опублікованих джерел дають змогу виявити рівень дослідженості конкретної теми, створити список використаних джерел. Для цього доцільно використовувати бібліографічні покажчики.

Бібліографічний покажчик з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» підготовлено на основі матеріалів із теорії держави і права та інших суміжних наук, виданих з 1970 по 2018 роки. Він є корисним для підготовки наукових статей, тез доповідей, курсових та конкурсних та інших наукових робіт, рефератів, доповідей на семінарські заняття. Усього до покажчика включено понад 4000 бібліографічних джерел.

Метою цього наукового видання є ознайомлення студентів, слухачів, курсантів, аспірантів та науково-педагогічних з нормативно-правовими актами та останніми науковими дослідженнями, які сприяють формуванню базових знань з теоретичних і практичних питань державотворення та правотворення.

До видання зібрані, проаналізовані і систематизовані такі бібліографічні описи джерел, як: Конституція та інші нормативно-правові акти з урахуванням останніх законодавчих змін, монографії, статті наукових фахових видань, збірники матеріалів наукових та науково-практичних конференцій, семінарів та круглих столів, підручники, навчальні посібники, довідкові видання, словники, енциклопедії, дисертації та автореферати дисертацій, підготовлені та видані як в Україні, так і в інших державах.

Матеріал розташовано за темами, а в межах теми прізвища авторів та назви публікацій – за алфавітом. Кожна тема містить докладний змістовний опис.

Відомості про джерела, включені до бібліографічного покажчика, надані відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів, зокрема: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

- Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посіб. / Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є. О. Гіди. Київ: О. С. Ліпкан, 2010. 260 с.
- Актуальные проблемы теории государства и права: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. зав. / [М. М. Рассолов и др.]; под ред. А. И. Бастрыкина. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. 471 с.
- Алексеев С. С. Теория государств и права: учеб. Москва: Норма, 2005. 496 с.
- Андрусяк Т. Г. Теорія держави і права. Львів: Фонд «Право для України», 1997. 198 с.
- Андрусяк Т. Г., Шульженко Ф. П. Історія політичних і правових вчень Київ: Юрінком Інтер, 1999. 304 с.
- Антошкіна В. К., Мурзіна О. А. Інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України: проблеми теорії та практики: навч. посіб. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 252 с.
- Апт Л. Ф. Теория государства и права: учеб. / под ред. В. Н. Корнева. Москва: Российская академия правосудия, 2013. 558 с.
- Артеменко В. Проектування нормативно-правових актів: навч. посіб. Київ: Фонд «Європа ХХІ», 2007. 256 с.
- Бабін Б. В., Ковбан А. В. Права людини та громадянське суспільство: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2014. 258 с.
- Бабкіна О. В., Волинка К. Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях: навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 144 с.
- Багатомовний юридичний словник-довідник / І. О. Голубовська та ін.; відп. ред. І. О. Голубовська. І. Ю. Штиченко. Київ: Київський ун-т, 2012. 543 с.
- Бадальянц Ю. С., Ягофаров Д. А. Права человека: учеб. пособ. Москва; Рязань: Поверенный, 2006. 519 с.
- Беляева О. М. Теория государства и права в схемах: учеб. пособ. Москва: Эксмо, 2009. 96 с.
- Братановский С. Н., Джамбалаев Я. Р., Епифанов А. Е. Теория государства и права: курс лекций. Москва: Юнити, 2013. 214 с.
- Бухтерева М. А. Форма государства: учеб. пособ. Тюмень: Организ.-науч. и ред.-издат. отдел Тюмен. юрид. ин-та, 2010. 137 с.
- Васильев А. С., Борщевський І. В., Іванов В. В., Канзафарова І. С., При-тченко Р. С., Труба В. І. Теорія права і держави: підруч. Харків: Одіссей, 2007. 447 с.
- Ведерніков Ю. А., Папірна А. В. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 333 с.

- Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: В. Д. Гончаренко (гол.) та ін. Харків: Право, 2016. Том 1: Історія держави і права України. 848 с.
- Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: С. І. Максимов (гол.) та ін. Харків: Право, 2017. Том 2: Філософія права. 1128 с.
- Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: О. В. Петришин (гол.) та ін. Харків: Право, 2017. Том 3: Загальна теорія права. 952 с.
- Великий енциклопедичний юридичний словник. А-Я / за ред. Ю. С. Шемшученка. 2-е вид., переробл. і допов. Київ: Юридична думка, 2012. 1017 с.
- Венгеров А. Б. Теория государства и права: учеб. 10-е изд., стер. Москва: Омега-Л, 2014. 607 с.
- Власов В. И., Власова Г. Б., Денисенко С. В. Теория государства и права: учеб. пособ. / 3-е изд., перераб. и доп. Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. 332 с.
- Волинка К. Г. Теорія держави і права: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: МА-УП, 2006. 240 с.
- Воронин М. В. Основания и проявления системности права: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2016. 196 с.
- Гаврилова Ю. А. Толкование и конкретизация права: учеб. пособ. Волгоград: ФГАОУ ВПО «Волгоградский гос. ун-т», 2015. 46 с.
- Ганич О. А. Правотворчість в державному управлінні: навч. посіб. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 414 с.
- Головатий М. Ф. Демократія: історія, теорія, практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Персонал, 2011. 227 с.
- Головка О. М. Теорія держави та права: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2010. 277 с.
- Гриценко М. В., Летушева Н. И. Теория государства и права: учеб. 7-е изд., перераб. Москва: Академия, 2013. 220 с.
- Гуков А. С. Теория государства и права в схемах и определениях: учеб. пособ. Москва: Финансовый ун-т, 2013. 110 с.
- Гуреев В. И. Юридическая норма: теория и практика: учеб. пособ. Москва: РЭУ им. Плеханова Г. В., 2013. 47 с.
- Гусарєв С. Д. Теорія права і держави: навч. посіб. Київ: Правова єдність, 2008. 270 с.
- Гусарева С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
- Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: моногр. / І. О. Кресіна, О. В. Скрипнюк, А. А. Коваленко, Є. В. Перегуда, О. М. Стойко та ін.; за ред. І. О. Кресіної. Київ: Логос, 2007. 314 с.

- Дроботушенко Е. В. Основы социального государства и социального права: учеб. пособ. Чита: ЗабГУ, 2013. 276 с.
- Дудченко О. С. Теорія держави і права: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 99 с.
- Ершов В. В., Марченко М. Н. Современное правопонимание: курс лекций. Москва: НОРМА, 2016. 367 с.
- Загальна теорія держави та права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / О. Л. Копиленко, О. В. Зайчук, А. П. Заєць, В. С. Журавський та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
- Загальна теорія держави та права: навч. посіб. / В. В. Копейчиков, А. М. Колодій, С. Л. Лисенков та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2000. 320 с.
- Загальна теорія держави та права: навч. посіб. / Р. А. Калюжний, С. М. Тимченко, Н. М. Пархоменко, С. М. Легуша. Київ: Паливода А. В., 2007. 296 с.
- Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Теорія держави та права. Академічний курс: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
- Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження: моногр. / ред.: О. В. Зайчук, С. В. Бобровник. Київ: ЮСТІНІАН, 2004. 211 с.
- Зыков С. В. Актуальные проблемы правовой теории государства: учеб. пособ. Москва: ЮНИТИ, 2013. 181 с.
- Камінська Н. В. Словник міжнародно-правових термінів. Київ: КУТЕП, 2013. 150 с.
- Кармаліта М. В., Старостюк А. В. Теорія держави: навч. посіб. Ірпінь: [б. в.], 2013. 152 с.
- Карпунов В. М. Теорія держави та права: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид. Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005. 208 с.
- Каткова Т. Г. Теорія держави і права: навч. посіб. у визнач. і табл. Харків: Право, 2014. 94 с.
- Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: підруч. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
- Кириченко В. М., Куракін О. М. Теорія держави та права: модульний курс: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2010. 264 с.
- Комаров С. А. Общая теория государства и права: учеб. 7-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 512 с.
- Коталейчук С. П. Теорія держави та права: навч. посіб. для підготов. до держ. іспитів. Київ: КНТ, 2009. 320 с.
- Котюк В. О. Загальна теорія держави та права: навч. посіб. Київ: Атіка, 2005. 592 с.
- Кузнецов И. А. Теория государства и права: учеб. 4-е изд., доп. и перераб. Волгоград: Волгоградского фил. ФГОБУ ВПО РАНХиГС, 2013. 319 с.

- Кузьмін С. А., Карпенко Д. М. Теорія держави та права в питаннях і відповідях: посіб. Київ: Паливода А. В., 2010. 128 с.
- Кулапов В. Л. Теория государства и права: учеб. Москва: КноРус, 2014. 380 с.
- Лазарева В. В. Общая теория права и государства: учеб. Москва: Юристь, 2005. 520 с.
- Лациба М. В. Місцева демократія в Україні: нові стандарти. Київ: Агентство «Україна», 2013. 232 с.
- Левченко К. Б. Людина. Свобода. Демократія. Київ: Юрисконсульт, 2006. 621 с.
- Лемак В. В. Загальна теорія держави та права: навч. посіб. Ужгород: Медіум, 2003. 251 с.
- Леоненко Н. Т. Законодательная техника: науч. пособ. Новосибирск: РАНХиГС, 2015. 275 с.
- Лившиц Р. З. Теория права: учеб. 2-е изд. Москва: БЕК, 2001. 224 с.
- Лукашева Е. А. Права человека и правовое социальное государство в России: учеб. пособ. Москва: Норма, 2011. 399 с.
- Лушников А. М. Теория государства и права: базовый курс: учеб. пособ. Москва: Юрлитинформ, 2013. 270 с.
- Макушев П. В., Хрідочкін А. В. Теорія правозастосування: навч. посіб. Дніпро: Гельветика, 2018. 360 с.
- Малахов В. П. Общая теория права и государства. К проблеме правопонимания: учеб. пособ. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. 143 с.
- Малько А. В. Теория государства и права в вопросах и ответах: учеб.-метод. пособ. 5-е изд. Москва: Дело, 2014. 350 с.
- Марченко М. Н. Теория государства и права: учеб. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Проспект; Изд-во Московского ун-та, 2016. 636 с.
- Марченко М. Н., Дерябина Е. М. Теория государства и права: схемы с комментариями: учеб. пособ. Москва: Проспект, 2014. 198 с.
- Марченко М. Н. Теория государства и права в вопросах и ответах: учеб. пособ. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Проспект, 2014. 239 с.
- Марчук В. М., Корольков О. В. Теорія держави і права: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 415 с.
- Матузов Н. И., Малько А. В. Теория государства и права: учеб. 4-е изд., испр. и доп. Москва: Дело, 2016. 525 с.
- Мелехин В. А. Теория государства и права: учеб. Москва: Маркет ДС, 2007. 640 с.
- Морозова Л. А. Теория государства и права: учеб. 5-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2013. 663 с.
- Мухаев Р. Т. Теория государства и права: учеб. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт, 2014. 584 с.
- Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.

- Наливайко Л. Р., Беляєва М. В. Політична функція Української держави: теоретико-правові та конституційно-правові засади: моногр. Київ: Хай-Тек Прес, 2013. 316 с.
- Наливайко Л. Р., Грицай І. О. Неурядові правозахисні організації України: навч. посіб. (2-ге вид., перероб. та допов.). Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 245 с.
- Нерсесянц В. С. Загальна теорія права і держави: підруч. для юрид. вуз. і фак. Москва: НОРМА ИНФРА, 2010. 552 с.
- Новик М. К., Новик В. А. Теорія держави та права: практикум. Житомир: Полісся, 2004. 213 с.
- Новітнє вчення про тлумачення правових актів: навч. посіб. / В. Г. Ротань та ін.; відп. ред. В. Г. Ротань. Харків: Право, 2013. 751 с.
- Осауленко О. І. Загальна теорія держави та права: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ: Істина, 2007. 336 с.
- Основы права: учеб. пособ. / [В. В. Блажеев и др.]; под ред. В. В. Блажеева. Москва: Проспект, 2013. 384 с.
- Пендюра М. М. Теорія держави і права: навч. посіб. Київ: О. С. Ліпкан, 2013. 302 с.
- Перевалов В. Д. Теория государства и права: учеб. 3-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт, 2013. 428 с.
- Письменицький А. А., Слинко Д. В., Спаський А. С. Теорія держави та права: навч. посіб. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 242 с.
- Плавич В. П. Проблеми сучасного праворозуміння: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 215 с.
- Погребной И. М. Теория права: учеб. пособ. 3-е изд., испр. и доп. Харків: Основа, 2003. 128 с.
- Поляков А. В. Общая теория права: проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода: учеб. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Проспект, 2016. 832 с.
- Правова доктрина України: у 5-ти т. / редкол.: В. Я. Тацій [та ін.]. Харків: Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / [О. В. Петришин та ін.]; за заг. ред. О. В. Петришина. 2013. 975 с.
- Правові системи сучасності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Юридична думка, 2012. 490 с.
- Протасов В. Н. Теория государства и права: учеб. Москва: Юрайт, 2014. 494 с.
- Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. 5-те вид., зі змін. Київ: Атіка, 2001. 176 с.
- Радько Т. Н. Теория государства и права в схемах и определениях: учеб. пособ. Москва: Проспект, 2014. 175 с.
- Радько Т. Н., Лазарев В. В., Морозова Л. А. Теория государства и права: учеб. Москва: Проспект, 2014. 562 с.

- Рассказов Л. П. Теория государства и права: учеб. 6-е изд. Москва: РИ-ОР, 2014. 473 с.
- Ришелюк А. М. Законотворчість в Україні: навч. посіб. Київ: Ін-т законодавства, 2013. 383 с.
- Романенкова Е. Н. Теория государства и права: конспект лекций: учеб. пособ. Москва: Проспект, 2014. 94 с.
- Рудик П. А. Основы теории держави: навч. посіб. Київ: Алерта, 2013. 206 с.
- Самоленский М. Б. Теория государства и права: учеб. Москва: ИНФРА-М, 2013. 270 с.
- Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій): навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Ун-т «Україна», 2013. 197 с.
- Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність; Алерта, 2014. 524 с.
- Скірський І. В. Теорія держави та права: навч. посіб. Вінниця: [б. в.], 2006. 292 с.
- Словник юридичних термінів і понять: навч. посіб. / [В. Г. Гончаренко та ін.]; за ред. В. Г. Гончаренка та З. В. Ромовської. Київ: Юстініан, 2013. 597 с.
- Субботін В. М., Філонов О. В. та ін. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 327 с.
- Сухонос В. В. Теорія держави і права: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2005. 536 с.
- Теория государства и права: курс лекций / С. Н. Братановский, Я. Р. Джамбалаев, А. Е. Елифанов. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. 214 с.
- Теория государства и права: учеб. / [В. К. Бабаев и др.]; под ред. В. К. Бабаева. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт, 2013. 715 с.
- Теория государства и права: учеб. для вуз. / под ред. В. М. Корельского, В. Д. Перевалова. 2-е изд. Москва: ИНФРА М-НОРМА, 2002. 616 с.
- Теорія держави і права в тестових завданнях: навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, О. І. Наливайко, Є. В. Касяненко, В. В. Обушко, О. М. Сеньків, О. С. Чепік-Трегубенко; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. 3-є вид. Дніпропетровськ: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 548 с.
- Теорія держави і права: навч. посіб. / [С. К. Бостан та ін.]. Київ: Академія, 2013. 346 с.
- Теорія держави і права: навч. посіб. для підготов. до держ. іспитів / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. 5-те вид., допов. і змін. Харків: Право, 2016. 198 с.
- Теорія держави і права: практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук; за заг. ред. Ф. П. Шульженка. Київ: КНЕУ, 2013. 308 с.

- Теорія та практика правозастосування у тестових завданнях: навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, Р. З. Голобутовський, Е. В. Звягіна, І. С. Кузьміна, О. І. Наливайко, О. С. Чепік-Трегубенко; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2017. 316 с.
- Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law) / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.
- Третьякова Е.-Д. С. Правотворчество и экспертиза нормативных правовых актов: учеб. пособ. Новосибирск: Новосибирский гос. технический ун-т, 2013. 59 с.
- Хахуліна К. С., Малига В. А., Стаднік І. В. Теорія держави та права в схемах та визначеннях: навч. посіб. Донецьк: Донбас, 2011. 340 с.
- Хрестоматія по теорії государства и права / под общ. ред. И. И. Лизиковой. 2-е изд. Москва: Проспект, 2009. 720 с.
- Хропанюк В. Н. Теория государства и права: учеб. 3-е изд. Москва: ОМЕГА-Л, 2008. 336 с.
- Черданцев А. Ф. Теория государства и права: учеб. для вуз. Москва: Юристъ, 2003. 393 с.
- Шестопалова Л. Теорія права та держави: навч. посіб. Київ: Паливода А. В., 2012. 256 с.
- Энциклопедический юридический словарь / В. Н. Додонов. 2-е. изд. Москва: ИНФРА-М, 1999. 367 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. Том 1: А-Г. 672 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1999. Том 2: Д-Й. 744 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2001. Том 3: К-М. 792 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. Том 4: Н-П. 720 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. Том 5: П-С. 736 с.
- Юридична енциклопедія: в 6-ти томах / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. Том 6: Т-Я. 768 с.
- Ямбушев Ф. Ш., Тараканова Н. Г. Теория государства и права: учеб. пособ. 2-е изд., перераб. и доп. Саранск: Принт-Издат, 2013. 315 с.

ТЕМА 1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Поняття та система теорії держави і права, її об'єкт, предмет, ознаки. Функції теорії держави і права: поняття, види та їх характеристика.

Методологія і методи в пізнанні держави і права. Загальні (філософські) підходи до дослідження держави і права. Загальнонаукові методи пізнання держави і права. Спеціальні та власні методи правознавства.

Понятійно-категоріальний апарат та концепція теорії держави і права. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук. Теорія держави і права та суспільні науки: питання взаємодії. Теорія держави і права як навчальна дисципліна: поняття, система, завдання.

Ключові поняття:

теорія, закономірність, теорія держави і права, риси теорії держави і права, предмет теорії держави і права, структура предмета теорії держави і права, функції теорії держави і права, загальні функції теорії держави і права, спеціальні(власні) функції теорії держави і права, аксіологічна функція, онтологічна функція, евристична функція, прогностична функція, методологічна функція, ідеологічна функція, політична функція, системотворча функція, комунікативна функція, навчальна функція, науково-прикладна функція, метод теорії і держави права, методологія теорії держави і права, структура методології теорії і держави права, філософські підходи, загальнонаукові методи, власні методи, спеціальні методи, теорія держави і права як наука, теоретичні юридичні науки, історичні юридичні науки, галузеві юридичні науки, прикладні юридичні науки, понятійно-категоріальний апарат теорії держави і права, концепція теорії держави і права, загальнотеоретичні юридичні поняття, теорія держави і права як навчальна дисципліна.

Дисертації, автореферати:

1. Андріюк В. В. Теоретико-методологічні основи юридичного прогнозування: дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2006. 207 с.
2. Баланаєва О. В. Лексико-семантична, словотворча і синтаксична структура сучасної юридичної терміносистеми (на матеріалі російської, української, німецької термінологій): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Донецьк, 2013. 20 с.
3. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 24 с.
4. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 208 с.

5. Бутенко В. О. Феноменологічні, методологічні та практичні основи правової експертизи юридичних документів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 19 с.
6. Вербенець М. Б. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2004. 242 с.
7. Воронов І. О. Правова держава як предмет політології: історія, теорія, методологія дослідження: дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2003. 399 с.
8. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
9. Гетьман О. М. Теоретико-методологічні проблеми історико-правової науки в працях українських вчених ХІХ - початку ХХ сторіччя: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2006. 177 с.
10. Гиляка О. С. Юридичний документ: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.
11. Глухарёва Л. И. Права человека в системе теории права и государства: общетеоретические, философско-правовые и методологические проблемы: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2004. 417 с.
12. Горгота О. Б. Методологія історико-філософського дослідження: від раціоналістичного монізму Г.В.Ф. Гегеля до комунікативного плюралізму К. Ясперса: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2007. 185 с.
13. Грачёв М. В. Иоганн Вольфганг Гёте как гносеолог и методолог: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 2003. 168 с.
14. Гумовська І. М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти: дис. ... канд. філол. наук. Львів, 2000. 186 с.
15. Дубов Г. О. Становлення методології юридичних досліджень: особливості радянського та сучасного етапів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 16 с.
16. Іванов В. Ф. Методологія та методика дослідження змісту масової комунікації: дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 1996. 467 с.
17. Кельман М. С. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 35 с.
18. Комарницька Т. К. Структурно-семантичні та функціональні особливості сучасної японської юридичної термінології: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2010. 20 с.
19. Корнев А. В. Консервативная и либеральная теории государства и права в России (ХІХ – начало ХХ вв.): дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2004. 428 с.
20. Коцюбинська О. Ю. Теорія держави і права: системний аналіз сучасного стану та перспектив розвитку: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 199 с.

21. Кривцова І. С. Методологічна роль синергетики у порівняльно-правовому пізнанні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2008. 233 с.
22. Кузенко О. В. Структуралістська методологія та її роль в соціально-гуманітарних дослідженнях: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2006. 166 с.
23. Кучук А. М. Феномен правового поліцентризму: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.
24. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 20 с.
25. Меленко О. В. Методологія правознавства в науковій спадщині Б.О. Кістяківського: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2008. 196 с.
26. Мірошкина Н. В. Природничо-наукові аспекти цивілізаційних досліджень (методологічний та філософсько-історичний аналіз): дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 1999. 162 с.
27. Ноздрін О. М. Правове життя як категорія сучасної юридичної науки: теоретико-методологічне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2013. 20 с.
28. Паночко М. М. Розвиток української юридичної термінології в Західній Україні (1772-1918 рр.): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2013. 20 с.
29. Пучков О. А. Юридическая антропология и развитие науки о государстве и праве (теоретические основы): дис. ... д-ра юрид. наук. Екатеринбург, 2001. 502 с.
30. Рижков А. Г. Юридична термінологія корейської мови: структура та семантика: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2007. 253 с.
31. Рустемов О. Д. Юридична термінологія кримськотатарської мови: еволюція розвитку, сучасний стан, способи кодифікації: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2012. 19 с.
32. Тихоновский Ф. И. Понимание права в советской юридической науке: 1917-1938 гг: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 187 с.
33. Чистякова Ю. В. Методологічна роль семіотичного підходу у порівняльно-правовому пізнанні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 24 с.
34. Чугунов Ю. О. Норма права и правоотношение (вопросы теории): дис. ... канд. юрид. наук. Коломна, 2003. 187 с.
35. Шаблій О. А. Міжмовна термінологічна омонімія як проблема термінографії і перекладу (на матеріалі німецької та української юридичних терміносистем): дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2002. 254 с.
36. Шапиро Е. А. Системный анализ методологических проблем теории государства и права как науки: дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2000. 220 с.

37. Шипков К. А. Когнитивно-деривационный и интерпретационный потенциал языка права (на материале терминосферы «теория государства и права»): дис. ... канд. филол. наук. Ставрополь, 2004. 182 с.
38. Щетинин С. А. Правовая глобализация: понятие и основные формы: теоретико-методологические аспекты: дис. ...канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2009. 146 с.
39. Яковлев А. В. Институциональный подход в юридической теории государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 194 с.

Монографії:

1. Баймуратов М. О., Львова Є. О., Бабін Б. В. Міжнародний економічний правопорядок: актуальні питання правового регулювання: моногр. Суми: Університетська книга, 2011. 257 с.
2. Белая-Тиунова Л. Г. Служебная карьера в Украине: моногр. Одеса: Феникс, 2011. 538 с.
3. Бобрик В. І. Теоретичні передумови оптимізації цивілістичного судочинства: моногр. Київ: Леся, 2014. 86 с.
4. Гацалов Р. Р. Лидерская теория происхождения государства и права: актуальные проблемы теории и практики: моногр. Санкт-Петербург: Политехнический ун-т, 2013. 111 с.
5. Гетьман І. В. Концепція правового спілкування: зміст, витоки, перспективи. Харків: Право, 2007. 240 с.
6. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки: моногр. Львів: Тріада-плюс, 2010. 211 с.
7. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: моногр. Харків: Права людини, 2015. 277 с.
8. Оніщенко Н. М. Правова система і держава в Україні: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 132 с.
9. Сердюк О. В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права: моногр. Харків: Яшма, 2007. 320 с.
10. Сырых В. М. Метод правовой науки. Москва: Юридическая литература, 1980. 176 с
11. Тягнирядно Є. В., Яворська Г. Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика: моногр. Одеса: ОДУВС, 2009. 188 с.

Наукові статті:

1. Абасов Г. Г. Проблеми визначення та структурні елементи методології дослідження гарантій прав місцевого самоврядування. *Юрист України*. 2012. № 1-2. С. 29-34.
2. Айтов С. Ш. Історична антропологія та пізнавальний потенціал синергетики. *Гуманітарний журнал*. 2014. № 1-2. С. 64-67.

3. Андрусишин Б. Юридичні та фактичні підстави незалежності української держави. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 114-122.
4. Антонов В. О. Методологія дослідження принципів системи забезпечення національної безпеки України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 104-108.
5. Арнаутова Л. П. О. В. Сурілов про призначення та функції теорії держави і права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С. 214-221.
6. Батрименко О. В. Методологія дослідження бюрократії як феномену суспільно-політичного життя. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 1. С. 54-57.
7. Білас І. Г., Білас Ф. І. Трансформація загальної теорії держави і права у сучасну юриспруденцію та її функціональне призначення у формуванні праворозуміння юристів. *Наше право*. 2015. № 4. С. 5-16.
8. Бобрик В. І. Методологічні підходи до поняття «диференціація» в юридичній науці. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 14-18.
9. Богуцька Н. М. Методологічне значення юридичних конструкцій у контексті методу правознавства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 10-17.
10. Буга Г. С., Буга В. В. Історичні витоки та сучасність юридичної освіти та науки в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 14-20.
11. Буран В. В. Місце науки поліцейського права в сучасній системі юридичних знань та правовій системі України. *Наука і правоохорона*. 2016. № 2. С. 229-235.
12. Варламова Н. Методологія юридичної науки: спокуса постмодерном. *Право України*. 2014. № 1. С. 69-77.
13. Ветютнев Ю. Методологічні проблеми розуміння істини як правової цінності. *Право України*. 2014. № 1. С. 106-112.
14. Вибрана бібліографія сучасних монографічних праць з філософії права і методології правознавства. *Право України*. 2011. № 8. С. 233-234.
15. Вільчинська С. Проект методології нового типу (підхід філософської антропології). *Університетська кафедра*. 2018. № 7. С. 93-98.
16. Гаврилюк Р. Чи можливо наукове неklasичне пізнання права? *Право України*. 2014. № 1. С. 94-105.
17. Гальченко М. С. Методологічна природа мислення в еволюції пізнавальних дискурсів. *Гілея*. 2018. Вип. 131. С. 251-255.
18. Ганьба Б. Системний підхід та його застосування в дослідженні державно-правових явищ. *Право України*. 2000. № 3. С. 41-44.

19. Голюк В. Я. Методологія системного аналізу та його використання у формуванні державної економічної політики. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2016. Вип. 19 (1). С. 32-35.
20. Гриценко Д. До питання методології наукових досліджень. *Гуманітарні науки.* 2010. № 2. С. 154-158.
21. Гусарев С. Діяльнісний підхід у структурі методології сучасного правознавства. *Право України.* 2011. № 8. С. 160-166.
22. Гусарев С., Колодій А. Фундаменталізація теорії держави і права. *Право України.* 2009. № 4. С. 194-196
23. Денисов С. Використання діалектико – матеріалістичного методу в пізнанні права. *Право України.* 2014. № 1. С. 86-93.
24. Дубов Г. О. Плюралізм правової методології: зміст, особливості інтерпретацій та умов формування юридичної науки на сучасному етапі розвитку. *Часопис Київського університету права.* 2011. № 1. С. 48-51.
25. Єрмоленко І. Проблеми методології дослідження правових феноменів у творчості Б. Кістяківського. *Підприємництво, господарство і право.* 2009. № 8. С. 126-129.
26. Жуков В. Н. Место теории государства и права, философии права и истории политических учений в системе высшего юридического образования. *Государство и право.* 2000. № 12. С. 99-102.
27. Завальнюк В. В. Антропологія в системі цінностей права. *Актуальні проблеми держави і права.* 2012. Вип. 68. С. 31-37.
28. Завальнюк В. В. Юридична антропологія та інші напрями антропологічного знання. *Актуальні проблеми держави і права.* 2008. Вип. 44. С. 342-345.
29. Завальнюк В. В. Юридична антропологія та правозначуща поведінка. *Митна справа.* 2013. № 6. С. 3-15.
30. Завальнюк В. Юридична антропологія та типологія сучасного праворозуміння. *Юридичний вісник.* 2014. № 2. С. 14-18.
31. Завальнюк В. Юридична антропологія влади. *Юридичний вісник.* 2013. № 4. С. 5-9.
32. Завальнюк В. Юридична антропологія у формуванні правової культури сучасного українського суспільства. *Evropsky politicky a pravni diskurz.* 2014. Svazek 1., 6. vydání. С. 38-46.
33. Зякун А. І., Дегтяр Р. О. Методологічні основи юридичної психології як науки. *Правові горизонти.* 2017. Вип. 6. С. 7-10.
34. Івашев Є. В. Антропологія як підґрунтя аксіології права: людські потреби – інтереси – цінності. *Актуальні проблеми держави і права.* 2011. Вип. 61. С. 298-305.
35. Кампо В. Філософія і розвиток інноваційної методології досліджень у сфері конституційної юстиції в Україні. *Юридична Україна.* 2014. № 3. С. 33-38.

36. Кельман М. Аналіз традиційності і новацій у розвитку теорії держави і права. *Право України*. 2006. № 9. С. 38-42.
37. Кельман М. С., Кельман Р. М. Методологія як форма мислення. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 38-44.
38. Ковальчук С. О. Методологія вчення про речові докази у кримінальному процесі. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*. 2017. № 4. С. 184-190.
39. Козюбра М. Загальнотеоретичне правознавство: стан та перспективи. *Право України*. 2010. № 1. С. 32-43.
40. Козюбра М. І. Місце філософії права в системі суспільствознавства (до питання про дисциплінарний статус філософії права). *Проблеми філософії права*. 2003. Т. 1. С. 27-32.
41. Козюбра М. Методологія правознавства та методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України*. 2014. № 1. С. 22-32.
42. Копейчиков В. В. Проблеми загальної теорії держави та права. *Право України*. 1993. № 4. С. 91-92.
43. Коростей В. На захист конституційного вчення про державу і права. *Право України*. 2002. № 3. С. 25-27.
44. Косович В. Юридичний техніко-технологічний інструментарій та верховенство права (методологія дослідження). *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2018. Вип. 66. С. 14-26.
45. Кравец К. А. Синергетика – теорія самоорганізації. *Управління розвитком*. 2013. № 14. С. 141-142.
46. Кравчук М. Сучасна методологія пізнання юриспруденції. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С. 114-117.
47. Кресін О. Розвиток методології порівняльного правознавства: історичний аспект. *Право України*. 2006. № 2. С. 128-130.
48. Кресін О. Формування теоретико-методологічних засад порівняльного правознавства у працях Пауля Йоганна Анзельма фон Файербаха. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 380-394.
49. Кривчик Г. Г. Методологічні принципи як норми етичного і професійного кодексу історика. *Проблеми політичної історії України*. 2018. Вип. 13. С. 270-280.
50. Кротов К. В. Теологія як антропологія у філософії неопротестантизму. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. Вип. 9. С. 50-54.
51. Крушельницька Т. А. Теорія синергетики – нова методологія розвитку податкової системи. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління*. 2010. № 2. С. 25-29.

52. Кукарцев О. В. Значення методу типологізації у методології порівняльного історико-соціологічного дослідження імперій Ш. Айзенштадта. *Гілея*. 2018. Вип. 131. С. 387-391.
53. Кунев Ю. Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема. *Право України*. 2009. № 11. С. 118-123.
54. Кунев Ю. Об'єкт правознавства: системодіяльний підхід. *Право України*. 2008. № 3. С. 32-35.
55. Курінний Є. Об'єкт права: доктринальні питання визначення категорії. *Право України*. 2003. № 10. С. 33-36.
56. Куринная А. Ф., Медуница А. Н., Мороко Л. В. Синергетика как эвристический инструмент в работе над словом. *Горизонти освіти*. 2013. № 3. С. 29-34.
57. Кучук А. М. Методологія правознавства: пропедевтичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 4 (1). С. 21-24.
58. Кучук А. М. Моделі розвитку юридичної науки: філософсько-правовий дискурс. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 62-67.
59. Кучеренко Д. С. Правничі поняття і термінологія у методології юридичної науки. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 30-38.
60. Лобода Ю. Плюралізація методології правової науки і проблема розмежування наукових дисциплін: до питання про дисциплінарну приналежність досліджень правової традиції у науці радянського періоду та сучасній вітчизняній правовій науці. *Юридична Україна*. 2009. № 5. С. 4-7.
61. Максимов С. Антропологічні передумови правової теорії: досвід класичної філософії права. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2002. Вип. 37. С. 64-69.
62. Мамченко Н. Теорія та філософія права: проблема розмежування. *Підприємство, господарство і право*. 2012. № 12. С. 3-5.
63. Манжул І. В. Визначення методів пізнання в науковій літературі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 11. С. 11-17.
64. Мельник П. П. Синергетика як складова методології системи екологічного менеджменту. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.2. С. 292-298.
65. Минченко О. Герменевтика как философско-правовая основа юридической лингвистики. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 97-100.
66. Михайлюк О. В. Соціокультурний підхід як методологія історичного дослідження. *Український селянин*. 2016. Вип. 16. С. 9-14.
67. Мірошниченко М. Системно-інформаційний підхід у контексті методологічного забезпечення наукового аналізу проблем теорії правової системи України. *Право України*. 2007. № 6. С. 22-25.

68. Молодцов О. В. Методологічні аспекти теорії інституціональних матриць у контексті динаміки інституціональних змін. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2018_1_8
69. Мосьондз С. О. Орієнтири ефективного публічного адміністрування науки в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 172-177.
70. Оборотов Ю. Аспекти розгортання методології юриспруденції. *Право України*. 2014. № 1. С. 33-39.
71. Онищук І. Техніка юридичного письма: понятійно-категоріальний. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 87-94.
72. Оніщенко Н. М. Методологія теорії держави і права (деякі аспекти розгляду). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 3-20.
73. Павлишин О. Методологічне значення семіотики права та її місце у структурі правового пізнання. *Право України*. 2014. № 4. С. 160-165.
74. Павлов С. Методологія наукового пізнання правових традицій. *Право України*. 2007. № 10. С. 17-21.
75. Панов М. Проблеми методології формування категоріально-понятійного апарату юридичної науки. *Право України*. 2014. № 1. С. 50-60.
76. Панов М. Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2-3. С. 47-51.
77. Пацурківський П. Методологія правопізнання Євгена Ерліха: неklasична парадигма: [австр. вчений-правознавець]. *Право України*. 2012. № 9. С. 383-391.
78. Пендяга Г. Щодо питання організації та методології проведення правової практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 4. С. 15-18.
79. Подорожна Т. Конституційно-правові категорії в системі понятійно-категоріального апарату конституційного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 15-17.
80. Поліщук Н. Прагматизм: деабсолютизація філософської методології (історико-філософський аспект). *Філософська думка*. 2008. № 4. С. 100-121.
81. Рабінович П. Загальна теорія права та держави: стан, тенденції. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 364-374.
82. Рабінович П. М. Загальнотеоретичне право та державознавство в Україні: здобутки, проблеми, перспективи. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 1. С. 16-26.

83. Рабінович П. Методологія вітчизняного загальнотеоретичного праводержавознавства: деякі сучасні тенденції. *Право України*. 2014. № 1. С. 11-21.
84. Рабінович П. Пріоритетна функція загальнотеоретичного праводержавознавства. *Право України*. 2010. № 1. С. 25-31.
85. Рабінович П. Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права. *Право України*. 2013. № 5. С. 240-244.
86. Рабінович П. Проблеми трансформації методології вітчизняного правознавства: досягнення, втрати, перспективи. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 4 (31). С. 3-14.
87. Ракітянська Л. М. Наукові підходи як теоретико-методологічне підґрунтя педагогічних досліджень. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 163. С. 124-129.
88. Руденко С. В. Основні принципи історико-філософської концепції З. А. Каменського (методологічні та методичні аспекти). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 2. С. 24-28
89. Саїдов А. Методологічні проблеми антропології права. *Право України*. 2014. № 1. С. 56-165.
90. Саїдов А. Порівняльне правознавство та закономірності розвитку права в умовах глобалізації. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 463-472.
91. Салихов М. М. Методологія дослідження проблем впливу права на государство в світє соціологіческих дослідвань. *Аграрное и земельное право*. 2013. № 9. С. 111-116.
92. Семеніхін І. До питання про співвідношення і взаємодію правової доктрини та юридичної науки. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 64-72.
93. Сивий Р. До методології системного дослідження приватного права у структурі позитивного права: формально та діалектико-логічний аспект. *Право України*. 2004. № 12. С. 58-68.
94. Ситар І. В. Структурні складові методології управління школою. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 4. С. 124-132.
95. Скакун О. Загальна теорія права і держави: проблематизація та переосмислення метатеорії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 27-36.
96. Скиба Е. К. Принцип методологічного плюралізму як інструмент дослідження концепту «гендерна ідентичність». *Грані*. 2018. Т. 21. № 1. С. 12-18.

97. Скрипнюк В. М. Методологія компаративного аналізу в сучасних конституційно-правових дослідженнях. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 85-90.
98. Скрипнюк О. Методологічні проблеми теорії конституційного права. *Право України*. 2013. № 5. С. 253-261.
99. Сорока М. В. Методологічні засади дослідження історії української політичної філософії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 3. С. 26-32.
100. Сосновська О. О. Поняття економічної безпеки підприємства в контексті різних методологічних підходів. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 443-448.
101. Сосновська О. О. Синтез методологічних підходів як основа пізнання сутності економічної безпеки підприємства. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 207-220.
102. Стеценко С. Біоюриспруденція – фундаментальна частина сучасного загальнотеоретичного правознавства. *Право України*. 2013. № 9. С. 194-216.
103. Тимошина О. Методологічні підстави соціології права: Л. Петражицький vs. Є. Ерліх. *Право України*. 2014. № 1. С. 195-202.
104. Тихомиров О. Компаративний метод: постнекласична інтерпретація. *Право України*. 2014. № 4. С. 197-203.
105. Тихомиров О. Методологія юридичної компаративістики: проблеми філософського осмислення. *Право України*. 2006. № 2. С. 32-34.
106. Тімочко О. Проблеми розвитку методології сучасного правознавства. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 11. С. 10-13.
107. Тімочко О.Ю. Про предмет і об'єкт теорії держави та права. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2007. Вип. 2. С. 64-70.
108. Халилова Р. М. Специально-юридическая методология исследования реализации права человека на защиту закона. *Современное право*. 2013. № 6. С. 25-28.
109. Хахуліна К. С. Теорія держави і права як основа буття юриспруденції. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1. С. 116-121.
110. Цвік М. Основні напрямки наукових досліджень в галузі теорії та історії держави і права. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2-3. С. 25-37.
111. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Антропологія права і влади як філософсько-правова проблема. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2017. Вип. 2. С. 7-20.
112. Честнов І. Посткласична методологія права. *Право України*. 2014. № 1. С. 78-85.

113. Чорноморденко І. Позанаукова і наукова методологія. Постановка проблеми. *Університетська кафедра*. 2018. № 7. С. 85-92.
114. Шайтан О. Теорія держави та права (проблеми вивчення). *Історія України*. 2001. № 6. С. 6-8.
115. Шафіров В. Людиноцентристський підхід як методологічна основа наукових досліджень у правознавстві. *Право України*. 2014. № 1. С. 148-155.
116. Шевченко М. Є. Деякі аспекти методологічного комплексу сучасної методичної науки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2017. Вип. 58. С. 178-183.
117. Шмоткін О. В. Філософія права як фундаментальна юридична наука. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 307-320.
118. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 81-86.
119. Ющик О. До питання методології пізнання законодавчого процесу в Україні. *Право України*. 2009. № 10. С. 89-95.
120. Ющик О. До проблеми розвитку методології права. *Право України*. 2014. № 1. С. 40-49.
121. Яцино К. С. Соціологія права: деякі аспекти методології. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 160-169.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА ТИПОЛОГІЯ ДЕРЖАВИ

Поняття та ознаки держави. Сутність та соціальне призначення держави. Причини та передумови походження держави. Теорії походження держави: основні положення та їх представники.

Державна влада: поняття та елементи. Співвідношення держави і державної влади.

Суверенітет держави: поняття, ознаки та нормативно-правова регламентація. Суверенітет держави, суверенітет народу, суверенітет нації: питання співвідношення та взаємодії.

Типологія держав: поняття та характеристика. Відмінності між типами держави. Підходи до визначення типології держави: формаційний і цивілізаційний.

Ключові поняття:

держава, ознаки держави, територія, населення, публічна влада, громадянство, патріархальна теорія походження держави, теологічна теорія походження держави, договірна теорія походження держави, органічна теорія походження держави, теорія насильства, класова теорія походження держави, олігархічна теорія походження держави, теократична теорія походження права, теологічна теорія походження права, природно-правова теорія походження права, суверенітет, суверенітет держави, види державного суверенітету, суверенітет народу, суверенітет нації, суверенні права, верховенство, соціальна влада, державна влада, нація, сутність держави, первісна держава, рабовласницька держава, феодална держава, капіталістична держава, соціалістична держава, світська держава, теократична держава, постсоціалістична (перехідна) держава, типологія держави, тип держави, формаційний підхід до типології держав, цивілізаційний підхід до типології держав, первісна цивілізація, вторинна цивілізація, класифікації держав за цивілізаційним підходом, економічний базис соціалістичної держави.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.

- ❖ Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.
- ❖ Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 46. Ст. 617.

Дисертації, автореферати:

1. Бабенко К. А. Принцип поділу державної влади та сучасні проблеми його реалізації в Україні (конституційно-правовий аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2004. 212 с.
2. Бабурин С. Н. Территория государства: теоретико-правовые проблемы: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 1998. 297 с.
3. Беззубко Б. І. Вдосконалення державних механізмів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Маріуполь, 2017. 20 с.
4. Белов А. В. Международно-правовые аспекты двойного гражданства: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2002. 192 с.
5. Береза О. І. Органи більшовицької влади та управління в українському селі в 1917-1920 рр. (державно-управлінський аспект): дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2006. 224 с.
6. Бодрухин В. М. Князівська влада і проблеми державотворення в Україні: удільний період (XII-XIV ст.): дис. ... д-ра іст. наук. Донецьк, 2005. 419 с.
7. Бочкова М. С. Суверенитет в условиях политических трансформаций: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 217 с.
8. Бредихин А. Л. Суверенитет как политико-правовой феномен: дис. ... канд. юрид. наук. Белгород, 2011. 165 с.
9. Гапотій В. Д. Теоретичні та практичні аспекти суверенітету народу, нації та держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 17 с.
10. Дьяконов В. В. Контроль и надзор в системе функций государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 209 с.
11. Забейворота Т. В. Модернізація системи державного управління в умовах децентралізації влади: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2017. 20 с.
12. Зварич Р. В. Національна держава: поняття, ознаки, функції: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 214 с.
13. Каламанова С. В. Суверенитет государства в условиях глобализации: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 203 с.
14. Клиненко О. В. Сутність і особливості унітарного та федерального державно- територіального устрою: політологічний аналіз: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1996. 185 с.

15. Конотопцев О. С. Концептуальні основи реформування територіальної організації державного управління: дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2003. 207 с.
16. Кремень Т. В. Трансформація державного суверенітету в умовах глобалізації: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2004. 178 с.
17. Лебедева О. В. Сутність держави та її типологія: теоретичні засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
18. Луценко А. О. Зовнішній суверенітет держави у постбіполярній системі міжнародних відносин: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2011. 199 с.
19. Людвік В. Д. Принцип народного суверенітету в історії політико-правової думки, теорії права та політичній практиці: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2009. 205 с.
20. Макаруч В. С. Державно-територіальний статус західноукраїнських земель у період Другої світової війни (1939-1945 рр.): історико-правове дослідження: дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2006. 454 с.
21. Маслов А. В. Государственный суверенитет в современном международном праве: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 152 с.
22. Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна: автореф. дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2015. 32 с.
23. Миколайчук М. М. Діагностика соціально-економічного розвитку території як елемент механізму державного управління: дис. ... канд. наук з держ. упр. Одеса, 2004. 268 с.
24. Милусь В. І. Державна влада і православна церква на Волині у другій половині 40-х - 50-ті роки ХХ ст.: дис. ... канд. іст. наук. Луцьк, 2002. 248 с.
25. Митровка Я. В. Конституційні засади поділу державної влади в Україні та Чеській Республіці: дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2007. 197 с.
26. Настюк А. А. Роль князівської влади у процесі державотворення Київської Русі в IX - на початку XII ст.: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
27. Павлюк Н. В. Організаційно-правовий механізм розвитку публічного управління у контексті децентралізації влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2018. 20 с.
28. Панкулич Л. А. Реформування адміністративно-територіального устрою: досвід держав-членів Європейського Союзу і Україна: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2013. 20 с.
29. Сеидов А. В. Воздействие глобализации на концепцию государственного суверенитета в международном праве: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 170 с.

30. Семененко А. І. Діяльність політичних партій та громадських організацій України по утвердженню її державного суверенітету (1985-1991 рр.): дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2010. 251 с.
31. Сіваш О. М. Розвиток українськими і російськими юристами-міжнародниками вчення про державний суверенітет (XVIII - початок ХХ ст.): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 204 с.
32. Скуратович І. М. Адміністративно-територіальний устрій України в 1920-1930-х рр. і його впливи на організацію державного управління: історико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 20 с.
33. Смирнов С. В. Суверенитет современного государства в условиях глобализации: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Ульяновск, 2011. 204 с.
34. Федоренко Г. О. Законодавча влада в системі розподілу державної влади в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 173 с.
35. Федущак-Паславська Г. М. Політико-правова ідея суверенітету державної влади та її реалізація в державотворенні України: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2000. 195 с.
36. Филаретов Н. И. Договорные теории происхождения государства и права в Европе XVII-XVIII вв.: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 22 с.
37. Футулуйчук Д. Д. Участь жандармерії в державному будівництві та захисті суверенітету ЗУНР: дис. ... канд. іст. наук. Львів, 2003. 198 с.
38. Халатов А. Р. Суверенитет как государственно-правовой институт: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2006. 168 с.
39. Хоббі Ю. С. Міжнародно-правова регламентація взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами (проблематика модифікації державного суверенітету в умовах євроінтеграції): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 219 с.

Монографії:

1. Бадгасарян С. Д. Генезис института государства: геополитические процессы и личность: моногр. Саратов: РИЦ ФГБОУ ВПО «СГУ», 2014. 333 с.
2. Бредихи А. Л. Суверенитет как политико-правовой феномен: моногр. Москва: ИНФРА-М, 2012. 127 с.
3. Владиченко Л. Д. Україна та Польща: компаративний аналіз відносин між державними і релігійними інституціями: моногр. Канів: Родень, 2014. 367 с.
4. Галаган Л. Вищі органи державної влади в Україні (1991-2012 рр.): формування та взаємодія: моногр. Київ: [б. в.], 2013. 174 с.
5. Герилів Д. Ю. Типологія держави: теоретико-правове дослідження: моногр. Львів: ПАІС, 2016. 191 с.

6. Гончаревський В. Е. Цивілізаційний підхід до історії: сучасний український досвід (1991-2009): моногр. Київ: Логос, 2011. 219 с.
7. Грачев Н. И. Происхождение суверенитета: Верховная власть в мировоззрении и практике государственного строительства традиционного общества: моногр. Москва: Зерцало-М, 2009. 318 с.
8. Жаровська І. М. Правова природа державної влади: теоретико-правове дослідження: моногр. Львів: СПОЛОМ, 2013. 533 с.
9. Ковтун В. І. Гарантії державного суверенітету України: конституційні аспекти: моногр. Харків: Фактор, 2014. 214 с.
10. Кресіна І. О., Скрипнюк О. В., Коваленко А. А., Перегуда Є. В., Стойко О. М. та ін. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: моногр. Київ: Логос, 2007. 314 с.
11. Кривенкова Н. В. Нематериальная международно-правовая ответственность государств: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2015. 179 с.
12. Куян І. А. Суверенітет: проблеми теорії і практики: конституційно-правовий аспект: моногр. Київ: Академія, 2013. 558 с.
13. Мамутов В. К. Економічний суверенітет держави та напрями його правового забезпечення: моногр. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 405 с.
14. Мануїлова К. В. Традиція децентралізації публічної влади України: від розпізнавання до конструювання: моногр. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. 331 с.
15. Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. 376 с.
16. Нагорняк Т. Л. Брендинг території як державна та регіональна політика: моногр. Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. 359 с.
17. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
18. Наливайко Л. Р. Політична функція Української держави: теоретико-правові та конституційно-правові засади: моногр. Київ: Хай-Тек Прес, 2013. 316 с.
19. Порфирьев А. И. Национальный суверенитет в правовой природе российского федерализма: моногр. Москва: Книгодел, 2009. 294 с.
20. Потіп М. М. Розмежування компетенції органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування: моногр. Дніпропетровськ: Середняк Т. К., 2015. 186 с.
21. Романець Н. Р. Репресивна політика радянської влади в українському селі (1925-1939): моногр. Кривий Ріг: Роман Козлов, 2014. 455 с.
22. Рябошапка Г. Х. Суверенітет в Україні: від радянської федерації – до незалежної держави: моногр. Львів: Простір-М, 2012. 519 с.
23. Сergygin С. Г. Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми: моногр. Харків: Право, 2010. 272 с.

24. Труфен А. О. Місцеві фінанси в сучасних умовах проведення бюджетної децентралізації в Україні: моногр. Запоріжжя: КПУ, 2016. 328 с.
25. Туркіна І. Є. Судова влада в системі державного управління: моногр. Харків: Апостроф, 2012. 201 с.
26. Шемшученко Ю. С. Правове забезпечення державного суверенітету України: моногр. Київ: Юридична думка, 2011. 298 с.
27. Юрій І. А. Інститут градоначальництва в системі державної влади на півдні Російської імперії (XIX – початок XX ст.): моногр. Одеса: Фенікс, 2013. 384 с.

Наукові статті:

1. Nalyvayko L. The principle of state sovereignty in terms of globalization processes. *International Journal of Experimental Education*. 2012. № 12. С. 33-35
2. Rak S. The official negligence: comparative and legal analysis of legislation of Ukraine, the Republic of Moldova and the Republic of Latvia. *Legea si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 135-138.
3. Барабаш Ю. Президент у змішаних республіках: деякі питання конституційно-правової теорії та практики. *Право України*. 2012. № 8. С. 93-99.
4. Бережанський Г. І. Співвідношення легітимності та легальності державної влади: теоретико-правовий аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7. С. 36-42.
5. Богушова І. В. Методологічні засади визначення критеріїв типології держав. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 51. С. 105-109.
6. Богушова І. В. Теоретико-правовий аналіз деяких підходів до типології держав. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 29-31.
7. Бредихин А. Л. Политические основы государственного суверенитета. *Вестник Московского университета МВД России*. 2011. № 8. С. 92-99.
8. Бульба О. Законодавча влада як один з елементів принципу розподілу влад. *Право України*. 2002. № 6. С. 46-49.
9. Ведерніков Ю. А. Теорія національної держави: атавізм чи потреба сьогодення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 3-8.
10. Гапотій В. Д. Інформаційне суспільство та інформаційний суверенітет: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 24-32.
11. Гаращук І. Теоретичні основи феномена публічної влади у сфері місцевого самоврядування. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С. 10-17.
12. Геец В. Модернизация в системе «общество – государство – экономика». *Журнал европейской экономики*. 2014. Т. 13. № 2. С. 119-131.

13. Герилів Д. Ю. Загальнотеоретична характеристика інтегративного підходу до типології держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 12-15.
14. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенства права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу (частина третя: права людини). *Право України*. 2015. № 1. С. 13-92.
15. Гордимов А. Доктринальні джерела права в умовах глобалізації. *Право України*. 2014. № 9. С. 147-154.
16. Гринюк Р. Правова держава і демократія: питання взаємодії та взаємозв'язку. *Право України*. 2010. № 7. С. 43-50.
17. Гуменюк І. Концепція соціальної держави: теоретико-методологічні засади формування змісту. *Право України*. 2008. № 7. С. 9-12.
18. Длугопольський А. В. Государство (всеобщего) благосостояния в Китае: этапы становления и проблемы построения. *Экономика Украины*. 2014. №7. С. 69-81.
19. Дудченко В. В. Легітимність і легальність: питання співвідношення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 26. С. 58-64.
20. Євграфова Є. Питання щодо зв'язків права і держави. *Право України*. 2009. № 6. С. 46-50.
21. Жовтобрюх М. Делегітимація соціальної держави в неолібералізмі М. Ноціка. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 11. С. 18-21.
22. Заєць А. Концепції правової держави та верховенства права в українській правовій доктрині. *Право України*. 2013. № 9. С. 243-269.
23. Звонарєва О.С. О цивилизационном подходе в теории государства и права. *Правоведение*. 2003. № 4. С.173-180.
24. Иванов Е. С. Реализация государственного суверенитета в политической практике. *Власть*. 2012. № 7. С. 36-39.
25. Изотова Е. Н. Институт гражданства как основополагающий элемент правового статуса личности и взаимоотношений между гражданством и государством. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 3. С. 49-53.
26. Канищев Г. Ю. Украина как солидарное государство. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 1. С. 117-121.
27. Кельман М. Аспекти аналізу методологічних проблем співвідношення держави та права. *Право України*. 2009. № 2. С. 60-67.
28. Ковбасюк С. В. Институционализм в государствоведении. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 45. С. 252-256.
29. Колеснік Т. Є. Особливості взаємодії органів прокуратури з іншими органами державної влади в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 3, ч. 3. С. 14-21.

30. Колінко Я. Регіоналізація як принцип побудови територіальної організації публічної влади в країнах Європи. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С. 18-22.
31. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. *Право України* 2013. № 9. С. 270-282.
32. Конуров А. Суверенитет государства как основа современной системы международных отношений. *Власть*. 2012. № 5. С. 151-154.
33. Косінов С. Народ як первинний суб'єкт здійснення контролю над публічною владою. *Право України*. 2013. № 10. С. 178-184.
34. Котюк В. Держава як особлива організація суспільства. *Закон і бізнес*. 1998. № 48. С. 4-9.
35. Кравчук В. М. Механізм реалізації народного контролю в організації й діяльності органів державної влади. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 1. С. 85-90.
36. Кресіна І. О. Держава і громадянське суспільство: проблеми взаємодії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 378-383.
37. Куян І. До питання про абсолютність і обмеженість суверенітету держави. *Право України*. 2011. № 7. С. 148-155.
38. Куян І. До питання про поняття «народний суверенітет». *Право України*. 2010. № 6. С. 101-107.
39. Куян І. До питання про родові і видові поняття суверенітету. *Право України*. 2013. № 10. С. 185-193.
40. Куян І. Забезпечення верховенства державної влади як необхідна передумова ефективності управління суспільством. *Право України*. 2015. № 5. С. 39-46.
41. Лазарєв В. В. Основні етапи становлення і розвитку процедур з питань громадянства. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 171-178.
42. Лазарєв В. В. Юридична природа і ознаки громадянства України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 1. С. 68-70.
43. Лафітський В. Правова держава і фактори її розвитку в порівняльно-правовому вимірі. *Право України*. 2013. № 3-4. С. 169-182.
44. Литвин І. Історико-правові аспекти становлення публічної влади на місцевому рівні в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 6. С. 67-71.
45. Лоцихін О. Економічна функція у системі функцій сучасної держави: деякі питання теорії. *Право України*. 2006. № 8. С. 29-34.
46. Мартинюк Р. «Суперпрезидентська республіка»: конституційно-правова оцінка феномену та досвід пострадянських країн. *Право України*. 2013. № 7. С. 252-262.
47. Медведчук В. Демократія і суспільство: цінності, принципи, державно-правові механізми. *Право України*. 2013. № 8. С. 53-62.

48. Медведчук В. Держава і громадянське суспільство: український вибір. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 375-384.
49. Медведчук В. Державотворчій потенціал федеративної трансформації України: конституційно-правові аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 98-107.
50. Медведчук В. Доктринальна модель побудови федеративної держави: українська ретроспектива і сучасність. *Право України*. 2013. № 9. С. 289-305.
51. Медведчук В. Доктринальні ідеї федералізму: ретроспектива і перспектива українського вибору. *Право України*. 2012. № 9. С. 302-309.
52. Мішина Н. Проблеми доктринального супроводження розвитку конституційної юстиції в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 122-126.
53. Моисеев А. А. Суверенитет в опасности? *Московский журнал международного права*. 2011. № 3. С. 17-29.
54. Мяловицька Н. Типологія держав у процесі державно-історичного розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки*. 2011. Вип. 87. С. 4-7.
55. Наливайко Л. Р. Поняття та основні ознаки функцій держави. *Правова держава*. 2005. Вип. 16. С. 177-191.
56. Нарутто С. В. Территориальные аспекты государственного суверенитета. *Lex Russica*. 2012. № 6. С. 1225-1231.
57. Ніколаєнко Т. Б. Звичаєве право скіфської держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 8. С. 51-57.
58. Оборотов Ю. Дослідження цінності держави як актуальний напрям сучасного правознавства. *Право України*. 2010. № 1. С. 44-49.
59. Оборотов Ю. Современное государство: от образа к реалиям. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 6-13.
60. Олексенко Т. М. Правовий статус громадян у сфері виконавчої влади: між конституційним та адміністративним правом. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 3. С. 37-44.
61. Оніщенко Н. М. Уніфікація як спосіб співвідношення і узгодженості внутрішньодержавного і міжнародного права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 6. С. 48-54.
62. Оніщук М. В. Організація влади в Україні: шляхи конституційного удосконалення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 70-79.
63. Оніщук М. Відповідальне правління і народний суверенітет: нотатки до конституційного творення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 115-125.
64. Осипова С. А. Процесс государствообразования в современном мире: особенности протекания и современные риски. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 54. С. 229-235.

65. Панкратов В. О. Сутність принципу правової визначеності. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 2. С. 19-24.
66. Пашуля Г. Я. Глобалізація як явище, що впливає на формування нового типу держави. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. 2. С. 22-31.
67. Петришин О. Демократичні засади правової соціальної держави. *Право України*. 2013. № 8. С. 63-71.
68. Підкова И. «Парад суверенитетов» историко-правовые аспекты принятия декларации о государственном суверенитете Украины. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 130-134.
69. Пироговська Є. В., Якушик В. М. Типологія держав за їхньою могутністю. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Політичні науки*. 2014. Т. 160. С. 3-10.
70. Пікуля Т. О. Методологічні критерії та класифікаційні схеми типологізації держав світу. *Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії. Серія: Економіка, право*. 2013. № 2. С. 225-233.
71. Пікуля Т. О. Сучасні підходи до класифікації держав світу. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 183-199.
72. Пікуля Т. О. Типологізація держав світу: методологія та класифікація. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. Вип. 1. С. 213-221.
73. Поклонська О. Співвідношення влади й авторитету. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 6-9.
74. Приходько Х. Роль правових позицій Конституційного Суду України у становленні та розвитку доктрини конституційного процесу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 43-54.
75. Пухтинський М. Проблеми трансформації територіальної організації влади та місцевого самоврядування в контексті розвитку конституційного процесу в Україні. *Право України*. 2012. № 8. С. 68-77.
76. Рабінович П. Загальна теорія права та держави: стан, тенденції. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 364-374.
77. Рабінович П. Соціальна сутність держави: теоретико-методологічні засади дослідження. *Право України*. 2001. № 8. С. 14-18.
78. Радзина Е. В. Суверенитет как феномен глобализированого политического пространства. *Гуманітарний часопис*. 2010 № 4. С. 114-121.
79. Сербин Р. Діалектика державного суверенітету в епоху глобалізму. *Право України*. 2002. № 12. С. 25-28.
80. Сіренко В. Про розуміння державної влади як соціальної залежності. *Право України*. 2015. № 5. С. 11-16.
81. Скрипнюк В. Демократія і проблеми конституційного забезпечення розвитку державної влади. *Право України*. 2013. № 8. С. 90-99.

82. Скрипнюк О. Місцевий референдум як форма забезпечення реального народовладдя. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1 (80). С. 37-44.
83. Скрипнюк О. Моделі реалізації принципу народного суверенітету в умовах демократії: питання теорії. *Право України*. 2015. № 10. С. 189-196.
84. Скрипнюк О. Сучасна теорія демократії: питання генези та дослідження у правовій традиції. *Право України*. 2013. № 8. С. 40-52.
85. Смородинський В. Проблема впровадження люстраційних процедур очищення державної влади: європейський і вітчизняний досвід. *Право України*. 2015. № 5. С. 111-120.
86. Снегірьов В. В. Про поняття «державна» і «державний суверенітет» в державності у світлі Конституції України. *Вісник Луганського інституту внутрішніх справ*. 1998. № 2. С. 32-44.
87. Софінська І. Д. Ефект консюмеризму в концепції громадянства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 203-204.
88. Співак В. М. Соціальна держава в процесі соціалізації глобалізації: політологічний аспект. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 442-449.
89. Ставнійчук А. Місцевий референдум-пріоритетна форма прямої демократії у місцевому самоврядуванні. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 24-28.
90. Стеценко С. Соціальна держава: теоретико-методологічні основи дослідження. *Право України*. 2014. № 2. С. 252-261.
91. Тарасевич В. Н. Государство: причины возникновения и качественные признаки. *Наукові праці Донецького національного технічного університету*. 2014. № 2. С. 17-22.
92. Телятник Л. Логіко-методологічне тлумачення ознак загального поняття держави. *Право України*. 2002. № 9. С. 14-18.
93. Телятник Л. Проблеми розширення логічного обсягу загального поняття держави. *Право України*. 1999. № 9. С. 16-20.
94. Теплюк М. Конституційні основи ефективності державної влади в Україні в умовах здійснення реформ. *Право України*. 2015. № 6. С. 47-53.
95. Толстенко В. Поєднання правових і політичних форм держави в сучасній державотворчій практиці. *Юридична Україна*. 2014. № 4. С. 21-28.
96. Толстенко В. Правові форми сучасної держави: теорія і методологія дослідження. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 39-47.
97. Толстенко В. Принцип поділу влади в генезі форми сучасної держави. *Юридична Україна*. 2014. № 5. С. 15-21.
98. Толстенко В. Форма держави в системі основ конституційного ладу: проблеми теорії і практики. *Право України*. 2014. № 2. С. 283-290.

99. Тоцкий П. Н. Проблема суверенитета в политико-правовых концепциях галликанизма и французского конституционализма XVII-XVIII вв. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 40. С. 268-272.
100. Федина Д. І. Судова влада як конституційно-правова категорія. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, ч. 3. С. 39-45.
101. Харченко С. Основні методологічні підходи до типології соціальних держав. *Гілея*. 2013. № 78. С. 382-386.
102. Хаустова М. Глобалізація і її вплив на сутність та соціальне призначення держави. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4 (75). С. 30-41.
103. Хома Н. М. Нові підходи до розуміння моделей соціальної держави. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 455-461.
104. Худолей Д. М. К вопросу о понятии государственного суверенитета. *Российский юридический журнал*. 2012. № 2. С. 35-45.
105. Цесар І. Принципи децентралізації у становленні демократичної держави: правові аспекти забезпечення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 4-5. С. 255-263.
106. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади. *Право України*. 2009. № 11. С. 132-138.
107. Червоненко В. Сравнительное государствоведение: методологическое значение. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 289-294.
108. Чернеженко О. М. Територіальний устрій та регіональне управління Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 3. С. 101-111.
109. Шай Р. Я. Питання типології держави і права з позиції формаційного підходу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2015. № 813. С. 175-180.
110. Шатіло В. Політико-правові чинники інституціоналізації поділу державної влади в Україні. *Право України*. 2013. № 5. С. 274-279.
111. Шемшученко Ю. Проблеми децентралізації публічної влади в контексті підвищення її ефективності. *Право України*. 2015. № 5. С. 28-38.
112. Шемшученко Ю., Хрімлі О. Зміцнювати, а не розхитувати державний суверенітет. *Право України*. 2015. № 8. С. 115-119.
113. Шигаль Д. А. Типологія та основні схеми періодизації історії держави і права. *Форум права*. 2011. № 1. С. 1140-1143.
114. Щербанюк О. Проблема реалізації народного суверенітету в умовах конституційної модернізації. *Право України*. 2012. № 9. С. 291-301.
115. Якубенко В. Принципи соціальної держави. *Право України*. 2002. № 6. С. 36-38.
116. Якушик В. М. Проблеми типології правової держави. *Філософська соціальна думка*. 1993. № 9-10. С. 177-194.

ТЕМА 3. ФОРМА ДЕРЖАВИ

Поняття та загальна характеристика елементів форми держави. Форма державного правління: поняття та види. Монархія як форма державного правління: поняття, ознаки та види. Республіка як форма державного правління: поняття, ознаки та види.

Загальна характеристика форми державного устрою. Унітарна держава: поняття, ознаки та види. Федерація: поняття, ознаки та види. Інші форми державного устрою.

Міжнародні об'єднання держав: поняття, ознаки, види, загальна характеристика.

Державно-правовий режим як елемент форми держави: поняття та види.

Ключові поняття:

форма держави, структура форми держави, форма державного правління, монархія, республіка, абсолютна монархія, конституційна монархія, парламентська монархія, обмежені монархії, необмежені монархії, деспотична монархія, теократична монархія, станово-представницька монархія, дуалістична монархія, парламентська республіка, президентська республіка, капіталістична республіка, буржуазна республіка, феодальна республіка, змішана республіка, форма державного устрою, унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, форма державного режиму, демократичний режим, антидемократичний режим, авторитарний режим, тоталітарний режим, ліберально-демократичний режим, консервативно-демократичний режим, радикально-демократичний режим, виборна монархія, суперпрезидентська республіка, теократична республіка, неklasичні республіки, поліархічна форма правління, джамахірія, аристократична форма правління, олігархічна форма правління, тиранічна форма правління, геронтократична форма правління, співтовариство, співдружність, апарат держави, політичний режим, політична система, суверенітет, уряд, парламент, президент, верховенство права, верховенство закону, міжнародні об'єднання держав.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.

- ❖ Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.

Дисертації, автореферати:

1. Адухов А. А. Форма государства и его социальное назначение: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2003. 174 с.
2. Арзамаскин Н. Н. Эволюция формы государства: на современном опыте Российская Федерация: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1996. 196 с.
3. Афанасьев К. К. Адміністративний договір як форма державного управління (теоретико-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2002. 191 с.
4. Березенко В. В. Правовий режим державного кордону України: конституційно-правові аспекти регулювання та захисту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 21 с.
5. Бєлєвцева В. В. Адміністративно-правові режими у сфері державної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2015. 40 с.
6. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: теоретико-правові засади: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2008. 36 с.
7. Варнавский А. Г. Форма правления как объект конституционного регулирования: сравнительно-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 257 с.
8. Вороніна К. Ю. Особливості легітимації політичного режиму в умовах демократичного транзиту: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2011. 244 с.
9. Гарник Л. П. Авторитаризм та демократія у процесі модернізації політичних режимів в країнах Близького Сходу: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Харків, 2013. 16 с.
10. Гольцман К. О. Структура ідеологічної легітимації формально-демократичних режимів в умовах пізнього капіталізму: дис. ... канд. політ. наук. Донецьк, 2010. 208 с.
11. Грузинов В. А. Форма правления современного Российского государства: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2008. 230 с.
12. Демина Т. А. Форма государственного устройства Молдавии: теоретико-исторический и правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 142 с.
13. Дроботова Т. Б. Державно-правовий режим в Україні: зміст, ознаки і основні тенденції розвитку: дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2011. 205 с.
14. Исхаков И. И. Республика (государство) в составе Российской Федерации: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2001. 167 с.
15. Кадук Н. І. Трансформація політичного режиму в Україні у контексті демократичного транзиту: дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2010. 196 с.

16. Киреева С. А. Политический режим как элемент формы государства: теоретическо-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1997. 254 с.
17. Клиненко О. В. Сутність і особливості унітарного та федерального державно-територіального устрою: політологічний аналіз: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1996. 185 с.
18. Кобильник В. В. Особливості демократичної трансформації політичних режимів України та Польщі: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2010. 200 с.
19. Колінко Я. А. Надзвичайний стан як особливий державно-правовий режим: конституційно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 20 с.
20. Колишко Р. А. Децентралізація публічної влади в унітарній державі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 209 с.
21. Кублік К. Ю. Політичні механізми взаємовідносин регіональних та місцевих влад в умовах унітарної держави: дис. ... канд. політ. наук. Дніпропетровськ, 2012. 237 с.
22. Лисенко Л. Г. Розробка Кирило-Мефодіївським товариством ідеї слов'янської федерації (1845-1847 рр.): дис. ... канд. іст. наук. Київ, 1996. 215 с.
23. Литвинов О. М. Республіканська форма правління як засада конституційного ладу України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 20 с.
24. Макаренко Л.О. Демократія як явище правової дійсності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ 2016. 20 с.
25. Марусик К. О. Роль інтелігенції в оновленні політичного режиму в період хрущовської «відлиги»: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2013. 20 с.
26. Мяловицька Н. А. Конституційно-правовий статус автономних утворень в унітарних та федеративних країнах Європи: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2011. 464 с.
27. Парно Л. Д. Інституційні чинники ефективності функціонування уряду за напівпрезидентської республіки (на прикладі Франції): автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2015. 21 с.
28. Пахолок В. М. Особливості функціонування місцевого самоврядування в унітарній державі: дис. ... канд. політ. наук. Луцьк, 2011. 188 с.
29. Погожева О. В. Монархия как форма правления в Российской империи: историко-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2003. 161 с.
30. Приполова Л. І. Територіальний устрій України та європейських унітарних держав: порівняльно-правовий аналіз: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 218 с.
31. Протасова В. Є. Парламентсько-президентська республіка: сутність, особливості, різновиди: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 222 с.

32. Прохоров А. В. Федерализм как форма территориальной организации власти в правовом государстве: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 189 с.
33. Радченко О. В. Ціннісний вимір трансформації державно-політичного режиму в Україні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Запоріжжя, 2010. 33 с.
34. Сергеева Е. В. Политические процессы и практика монархической государственности в России: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 2000. 143 с.
35. Серегин А. В. Теоретические проблемы монархической формы правления: дис. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2003. 195 с.
36. Скопова, Олена Іванівна. Криза конституційно-монархічного ладу в Іспанії (1918 - 1930 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2015. 20 с.
37. Соломанина Ю. В. Республиканская форма правления в России: история и современность: дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2007. 202 с.
38. Срібна Т. В. Трансформація політичних режимів України та Республіки Польща: порівняльний аналіз: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2013. 17 с.
39. Сухонос В. В. Сутність та функції авторитарного державного режиму в умовах переходу до демократії (теоретико-методологічний аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 185 с.
40. Тищенко А. Г. Образ и форма государства в отечественной и зарубежной политико-правовой мысли: ретроспективный и юридико-компаративистский анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2005. 354 с.
41. Тодика Ю. М. Форма правління в Україні: конституційно-правовий аспект: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2003. 45 с.
42. Томсетт Е. Ю. Монархия в общественно-политической жизни Великобритании в 20-30 гг. XX века: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2003. 240 с.
43. Федорова-Кузнецова И. В. Монархия как институт политической власти: дис. ... канд. полит. наук. Саратов, 1997. 146 с.
44. Федощева Н. Н. Форма государственного устройства: теоретические и исторические аспекты: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2000. 210 с.
45. Харченко О. В. Напівпрезидентська форма правління: становлення і розвиток: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2008. 200 с.
46. Ясинська В. С. Особливості трансформації політичної культури в умовах становлення демократичного політичного режиму: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2004. 186 с.

Монографії:

1. Белевцева В. В. Організаційно-правове забезпечення адміністративно-правових режимів у сфері державної безпеки України: моногр. Харків: Право, 2013. 349 с.
2. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: моногр. Запоріжжя: Дике поле, 2005. 540 с.
3. Давидович Л. Я. Політика Республіки Індія щодо країн пострадянського простору (1991-2004 рр.): моногр. Тернопіль: [б.в.], 2013. 191 с.
4. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
5. Рябошапка Г. Х. Суверенітет в Україні: від радянської федерації – до незалежної держави: моногр. Львів: Простір-М, 2012. 519 с.
6. Серегин А. В. Монархия. Идея, история и перспективы: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2013. 344 с.
7. Сухонос В. В. Монархия як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспекти: моногр. Суми: Мрія-1, 2010. 368 с.
8. Товтин Я. Суспільно-політичне становище словацьких земель у складі монархії Габсбургів (1526-1610 рр.): моногр. Ужгород: Ліра, 2011. 154 с.
9. Чухліб Т. Козаки і Монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648-1721 рр.: моногр. Київ: Олена Теліга, 2009. 616 с.

Наукові статті:

1. Arnaut V. Competența legislativă a parlamentului și limitele acesteia. *Legea si Viata*. 2017. № 9, ч. 1. С. 22-28.
2. Carnat T., Popa C. Considerații teoretice privind guvernarea, regimul politic și regimul de guvernare. *Legea si Viata*. 2017. № 5, ч. 1. С. 4-10.
3. Costachi G. Democrația – condiție indispensabilă afirmării societății civile și a cetățeanului în statul de drept. *Верховенство Права*. 2017. № 1. (30). С. 43-47.
4. Cuculescu A. Democrația – principiu intrinsec instituirii organelor puterii în stat. *Legea si Viata*. 2016. № 3, ч. 2. С. 41-46.
5. Goncharova Y. International legal endorsement of gender equality principle and its contribution to the democratic society development. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 2, ч. 2. С. 29-34.
6. Jankurová A. Efektivna veřejná správa. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 2. С. 7-12.
7. Maiko T. Democratic aspects of Ukrain legislation on local democracy institutions. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 155-158.
8. Moldovean B. Mecanismul puterii în stat: istorie și actualitate. *Legea si Viata*. 2016. № 11, ч. 1. С. 51-53.

9. Morhun A. Scientific comprehension of ways of researching political regime in Ukraine: modern tendencies. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 5. vydání. С. 68-75.
10. Ondrová D. Public administration, ethical integration and globalization. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 1. С. 22-30.
11. Sidorenko N. Conceptual foundations of modelling of the institution of public service. *Legea si Viata*. 2017. № 1, ч. 2. С. 162-165.
12. Авдеев Д. А. Республиканская форма правления: проблемы классификации и идентификации. *Современное право*. 2011. № 4. С. 12-14.
13. Агафонова Н. В. Президент України як суб'єкт конституційної реформи і гарант додержання Конституції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 4. С. 12-17.
14. Алебастрова И. А. Территориальное деление и территориальное устройство публичной власти в государстве: основные модели. *Lex Russica*. 2012. № 5. С. 925-937.
15. Ализода З. М. Некоторые аспекты эволюции парламентаризма в Республике Таджикистан. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2012. № 4. С. 25-29.
16. Байрачная Л. Политическая власть и легитимность: к вопросу о соотношении. *Legea si Viata*. 2017. № 8, ч. 2. С. 8-12.
17. Баликіна Л. І. Парламентаризм – система політичної організації держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 100-106.
18. Барабаш Ю. Президент у змішаних республіках: деякі питання конституційно-правової теорії та практики. *Право України*. 2012. № 8. С. 93-99.
19. Барикова А. Роль парламента и публичной администрации в процессе систематизации права электронных коммуникаций. *Legea si Viata*. 2016. № 4, ч. 3. С. 2-5.
20. Беяева Г. С. К вопросу о сущности правового режима. *Гражданин и право*. 2013. № 2. С. 8-13.
21. Біла-Кисельова А. Від антидемократичних тенденцій до сучасної концепції прав людини в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 43-48.
22. Богатир В. В. Сутність форми державного устрою як соціально-правового явища. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 3 (101). С. 12-18.
23. Богачева О. А. Истоки непосредственной демократии: теоретический анализ. *Вопросы политологии*. 2012. № 4. С. 27-38.
24. Бойко Ю. П. Федерализм как принцип государственного устройства: вопросы теории. *Евразийский юридический журнал*. 2013. № 1. С. 78-81.

25. Бондарева К. В. Теоретичне питання визначення основних суб'єктів процесу правової інституціоналізації політичних режимів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 3-8.
26. Бондарева К. Правова інституціоналізація демократичних політичних режимів. *Юридична Україна*. 2012. № 8 С. 28-35.
27. Бондарева К. Правовий вимір інституціоналізації транзитивних політичних режимів. *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 23-30.
28. Бондарева К. Трансформації права та його інститутів у тоталітарних політичних режимах. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 11-18.
29. Борисенков А. А. Политический режим – способ политического влияния. *Социум и власть*. 2012. № 2. С. 38-42.
30. Бостан С. К. До питання про типологію форми держави. *Правова держава*. 2004. Вип.15. С. 52-59.
31. Бостан С. К. Парламентарна форма республіканського правління: європейський досвід та політична реформа в Україні. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2003. Вип. 2. С. 190-198.
32. Бостан С. К. Поняття «форма державного правління» в сучасній юридичній науці. *Вісник Одеського юридичного інституту*. 2005. № 4-8. С. 57-59.
33. Бостан С. К. Президентська форма правління: юридична модель та політична практика. *Правова держава*. 2005. Вип. 16. С. 50-58.
34. Бостан С. К. Форма державного правління сучасної України: проблеми урядової влади та перспективи її реорганізації в умовах політичної реформи. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2003. № 2. С. 110-119.
35. Бредихин А. Л. К вопросу о понятии и элементах формы государства. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2013. № 5. С. 3-6.
36. Брицький П. Політичне становище українців у Російській та Австро-Угорській імперіях на рубежі XIX – XX ст. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*. 2011. Вип. 583-584. 25 с.
37. Бунчук В. Л. Такие разные федерации. Современные концепции и модели федерализма. *Мир и политика*. 2013. № 1. С. 108-114.
38. Вовк Ю. Ідея федералізму в Україні у контексті посилення впливу регіонів. *Право України*. 2004. № 10. С. 19-22.
39. Волощук О. Т. Причини бікамералізму. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 3. С. 35-44.
40. Габінет Д. А. Унітарна форма державного устрою України у поглядах представників вітчизняної політико-правової думки в період між світовими війнами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2012. Вип. 19. С. 14-18.

41. Гавриленко В. В. Державний суверенітет як політико-правова категорія: підходи до визначення та інтерпретації. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 15-18.
42. Гайнуллина Ф. И. Формы распределения власти в условиях демократии. *Труд и социальные отношения*. 2012. № 5. С. 74-78.
43. Генадій Ш. Авторитарний політичний режим: теоретико-методологічні підходи до визначення. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2014. Вип. 5. С. 329-338.
44. Георгієвський Ю. Оптимізація співвідношення деконцентрації та децентралізації як вимога конституційної модернізації. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 118-122.
45. Георгіца А. Парламентарна форма державного правління: особливості та видові ознаки. *Право України*. 2009. № 10. С. 67-71.
46. Гончаренко В. Бікамералізм у контекст конституційної реформи в Україні. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3. С. 67-77.
47. Гончаренко В. Склад верхньої палати бікамерального парламенту (історико-правовий аспект). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 48-55.
48. Грабіна Г. Субкультура влади в сучасній Україні: особливості ціннісного коду президентів. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 130-135.
49. Гречко О. Територіальний устрій України як конституційно-правовий інститут: сутність, структура і зміст. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 17-23.
50. Грибовський Б. О. Еволюція юридичного контролю: інституційно-функціональний аспект. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 18-21.
51. Грицай І. О. Загальнотеоретичний аналіз гендерного збалансування в національних парламентах. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 6. С. 3-7.
52. Грицай І. Ретроспектива та сучасний зміст паритетної демократії: теоретико-правовий аспект. *Верховенство Права*. 2017. № 3. (30). С. 44-50.
53. Губрієнко О. М. Політико-правова характеристика сучасних федеративних держав. *Вісник Запорізького національного університету*. 2009. № 2. С. 34-41.
54. Гультай М. Виникнення та утвердження конституціоналізму як обов'язкової складової демократичного державного устрою. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 3. С. 97-115.
55. Данелія О. С. До питання захисту політичних прав юридичної особи в Європейському суді з прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 18-26.

56. Дмитриев Ю. А. Нетипичная форма государственного устройства: конфедерация России и Беларуси. *Государство и право*. 2012. № 7. С. 82-91.
57. Добрынин Н. М. К вопросу о территориальном измерении конституционализма. *Государство и право*. 2012. № 1. С. 14-22.
58. Дроботова Т. Правові ознаки демократичного державного-правового режиму: актуальні питання систематизації. *Юридична Україна*. 2010. № 1. С. 34-40.
59. Дубняк М. Зміцнення прямої демократії на місцевому рівні шляхом удосконалення правового регулювання інформаційної взаємодії. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 109-117.
60. Єрмакова Г. С. Проблема взаємовідносин і трансформації права, релігії та держави: історіографічний аналіз і перспективи теоретичного дослідження. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 6. С. 8-12.
61. Жуков Є. В. Теоретико-методологічні засади розуміння форми державного устрою в добу інформатизації. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2013. № 5. С. 196-201.
62. Задорожня Г. В. Правосуб'єктність глави держави: конституційно-правовий аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7. С. 49-57.
63. Звоздецька І. В. Джерела парламентських процедур. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, ч. 1. С. 58-63.
64. Звоздецька І. В. Правові ознаки парламентських процедур. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 35-38.
65. Иванов Е. С. Реализация государственного суверенитета в политической практике. *Власть*. 2012. № 7. С. 36-39
66. Игнатов Т. Тенденции развития территориального устройства Украины: риски и пути их преодоления. *Leges si Viata*. 2016. № 3, ч. 3. С. 10-13.
67. Исаева П. М. Политические режимы в арабских монархиях. *Закон и право*. 2011. № 5. С. 40-42.
68. Искужин Р. К. К вопросу о дуализме федерализма: традиции и инструментари. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 11. С. 122-125.
69. Ільницький М. С. Референдум як форма безпосередньої демократії в Україні. *Форум права*. 2016. № 3. С. 103-105.
70. Калінкін А. С. Вплив процесів децентралізації на функціонування державної влади в умовах конституційної реформи. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 64-66.
71. Ключкина Е. А. Понятие политического режима и критерии классификации. *Современное право*. 2012. № 11. С. 15-20.
72. Ключкина Е. А. Тоталитарный политический режим: подходы к пониманию. *Современное право*. 2012. № 10. С. 15-18.

73. Коваль О. Я. Підходи до розуміння легітимності влади в історії політичних і правових учень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 21-24.
74. Коваль О. Я. Проблеми легітимності влади в сучасному інформаційному суспільстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 5. С. 11-15.
75. Коваль О. Я. Співвідношення понять «легітимність», «легальність» та «легалізація». *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 7-10.
76. Коваль О. Я. Теоретико-правові засади легітимності державної влади. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 23. С. 32-35.
77. Козак Ю.-М. Р. Правові засади легітимації державної влади в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 15-19.
78. Колісник В. Відновлення дії Конституції України та зміна форми правління як засіб поновлення конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 103-109.
79. Кондрашев А. А. Современный политический режим России: ограничения базовых гражданских прав и свобод посредством законодательных новаций и правоприменительной практики. *Конституционное и муниципальное право*. 2013. № 2. С. 10-17.
80. Кормич А. Виклик Національної безпеки сучасної держави: Український погляд. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 102-106.
81. Кормич Л. Демократизація – базовий компонент трансформаційних процесів в сучасній Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 185-189.
82. Косінов С. Міжнародний контроль як засіб забезпечення внутрішньодержавної демократії. *Право України*. 2015. № 5. С. 139-148.
83. Кравченко Т. А. Права людини як основний критерій легітимності державної влади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 4. С. 13-17.
84. Крамской В. В. Парламентаризм и форма правления: теоретико-правовые и методологические особенности исследования. *Современное право*. 2013. № 8. С. 9-15.
85. Кротков В. О. Определение политического режима в период советской трансформации 1985-1991 гг. *Политика и общество*. 2011. № 1. С. 53-61.
86. Крыжановская А. Соотношение принципа гласности с другими принципами организации деятельности Президента Украины. *Leges si Viata*. 2016. № 7, ч. 2. С. 70-73.

87. Кузнецова Е. С. Политико-культурные показатели в исследовании политических режимов. *Мировая экономика и международные отношения*. 2011. № 8. С. 110-115.
88. Кукарцев О. Варіативність дефініювання терміна «імперія» у науковому дискурсі. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2015. Вип. 27. С. 28-32.
89. Куфтирев П. В. Електронна демократія як особлива форма державно-політичного режиму. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 34-38.
90. Лексин И. В. К вопросу о форме государственного (территориального) устройства. *Конституционное и муниципальное право*. 2012. № 11. С. 54-59.
91. Лепехин А. А. Гражданское общество и государственная власть. *Право и образование*. 2012. № 5. С. 119-123.
92. Луцкий М. Конституционное обеспечение автономии Галичины и Буковины в составе Австро-Венгрии и требования ее расширения в начале XX в. *Leges si Viata*. 2016. № 2, ч. 2. С. 91-94.
93. Лучко М. О. Поняття та сутності децентралізації публічної влади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 3. С. 29-34.
94. Лясковець О. В. Парламент – орган народного представництва в зарубіжних країнах. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (1). С. 13-17.
95. Магновський І. Й. Особливості референдної демократії в Україні: конституційно-правовий аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 3. С. 22-26.
96. Мазуренко А., Колесник С. Правотворческая форма антикоррупционной политики в условиях децентрализации государственной власти. *Sciences of Europe*. 2016. № 2, ч. 2. С. 131-133.
97. Майданник О. Контрольна функція парламенту: сутність, зміст, призначення. *Право України*. 2013. № 5. С. 280-286.
98. Манташян М. Політико-правові засади політичної стабільності у нових демократіях. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 88-93.
99. Мартинюк Р. «Суперпрезидентська республіка»: конституційно-правова оцінка феномену та досвід пострадянських країн. *Право України*. 2013. № 7. С. 252-262.
100. Мартинюк Р. Змішана республіка – напівпрезидентська форма правління? *Право України*. 2018. Вип. 1. С. 172-183.
101. Мартинюк Р. Конституційні повноваження президента змішаної республіки та доктрина «прихованих» президентських повноважень. *Право України*. 2012. № 7. С. 141-150.
102. Марченко М. В. Конституційно-правова природа права вето глави держави. *Форум права*. 2017. № 4. С. 141-146.

103. Медведев Н. П. Политическая модернизация как поиск эффективной модели политико-административного управления. *Вопросы политологии*. 2011. № 1. С. 19-27.
104. Медведчук В. Актуальні питання бікамералізму (двопалатної структури парламенту) в класичній європейській державно-правовій теорії. *Право України*. 2013. № 3-4. С. 341-347.
105. Медведчук В. Двопалатний парламент: правова ретроспекція формування класичної доктрини і моделі. *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1. С. 14-23.
106. Медведчук В. Державотворчий потенціал федеративної трансформації України: конституційно-правові аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2. С. 98-107.
107. Медведчук В. Доктринальна модель побудови федеративної держави: українська ретроспектива і сучасність. *Право України*. 2013. № 9. С. 289-305.
108. Медведчук В. Доктринальні ідеї федералізму: ретроспектива і перспектива українського вибору. *Право України*. 2012. № 9. С. 302-309.
109. Медведчук В. Правові проблеми двопалатної організації парламентів і конституційний процес в Україні. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 259-270.
110. Меженська О. Наслідки державного перевороту: минуле та сучасність. *Evropský politický a law diskurz*. 2016. Svazek 3., 4. vydání. С. 132-137.
111. Михайлов М. Б. До питання про принципи безпосередньої демократії. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 82-84.
112. Михайлов М. В. Политико-правовой режим России как критерий соотношения общества и государства. *Современное право*. 2012. № 1. С. 3-6.
113. Міщук В. В. Види унітарних держав: проблеми класифікації. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 48-52.
114. Мкртумян А. Р. Конституционно-правовой статус автономных образований в современных государствах с различной формой государственного устройства. *Административное и муниципальное право*. 2012. № 4. С. 19-24.
115. Мяловицька Н. А. Сучасні тенденції видозмін державного устрою як структурного елемента форми держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 59-64.
116. Новиков О. В., Черніков Д. Ю. Політичний режим як характерна ознака суспільства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 24-27.
117. Омелян С. Гарантії реалізації принципу незалежності конституційного правосуддя у демократичних державах. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 155-160.

118. Орзіх М. Президентська республіка – різновид республіканської форми правління. *Право України*. 2009. № 10. С. 72-77.
119. Орловська І. Г., Фаст О. О. Значення принципу верховенства права для сучасного демократичного суспільства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 2. С. 30-33.
120. Остапенко О. Г. Децентралізація чи федералізація – оптимальний шлях реформування публічної влади в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 4. С. 26-29.
121. Остапенко О. Г. Реалізація Україною політичних цілей угоди про асоціацію. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 28-31.
122. Петришин О. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. *Право України*. 2009. № 10. С. 57-60.
123. Петришин О. Форма державного правління: до пошуку конституційної моделі в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 160-167.
124. Піонтковська О. О. Проблематика процесу децентралізації державної влади і розвитку місцевого самоврядування в Україні. *Журнал східно-європейського права*. 2018. № 46. С. 207-216.
125. Плотникова О. В. Региональное измерение в современном мироустройстве (на примере унитарных государств). *Власть*. 2012. № 9. С. 72-75.
126. Погребняк Н. Зарубіжний досвід організації та діяльності парламентського апарату. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 10. С. 64-67.
127. Полякова А. А. Судьбы монархий в Европе. *Современная Европа*. 2012. № 3. С. 117-126.
128. Попандопуло А. И. Политический режим в структуре отношений государства и бизнеса. *Проблемный анализ и государственно-управленческое проектирование. Серия: Политология. Экономика. Право*. 2011. № 5. С. 81-92.
129. Попович Т. П. Юридична модель сучасної демократичної держави. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 65-68.
130. Посредников Д. В. Православная монархия в византийской теории. *Історичні і політологічні дослідження*. 2013. № 3. С. 291-302.
131. Процюк І. В. Втілення принципу поділу влади в дуалістичних і парламентських монархіях. *Проблеми законності*. 2012. Вип. 120. С. 3-13.
132. Процюк І. В. Глава держави в парламентських монархіях і республіках. *Форум права*. 2012. № 3. С. 579-584.
133. Процюк І. В. Змішана республіка: поняття та ознаки. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 462-471.

134. Процюк І. В. Монархія як особлива форма державного правління. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. Вип. 22. С. 71-85.
135. Процюк І. Парламентська форма правління: сутність і особливості. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 65-74.
136. Пушкарев С. В. Нетипичные формы республик с президентской системой правления. *Современное право*. 2012. № 7. С. 16-19.
137. Пушкарев С. В. Форма государственного правления: новая концепция определения института. *Современное право*. 2011. № 10. С. 19-22.
138. Пушкіна О. Пріоритетні проблеми конституційно-правового регулювання основ конституційного ладу і форм територіального устрою України. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 31-36.
139. Ременяк О. Децентралізація публічної влади в українській правовій мислі новітнього часу. *Leges si Viata*. 2017. № 11, ч. 2. С. 134-137.
140. Речицький В. До питання про конституційно-правові гарантії народного суверенітету в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 168-177.
141. Рудік О. Консолідація демократичного режиму як ключовий етап демократизації. *Вісник Української Академії державного управління при Президенті України*. 2001. № 1. С. 268-276.
142. Сайтова Э. Ф. Эволюция форм правления в современных государствах: проблемы классификации. *Вопросы политологии*. 2012. № 4. С. 39-51.
143. Сидорчук О. Особливості виборів у напівпрезидентських республіках: досвід України й Польщі. *Гілея*. 2013. № 73. С. 342-344.
144. Скрипник О. Вплив інститутів громадянського суспільства на становлення і розвиток демократичного політичного режиму. *Право України*. 2001. № 5. С. 83-89.
145. Скрипнюк О. Категорії «народний університет», «народне волевиявлення», «безпосередня демократія», «форма безпосередньої демократії»: теоретико-методологічні аспекти. *Право України*. 2012. № 9. С. 281-290.
146. Скріль С. Конституційні принципи реформування політичних систем країни Центральної та Східної Європи. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 33-37.
147. Слинько Т. Эволюция права на свободу слова: сравнительно-правовой аспект. *Leges si Viata*. 2017. № 9, ч. 2. С. 110-114.
148. Словська І. Ідеї парламентаризму у поглядах державних діячів. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 473-479.
149. Смелянець Г. Є. Правовий і державний режими: поняття і співвідношення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 24. С. 283-286.

150. Снігур І. Вплив парламенту України на визначення територіального устрою. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 4. С. 3-7.
151. Совгиря О. Організація та діяльність уряду за парламентсько-президентської форми правління: переваги і недоліки. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 26-32.
152. Стасюк Ю. Є. Інститут Президентства. Конструктиви і деструктиви. *Віче*. 2002. № 5. С. 27-31.
153. Сухонос В. В. Вплив інституту глави держави на монархічну форму правління. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Право*. 2013. № 1 (7). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13svvmpp.pdf>
154. Сухонос В. В. Вплив форм державного устрою на статус глави держави: конституційно-правовий аспект. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2012. № 2 (5). С. 31-38.
155. Телешун С. Окремі аспекти реформування адміністративно-територіального устрою в контексті останніх урядових пропозицій. *Право України*. 2003. № 1. С. 8-11.
156. Терещук М. М. Форми державного правління: історико-правовий аспект. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 70-76.
157. Тимчук О. Л. Політико-правові особливості сучасних авторитарних політичних режимів. *Вісник Запорізького національного університету*. 2009. № 2. С. 48-54.
158. Толстенко В. «Правова» і «політична» форма: діалектика співвідношення в правовій теорії держави. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 9-16.
159. Толстенко В. «Форма держави» і «форма правління»: проблема співвідношення понять у державно-правовій теорії. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 23-31.
160. Толстенко В. Поєднання правових і політичних форм держави в сучасній державотворчій практиці. *Юридична Україна*. 2014. № 4. С. 21-28.
161. Толстенко В. Поняття форми держави як предмет дослідження сучасної теорії держави та права. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 8-15.
162. Толстенко В. Правові форми сучасної держави: теорія і методологія дослідження. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 39-47.
163. Толстенко В. Форма держави в системі основ конституційного ладу: проблеми теорії і практики. *Право України*. 2014. № 2. С. 283-290.
164. Толстенко В. Форма держави і засоби її конституційно-правового закріплення. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 37-44.
165. Топчій В. В. Межі державного суверенітету: теорія та практика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 78-81.
166. Федоренко В. Л. Парламенти і парламентаризм – пріоритетний напрямок конституційно-правових досліджень в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 5. С. 129-133.

167. Француз-Яковець Т. А. Бікамералізм та система стримувань і противаг за конституціями європейських держав. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 8. С. 32-38.
168. Француз-Яковець Т. А. Двопалатний парламент Федеративної Республіки Німеччини: досвід взаємодії палат у сфері сумісної компетенції. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 6. С. 44-50.
169. Француз-Яковець Т. А. Основні питання організаційної діяльності двопалатних парламентів Європи. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 96-102.
170. Фрицький Ю. О. Сутність влади як філософсько-правової категорії. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 4. С. 23-29.
171. Хазов А. Характеристика политических режимов в постсоветской России. *Власть*. 2012. № 2. С. 109-112.
172. Ханалиев Н. У. Некоторые особенности политических режимов национальных республик Северного Кавказа. *Власть*. 2013. № 11. С. 180-184.
173. Хейл Г. Динамика правящего режима в России. *Pro et Contra*. 2012. № 4-5. С. 33-53.
174. Цуркан – Сайфуліна Ю. Аксіологія права і аксіологія влади: філософсько – правовий аспект. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 3. vydání. С. 53-60.
175. Чепульченко Т. О. Демократичні цінності: теоретико-правовий аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 2. С. 35-39.
176. Черкасов А. И. Президентизм и парламентаризм в странах современного мира. *Государство и право*. 2012. № 9. С. 35-43.
177. Черняк Є. В. Зміна форми правління як мета конституційних перетворень: порівняльно-правовий аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 2. С. 40-43.
178. Члевик О. Особливості свободи як принципу конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 55-65.
179. Чернолуцький Р. Особливості нормопроектної діяльності Президента України: питання теорії і практики. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 5. vydání. С. 48-56.
180. Чернописький П. Б. Конституційні реформи в Литві і Грузії у сфері місцевого самоврядування та децентралізації влади як приклад для України. *Форум права*. 2017. № 4. С. 282-293.
181. Чушенко В. Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення. *Право України*. 2009. № 10. С. 78-82.
182. Шаповал В. Парламент як представницький орган. *Право України*. 2015. № 3. С. 114-134.

183. Шаповал В. Парламент: організаційні характеристики. *Право України*. 2015. № 4. С. 120-138.
184. Шаповал В. Парламент: функціональні характеристики. *Право України*. 2015. № 5. С. 54-71.
185. Шестопалова Л. М. Форма державного устрою як матриця соціального розвитку. *Форум права*. 2014. № 1. С. 526-531.
186. Шкабко С. І. Форма правління як елемент форми держави та основа категорія державознавства. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 49-54.
187. Шустакевич П. Доступ до публічної інформації як інструмент розвитку демократії в контексті європейських та польських нормативно-правових актів. *Право України*. 2016. № 2. С. 140-148.
188. Яковлев А. Принцип разделения государственной власти и его обеспечение в конституционном процессе современной Украины. *Leges si Viata*. 2016. № 11, ч. 2. С. 164-168.
189. Якуніна А. О. Дослідження трансформаційних процесів у системі державних режимів України та світу. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 3. С. 72-79.

ТЕМА 4. ТЕОРІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Поняття та ознаки функцій держави. Співвідношення понять «функції держави», «функції державних органів», «функції державного управління» та «завдання держави». Критерії класифікації та види функцій держави. Об'єктні функції сучасної держави: внутрішні функції – політична, економічна, соціальна, екологічна, культурна; зовнішні функції – оборонна, зовнішньополітична, зовнішньоекономічна, екологічна, зовнішньокультурна (гуманітарна). Технологічні (владні, процесуальні, організаційні) функції держави: законодавча (правотворча), виконавча, судова, контрольна.

Форми реалізації функцій держави: правові форми – правотворча, правозастосовна, (правовиконавча, правоохоронна, договірна); організаційні (фактичні) форми: організаційно-регламентуюча, організаційно-економічна (організаційно-господарська), організаційно-ідеологічна. Методи реалізації функцій держави: загальні (загальнофункціональні) методи – примус, переконання, стимулювання; спеціальні – методи, необхідні для здійснення конкретно визначеної функції держави.

Механізм реалізації функцій держави: поняття та ознаки. Елементи механізму реалізації функцій держави та їх характеристика.

Ключові поняття:

функції, функції держави, класифікація функцій держави, внутрішні функції держави, зовнішні функції держави, економічна функція держави, соціальна функція держави, політична функція держави, екологічна функція держави, культурна функція держави, інформаційна функція держави, правоохоронна функція держави, правозахисна функція держави, функція співробітництва та інтеграції з сучасними державами, функція забезпечення миру та підтримка світового правопорядку, функція оборони, правова форма здійснення функцій держави, ознаки правових форм здійснення функцій держави, нормотворча форм здійснення функцій держави, правозастосовна форма здійснення функцій держави, правоохоронна форма здійснення функцій держави, контрольна форма здійснення функцій держави, інтерпретаційно-правова форма здійснення функцій держави, методи реалізації функцій держави, засобами державного впливу, заохочення, примус, переконання, механізм реалізації функцій держави, ознаки механізму реалізації функцій держави, елементи механізму реалізації функцій держави.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

Дисертації, автореферати:

1. Андрусак В. Г. Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 20 с.
2. Бабайцева И. К. Экономические функции государства и механизм их реализации в условиях рыночной экономики: дис. ... д-ра экон. наук. Саратов, 2006. 436 с.
3. Бамбізов Є. Є. Інформаційна функція Державної фіскальної служби України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 17 с.
4. Беспалова М. А. Становление правозащитной функции Российского государства в условиях современного строительства: дис. ... канд. юрид. наук. Белгород, 2011. 184 с.
5. Білокур Є. І. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 23 с.
6. Бульба, Володимир Григорович. Соціальні функції держави в умовах глобалізаційних трендів сучасності: державно-управлінський аспект: дис. ... д-ра наук з держ. упр. Харків, 2012. 401 с.
7. Бурдавицын С. В. Развитие социальной ответственности как функции государства в транзитивной экономике: дис. ... д-ра экон. наук. Саратов, 2001. 351 с.
8. Буховец А. Н. Идеологическая функция государства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2002. 18 с.
9. Варич О. Г. Економічні функції сучасної держави: природа, зміст, тенденції розвитку в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 22 с.
10. Веклич В. О. Функція держави щодо забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 16 с.
11. Вишковська В. І. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
12. Волинець В. В. Система функцій сучасної держави: теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 36 с.
13. Гвасалія Д. С. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави: автореф. дис. ... канд. экон. наук. Донецьк, 2014. 19 с.
14. Головченко М. Ф. Культурна функція сучасної держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 19 с.
15. Гусарев С. Д. Становлення та розвиток внутрішніх функцій сучасної держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 24 с.
16. Дзевелюк М. В. Традиції та новації в розвитку функцій сучасної держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 20 с.

17. Дергунова Н. В. Социальная функция государства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 19 с.
18. Євенко Д. В. Конституційно-правове забезпечення оборонної функції України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2014. 20 с.
19. Завальнюк В. В. Функції сучасної держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2006. 15с.
20. Кадомцева А. Е. Развитие экологической функции Российского государства и правовые формы ее существования: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1999. 174 с.
21. Калашников И. Б. Экономические функции государства в инвестиционной системе России: дис. ... д-ра экон. наук. Саратов, 2005. 368 с.
22. Калентьева Т. А. Правовые формы реализации экономической функции Российского государства в условиях перехода к рыночным отношениям: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2000. 235 с.
23. Капаев А. А. Банковская система как объект экономической функции правового государства: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2006. 188 с.
24. Кивлюк В. С. Формування політики і стратегії функціонування систем основних видів забезпечення оборонного комплексу України: дис. ... канд. экон. наук. Київ, 1999. 185 с.
25. Клименко А. И. Взаимосвязь правового и политического сознания в осуществлении идеологической функции государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 200 с.
26. Климентьев О. П. Інформаційна функція Української держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 21 с.
27. Ковч В. В. Еволюція економічних функцій держави в умовах формування інноваційної економіки: автореф. дис. ... канд. экон. наук. Київ, 2012. 18 с.
28. Козьмініх А. В. Роль інституту адвокатури в реалізації правозахисної функції громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2008. 17 с.
29. Коломоєць О. В. Митна функція сучасної української держави: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2014. 20 с.
30. Котля Д. Х. Административно-правовое регулирование контрольной функции государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 171 с.
31. Кравченко В. В. Контрольно-наглядові функції вищих органів державної влади України: конституційно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 20 с.
32. Краковська А. Є. Еволюція соціальної функції сучасної держави: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 20 с.

33. Кудря В. С. Функции правового государства, находящегося в становлении: на примере Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 190 с.
34. Кузенко У. І. Політична функція держави та її реалізація в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
35. Лапшина О. С. Охранительная функция права в системе функций права и государства: дис. ... канд. юрид. наук. Тольяти, 2011. 180 с.
36. Лісеній Є. В. Трансформація економічних функцій держави в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Харків, 2012. 16 с.
37. Магута Р. М. Активізація контрольної функції держави в умовах фінансової нестабільності: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2015. 19 с.
38. Межевська Л. В. Правове регулювання відсторонення від роботи осіб, які виконують функції держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Кривий Ріг, 2017. 17 с.
39. Мельниченко В. Л. Податкова функція сучасної держави: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2012. 228 с.
40. Михайлов А. О. Оптимізація причинно-наслідкового зв'язку функцій держави та механізмів державного управління в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2015. 20 с.
41. Наркізов М. М. Інституційне забезпечення реалізації економічних функцій держави: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Харків, 2015. 17 с.
42. Онопенко П. В. Правоохоронні функції Української держави: зміст і реалізація: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 20 с.
43. Панов В. М. Адміністративно-правове забезпечення реалізації органами прокуратури України правозахисної функції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 19 с.
44. Парубчак І. О. Реалізація соціалізаційної функції держави як чинник демократичного державотворення в Україні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2014. 40 с.
45. Пожарский Д. В. Контрольно-надзорная функция современного государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 222 с.
46. Радж П. Экономические функции социалистического государства (на примере ПНР): дис. ... канд. екон. наук. Ростов-на-Дону, 1984. 218 с.
47. Рогатюк О. В. Трансформація економічної функції держави в ринковій економіці: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Запоріжжя, 2016. 20 с.
48. Савка В. В. Видатки державного бюджету в системі фінансового забезпечення функцій держави: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Львів, 2015. 20 с.

49. Самань В. В. Організаційно-правові засади забезпечення фіскальної функції держави органами публічної адміністрації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
50. Стеценко С.Г. Трансформація держави під впливом глобалізації: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 199 с.
51. Харлова С. Г. Трансформация социальной функции государства в современном российском обществе: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 2010. 163 с.
52. Шай Р. Я. Правоохоронна функція правової держави: теоретико-практичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 18 с.
53. Яковюк І.В. Внутрішні функції держави в умовах членства в Європейському Союзі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. 22 с.

Монографії:

1. Білозьоров Є. В., Вишковська В. І. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні: моногр. Київ: Кандиба Т. П., 2015. 167 с.
2. Булкат М. С. Теоретико-правові питання зовнішніх функцій сучасної держави: моногр. Київ: Логос, 2014. 179 с.
3. Волинець В. В. Функції сучасної держави: теоретико-правові проблеми: моногр. Київ: Логос, 2012. 509 с.
4. Грицай Т. Захист суспільної моралі як функція сучасної держави: теоретико-правові аспекти: моногр. Київ: Правова Єдність, 2016. 215 с.
5. Кіктенко О. В. Контрольна функція державного регулювання фондового ринку України: моногр. Запоріжжя: КПУ, 2013. 307 с.
6. Костицький В. В. Захист суспільної моралі як функція сучасної держави: моногр. Київ; Дрогобич: Коло, 2013. 171 с.
7. Мотиль І. І. Основні внутрішні функції Української держави: моногр. Київ: Аванпост-прим, 2008. 184 с.
8. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
9. Наливайко Л. Р., Беляєва М. В. Політична функція Української держави: теоретико-правові та конституційно-правові засади: моногр. Київ: Хай-Тек Прес, 2013. 316 с.
10. Онопенко П. В. Правоохоронні функції держави України: моногр. Київ: Варта, 2003. 128 с.
11. Савюк М. Ф, Галунько В. В., Фрицький Ю. О. Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства: моногр. Херсон: Інститут публічного права, 2016. 176 с.

12. Федоров В. А. Боргова функція сучасної держави: моногр. Одеса: Гельветика, 2017. 176 с.
13. Шатіло В. А. Теоретичні проблеми конституційного механізму державної влади: співвідношення організаційних структур та функцій (вітчизняний і світовий досвід): моногр. Київ: Юридична думка, 2017. 363 с.

Наукові статті:

1. Kolodkina A., Lazarenko V., Ponomarev O. State financial control: problems and solutions. *Sciences of Europe*. 2016. № 9, ч. 3. С. 25-28.
2. Nalyvaiko L. R., Oreshkova A. F. Mass Media as Actors of Public Control over the Activities of Judicial Authorities. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 47. С. 16-24.
3. Аносов А. В. Электронное правосудие как инструмент развития информационной функции государства. *Общество и право*. 2013. № 1. С. 239-241.
4. Аракелян М. Нова парадигма правозахисної функції сучасної демократичної держави. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 252-258.
5. Артеменко І. А. Види адміністративно-процесуальних відносин за участю органів місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 1. С. 43-47.
6. Арутюнян Д. А. Адміністративно-правове регулювання державного контролю у сфері охорони й використання лісів в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 139-144.
7. Асірян С. Універсальний періодичний огляд, як основний механізм Ради ООН з прав людини. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 46-51.
8. Байрамов Ф. Д. К вопросу о понятии «функции государства». *История государства и права*. 2003. № 5. С. 8-11.
9. Бакумов О. С. Правові пропозиції Європейського суду з прав людини щодо прав на вільні вибори: спірні питання практики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3 (86). С. 183-193.
10. Басс Д. Я. Про функції сучасної держави. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 1. С. 5-8.
11. Батраченко О. В. Форми правоохоронної діяльності Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку в державі. *Форум права*. 2016. № 2. С. 5-10.
12. Безпалова О. І. Особливості реалізації правоохоронної функції держави інституціями громадянського суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 4-7.

13. Безпалова О. І. Пріоритетні напрямки діяльності органів прокуратури України як суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 1. С. 81-88.
14. Безпалова О. І. Роль відомчої нормотворчості в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації правоохоронної функції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 133-137.
15. Беляєва М. В. Конституційні конфлікти й їх вплив на реалізацію політичної функції Української держави. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 6. С. 3-5.
16. Беляєва М. В. Системно-структурні зв'язки політичної системи суспільства та політичної функції держави. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2006. № 1 (17). С. 12-15.
17. Береза В. Правове регулювання співробітництва України з Європейським Союзом в сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 27-32.
18. Беріша Ф. Взаємозв'язок між суспільством, державою та правом. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 172-184.
19. Белов Д., Жежихова М. Роль і місце інституту адвокатури в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 19-25.
20. Богданевич Т. С. Тлумачення положень Європейської конвенції з прав людини та рішень Європейського суду з прав людини в діяльності Конституційного Суду України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 52-54.
21. Бодак Н. Местное управление и местное самоуправление в государствах Восточной Европы. *Legea si Viata*. 2016. № 4, ч. 2. С. 5-9.
22. Бондаренко А. Форми реалізації правозахисної функції сучасної держави: до постановки проблеми. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 282-288.
23. Бондаренко О. Захист прав і свобод людини як основний напрям конституційної модернізації в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 89-94.
24. Борденюк В. Концептуальні основи співвідношення функцій місцевого самоврядування та його органів з функціями держави. *Право України*. 2003. № 11. С. 17-23.
25. Бочарова Н. Права человека и права интеллектуальной собственности: современные доктринальные подходы. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 49-54.

26. Булкат М. С. Загальна характеристика форм та методів реалізацій функцій держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. № 4. С. 107-113.
27. Булкат М. С. Сучасні підходи до класифікації зовнішніх функцій України. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 60-65.
28. Булкат М. С. Функції держави у взаємодії з категоріальним апаратом теорії держави. *Право і Безпека*. 2011. Вип. № 2 (39). С. 70-73.
29. Буркальцева Д. Д. Економічна безпека підприємництва в Україні: функції у системі економічної безпеки держави та інституціональні перешкоди забезпечення. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 1. С. 35-40.
30. Варич О. Г. Шляхи та перспективи розвитку економічної функції сучасної Української держави. *Правова держава*. 2004. Вип. 15. С. 423-431.
31. Ващишин М. Конституційні засади охорони довкілля України та Швейцарії. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 3. С. 44-49.
32. Вернигора В. В. Поняття, структура та особливості адміністративно-правового статусу військових формувань України під час особливого періоду. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 4. С. 97-102.
33. Виговська Н. Г. Контрольні функції держави в умовах глобалізації економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2008. Вип. 3. С. 100-107.
34. Волинець В. В. Аналіз функцій держави та специфіка їх співвідношення в державно-правовій теорії Т. Гоббса. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 95-102.
35. Волинець В. Вчення Л. Дюгі про функції держави та реалізацію права. *Право України*. 2012. № 9. С. 392-400.
36. Волинець В. Забезпечення міжнародної інтеграції та співпраці як функція сучасної української держави: правові аспекти. *Юридична Україна*. 2013. № 2. С. 8-14.
37. Волинець В. Зв'язок системи функцій держави та її ідеї у державно-правовій теорії І. Ільїна. *Юридична Україна*. 2012. № 5. С. 16-22.
38. Волинець В. Охорона прав і свобод людини і громадянина як функція сучасної демократичної держави. *Юридична Україна*. 2013. № 4. С. 9-15.
39. Волинець В. Податково-фінансова функція української держави і проблеми його правового забезпечення. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 4-10.
40. Волинець В. Поняття функцій держави у правовій теорії Г. Єллінека: теоретико-методологічні аспекти. *Право України*. 2012. № 7. С. 118-126.

41. Волинець В. Правова теорія «функцій державного владарювання» М. Коркунова в контексті дослідження публічної влади. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 9-15.
42. Волинець В. Правове забезпечення державної підтримки науки, освіти і культури в Україні. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 9-15.
43. Волинець В. Правові аспекти реалізації оборонної функції сучасної держави. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С. 4-10.
44. Волинець В. Правові основи забезпечення політичної функції сучасної демократичної держави. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 4-12.
45. Волинець В. Проблеми визначення функцій держави в консервативно-правовій теорії (П. Казанський, Л. Тихомиров). *Юридична Україна*. 2012. № 4. С. 4-10.
46. Волинець В. Проблеми правового забезпечення інформаційної функції держави у сучасній Україні. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 4-10.
47. Волинець В. Роль правоохоронної функції у державотворчому і правотворчому процесах в Україні. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С. 4-10.
48. Волинець В. Соціальна функція держави і соціальна політика: правові проблеми реалізації. *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 15-23.
49. Волинець В. Становлення вчення про функції і призначення держави в політико-правовій теорії Дж. Локка. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 97-104.
50. Волинець В. Функції держави і проблеми організації публічної влади у правовій державі. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 4-10.
51. Волинець В. Функція гарантування національної безпеки в контексті державно-правового розвитку сучасної України. *Юридична Україна*. 2013. № 1. С. 9-16.
52. Вольська О. М. Інструмент виконання соціальної функції держави. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2012. Т. 8. № 4. С. 323-330.
53. Воронцов В. А. Конституційно-правовий статус Національного банку України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 1. С. 34-36.
54. Гаврилюк Р. Чому в Україні не відбулась Оголошена Революція у сфері прав людини? *Право України*. 2016. № 6. С. 35-43.
55. Головченко М. Ф. Культура як об'єкт культурної функції сучасної держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 16-19.
56. Городецька І. А. Сутність адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу. *Форум права*. 2016. № 1. С. 60-66.

57. Грабовий В. В. Юридична відповідальність за правопорушення проти власності в перші роки радянської влади в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 17-20.
58. Григорьева В. А. Прямое и опосредованное участие государства в экономических отношениях. *Право и политика*. 2013. № 8. С. 960-970.
59. Грицай И. Обеспечении политических прав и свобод человека и гражданина в Украине. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 156-161.
60. Дембіцька С. Л. Профілактика правопорушень як спосіб встановлення та зміцнення правопорядку в суспільстві. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 2. С. 107-110.
61. Діденко Є. Впровадження та застосування міжнародного співробітництва в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 2. С. 99-103.
62. Діденко С. В. Адміністративно-правовий статус національної поліції у сфері забезпечення обігу та застосування зброї в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 88-92.
63. Діденко С. В. Методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення обігу та застосування зброї в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 46-49.
64. Дубняк М. Законодательное регулирование информационного взаимодействия в местном самоуправлении европейских стран. *Leges si Viata*. 2017. № 4, ч. 2. С. 31-35.
65. Дулиба Е. Теоретико-правовые основы исследования фискальной функции государства: доктринальные аспекты. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 40-43.
66. Дученко А. Ю. Свобода слова в Україні: стан, гарантії, перспективи. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 39. С. 54-58.
67. Євенко Д. В. Феноменологія функції оборони держави. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 5. С. 190-196.
68. Жаровська І. М., Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 3-6.
69. Жуковська Г. Взаємодія органів влади та громадськості у сфері протидії людьми: досвід країн Європи. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 161-168.
70. Заворотченко Т. М. Класифікація конституційних суб'єктивних політичних прав і свобод людини і громадянина в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 1. С. 42-45.

71. Задихайло Д. Сучасні функції держави в контексті модернізації конституційно-правового регулювання. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 2. С. 232-240.
72. Заросило В. Щодо формування сучасного сприйняття прав людини. *Верховенство Права*. 2017. № 1 (30). С. 20-23.
73. Ільницький М. С. Референдум як форма безпосередньої демократії в Україні. *Форум права*. 2016. № 3. С. 103-105.
74. Ільницький О. В. Проблеми правового регулювання фінансової системи України в умовах дії спеціальних адміністративно-правових режимів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 1. С. 79-85.
75. Ірха Ю. Обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в інтересах національної безпеки України в сучасних умовах. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 78-87.
76. Іщенко В. В. Класифікація адміністративних правопорушень у сфері оподаткування: доктринальні підходи. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 142-145.
77. Калінкін А. С. Вплив процесів децентралізації на функціонування державної влади в умовах конституційної реформи. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 64-66.
78. Касмінін О. Актуальні питання захисту права на працю та права на соціальний захист громадян Конституційним Судом України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 123-131.
79. Кіріка Д. В. Вплив місцевого самоврядування на демократичну трансформацію державної влади в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 32-36.
80. Климентьев О. Перспективи розвитку інформаційної функції держави. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 12. С. 101-104.
81. Кобзева Т. А. Поняття адміністративно-правових форм управління фінансовою системою України. *Форум права*. 2016. № 4. С. 140-145.
82. Коваль Н., Кайдаш Л. К вопросу о понятии решений Европейского суда по правам человека в международном и украинском законодательстве. *Leges si Viata*. 2016. № 8, ч. 2. С. 65-69.
83. Ковальський В. Функції права: ціннісний та сутнісний виміри. *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 4-10.
84. Козак Ю.-М. Р. Народ як системоутворюючий суб'єкт легітимісних процесів державної влади. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С. 7-10.
85. Конопелько О. В. Особливості формування ідеологічної функції сучасної держави: постановка проблеми. *Право і Безпека*. 2013. № 1 (48). С. 18-23.
86. Конопелько О. В. Реалізація ідеологічної функції держави: досвід Німеччини. *Право і Безпека*. 2013. № 2 (49). С. 33-38.

87. Костаки Г., Боршевский А. Обучение демократической гражданственности и роль гражданского общества в этом процессе. *Leges si Viata*. 2017. № 9, ч. 1. С. 4-11.
88. Костан Г. Правовая и политическая культура – необходимые условия для демократизации общества и консолидации конституционно-правового режима. *Leges si Viata*. 2016. № 10, ч. 1. С. 4-9.
89. Костецька Т. А. Інформаційна функція держави: конституційні та інституційні аспекти. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2010. Вип. 47. С. 113-119.
90. Костова Н. Доступ до публічної інформації: порівняльний аналіз українського законодавства і країн Європейського Союзу. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 2, ч. 2. С. 88-92.
91. Костюченко Я. На шляху до ефективної імплементації угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: українські перспективи. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 38-45.
92. Котляренко О. Військова служба правопорядку – суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 1. С. 116-121.
93. Коцюба Р. О. Гарантування прав людини в контексті імперативів конституційного забезпечення ядерної безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 24. С. 29-33.
94. Кошіль Н. М. Кодифікація в статутах актів місцевих рад із питання участі населення в здійсненні місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 16-19.
95. Кравець М. О. Органи доходів і зборів як суб'єкт реалізації економічної функції держави. *Фінансове право*. 2014. № 3. С. 21-25.
96. Кравчук М. Ю. Правовий аналіз етапів становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 67-69.
97. Кріцак І. В. Правоохоронна функція держави та її вплив на формування функції надання послуг населенню органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2009. № 3. С. 365-372.
98. Курусь Т. В. Стан дослідження проблеми нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 21-24.
99. Кучма К. С. Правова основа надання адміністративних послуг у сфері екології та природних ресурсів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 92-95.
100. Лапина М. А. Информационная функция государства в сети Интернет. *Информационное право*. 2013. № 4. С. 11-15.

101. Легеза Ю. О. Забезпечення безпеки використання природних ресурсів в умовах адміністративно-правового режиму антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 75-78.
102. Легеза Ю. О. Функції держави як зміст її функції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. № 2. С. 68-75.
103. Легеза Ю. О. Характеристика адміністративно-правових методів публічного управління у сфері використання природних ресурсів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 77-81.
104. Легеза Ю.О. Визначення змісту екологічної функції держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 95-100.
105. Ленівський Р. В. Сутність адміністративно-правових засобів забезпечення законності і правопорядку в Україні та їх систематизація. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 79-82.
106. Лизунова О. Международно-правовые основы информационного обеспечения выборов. *Leges si Viata*. 2016. № 10, ч. 2. С. 62-64.
107. Лисеный Е. В. Механизм влияния современных особенностей процесса глобализации на экономические функции государства. *Наука й економіка*. 2015. Вип. 1. С. 147-153.
108. Литвин І. І. Зміст адміністративно-правових відносин у сфері надання освітніх послуг. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 93-96.
109. Литвин І. І. Напрями вдосконалення правового регулювання адміністративних відносин у сфері надання освітніх послуг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 43-45.
110. Литвин І. І. Нормативно-правові акти, що регулюють адміністративні правовідносини у сфері надання освітніх послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 156-159.
111. Литвин Ю. О. Концепція захисної функції соціальної політики держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 11. С. 99-102.
112. Лопата О. Зміст, завдання та форми міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 3. С. 97-102.
113. Ляшенко Н. Предмет рішень Європейського Суду з прав людини. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 3. vydání. С. 27-32.
114. Майданник О. Контрольна функція парламенту: сутність, зміст, призначення. *Право України*. 2013. № 5. С. 280-286.

115. Максименцева Н. О. Суб'єкт адміністративних правовідносин у галузі державного управління у сфері використання, відтворення та охорони надр. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 228-232.
116. Манжул І. Американський досвід забезпечення енергетичної безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 8. С. 37-41.
117. Марущак Н. В. Щодо питання співвідношення міжнародного й національного права у сфері забезпечення прав людини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 11-13.
118. Матвєєва Л. О. Виконання контрольної функції в умовах президентсько-парламентської республіки: тенденції та ризики для української держави. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2013. № 1. С. 29-36.
119. Матвєєнко В. К. Економічна функція держави в умовах трансформаційної економіки. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 248-255.
120. Мацюк А. До питання засадничих аспектів функціонування сучасної держави. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 66-72.
121. Мацькевич М. Розвиток культурної функції держави як умова демократичних трансформацій українського суспільства. *Право України*. 2012. № 8. С. 210-217.
122. Миколайчук А. Правовое обеспечение статуса работников, совмещающих работу с обучением: опыт зарубежных стран. *Leges si Viata*. 2017. № 2, ч. 2. С. 77-80.
123. Мисюк Ю. І. Право на здобуття вищої освіти осіб з особливими потребами. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 1. С. 13-15.
124. Митник О. В. Питання вдосконалення механізму захисту прав і свобод людини у зв'язку з конституційними перетвореннями в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 70-74.
125. Московець В. І. Поняття та значення правоохоронної функції держави. *Право і Безпека*. 2011. № 2 (39). С. 7-11.
126. Мотиль І. І. Сутність та класифікація функцій демократичної держави. *Право і суспільство*. 2011. № 3. С. 23-28.
127. Мурза В. В. Історико-правова характеристика становлення та розвитку наглядової функції держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 83-90.
128. Мурза В. В. Поняття та види функцій сучасної держави. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. 4 (55). С. 42-50.
129. Мурза В. В. Проблеми відмежування наглядової функції від інших функцій держави. *Право і Безпека*. 2011. № 5 (42). С. 26-29.

130. Мурза В. В. Сутність та значення наглядової функції держави. *Форум права*. 2011. № 4. С. 505-509.
131. Надьон О. В. Адміністративно-правові заходи щодо організації фінансової безпеки банків в умовах проведення антитерористичної операції. *Форум права*. 2017. № 1. С. 136-143.
132. Наливайко Л. Р. Культурна функція української держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1. С. 58-67.
133. Наливайко Л. Р. Політична функція Української держави. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1. С. 146-158.
134. Наливайко О. І. Правові засади політичної функції сучасної Української держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 4-13.
135. Нечипорук Ю. М. Інформаційна сфера як об'єкт адміністративної науки. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 128-131.
136. Нижник О. С. Адміністративно-правове закріплення системи суб'єктів державної регіональної політики у сфері вищої освіти. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 106-109.
137. Николіук Д. А. Екологічна функція в системі функцій сучасної держави. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 101-105.
138. Ниязов Х. Право на інформацію и свобода информации. *Legea si Viata*. 2017. № 2, ч. 2. С. 84-88.
139. Новікова Н. А. Інформаційний простір як основа інформаційної функції сучасної держави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 365-373.
140. Овакімян М. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 2, ч. 1. С. 151-156.
141. Оноприенко С. Развитие положений о роли информационной культуры в законодательстве Украины о культуре. *Legea si Viata*. 2017. № 2, ч. 2. С. 89-91.
142. Орозбаева А. Юридические гарантии законности в органах местного самоуправления. *IN SITU*. 2016. № 5. С. 29-31.
143. Остапенко В. В. Право власності у рішеннях Конституційного Суду України. *Форум права*. 2016. № 3. С. 186-193.
144. Павленко Ж. О. Поняття інформаційної функції держави. *Проблеми законності*. 2011. Вип. 117. С. 202-211.
145. Падалко Г. В. Про деякі перспективи розвитку функцій держави у сфері місцевого самоврядування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 10 (60). С. 134-143.
146. Панькова З. Классификация административных услуг в сфере экономики. *Legea si Viata*. 2017. № 12, ч. 2. С. 148-150.

147. Панькова З. Л. Правове положення органів, які здійснюють надання адміністративних послуг у сфері економіки. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 69-72.
148. Пирожкова Ю. В. Економічна функція адміністративного права крізь призму векторів сучасної економічної політики України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 81-84.
149. Померанський І. Декілька суджень щодо значення та співвідношення термінів «надзвичайний стан», «режим надзвичайного стану», «надзвичайна ситуація». *Право України*. 2016. № 4. С. 89-99.
150. Примаков К. Ю. Адміністративно-правове регулювання масової інформації регіональної та місцевої сфери розповсюдження в Україні. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 73-78.
151. Пряміцин В. Ю. Зміст права на вищу освіту. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 2. С. 27-30.
152. Пучкова В. Особенности реализации конституционного права на охрану здоровья и медицинскую помощь для иностранных граждан. *East European Science Journal*. 2016. № 9, ч. 2. С. 119-122.
153. Рабінович С., Панкевич О. Принцип рівності прав людини у практиці Конституційного Суду України: проблеми методики застосування. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 97-111.
154. Ренькас Т. Перспективи розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України. *East European Science Journal*. 2016. № 11, ч. 2. С. 130-136.
155. Рижук Ю. М. Щодо питання правового розуміння та сутності концептуальних засад природних прав і свобод людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 2. С. 11-15.
156. Ромащенко В. Правовое регулирование информационного общества: деятельность Европейского Союза. *Leges si Viata*. 2016. № 10, ч. 1. С. 104-108.
157. Саєнко А. І. Поняття та сутність адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. Вип. 28. С. 49-52.
158. Сидор І. П. Функції держави та необхідність їх бюджетного фінансування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*. 2013. Вип. 24. С. 123-127.
159. Сидорчук Л. А. Правові аспекти становлення інституту місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу та Україні. *Правові системи*. 2016. № 3/4. С. 11-22.
160. Синицин П. Практика Європейського Суду з прав людини як нормативно – ціннісний орієнтир у діяльності Конституційних Судів. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 1. vydání. С. 54-59.

161. Синицин П. Практика конституційних судів щодо застосування рішень Європейського суду з прав людини: конкуренція правових позицій. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 3. С. 157-162.
162. Сімонова І. П. Методи адміністративно-правового регулювання державно-службових відносин у контролюючих органах у сфері оподаткування: поняття та зміст. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 185-189.
163. Скапоущенко О. Роль та місце електронного адміністрування податків у системі адміністрування податків в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 3. С. 179-184.
164. Сковронський Д. М. Теоретичні аспекти змісту соціальної функції української держави. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2011. № 8. С. 164-173.
165. Слабко С. М. Правове забезпечення та особливості реалізації прав осіб з інвалідністю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 44-46.
166. Слюсар К. С. Права людини в країнах романо-германської правової сім'ї. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 22. С. 16-18.
167. Соколенко О. Л. Поняття та ознаки правоохоронної функції держави як основи правоохоронної діяльності. *Форум права*. 2012. № 4. С. 847-852.
168. Стеценко С. Г. Правове дослідження соціальної функції держави: ключові методологічні засади. *Актуальні методологічні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С. 159-163.
169. Тептюк Є. П. Конституційне закріплення юридичних гарантій права на доступ до публічної інформації в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 58-61.
170. Тимчак В. В., Лошак О. С. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності України з урахуванням європейських стандартів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 273-276.
171. Ткаченко О. В. Форми адміністративної діяльності публічної адміністрації Національної гвардії України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 2. С. 48-51.
172. Ткачова Н. А. Ідеологічна функція держави та її роль у правовому регулюванні суспільних відносин. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 53. С. 19-24.
173. Турута О. В. Становлення і розвиток ідеї прав і свобод людини в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (2). С. 21-27.
174. Федоренко В. Поновлення авторитету Конституційного Суду як запорука ефективного функціонування держави. *Право України*. 2015. № 5. С. 97-110.

175. Федорищев В. Экономический рост и функции государства. *Государственная служба*. 2013. № 1. С. 60-64.
176. Ференс Б. Україна – ЄС. Подальші перспективи. *Верховенство Права*. 2017. № 2 (27). С. 71-73.
177. Хорішко Л. Інституціоналізація політичної еліти: структурно-функціональні аспекти. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 150-154.
178. Чапля О. В. Організаційно-правова форма місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 82-85.
179. Чиж І. С. Проблеми удосконалення механізмів забезпечення конституційного права на поширення інформації. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 75-78.
180. Чистоколяний Я. В. Права і свободи людини в конституційному праві України та Європейського Союзу: порівняльний аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 43-46.
181. Члевик О. Особливості свободи як принципу конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 55-66.
182. Чопко Х. І. Правові форми реалізації екологічної функції держави. *Університетські наукові записки*. 2011. № 2. С. 235-241.
183. Чуб В. О. Заходи юридичної відповідальності – важливий елемент регулювання суспільних відносин у сучасній правовій державі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 2. С. 32-35.
184. Чубенко А. Основные аспекты взаимодействия Европейского суда по правам человека с национальной судебной системой Украины. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 3. С. 191-195.
185. Чукаєва В. О., Діцман К. Д. Права на освіту в Україні: сучасні проблеми реформування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С. 15-18.
186. Шаптала Н. Співвідношення конституційних прав і свобод людини і громадянина та забезпечення національної безпеки України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 6. С. 181-186.
187. Шатіло В. Проблеми співвідношення конституційного механізму державної влади та механізму реалізації її функцій. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 336-344.
188. Шатіло В. Співвідношення політичної й адміністративної компоненти у функціонуванні державної влади. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 271-278.
189. Шахман Н. В. Відновлення населення як складова внутрішньої функції держави. *Форум права*. 2009. № 2. С. 430-433.
190. Шершун К. П. Євроінтеграція у світлі конституційного регулювання економічних відносин. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 24. С. 97-101.

191. Шестак С. В. Система суб'єктів правотворчого забезпечення реалізації культурної функції держави. *Форум права*. 2009. № 1. С. 578-584.
192. Ширшикова Р. М. Шляхи вдосконалення законодавчого забезпечення правоохоронної функції держави. *Форум права*. 2010. № 2. С. 590-597.
193. Шмідт Г. Стандарти справедливого судового розгляду в адміністративному судочинстві згідно зі статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Право України*. 2016. № 2. С. 12-15.
194. Шоптенко С. С. Форми адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 91-95.
195. Щирба М. Ю. Доступність охорони здоров'я як вагомий принцип правового статусу пацієнтів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 21. С. 10-12.
196. Щокін Р. Регулювання державної політики у галузі освіти України: адміністративно-правовий аспект. *Верховенство Права*. 2017. № 5. С. 35-39.
197. Ярошенко В. Взаємообумовленість політичної і громадянської відповідальності та становлення інституту демократичної громадянськості в Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 143-158.

ТЕМА 5. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ

Поняття, ознаки та елементи механізму держави. Принципи механізму держави: поняття, види, нормативно-правова регламентація.

Державний апарат: поняття та структура. Співвідношення державного апарату та механізму держави.

Органи держави як основний елемент механізму держави: поняття, ознаки, класифікація. Поділ влади як принцип організації і діяльності державного апарату. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади та їх функції.

Державна служба та її види. Класифікація державної служби. Принципи роботи державної служби. Державний службовець, посадова особа.

Ключові поняття:

механізм держави, державний апарат, структура державного апарату, державний орган, структура механізму держави, державні підприємства, державні установи, принципи організації і діяльності державного апарату, влада, суб'єкт влади, об'єкт влади, державно-владні відносини, соціальна влада, політична влада, публічна влада, державна влада, принципи діяльності державної влади, принцип єдності державної влади, принцип розподілу державної влади, принцип суверенітету, принцип законності, принципи виборності, принципи розділення і з'єднання влади, принцип єдиноначальності, принцип колегіальності, принцип ієрархічності, принцип професіоналізму, форми здійснення державної влади, методи здійснення державної влади, система «стримувань і противаг», парламент, уряд, судочинство, правосуддя, орган законодавчої влади, орган виконавчої влади, орган судової влади, місцеві державні органи, органи місцевого самоврядування, державна служба, державний службовець, посада, посадова особа, безпосередній керівник, керівник державної служби в державному органі, посада державної служби, професійна компетентність, рівнозначна посада, службова дисципліна, цивільна державна служба, мілітаризована (військова, воєнізована) державна служба.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

- ❖ Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України від 08 червня 1995 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 18. Ст. 133.
- ❖ Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17 березня 1995 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 11. Ст. 69.
- ❖ Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10 лютого 1998 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 29. Ст. 191.
- ❖ Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7-8. Ст. 50.
- ❖ Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
- ❖ Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 19. Ст. 134.
- ❖ Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.
- ❖ Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.
- ❖ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
- ❖ Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385.
- ❖ Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15, №16-17. Ст. 133.

Дисертації, автореферати:

1. Антонов О. В. Соціально-філософський аналіз державної влади у контексті суспільних відносин: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 2016. 18 с.
2. Артеменко І. В. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Дніпро, 2017. 20 с.

3. Бабенко К. А. Принцип поділу державної влади та сучасні проблеми його реалізації в Україні (конституційно-правовий аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2004. 212 с.
4. Бартків В. П. Місцевий державний апарат російської імперії і селянська реформа 1861 р. в Україні (історико-правове дослідження): дис. ... канд. юрид. Харків, 2002. 218 с.
5. Баштанник А. Г. Механізми регулювання діяльності органів державної влади в умовах децентралізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2017. 20 с.
6. Берназюк О. О. Конституційно-правовий статус допоміжних органів при вищих органах державної влади України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2016. 20 с.
7. Бортун М. І. Становлення правового регулювання органів прокуратури України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
8. Бриль К. І. Адміністративно-правове забезпечення децентралізації державної влади в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2017. 39 с.
9. Бульба О. Ю. Конституційно-правові аспекти реалізації принципу поділу влади в Україні: національна традиція та сучасність: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 214 с.
10. Бурда В. Ю. Місцеві ради УСРР в утвердженні монополії більшовиків на державну владу (1920-ті рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2016. 16 с.
11. Вандін Є. В. Організаційно-правові засади діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 20 с.
12. Веніславський Ф. В. Конституційні основи взаємовідносин законодавчої та виконавчої влади в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2000. 240 с.
13. Возний С. О. Механізми взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної виконавчої влади щодо формування дієздатних територіальних громад: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2017. 20 с.
14. Воронько Л. О. Теоретико-організаційні основи культури праці державних службовців України: дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2004. 192 с.
15. Гречко Т. К. Механізм забезпечення ефективності діяльності державних службовців: дис. ... канд. наук з держ. упр. Донецьк, 2006. 184 с.
16. Грицак В. М. Губернатор в державному механізмі Російської імперії в другій половині ХІХ ст. (на матеріалах Харківської губернії): історико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 1999. 180 с.

17. Губа О. П. Удосконалення діяльності керівника в органах державної влади: теоретико-методологічний аналіз: дис. ... канд. наук з держ. упр. Дніпропетровськ, 2004. 214 с.
18. Дзейко Ж. О. Правовий статус вищих органів державної влади Української Народної Республіки (1917-1920 р.р.): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1996. 248 с.
19. Добровольський Д. М. Незалежність як засада організації та діяльності органів прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 20 с.
20. Довбуш Т. Н. Принципы правового государства и механизма их реализации: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2005. 183 с.
21. Дякина И. А. Федеральный государственный служащий: правовое обеспечение нормативного статуса: дис. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2001. 176 с.
22. Ерохов С. В. Европейский парламент: эволюция правового статуса и компетенция: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1995. 128 с.
23. Жувака С. О. Історико-теоретичний аналіз розвитку функцій прокуратури України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 19 с.
24. Жук Н. А. Стимування і протидія в системі поділу влади в Україні (загальнотеоретичні проблеми): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2006. 221 с.
25. Ізотова М. О. Правовий статус керівника місцевої прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 20 с.
26. Калінкін А. С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади: проблеми теорії та практик: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2016. 17 с.
27. Каневський О. С. Доктрина розподілу влади: від теоретичної концепції до політико-конституційного принципу: дис. ... канд. політ. наук. Севастополь, 1999. 171 с.
28. Карпунець А. С. Механізм реформування державної служби України: соціокомунікативний аспект: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Чернівці, 2018. 20 с.
29. Ковалев С. М. Верхние палаты парламентов федеративных государств: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 197 с.
30. Копцева Ю. В. Двухпалатный парламент в отечественной и зарубежной практике: сравнительно-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 158 с.
31. Кошова О. В. Судова влада як соціокультурний феномен: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 193 с.
32. Курусь Т. В. Теоретико-правові засади нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у їх взаємодії: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 20 с.

33. Кухтик С. В. Трансформація держави під впливом глобалізації (теоретико-правовий аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 22 с.
34. Лабуш Н. С. Силовой механизм государства и общества: политико-социологический анализ: дис. ... д-ра полит. наук. Санкт-Петербург, 1999. 430 с.
35. Ладиченко В. В. Гуманістичні основи організації державної влади: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2008. 439 с.
36. Лобода Ю. П. Цінність держави як її соціальна сутність (теоретико-методологічні аспекти дослідження): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 16 с.
37. Луппов И. Ф. Специфика парламентаризма в условиях федеративного государства: дис. ... канд. полит. наук. Санкт-Петербург, 2005. 191 с.
38. Мазурик С. В. Інформаційно-правове забезпечення діяльності органів прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2017. 20 с.
39. Манжула А. А. Державне управління на місцевому рівні: адміністративно-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2003. 200 с.
40. Мартинюк О. Г. Адміністративна діяльність органів прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2018. 20 с.
41. Матвеев С. В. Юридичний механізм взаємодії органів державної влади в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2011. 22 с.
42. Мацола М. І. Політична та державна влада: теоретико-правові проблеми співвідношення та взаємодії: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 211 с.
43. Миколенко В. А. Правова модернізація органів прокуратури України в умовах європейської міждержавної інтеграції: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.
44. Микшта Д. А. Государственный аппарат в политической системе государства: дис. ... канд. юрид. наук. Омск, 2009. 195 с.
45. Мильчакова О. В. Парламент в европейских странах Содружества Независимых Государств: на примере Верховной Рады Украины: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 176 с.
46. Минина Н. В. Законодательная база становления и функционирования политических партий России в начале XX века: дис. ... канд. юрид. наук. Воронеж, 2007. 246 с.
47. Митровка Я. В. Конституційні засади поділу державної влади в Україні та Чеській Республіці: дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2007. 197 с.
48. Мухаметшин Ф. Х. Представительные и исполнительные органы власти Республики Татарстан как фактор стабилизации социальных процессов в период реформирования политической системы: дис. ... канд. социол. наук. Казань, 1996. 179 с.
49. Наливайко Л. Р. Державний лад України: поняття, система, гарантії: дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2010. 535 с.

50. Нехвядович Э. А. Государственный механизм и местное самоуправление: проблемы соотношения и взаимодействия: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2000. 186 с.
51. Никифорак М. В. Державний лад і право на Буковині в 1774-1918 рр.: дис. ... д-ра юрид. наук. Чернівці, 2004. 420 с.
52. Носик О. А. Розвиток служби управління персоналом державного органу на засадах компетентнісного підходу: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2018. 20 с.
53. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 225 с.
54. Пікуля Т. О. Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 203 с.
55. Потапов И. В. Государственный аппарат и гражданская служба Великобритании во второй половине XIX века: институциональный и деятельностный аспекты: дис. ... канд. истор. наук. Санкт-Петербург, 2007. 230 с.
56. Проценко Т. О. Діяльність органів виконавчої влади в регіоні України: організаційно-правові засади: дис. ... канд. юрид. наук. з держ. упр. Ірпінь, 2002. 184 с.
57. Процюк І. В. Законодавча влада в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 1999. 196 с.
58. Радченко О. О. Генезис легітимації інститутів публічної влади в Україні: державно-управлінський аспект: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2017. 20 с.
59. Ракул О. В. Теоретичні засади удосконалення діяльності державного апарату в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 19 с.
60. Ремескова Ю. О. Судова влада в системі поділу влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2013. 20 с.
61. Родченко І. Ю. Розвиток механізмів самовпорядкування в системі державного управління: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2018. 21 с.
62. Роман В. Ф. Механізми державного управління процесами децентралізації влади: досвід країн ЄС для України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2017. 20 с.
63. Савченко О. В. Теоретико-правові засади громадського контролю за діяльністю органів державної влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2016. 20 с.
64. Савчин М. В. Конституційний Суд України як гарант конституційного ладу: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 218 с.
65. Серьогін С. М. Державний службовець у взаємовідносинах влади і суспільства: дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2004. 380 с.

66. Славич Д. Д. Проблема підстав і принципів оптимальної організації державної влади в теоретико-політичній спадщині Івана Франка: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1996. 175 с.
67. Солов'євич І. В. Державна влада в Україні і місце в ній правоохоронної діяльності: конституційно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1997. 16 с.
68. Старуха Б. І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 180 с.
69. Стефанчук М. М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 40 с.
70. Тарануха В. П. Звернення громадян як засіб забезпечення законності в діяльності місцевих органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 233 с.
71. Тимошук О. В. Охоронний апарат Української Держави (квітень-грудень 1918 р.): історико-правове дослідження: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2000. 474 с.
72. Тимцуник В. І. Реформування системи влади та державного управління в УРСР: зміст, особливості, наслідки (1953-1964 рр.): дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2004. 461 с.
73. Топалова С. О. Політичні партії як суб'єкти державної влади: компаративістський аналіз: дис. ... канд. політ. наук. Харків, 2004. 210 с.
74. Усаченко О. О. Розвиток системи базових механізмів державного управління: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2018. 20 с.
75. Федоренко Г. О. Законодавча влада в системі розподілу державної влади в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 18 с.
76. Хромова Ю. О. Організаційно-правовий механізм державного регулювання виборчого процесу в Україні: автореф. дис. ... канд. наук держ. упр. Одеса, 2014. 24 с.
77. Циганок С. В. Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 18 с.
78. Яценко С. С. Ділова комунікація державних службовців як складова частина механізму функціонування державного управління: автореф. дис. ... д-ра філософ. в галузі держ. упр. Київ, 2008. 23 с.

Монографії:

1. Айленд Д. Новые технологии государственного управления в зеркале канадского и российского опыта: моногр. Москва, 2013. 267 с.
2. Антонова Н. А. Правотворчество органов местного самоуправления: моногр. Москва: ЮНИТИ, 2008. 165 с.
3. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права: моногр. Харків: Право, 2008. 220 с.

4. Битяк Ю. П. Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції: моногр. Харків: Право, 2010. 384 с.
5. Гончаров В. И. Институционализация системы местного самоуправления в Российской Федерации: конституционно-правовое исследование: моногр. Москва: Проспект, 2015. 267 с.
6. Государственная власть: теоретико-методологические и правокультурные аспекты: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2012. 463 с.
7. Дерещ В. А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини: моногр. Київ: Юридична думка, 2007. 180 с.
8. Карпунцов В. В. Процесуальна компетенція органів прокуратури України: адміністративно-правовий аспект. Київ: Логос, 2018. 376 с.
9. Качний О. С. Інноваційні механізми державного управління соціально-економічним розвитком регіонів України: теорія, методологія, практика: моногр. Київ: [б. в.], 2018. 626 с.
10. Квітка С. А. Державне управління формуванням партнерських відносин між владою та бізнесом в умовах соціальних перетворень: моногр. Дніпро: Грані, 2017. 266 с.
11. Козачук О. С. Військові прокуратури в Україні: організаційно-правові засади функціонування: моногр. Київ: [б. в.], 2018. 242 с.
12. Коломієць Ю. М. Інститут глави держави в системі вищих органів влади й управління зарубіжних країн: моногр. Харків: Основа. 1998. 245 с.
13. Куян І. А. Суверенітет: проблеми теорії і практики: конституційно-правовий аспект: моногр. Київ: Академія, 2013. 560 с.
14. Мартинюк Р. С. Реалізація принципу поділу влади в сучасній Україні: політико-правовий аналіз: моногр. Острог: Острозька академія, 2007. 352 с.
15. Межі державної влади: моногр. дослідж. / О. І. Верник [та ін.]; за заг. ред. В. П. Самохвалова. Київ: Укр. Центр духов. культури, 2001. 215 с.
16. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
17. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: моногр. Харків: Крок, 2009. 300 с.
18. Погорілка В. Ф. Органи державної влади України: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. 592 с.
19. Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції: моногр. / Ю. П. Битяк, О. Г. Данильян, Ю. П. Битяка, О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2010. 384 с.
20. Процюк І. В. Поділ державної влади в умовах різних форм державного управління: моногр. Харків: Право, 2012. 583 с.
21. Селіванов О. А. Конституційний судовий контроль за актами органів державної влади України: моногр. Київ: Парлам. вид-во, 2018. 184 с.

22. Тимошук О. В. Охоронний апарат Української Держави (квітень-грудень 1918 р.). Харків: Вид-во Ун-ту внутрішніх справ, 2000. 460 с.
23. Шарина Л. А. Территориальная организация местного самоуправления Российской Федерации. Київ: СФУ, 2012. 168 с.
24. Шатіло В. А. Теоретичні проблеми конституційного механізму державної влади: співвідношення організаційних структур та функцій (вітчизняний і світовий досвід): моногр. Київ: Юридична думка, 2017. 363 с.
25. Шемшученка Ю. С. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 656 с.

Наукові статті:

1. Авер'янов В. Система органів виконавчої влади: проблеми реформування у світлі конституційних вимог. *Право України*. 2003. № 9. С. 24-31.
2. Агафонова Н. В. Президент України як суб'єкт конституційної реформи і гарант додержання Конституції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 4. С. 12-17.
3. Бабенко К. А. Конституційно-правовий вимір реалізації принципу поділу державної влади. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 7 (105). С. 19-27.
4. Бабенко К. А. Правовий статус апеляційних адміністративних судів. *Форум права*. 2016. № 4. С. 16-19.
5. Балаклацький А. І. Державна влада та апарат її здійснення як основні ознаки сучасної держави. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 56-60.
6. Барсукова В. Н. Понятие принципа уважения чести и достоинства личности в деятельности государственного аппарата и пути повышения эффективности его реализации. *Современное право*. 2012. № 11. С. 52-55.
7. Батанов О. Проблеми конституційної регламентації компетенції місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах. *Право України*. 2015. № 9. С. 104-113.
8. Безпалюк В. А. Відповідальність виконавчої влади в Україні (на прикладі Кабінету Міністрів України). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 2. С. 36-39.
9. Бистрик Г. Механізм держави в системі сучасних теоретико-правових досліджень. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 8-16.
10. Бистрик Г. Принципи організації і функціонування механізму держави: теоретико-правові аспекти. *Юридична Україна*. 2013. № 11. С. 9-16.
11. Бідей О. Деякі проблеми розвитку державної служби. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 6. С. 7-11.

12. Більовський О. А. Механізми соціальної детермінації безпеки суспільства і держави: досвід історико-філософської рефлексії. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*. 2014. Вип. 24 (2). Т. 22. С. 14-21.
13. Бондар Н. М. Організаційно-економічний механізм партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу у транспортній галузі. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Серія: Технічна*. 2012. Вип. 9. С. 260-263.
14. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки. *Право України*. 2003. № 4. С. 18-21.
15. Бондаренко К. В. Деякі принципи державного управління адміністративно-політичною сферою. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2). С. 158-163.
16. Борденюк В. Місцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект. *Право України*. 2003. № 4. С. 12-18.
17. Буличев А. Проблемні питання встановлення взаємозв'язку понять «публічний службовець», «державний службовець» і «військовослужбовець». *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 8. С. 138-142.
18. Булкат М. С. Деякі питання теоретико-правової природи та сутності судової влади. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 97-108.
19. Булкат М. С. Функції держави у взаємодії з категоріальним апаратом теорії держави. *Право і Безпека*. 2011. № 2. С. 70-73.
20. Бульба О. Деякі аспекти реформування моделі поділу влади в Україні. *Право України*. 2004. № 4. С. 27-30.
21. Валькова А. І. Правова природа конституційного контролю та його місце в державно-правовому механізмі. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 9-12.
22. Вінник О. Інноваційні відносини: ключові проблеми вдосконалення правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 36-41.
23. Вовк Ю. Розмежування сфери компетенції між Президентом і Прем'єр-міністром в Україні. *Право України*. 2009. № 5. С. 51-54.
24. Возна В. Діяльність органів місцевого самоврядування у сфері господарювання: удосконалення законодавчого забезпечення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 121-130.
25. Вознюк Н. Третейське самоврядування в Україні: проблеми та пропозиції реформування. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 17-20.
26. Вырлеева-Балаева О. С. Принцип разделения власти в системе правовых ограничений государственной власти. *Вопросы российского и международного права*. 2012. № 2. С. 15-31.

27. Гаращук І. Реформування організації та функціонування місцевого самоврядування в країнах Балтії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 55-63.
28. Гаращук І. Теоретичні основи феномена публічної влади у сфері місцевого самоврядування. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С. 10-17.
29. Гаращук І., Петришин О. Реформування організації та функціонування місцевого самоврядування в країнах Балтії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 55-63.
30. Георгієвський Ю. В. Актуальні питання правового регулювання розподілу повноважень органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 11. С. 63-70.
31. Глущенко С. Розвиток законодавства про вищі спеціалізовані судові органи у новітній період історії України. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 327-335.
32. Глущенко С. Участь вищих спеціалізованих судів у конституційному судочинстві. *Юридична Україна*. 2015. № 3. С. 55-62.
33. Гончаренко В. Правовий статус Верховної Ради України за Конституцією України 1996 року. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (68). С. 77-87.
34. Городовенко В. До питання визначення правової природи та системи принципів судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 42-52.
35. Грובהва В. П. Правовий статус та повноваження органів місцевого самоврядування Італії: перспективи для України. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 3. С. 3-8.
36. Давиденко А. О. Соціологічне забезпечення управління кадровими процесами у сфері державної служби: структура та функції. *Грані*. 2014. № 1. С. 11-18.
37. Джавахян Р. М. Судебная власть: сущность, структура и формы реализации. *Российский юридический журнал*. 2012. № 4. С. 122-128.
38. Дробуш І. В. Соціальна функція місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства: шляхи ефективної реалізації. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 13-18.
39. Дрозд О. Ю. Система адміністративного законодавства у сфері проходження державної служби. *Держава та регіони*. 2016. № 4. С. 63-68.
40. Дрозд О. Ю. Характеристика окремих етапів проходження державної служби, що регулюються нормами адміністративного права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 1. С. 70-73.
41. Друцул Т. Поняття органів публічної адміністрації як складової частини державного апарату. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 21-24.

42. Дудченко О. С. Теоретична визначеність і змістовне наповнення поняття «механізм держави». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 1. С. 10-12.
43. Дьомін Ю. Поняття і місце митного контролю в системі функцій Української держави. *Право України*. 2003. № 8. С. 40-44.
44. Дьячков Д. Принцип политической нейтральности прокуроров при осуществлении ими функций прокуратуры. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 44-47.
45. Єрмолін В. До питання про співвідношення понять виконавчої влади і державного управління. *Право України*. 2002. № 9. С. 29-33.
46. Жаровська І. М. Авторитетний ресурс у механізмі державно-владних відносин. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 289-295.
47. Жуган М. Принцип поділу влади: сучасні інтерпретації. *Право України*. 2011. № 2. С. 193-200.
48. Жук Н. А. Про конституційне реформування влади. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 3 (42). С. 76-83.
49. Жук Н. А. Роль політичних партій у здійсненні принципу поділу влади. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 2 (37). С. 46-54.
50. Жук Н. А. Система стримувань і противаг у державному апараті: витоки та основний зміст. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 4 (35). С. 52-62.
51. Завадяк О. П. Структура механізму адміністративно-правового забезпечення законності та дисципліни в органах виконавчої влади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 275-279.
52. Задихайло Д. В. До концепції правового забезпечення механізму економічної політики держави. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1. С. 1-11.
53. Запара С. Безпосередня участь народу у здійсненні правосуддя: імітація чи реальність? *Право України*. 2015. № 9. С. 114-119.
54. Звоздецька І. В. Джерела парламентських процедур. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2), ч. 1. С. 58-63.
55. Зозуля О. І. Канцелярія Президента України: правові засади побудови апарату глави держави. *Форум права*. 2008. № 2. С. 152-182.
56. Ігонін Р. Адміністративно-правові засади державної судової політики в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 75-79.
57. Іншин М. І. Окремі аспекти правового регулювання державної служби нормами Конституції України. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 187-191.
58. Капустинський В. Взаємозв'язок понять «судова влада», «правосуддя» і «судочинство у контексті сучасного реформування». *Право України*. 2012. № 9. С. 363-368.

59. Карабін Т. О. Розподіл контрольних повноважень місцевих органів публічної адміністрації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 146-149.
60. Кіріка Д. В. Вплив місцевого самоврядування на демократичну трансформацію державної влади в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 32-36.
61. Кічмаренко С. М. Адміністративно-правові аспекти місця і ролі судової влади в механізмі держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 2. С. 34-39.
62. Кобизаєв В. Є. Принципи виконання судових рішень в адміністративному судочинстві. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 4. С. 133-137.
63. Кобрусєва Є. А. Адміністративний контроль і нагляд як адміністративно-правові гарантії прав громадян на мирні зібрання. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 134-141.
64. Ковалёв Я. Электронное правительство – будущее уже сегодня. *Leges Viata*. 2018. № 5, ч. 2. С. 86-88.
65. Коваль В. Актуальні проблеми функціонування судової системи України. *Право України*. 2003. № 12. С. 20-25.
66. Кондратенко В. М. Реалізація принципів гласності та відкритості на окремих стадіях адміністративного судочинства. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 159-164.
67. Корнева О. В. Сучасні напрями розвитку інститутів місцевого самоврядування в державах Європейського Союзу. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (1). С. 27-31.
68. Косінов С. Види контролю в демократичній державі. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 3. С. 40-47.
69. Косінов С. Демократичні засади ті цінності в організації публічної влади. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 128-135.
70. Косінов С. Контроль над публічною владою: теоретико-правова характеристика. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 49-57.
71. Костенко Н. И. Место прокуратуры в государственном механизме. *Государство и право*. 1995. № 11. С. 12-21.
72. Кравчук В. М. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування: проблеми ефективності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 16-20.
73. Крупчан О. Загальна характеристика змісту компетенції органів виконавчої влади. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 45-49.
74. Крупчан О. Методологія досліджень діяльності органів виконавчої влади в науці адміністративного права. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 22-27.

75. Крупчан О. Формування компетенції місцевих органів публічної влади шляхом делегування повноважень. *Юридична Україна*. 2013. № 7. С. 14-20.
76. Кубаенко А. Общественное доверие к органам Национальной полиции как ключевой фактор эффективности правоохранительной системы. *Legea si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 80-84.
77. Кулага Е. Органи внутрішніх справ України в системі поділу державної влади. *Право України*. 2004. № 9. С. 82-91.
78. Кунцевич М. Функції виконавчої влади. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 9. С. 140-146.
79. Ладиченко В. В., Смеляненко К. О. Особливості правового регулювання місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 32-34.
80. Лекарь С. І. Місце адміністративно-правового механізму забезпечення економічної безпеки держави у системі державно-правового механізму. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 1. С. 15-20.
81. Литвинова Л. Проблемы формирования эффективных коммуникаций государственных служащих и общества в Украине: социально-психологический аспект. *Legea si Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 72-75.
82. Лобойко Л. Концепція судового права у контексті судового захисту прав і свобод. *Право України*. 2015. № 3. С. 60-70.
83. Лялюк О. Ю. Державний апарат як елемент механізму реалізації публічної влади. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2012. № 23. С. 81-92.
84. Лясковець О. В. Парламент – орган народного представництва в зарубіжних країнах. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 1. С. 13-17.
85. Малімон В. І. Співвідношення механізмів державного управління й механізмів державної підтримки. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2), ч. 2. С. 127-133.
86. Мартинюк Р. Проблеми визначення конституційно-правового статусу Президента України в умовах змішаної форми правління. *Право України*. 2009. № 5. С. 44-50.
87. Марчук О. До питання про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 9. С. 117-123.
88. Мех Ю. В. Окремі аспекти співвідношення державного управління та публічної адміністрації в Україні: номінальні дефініції. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2), ч. 2. С. 134-137.
89. Мінюков А. Система органів державної влади, що забезпечують конституційні права і свободи людини і громадянина: їх повноваження. *Право України*. 2002. № 4. С. 61-65.
90. Муравченко В. Б. Понятійно-категоріальний апарат інститута муніципальної служби. *Право і економіка*. 2012. № 2. С. 64-67.

91. Назаров І. Джерела судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 53-59.
92. Назаров І. Завдання та повноваження вищого судового органу (на прикладі європейських країн). *Право України*. 2012. № 11-12. С. 73-81.
93. Наливайко О. І. Державний контроль у системі місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії та практики. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 22-28.
94. Нарожний С. М. Формування механізмів взаємодії держави та бізнесу на засадах державно-приватного партнерства. *Державне будівництво*. 2013. № 2. С. 2-17.
95. Нестеряк Ю. В. Доступ до публічної інформації як механізм відкритої інформаційної політики держави. *Аналітика і влада*. 2011. № 4. С. 90-97.
96. Ніколенко Л. М. Механізм вирішення конфліктів як засіб забезпечення ефективності діяльності місцевого самоврядування. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 31-38.
97. Олексенко Т. М. Правовий статус громадян у сфері виконавчої влади: між конституційним та адміністративним правом. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (3). С. 37-44.
98. Олинович Д. А. Принцип демократизма как принцип формирования государственного аппарата. *Сибирский юридический вестник*. 2012. № 3. С. 23-26.
99. Олійник В. М. Принципи взаємодії судової влади з інститутами громадянського суспільства в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 24. С. 9-12.
100. Оніщук М. Організація влади в Україні: шляхи конституційного удосконалення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 9. С. 70-79.
101. Онуфрієнко О. В. Структура функцій держави: інструментальний підхід. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ*. 2002. № 4. С. 28-38.
102. Павленко Р. Парламент і уряд. Як оптимізувати механізм відносин. *Віче*. 2002. № 4. С. 7-14.
103. Палагнюк Ю. В. Механізми формування державної євроінтеграційної політики України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 4. С. 141-146.
104. Паршак С. А. Механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження у контексті правозахисної функції держави. *Європейські перспективи*. 2014. № 7. С. 157-162.
105. Патерило І. В. Інструменти діяльності публічної адміністрації через призму радянської юридичної доктрини. *Право і суспільство*. 2015. № 3, ч. 3. С. 142-148.

106. Петришина-Дюг Г. Деякі питання організаційно-правового механізму реалізації законодавчої функції Верховної Ради України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 9. С. 91-97.
107. Петров О. С. Електронно-цифровий підпис як механізм електронної взаємодії держави з фізичними та юридичними особами. *Інформаційна безпека*. 2013. № 2. С. 117-122.
108. Пильгун Н. В., Хомченко О. В. Особливості механізму держави в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 24. С. 62-67.
109. Подкопаєв С. В. Проблеми формування сучасної концепції організації та діяльності прокуратури України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 177-183.
110. Подорожна Т. С. Конституційно-правові проблеми удосконалення механізму державної влади: світовий досвід. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 32-37.
111. Политанский В. Доктрина понятия электронного управления. *Leges et Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 98-101.
112. Полякова Ю. О. Політико-правова еволюція місця й ролі органів забезпечення діяльності Президента України в механізмі держави. *Публічне право*. 2014. № 4. С. 256-262.
113. Поплавський В. Ю. Сучасні наукові підходи до класифікації державно-службових відносин. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 133-136.
114. Потіп М. М. Сучасні підходи до принципів розмежування компетенції органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 1. С. 47-54.
115. Предместніков О. Поняття та ознаки органів юстиції України як органів виконавчої влади. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 3. С. 97-106.
116. Прилуцька М. О. Поняття «державна служба» в історико-правовому аспекті. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 149-155.
117. Прилуцький С. Судове право як концептуальна основа судової влади України. *Право України*. 2015. № 3. С. 26-41.
118. Різак М. В. Діяльність уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту персональних даних. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 45-49.
119. Рунова Н. О. Державна служба як різновид публічної державної служби в Україні: проблеми інституалізації. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 241-246.
120. Сажнів І. В. Суб'єкти реалізації правоохоронної функції сучасної держави: теоретико-правовий аналіз. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2002. № 1. С. 36-46.

121. Селіванов А. Законодавча влада і конституційне правосуддя в Україні. *Право України*. 2009. № 5. С. 23-29.
122. Селіванов А. Судове право як самостійна галузь системи сучасного українського права. *Право України*. 2015. № 3. С. 9-17.
123. Сергеева Г. И. Законодательные аспекты повышения эффективности государственной службы. *Государственная служба*. 2011. № 1. С. 10-13.
124. Сидорчук Л. А. Правові аспекти становлення інституту місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу та Україні. *Правові системи*. 2016. № 3/4. С. 11-22.
125. Сітнікова Н. С. Методи та механізми правового регулювання як специфічний спосіб владного впливу держави на розвиток олімпійського руху України. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2013. № 3. С. 83-90.
126. Скрипнюк В. Праволюдінна парадигма в діяльності органів виконавчої влади сучасної України. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 13-19.
127. Скрипнюк О. Особливості здійснення місцевого самоврядування та виконавчої влади в місті Києві: питання теорії і практики. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С. 14-21.
128. Сліденко І. Релятивність базисних категорій сучасного конституційного права (конституційний лад). *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 33-42.
129. Слободяник Т. М. Реформування законодавства щодо забезпечення відповідальності органів місцевого самоврядування. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 45-50.
130. Смокович М. Вищий адміністративний суд України як суд першої інстанції: проблеми та перспективи. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С. 25-31.
131. Смокович М. Конституційний контроль правового регулювання виборчих процесів. *Юридична Україна*. 2012. № 11. С. 36-46.
132. Смокович М. Правовий статус виборця в Україні: окремі аспекти. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 28-39.
133. Смокович М. Сторони виборчого спору щодо виборів народних депутатів: проблеми визначення. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 43-51.
134. Смокович М. Судова влада: місце в суспільстві та судовий контроль. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 99-108.
135. Смокович М. Судовий контроль за виборами народних депутатів України. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С. 4-11.
136. Солодка О. М. Окремі аспекти юридичного механізму захисту прав людини при забезпеченні інформаційної безпеки держави. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2013. № 2. С. 43-46.

137. Стародубцева И. А. Особенности конституционной системы «сдержек и противовесов» в России и Франции: от теории к развитию в законодательстве. *Конституционное и муниципальное право*. 2011. № 3. С. 30-34.
138. Татенов М. Механизмы взаимодействия высших органов государственной власти в некоторых странах мира. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 9. С. 97-106.
139. Татьков В. Конституційне та законодавче підґрунтя для застосування принципу спеціалізації як критерію у розмежуванні судових юрисдикцій. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (72). С. 198-211.
140. Темченко В. Функції держави із забезпечення прав людини у ринковій економіці. *Право України*. 2003. № 5. С. 47-51.
141. Тіщенко С. О. Організаційно-функціональна характеристика сучасного механізму української держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 90-96.
142. Ткаленко О. М. Форми й методи діяльності органів виконавчої влади щодо запобігання насильству в сім'ї щодо дітей. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 137-142.
143. Тупицький О. Конституційний і Верховний суди України та співвідношення їхніх правових позицій в аспекті здійснення інтерпретаційних функцій. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 2-3. С. 194-202.
144. Тупицький О. Повноваження Конституційного Суду України та ефективність національних засобів індивідуального доступу до конституційного правосуддя. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 6. С. 208-210.
145. Фатхутдінова О. В. Вплив правової освіти на функціонування держави і державного апарату. *Гілея*. 2013. № 77. С. 260-263.
146. Федина Д. І. Судова влада як конституційно-правова категорія. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2), ч. 3. С. 39-45.
147. Фолес А. М. Механізм сучасної правової держави: доктринальні аспекти. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 3. С. 37-43.
148. Фолес А. М. Особливості співвідношення категорій контролю і нагляду в механізмі сучасної української держави. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 5. С. 255-261.
149. Хоменко В. О. Принципи процедури прийняття адміністративних актів органами місцевого самоврядування. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 2. С. 126-130.
150. Чапля О. В. Організаційно-правова форма місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 82-85.

151. Чемодурова Н. О. Система гарантій незалежності суддів адміністративних судів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 199-203.
152. Чмелюк В. В. Роль місцевих державних адміністрацій та місцевих рад в системі органів виконавчої влади України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 142-148.
153. Чорнолуцький Р. В. Нормотворчість органів місцевого самоврядування: теологічні домінанти, що базуються на екзистенційних інтересах територіальної громади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 5. С. 46-52.
154. Шаповал В. Виконавча влада в Україні в контексті форми державного правління (досвід до прийняття Конституції України 1996 р.). *Право України*. 2016. № 3. С. 200-212.
155. Шаповал В. Виконавча влада в Україні у контексті форми державного правління. *Право України*. 2016. № 4. С. 72-88.
156. Шаповал В. Феномен державного органу (органу держави) або органу державної влади: теоретико-правовий і конституційний аспекти. *Право України*. 2003. № 8. С. 25-30.
157. Шатіло В. А. Співвідношення функцій державного апарату та механізму державної влади. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2 (27). С. 5-11.
158. Шатіло В. Проблеми співвідношення конституційного механізму державної влади та механізму реалізації її функцій. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 336-344.
159. Шатіло В. Співвідношення політичної й адміністративної компоненти у функціонуванні державної влади. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 271-278.
160. Шевченко А. А. Теоретичні аспекти правової форми діяльності держави. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2003. № 3. С. 50-58.
161. Шестак В. С. Впорядкування понятійного апарату в сфері охорони культурної спадщини як напрямок удосконалення реалізації обов'язків держави з її охорони. *Форум права*. 2010. № 4. С. 953-959.
162. Шихненко Д. Институционализация инновационного лидерства на пути к демократизации государственного управления в Украине. *Leges viatae*. 2018. № 4, ч. 2. С. 178-181.
163. Юревич І. Судове право як гарантія єдності судової влади. *Право України*. 2015. № 5. С. 194-201.
164. Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління. *Право України*. 2015. № 6. С. 17-27.

ТЕМА 6. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО, ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВА

Поняття, ознаки і структура громадянського суспільства. Взаємодія громадянського суспільства і держави. Концепція відкритого суспільства та відкритої держави.

Поняття, функції та структура політичної системи суспільства. Місце та роль держави в політичній системі суспільства.

Політичні партії в політичній системі суспільства: правове регулювання статусу та діяльності. Держава і громадські об'єднання.

Ключові поняття:

суспільство, громадянське суспільство, ознаки громадянського суспільства, завдання громадянського суспільства, інституції громадянського суспільства, ринкові професіональні спілки, організації споживачів та платників податків, організації товаровиробників та роботодавців, саморегульовані професійні організації, політична система суспільства, суб'єкти політики, політико-правові інститути, політичні норми, політичні відносини, політичний процес, політичні функції, політичний режим, політична свідомість, політична культура, політична влада, політична діяльність, об'єднання громадян, політична партія, партійна система, громадська організація, корпорація, глобальне громадянство, демократичний режим, ограні державної влади, правове суспільство, народний суверенітет, легітимність влади, профспілка, структура політичної системи, зміст політичної системи, авторитарне політичне суспільство, влада, держава.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252.
- ❖ Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
- ❖ Про політичні партії в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23. Ст. 118.

- ❖ Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи: Наказ Міністерства юстиції України від 09 лютого 2016 року. *Офіційний вісник України*. 2016. № 10. С. 224. Ст. 471.

Дисертації, автореферати:

1. Ал-Зухайрі А. І. Сучасний парламентаризм як фактор становлення демократичної політичної системи: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Чернівці, 2017. 20 с.
2. Андреев Д. В. Соціально-правові комунікації в забезпеченні взаємодії влади та громадянського суспільства: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2014. 36 с.
3. Андрійчук Т. С. Громадські ради при органах виконавчої влади України як форма взаємодії держави і громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2015. 23 с.
4. Андрощук І. М. Політична структуризація партій і партійної системи в Чехії: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Чернівці, 2017. 20 с.
5. Банчук М. В. Ідеологія та культура діяльності правозахисних органів України в контексті становлення громадянського суспільства: політологічний аналіз: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2004. 180 с.
6. Барков В. Ю. Соціально-політичне становлення громадянського суспільства в Україні: автореф. дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 1999. 38 с.
7. Баширина Е. Н. Особенности модернизации политической системы российского общества: дис. ... канд. полит. наук. Уфа, 2011. 151 с.
8. Башук В. В. Національна безпека держави в умовах формування громадянського суспільства: філософсько-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2014. 18 с.
9. Безверхий В. Б. Взаємовідносини між громадянським суспільством і державою в Україні: політологічний аналіз: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1995. 24 с.
10. Безродна В. І. Особливості формування громадянського суспільства в процесі політичної модернізації України: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2003. 16 с.
11. Берченко Г. В. Конституційні засади громадянського суспільства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 219 с.
12. Білокопитов Д. В. Розвиток взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2017. 20 с.
13. Білоус А. А. Соціально-філософські виміри громадянського суспільства: Центральноєвропейська версія: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Донецьк, 2010. 19 с.

14. Бельська Т. В. Державна політика та державне управління в умовах впливу глобального громадянського суспільства: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Дніпро, 2017. 40 с.
15. Богатырев В. В. Политическая система современного российского общества: дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 1998. 157 с.
16. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2006. 222 с.
17. Бойчук І. В. Засоби масової інформації як інститут громадянського суспільства в Україні (на прикладі західних областей): автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2014. 20 с.
18. Боднар К. А. Зміна парадигм у становленні та розвитку теорії громадянського суспільства (історико-філософський аспект): автореф. дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2010. 19 с.
19. Боровський О. О. Політичний режим як об'єкт соціологічного дослідження: дис. ... канд. соціол. наук. Київ, 2004. 201 с.
20. Будник М. А. Трансформація системи державного управління України в умовах суспільно-політичних змін: регіональний аспект: дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2011. 191 с.
21. Бунік М. З. Принципи моделювання громадянського суспільства як системи соціально-політичних відносин: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Львів, 2006. 19 с.
22. Валюшко І. В. Інститути громадянського суспільства у системі антикорупційної політики України: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2017. 20 с.
23. Вінокурова Л. В. Судова влада у взаємодії громадянського суспільства та держави: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2009. 218 с.
24. Висоцький В. М. Політичні партії в політичній системі суспільства: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 19 с.
25. Вольф О. О. Структури громадянського суспільства та їх роль у гуманізації соціальної політики держави: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2014. 19 с.
26. Воронова І. В. Правоповага як ціннісне явище громадянського суспільства: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2006. 200 с.
27. Герасименко Д. Г. Ідея громадянського суспільства (І. Кант та Е. Левінас): автореф. дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2017. 19 с.
28. Головій В. М. Механізми взаємодії влади та ЗМІ в контексті становлення громадянського суспільства в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр. Запоріжжя, 2009. 199 с.
29. Гончаров П. К. Политическая система российского общества в условиях постсоветского транзита: социологический анализ: дис. ... д-ра социол. наук. Москва, 2009. 392 с.

30. Горбань О. В. Громадянське суспільство: ідея та механізм її здійснення (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. ... д-ра філос. наук. Сімферополь, 2011. 36 с.
31. Горпинич О. В. Соціальна робота як фактор формування громадянського суспільства: дис. ... канд. філос. наук. Запоріжжя, 2005. 197 с.
32. Грамчук А. В. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні: теорія і практика: дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2001. 183 с.
33. Гурічева О. О. Громадсько-політичні об'єднання як суб'єкти політичної нормотворчості: дис. ... канд. політ. наук. 2009. 213 с.
34. Гурицька М. С. Основні моделі взаємодії громадянського суспільства і держави: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2009. 182 с.
35. Денисюк М. В. Теоретико-правові засади взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
36. Дибиров А.-Н. З. Легитимность власти и политический режим: дис. ... д-ра політ. наук. Москва, 2002. 312 с.
37. Іванюк М. І. Інституціоналізація та функціонування громадянського суспільства в західному регіоні України: дис. ... канд. політ. наук. Луцьк, 2010. 228 с.
38. Івченко О. Г. Людиновимірність формування громадянського суспільства: український контекст: автореф. дис. ... д-ра філос. наук. Київ, 2013. 32 с.
39. Ілляшенко Ю. Ю. Становище дітей в Україні в період розбудови громадянського суспільства: історичний аспект (90-ті рр. ХХ ст. - початок ХХІ ст.): дис. ... канд. іст. наук. Черкаси, 2009. 215 с.
40. Єфіменко С. А. Соціально-філософські основи бізнесу у контексті сучасного громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 2016. 20 с.
41. Жданенко С. Б. Партнерська взаємодія у процесі становлення громадянського суспільства (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. ... канд. філос. наук. Харків, 2003. 16 с.
42. Жуковська А. О. Вплив інститутів громадянського суспільства на трансформаційні процеси в Республіці Болгарія: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Чернівці, 2014. 18 с.
43. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 40 с.
44. Задоянчук О. І. Політичні аспекти становлення громадянського суспільства в Україні: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1999. 170 с.
45. Заплетнюк М. А. Формування громадянського суспільства в Україні у 1990-х роках (історичний аспект): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2016. 18 с.

46. Захаренко К. В. Інституційний розвиток молодіжних організацій як складової громадянського суспільства в сучасній Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Дніпропетровськ, 2010. 17 с.
47. Збишко І. С. Інфраструктура громадянського суспільства в Україні: співвідношення формальних ознак та реальної практики: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2013. 20 с.
48. Коваль І. В. Взаємодія церкви та інститутів громадянського суспільства: політологічний аналіз: дис. ... канд. політ. наук. Івано-Франківськ, 2007. 195 с.
49. Киреева С. А. Политический режим как элемент формы государства: теоретическо-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1997. 254 с.
50. Кириченко С. О. Співвідношення соціальної правової держави і громадянського суспільства в умовах сучасної України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 20 с.
51. Кулиев М.-П. Р. Гражданское общество и право: опыт теоретический исследований: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 1997. 338 с.
52. Лещенко В. М. Політична партія у контекстах взаємодії соціальної та політичної систем сучасного українського суспільства: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2010. 197 с.
53. Лихобабин В. А. Политический режим как категория исторического материализма: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 1984. 151 с.
54. Матійчик А. В. Самоорганізація громадянського суспільства як чинник демократичної модернізації політичної системи України: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Львів, 2016. 20 с.
55. Моргун В. А. Суспільно-політичні проблеми розбудови громадянського суспільства в незалежній Україні: історичний аспект: дис. ... д-ра іст. наук. Донецьк, 2003. 490 с.
56. Назаров М. С. Формування пострадянських партійних систем з домінуючою партією: українська специфіка: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Харків, 2017. 18 с.
57. Назаренко О. А. Теоретико-правові основи політичної системи суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 21 с.
58. Пашков А. С. Вчення про громадянське суспільство в філософії права Гегеля: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2007. 171 с.
59. Пижик І. М. Політико-правові проблеми формування соціальної держави в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 18 с.
60. Рияд Т. Ш. Политическая система (организация) общества: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 1992. 164 с.
61. Сердобинцев К. С. Гражданское общество как идея и как процесс: дис. ... канд. филос. наук. Калининград, 1998. 172 с.

62. Симонова М. В. Политическая система советского общества в начале 20-х годов и дискуссии социалистов об альтернативах ее развития: дис. ... канд. истор. наук. Москва, 1998. 250 с.
63. Скворець В. О. Громадянське суспільство і детермінанти оптимізації його розвитку в Україні: дис. ... канд. філос. наук. Запоріжжя, 2007. 206 с.
64. Стахневич А. І. Участь жінок у розбудові громадянського суспільства в Україні (90-ті рр. ХХ - початок ХХІ ст.): історичний аспект: дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2004. 219 с.
65. Старецька Л. І. Плюралізм у політичній системі перехідного періоду: дис. ... канд. політ. наук. Львів, 1995. 176 с.
66. Сташ З. К. Политический режим современного Российского государства: дис. ... канд. юрид. наук. Ставрополь, 2009. 191 с.
67. Сукачов В. В. Політична довіра як складова соціального капіталу громадянського суспільства: дис. ... канд. політ. наук. Дніпропетровськ, 2005. 181 с.
68. Торкайло Ю. С. Організаційно-правові засади взаємодії органів внутрішніх справ з інституціями держави та структурами громадянського суспільства: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 218 с.
69. Тупиця О. Л. Профспілки та політична система: специфіка взаємодії в сучасному суспільстві: дис. ... д-ра політ. наук. Дніпропетровськ, 2009. 420 с.
70. Філик Н. В. Державно-правові засади громадянського суспільства: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 200 с.
71. Цвих В. Ф. Профспілки і громадянське суспільство: особливості парадигми відносин: дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2004. 455 с.

Монографії:

1. Берченко Г. В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти: моногр. Харків: Юрайт, 2014. 207 с.
2. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України: моногр. / [за наук. ред. Е. А. Афоніна]. Київ: ВАДНД, 2016. 300 с.
3. Васильєв Г. Ю. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку: моногр. Харків: Право, 2013. 535 с.
4. Дрожжина С. В. Сучасні чинники об'єднання громадянського суспільства: моногр. Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. 476 с.
5. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства: моногр. Миколаїв: ЧДУ ім. П. Могили, 2010. 513 с.
6. Зеленько Г. І. Політична «матриця» громадянського суспільства (досвід країн Вишеградської групи та України): моногр. Київ: Знання України, 2007. 335 с.

7. Івченко О. Г. Людина в структурі громадянського суспільства: філософія ідентичності. Київ: Знання України, 2011. 380 с.
8. Кельман, М. С., Мельник Н. В. Самоорганізація народу як фактор формування громадянського суспільства в Україні. Львів: [б. в.], 2018. 212 с.
9. Костючков С. К. Біополітичне підґрунтя філософсько-освітньої концепції в умовах громадянського суспільства: моногр. Херсон: Айлант, 2015. 319 с.
10. Кресіна І. О. Скрипнюк О. В., Коваленко А. А., Перегуда Є. В., Стойко О. М. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: моногр. Київ: Логос, 2007. 314 с.
11. Кудряченко А. І. Політична система і громадянське суспільство: європейські та українські реалії: моногр. Київ: нац. Ін-т стратег. дослідж., 2007. 395с.
12. Левенець Ю. А. Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: моногр. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. 455 с.
13. Луцький А. І. Правова ідеологія в українській державі і громадянському суспільстві: моногр. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. 275 с.
14. Медведчук В. В. Громадянське суспільство: Український вибір: моногр. Київ: Логос, 2012. 567 с.
15. Онищенко О. С. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства: моногр. Київ: НБУВ, 2014. 258 с.
16. Руденко О. М., Штурхецький С. В. Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи: моногр. Острого: Вид-во нац. ун-ту «Острозька академія», 2014. 328 с.
17. Слюсаренко В. Є. Формування інститутів громадянського суспільства: регіональні аспекти: моногр. Ужгород: Ужгородська міська друкарня, 2013. 159 с.
18. Традиційні й нові медіа у формуванні громадянського суспільства: моногр. / М. В. Бутиріна та ін.; за заг. ред. Л. В. Супрун. Острого: Вид-во нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2016. 171 с.
19. Шедяков В. Є. Блінов О. А., Морозов П. Д. Удосконалення трудових відносин як основа стійкості та розвитку громадянського суспільства: моногр. Київ: Задруга, 2014. 318 с.

Наукові статті:

1. Kuzenko U. Political interest in the mechanism of realization the political functions of the state. *Leges si Viata*. 2017. № 7, ч. 2. С. 48-51.
2. Агапова М. О. Адміністративно-правове забезпечення громадського порядку в сучасних умовах. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 4. С. 82-84.

3. Адашис Л. А. Проблеми фінансування політичних партій в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 10-16.
4. Адашис Л. І. Правове регулювання статусу політичних партій в Україні. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 32-40.
5. Адашис Л. І. Теоретичні уявлення про політичні партії: історичний і методологічний аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 138-142.
6. Артеменко И. Участие институтов гражданского общества в формировании и реализации молодежной политики в Украине. *Leges et Viata*. 2016. № 12, ч. 2. С. 3-6.
7. Бабкін В. Трансформаційні процеси в Україні на тлі світового. *Віче*. 2002. № 7. С. 76-77.
8. Байрачная Л. Политическая власть и легитимность: к вопросу о соотношении. *Leges et Viata*. 2017. № 8, ч. 2. С. 8-12.
9. Байталюк З. В. Правове регулювання порядку створення та діяльності політичних партій в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 182-187.
10. Баклан О. Громадський контроль і громадська думка у сфері підприємництва: теоретично-прикладні питання. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 58-60.
11. Баликіна Л. І. Парламентаризм – система політичної організації держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 100-106.
12. Бальцій Ю. Ю. Громадянське суспільство й локальна (муніципальна) демократія. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 29. С. 214-217.
13. Барматова С. П. Громадянське суспільство в Україні: тенденції та загрози. *Ринок праці та зайнятості населення*. 2012. № 1. С. 27-29.
14. Бахновська І. П., Коваль Д. О. Стан та перспективи становлення громадянського суспільства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 10-12.
15. Безпалова О. І. Особливості реалізації правоохоронної функції держави інституціями громадянського суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 4-7.
16. Белкин Л. М. Возможности и проблемы участия институтов гражданского общества в обеспечении качества подзаконных нормативно-правовых актов по законодательству Украины. *Государство и право*. 2013. № 3. С. 80-88.
17. Беріша Ф. Взаємозв'язок між суспільством, державою та правом. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 172-184.

18. Білоусов О. С. Доступ до публічної інформації як чинник формування громадянського суспільства в Україні. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 50. С. 18-25.
19. Богашева Н. Політичні партії як суб'єкти виборчого процесу. *Право України*. 2013. № 5. С. 114-121.
20. Бондарева К. В. Теоретичне питання визначення основних суб'єктів процесу правової інституціоналізації політичних режимів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 3-8.
21. Бондаренко О. Захист прав і свобод людини як основний напрям конституційної модернізації в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 89-94.
22. Бондарчук І. В. Рішення Конституційного Суду України у правовому регулюванні діяльності політичних партій і громадських організацій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 106-113.
23. Боняк В. Конституційно-правові основи взаємодії органів прокуратури України з суб'єктами громадянського суспільства. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С. 21-27.
24. Бочарова Н. Права человека и права интеллектуальной собственности: современные доктринальные подходы. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 49-54.
25. Братасюк В. Постмодерністський образ людини як засада розвитку її індивідуальної правосуб'єктності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 55-61.
26. Бульдович П. Сутність та особливості неформальних інститутів у політиці. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 42-47.
27. Вакарюк Л. Общетеоретический анализ «правового режима» и «правовой политики» с учетом характера взаимодействия данных категорий. *Leges si Viata*. 2017. № 5, ч. 2. С. 22-26.
28. Васильченко О. Свобода зібрань як прояв політичної багатоманітності громадянського суспільства. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 6, ч. 2. С. 30-35.
29. Васильченко О. Сучасний зміст конституційного принципу рівності прав і свобод людини та громадянина. *Право України*. 2017. № 7. С. 47-55.
30. Великоречанін П. Транснаціоналізація інституту громадянства та особливі випадки полігромадянства. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 35-43.
31. Вігушинський М. Принципи взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 88-94.
32. Вільгушинський М. Участь громадськості у здійсненні правосуддя судами загальної юрисдикції. *Юридична Україна*. 2013. № 7. С. 92-98.

33. Віхляєв М. Ю. Проблемні аспекти та наслідки законодавчого закріплення терміна «громадські об'єднання» у новому Законі України «Про громадські об'єднання». *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 58. С. 128-134.
34. Гаврилюк К. Сутність та специфіка політологічного осмислення врегулювання політичної кризи в сучасній Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 5. vydání. С. 58-67.
35. Гаврильців М. Т. Організаційно-правові гарантії конституційного права людини та громадянина на судовий захист у сфері публічних правовідносин. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 22. С. 38-41.
36. Гаєва Н. П. Закон України «Про громадські об'єднання»: деякі актуальні проблеми. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 97-104.
37. Галич Р. Реалии развития гражданского общества в Украине на современном этапе. *Legea si Viata*. 2018. № 6, ч. 2. С. 19-22.
38. Галус О. О. Міжнародно-правові стандарти безпосереднього народовладдя. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 115-122.
39. Гапотій В. Д. Інформаційне суспільство та інформаційний суверенітет: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 24-32.
40. Гегедюш Н. С. Региональная практика оценки состояния гражданского общества. *Власть*. 2013. № 2. С. 86-90.
41. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 2 (65). С. 46-54.
42. Гнатенко Н. Політична корупція у діяльності Українського Парламенту теорія і практика. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 6. vydání. С. 140-146.
43. Гнатюк Т. О. Проблеми інтеграції репатріантів в українське суспільство. *Наукові праці «Чорноморського державного університету імені Петра Могили»*. Серія: Політологія. 2013. Вип. 200. Т. 212. С. 56-61.
44. Годун Н. Ю. Громадське суспільство в Україні: історико-правовий аспект розвитку. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (3). С. 3-8.
45. Горлов В. Г. Реалізація права на об'єднання громадян. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 3. С. 5-7.
46. Грицай И. Обеспечении политических прав и свобод человека и гражданина в Украине. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 156-161.
47. Гриценко В. Суспільство в інформаційну епоху: реалії і перспективи розвитку. *Вісник Національної академії наук України*. 2005. № 6. С. 28-32.

48. Данелія О. С. До питання захисту політичних прав юридичної особи в Європейському суді з прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 18-26.
49. Денисенко І. Д. Трансформаційні процеси vs сучасне суспільство: проблеми концептуального осмислення. *Сучасне суспільство*. 2012. Вип. 2. С. 70-76.
50. Дидикин А. Б. «Открытое правительство» в механизме взаимодействия гражданского общества и государства: формирование правовой модели и ее противоречия. *Гражданское общество в России и за рубежом*. 2013. № 1. С. 16-19.
51. Долішній М. Соціальна правова держава: новизна погляду. *Віче*. 2001. № 5. С. 155-158.
52. Дячок Т. О. Звернення громадян – шлях до вирішення гострих суспільно значущих проблем. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 1. С. 148-149.
53. Євстіфеев М. До питання про природу люстраційних заходів у контексті конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 1. С. 88-97.
54. Жилін Є. В. Об'єднання громадян як елемент громадянського суспільства. *Публічне право*. 2012. № 1. С. 320-325.
55. Жовтяк-Тараскіна Д. С. Громадянське суспільство і проблеми державної мови. *Ефективність державного управління*. 2012. Вип. 33. С. 104-110.
56. Жуковська Г. Взаємодія органів влади та громадськості у сфері протидії людьми: досвід країн Європи. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 161-168.
57. Журенок Т. В. Особливості правової процедури припинення громадських організацій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 107-114.
58. Забарський В. В. Адміністративно-правові межі використання військово службовцями Збройних Сил України права на об'єднання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 109-115.
59. Заворотченко Т. М. Класифікація конституційних суб'єктивних політичних прав і свобод людини і громадянина в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 1. С. 42-45.
60. Заворотченко Т. М. Свобода спілок: проблеми правового регулювання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 2. С. 47-55.
61. Залізнюк В. В. Роль та значення політичної партії у процесі висування кандидатів. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 11. С. 47-53.

62. Ібрагімова І. Зв'язки з громадськістю як індикатор ефективності державного управління та показник стану громадянського суспільства. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2003. № 2. С. 27-34.
63. Іваненко О. Політична брехня та викривлення правової інформації як глобальні проблеми сучасної України (на прикладі змін до Конституції України). *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 3. С. 68-73.
64. Іваній О. М. Правова освіта як засіб формування громадянського суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 22. С. 42-45.
65. Іванова А. Институционализация взаимодействия власти и общественных объединений в современной России. *Социальная политика и социальное партнерство*. 2013. № 6. С. 70-75.
66. Ірха Ю. Обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в інтересах національної безпеки України в сучасних умовах. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 78-87.
67. Іщук С. І. Економічні засади громадянського суспільства в Україні: теоретичний аспект. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 24-30.
68. Капітаненко Н. П. Особливості юридичної відповідальності громадських об'єднань за правопорушення у сфері публічного управління та адміністрування. *Держава та регіони*. 2017. № 2. С. 68-73.
69. Карчевська О. В. Інформаційне суспільство: переваги та недоліки. *Політологічні записки*. 2011. № 4. С. 4-22.
70. Касмінін О. Актуальні питання захисту права на працю та права на соціальний захист громадян Конституційним Судом України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 123-131.
71. Кафанова О. В. Політико-правові погляди Є. М. Трубецького на суспільство і державу. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2010. № 17. С. 179-193.
72. Кельман Л. М. Політична система як фактор впливу на правозастосовну діяльність. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 1. С. 20-28.
73. Кельман М. Теоретико-методологічні підходи до аналізу співвідношення громадянського суспільства та держави. *Право України*. 2010. № 6. С. 93-100.
74. Клименко О. І. Поняття конституційного права громадян на мирні зібрання. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 6. С. 134-141.
75. Коваленко А. Загальні збори та громадські слухання як інструмент громадського контролю на місцевому рівні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 429-434.

76. Коваль О. А. Громадянське суспільство та правова держава: сутнісні характеристики. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. Число 1. С. 5-10.
77. Коваль Ю. О. Вплив громадянського суспільства на формування місцевого самоврядування: теоретичний аспект. *Історичні і політологічні дослідження*. 2013. № 2. С. 303-308.
78. Ковальчук В. Громадянське суспільство та його правосвідомість як основа формування легітимної влади. *Право України*. 2014. № 4. С. 91-98.
79. Ковальчук В., Іщук С. Проблеми становлення правових основ інститутів громадянського суспільства в контексті прийняття Закону України «Про громадські об'єднання». *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3 (70). С. 24-33.
80. Козима В. Особистісний вимір політичної історії України. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 98-102.
81. Козырева И. П. О современном правовом государстве в России. *Евразийская интеграция. Серия: Экономика. Право. Политика*. 2013. № 13. С. 166-169.
82. Колінко Я. Регіоналізація як принцип побудови територіальної організації публічної влади в країнах Європи. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С. 18-22.
83. Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови. *Право України*. 2010. № 7. С. 12-17.
84. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. *Право України*. 2013. № 9. С. 270-288.
85. Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою. *Право України*. 2014. № 4. С. 9-16.
86. Колпаков А. Проблеми змін в політичній системі України: політико-правовий вимір. *Право України*. 2003. № 4. С. 5-8.
87. Коропатнік І. М. Генеза правового регулювання взаємодії воєнної організації та громадянського суспільства. *Форум права*. 2016. № 3. С. 154-158.
88. Косінов С. Народ як первинний суб'єкт здійснення контролю над публічною владою. *Право України*. 2013. № 10. С. 178-184.
89. Костаки Г., Боршевский А. Обучение демократической гражданственности и роль гражданского общества в этом процессе. *Leges si Viata*. 2017. № 9, ч. 1. С. 4-11.
90. Костан Г. Правовая и политическая культура – необходимые условия для демократизации общества и консолидации конституционно-правового режима. *Leges si Viata*. 2016. № 10, ч. 1. С. 4-9.

91. Костючков С. К. Громадянське суспільство і держава: політико-правові та соціальні аспекти взаємодії. *Наукові праці «Чорноморського державного університету імені Петра Могили». Серія: Політологія.* 2012. Т. 182. Вип. 170. С. 38-40.
92. Котенко Т. В. Взаємодія місцевого самоврядування та громадянського суспільства: функціональний аналіз. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2012. № 4. С. 141-148.
93. Кохановська О. Інформаційно-правова основа громадянського суспільства. *Право України.* 2015. № 4. С. 35-42.
94. Кравченко Л., Цимбалюк М. Розбудова українського громадянського суспільства: крізь призму бачення окремих проблем. *Право України.* 2003. № 10. С. 17-21.
95. Кравченко С. Громадська правова свідомість як необхідний елемент побудови громадянського суспільства в Україні. *Право України.* 2009. № 12. С. 140-143.
96. Кравченко Т. А. Права людини як основний критерій легітимності державної влади. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2017. № 4. С. 13-17.
97. Кресін О. Громадянське суспільство і держава: шлях до порозуміння і співпраці (з методологічного семінару). *Право України.* 2004. № 3. С. 18-22.
98. Кресіна І. Громадянське суспільство: відокремити зерна від половини. *Віче.* 2002. № 4. С. 23-27.
99. Кресіна І. О. Держава і громадянське суспільство: проблеми взаємодії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки.* 2013. Вип. 62. С. 378-383.
100. Крижанівський А. Ф. Крезе О. О. Громадянське суспільство і механізм дії права: проблеми співвідношення і взаємодії. *Актуальні проблеми держави і права.* 2003. Вип. 21. С. 22-27.
101. Крупчан О. Щодо питання про прийняття закону про свободу мирних зібрань громадян. *Юридична Україна.* 2014. № 2. С. 4-8.
102. Крусян А. Громадянське суспільство в Україні як передумова сучасного українського конституціоналізму: поняття і тенденції розвитку. *Право України.* 2014. № 4. С. 17-25.
103. Кудерська Н. Формування системи управління у процесі взаємодії держави з громадянським суспільством. *Вісник Академії Управління МВС.* 2009. № 4. С. 22-37.
104. Кузнецова Н. Громадянське суспільство, держава, приватне право: проблеми співвідношення та взаємодії. *Право України.* 2014. № 4. С. 63-70.
105. Кузьмин П. В. Інститути влади та громадянське суспільство: механізми, технології та перспективи взаємодії. *Актуальні проблеми політики.* 2013. Вип. 49. С. 22-32.

106. Кулабухова А. В. Еволюція ідеї загальноєвропейського громадянства до Маастрихтського договору. *Форум права*. 2016. № 1. С. 128-134.
107. Курко М. Право громадян на проведення масових заходів в Україні та його застосування. *Верховенство Права*. 2017. № 1 (30). С. 16-19.
108. Курса І. Українське суспільство на рубежі століть: утвердження реформаторського курсу. *Вісник Національної академії наук України*. 2001. № 2. С. 16-22.
109. Курячая М. М. Электронная демократия как вызов современной правовой политики. *Конституционное и муниципальное право*. 2013. № 1. С. 41-44.
110. Кутуєв П. В. Репутація ідеї модернізації в сучасному суспільствознавстві. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний університет»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 2. С. 34-40.
111. Кушнір І. В. Поняття та ознаки конституційного права фізичної особи на доступ до публічної інформації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7. С. 58-64.
112. Лаба О. В. Конституційно-правовий статус громадських організацій: теоретико-правовий аспект. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. 1. С. 190-196.
113. Лаба О. Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 2. С. 42-47.
114. Лаба О. Правовий аналіз чинного законодавства України щодо участі організацій громадянського суспільства в процесі обговорення та прийняття рішень. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 26-32.
115. Ладиченко В. Методологічні аспекти взаємодії держави і громадянського суспільства. *Право України*. 2007. № 10. С. 9-13.
116. Лемак В. Політичні партії як інститут громадянського суспільства: проблеми правового регулювання в Україні. *Право України*. 2010. № 7. С. 18-23.
117. Логачова В. Громадський контроль як елемент громадянського суспільства в Україні. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 26-31.
118. Лотюк О. Методология исследования конституционных основ гражданского общества в современной науке. *Legea si Viata*. 2017. № 3, ч. 2. С. 87-90.
119. Лотюк О. Розуміння громадянського суспільства у контексті предмета конституційного регулювання. *Право України*. 2013. № 6. С. 228-234.
120. Лук'янов Д. Сучасні погляди на проблему класифікації та типології правових систем. *Право України*. 2012. № 9. С. 376-382.

121. Макаренко О. Гарантування права людини на розвиток як напрям трансформації правової системи відкритого суспільства. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 16-23.
122. Макаренко О. Ознаки права відкритого суспільства: концептуальний підхід. *Юридична Україна*. 2012. № 11. С. 12-19.
123. Макаренко О. Співвідношення генетичного і структурно-функціонального методів у дослідженні напрямів трансформації права відкритого суспільства. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 12-19.
124. Манташян М. Політико – правові засади політичної стабільності у нових демократіях. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 88-93.
125. Маренков О. Правовий вимір концепту «нація» як когнітивна основа трансформації права в умовах відкритого суспільства. *Юридична Україна*. 2013. № 11. С. 17-23.
126. Медведчук В. Громадянське суспільство як фундаментальна основа демократичного розвитку України. *Право України*. 2014. № 4. С. 26-35.
127. Медведчук В. Держава і громадянське суспільство: український вибір. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 374-384.
128. Мельник Р. Громадянське суспільство та держава в контексті адміністративного права. *Право України*. 2013. № 8. С. 227-233.
129. Мерник А. Громадянське суспільство як інституційна система. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 4. С. 231-239.
130. Мерник А. М. Поняття та ознаки інституцій громадянського суспільства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 2 (57). С. 65-73.
131. Микитенко Є. В. Адміністративний захист прав громадян у діяльності державної міграційної служби України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 87-90.
132. Моргун В. А. Концепція громадянського суспільства у вітчизняній і зарубіжній історіографії. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2003. № 2. С. 119-132.
133. Мороз Н. О. Вплив громадських організацій на розбудову громадянського суспільства України. *Гілея*. 2013. № 72. С. 836-841.
134. Мороз С. П. Громадянське суспільство як відображення гуманістичної традиції еволюції держави. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право*. 2009. № 1. С. 34-39.
135. Мотречко В. Механізм впровадження молодіжної політики га регіональному та місцевому рівні в Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 142-147.
136. Музика Л. А. До питання визначення сутності та ознак правової політики. *Форум права*. 2016. № 1. С. 202-206.

137. Нікітенко Л. О. Місце права на підприємницьку діяльність у загальній системі прав людини і громадянина. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (3). С. 31-36.
138. Нікітенко О. І. Правоохоронна діяльність щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (1). С. 98-101.
139. Нікольська О. Кіріна І. Конституційне право на мирні зібрання: проблеми реалізації. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 33-37.
140. Новиков О. В., Черніков Д. Ю. Політичний режим як характерна ознака суспільства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 24-27.
141. Овсяннікова О. Етичні проблеми взаємодії судової влади та засобів масової інформації. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (68). С. 174-184.
142. Олійник В. М. Принципи взаємодії судової влади з інститутами громадянського суспільства в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 24. С. 9-12.
143. Олійник В. Теоретико-правові основи реалізації принципу гласності під час взаємодії судової влади з інститутами громадянського суспільства в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 2. С. 154-159.
144. Оніщенко Н. До питання про пошук балансу у співвідношенні громадянського суспільства та держави. *Право України*. 2014. № 4. С. 55-62.
145. Оніщенко Н. М. Львова О. Л. Гендерна рівність: крок до розвитку чи моральна криза сучасного суспільства? *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 3-11.
146. Оніщенко Н. Формування громадянського суспільства: комунікативно-правовий чинник. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 88-96.
147. Ортинська Н. В. Щодо тенденцій розширення політичних прав неповнолітніх. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 3. С. 16-19.
148. Осипов М. Ю. Роль некомерческих организаций в формировании правосознания и правовой культуры граждан. *Гражданское общество в России и за рубежом*. 2013. № 1. С. 21-24.
149. Остапенко В. В. Конституційна скарга у механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. *Форум права*. 2016. № 4. С. 240-251.
150. Остапенко О. Г. Реалізація Україною політичних цілей угоди про асоціацію. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 28-31.
151. Панфілов О. Ю. Війна та суспільство. *Сучасне суспільство*. 2012. Вип. 2. С. 87-100.

152. Папарига Д. Ю. Правове підґрунтя обов'язковості членства в професійних асоціаціях. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 8. С. 26-31.
153. Парута Ю. І. Актуальні питання здійснення класифікації громадських об'єднань. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 3. С. 45-51.
154. Пархоменко Н. Роль громадянського суспільства у захисті прав і свобод людини та громадянина. *Право України*. 2014. № 4. С. 116-125.
155. Пашинский В. Гражданское общество как субъект обеспечения обороны государства: современный опыт украины. *Leges si Viata*. 2018. № 6, ч. 2. С. 71-75.
156. Перегуда Є. До проблеми законодавчої регламентації багатопартійності в Україні. *Право України*. 2001. № 4. С. 13-18.
157. Петришина-Дюг Г. Г. Конституційно-правова відповідальність політичних партій: поняття, сутність та особливості. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 144-150.
158. Петришина-Дюг Г. Г. Фінансування політичних партій: проблеми правового регулювання у сучасних державах. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 91-97.
159. Пироженко В. Поняття істини в суспільствознавстві у контексті ситуаційного аналізу. *Вісник Національної академії наук України*. 2005. № 11. С. 19-31.
160. Плотников А. А. Статус общественной палаты Российской Федерации и перспективы активизации взаимодействия государства с гражданским обществом. *Юрист-Правоведъ*. 2013. № 1. С. 15-19.
161. Пономарьов С. М. Категоріально-понятійний апарат механізму реалізації конституційного права громадян на об'єднання в громадські організації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 11. С. 108-114.
162. Примуш М. Порядок утворення і діяльності політичних партій. *Віче*. 2001. № 5. С. 143-155.
163. Притуп Е. Пути усовершенствования государственной культурной политики на региональном уровне. *Leges si Viata*. 2016. № 12, ч. 3. С. 78-82.
164. Пришляк Г. Теоретичні засади інституту демократичного контролю. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 2. С. 162-164.
165. Прокопов Д. Є. Правовий вимір дослідження функціонування і розвитку політичних систем: проблеми теорії і методології. *Публічне право*. 2012. № 1. С. 247-253.
166. Прокопов Д. Є. Скрипнюк М. Правовий вимір функціонування публічної влади у політичній системі сучасної України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 1. С. 41-50.
167. Пушкіна О. Інститути громадського суспільства в системі захисту прав і свобод людини. *Юридична Україна*. 2012. № 1. С. 4-11.

168. Радзівілл О. А. Міжнародне право, правова і глобальне інформаційне громадянське суспільство, як складові сучасного міжнародного правового порядку. *Юридична наука*. 2012. № 2. С. 153-163.
169. Решетников О. М. Государство и партии: история взаимоотношений. *Власть*. 2013. № 1. С. 82-86.
170. Рибалкін А. О. Теоретико-методологічні проблеми трансформації концепції громадянського суспільства в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 3. С. 49-54.
171. Рогачева Л. И. Взаимодействие государства и общества в условиях евразийской интеграции. *Евразийский юридический журнал*. 2013. № 2. С. 31-33.
172. Розумний М. М. «Громадянське суспільство» vs «політична нація». *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 2. С. 5-11.
173. Росіхіна В. Конституційні нормативно-правові гарантії забезпечення права громадян на публічні об'єднання: теорія і практика. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 4. С. 72-79.
174. Саломатин А. Ю. Гражданское общество в условиях постмодернизационного развития. *Гражданское общество в России и за рубежом*. 2013. № 1. С. 2-6.
175. Сенченко М. Інформаційна агресія і суспільство. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 10. С. 3-6.
176. Сергієнко С. Ю. Українська держава і суспільство: проблеми взаємного контролю. *Політологічні записки*. 2012. № 6. С. 6-30.
177. Серьогіна С. Удосконалення місцевого самоврядування в Україні в умовах демократизації та консолідації суспільства. *Право України*. 2014. № 4. С. 107-115.
178. Ситник Ю. М. Зміст забезпечення конституційного права на свободу об'єднання у політичні партії. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 2. С. 132-142.
179. Скрипнюк В. Громадянське суспільство і система державної влади в Україні: проблеми взаємодії у сучасних умовах. *Право України*. 2014. № 4. С. 81-90.
180. Скрипнюк В. Діяльність політичних партій в контексті правового забезпечення принципу поділу влади. *Юридична Україна*. 2013. № 12. С. 16-21.
181. Скрипнюк В. Політико-правові принципи організації та функціонування державної влади в Україні. *Право України*. 2002. № 5. С. 3-8.
182. Скрипнюк О. В. Конституційні основи розвитку громадянського суспільства в Україні: досвід і перспективи. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 2. С. 15-20.

183. Скрипнюк О. Демократизація політичної системи України як фактор європейської інтеграції: проблеми і перспективи. *Юридична Україна*. 2013. № 2. С. 26-30.
184. Скріль С. Конституційні принципи реформування політичних систем країни Центральної та Східної Європи. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 33-37.
185. Смокович М. Право на свободу мирних зібрань: реалії та перспективи в Україні. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 22-30.
186. Соляр С. Громадянське суспільство: загальнотеоретичні підходи до визначення. *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1. С. 271-279.
187. Соляр С. Систематизація законодавства України у сфері об'єднання громадян. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1. С. 35-45.
188. Співаков І. Виборчі (електоральні) відносини як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 10. С. 20-23.
189. Ставченко С. «Небезпека / Ризик / Криза» як триада сутність політичного розвитку. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 31-36.
190. Стеценко С. Громадянське суспільство та соціальна держава: проблеми взаємодії. *Право України*. 2014. № 4. С. 71-80.
191. Ступников С. Транспарентность – ключевой критерий оценки эффективности открытого правительства. *Государственная служба*. 2013. № 1. С. 83-86.
192. Сунегін С. О. Принцип рівності у праві в контексті ціннісних орієнтацій суспільства: сучасні реалії та тенденції розвитку. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 3. С. 87-86.
193. Сухонос В. Взаємовплив громадянського суспільства та інституту глави держави: досвід СРСР і України. *Право України*. 2014. № 4. С. 99-106.
194. Тимошенко В. І. Особливості концепції громадянського суспільства в політико-правовій думці України кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 5. С. 160-168.
195. Тимошенко В. Формування ідей та елементів громадянського суспільства в Україні: ретроспективний аналіз. *Право України*. 2014. № 4. С. 36-44.
196. Тимченко М. Мережева організація як новий тип функціональної структури політичних партій. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 37-41.
197. Товарниченко В. О. Громадянське суспільство. Середній клас чи влада маргіналів? *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Вип. 55. С. 248-256.

198. Толстенко В. Роль громадянського суспільства у генезі форми сучасної держави: теоретико-методологічні аспекти. *Право України*. 2014. № 4. С. 45-54.
199. Томенко М. Конституційний процес в Україні: у пошуках політичного і правового компромісу. *Верховенство Права*. 2016. № 1. (33). С. 30-33.
200. Томкіна О. О. Принцип партнерства у відносинах між інститутами громадянського суспільства і держави: конституційно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 62-65.
201. Трач А. Політичний розвиток України ті її рух в напрямку ЄС. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 48-52.
202. Требін М. П. Громадянське суспільство в Україні: європейські поради та українські реалії. *Гілея*. 2013. № 76. С. 247-250.
203. Третяк С. М. Створення ефективних і прозорих органів місцевого самоврядування в процесі розбудови українського громадянського суспільства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 24-27.
204. Француз А. Інститути громадянського суспільства у заходах запобігання і протидії корупції в Україні. *Право України*. 2014. № 4. С. 141-149.
205. Хорішко Л. Інституціоналізація політичної еліти: структурно-функціональні аспекти. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 2. vydání. С. 150-154.
206. Цимбалюк М. Громадянське суспільство як фактор утвердження демократичної правосвідомості. *Право України*. 2007. № 11. С. 21-25.
207. Чальцева О. Аналіз ефективності публічної політики. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 5. vydání. С. 118-125.
208. Челак О. Еволюція регіональної політики та її інструментів в Європейському Союзі. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 43-47.
209. Чернобель Г. Т. Гражданское общество и государство: принципы взаимодействия (теоретический аспект). *Аграрное и земельное право*. 2013. № 1. С. 113-121.
210. Шаповал В. Політико-правова категорія народного представництва: питання. *Право України*. 2013. № 5. С. 12-17.
211. Шаптала Н. Співвідношення конституційних прав і свобод людини і громадянина та забезпечення національної безпеки України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 6. С. 181-186.
212. Шебзухова Т. А. Гражданское общество и государство: проблемы взаимоотношения и перспективы взаимодействия. *Право и политика*. 2013. № 7. С. 868-875.

213. Шкарнега О. С. Правове регулювання провадження в справах щодо реалізації права на мирні зібрання. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 181-189.
214. Шорський П. О. Виборчі права громадян як об'єкт адміністративно-правового забезпечення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 2. С. 72-77.
215. Щавінський В. Р. Співвідношення інтересів держави, суспільства, окремого індивіда у рамках адміністративного права та процесу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 2. С. 78-81.
216. Щокін Р. Регулювання державної політики у галузі освіти України: адміністративно-правовий аспект. *Верховенство Права*. 2017. № 5. С. 35-39.
217. Ярмиш О. Громадянське суспільство і злочинність. *Право України*. 2014. № 4. С. 134-140.
218. Ярош Я. Взаємодія молодіжних громадських організацій з політичними партіями в Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 5. vydání. С. 89-93.
219. Ярошенко В. Взаємообумовленість політичної і громадянської відповідальності та становлення інституту демократичної громадянськості в Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 143-158.
220. Ярошенко В. М. Громадянське суспільство – теорія та практика. *Наукові праці «Чорноморського державного університету імені Петра Могили»*. Серія: Політологія. 2011. Вип. 150. Т. 162. С. 101-109.

ТЕМА 7. ДЕМОКРАТИЧНА, СОЦІАЛЬНА, ПРАВОВА ДЕРЖАВА

Поняття та ознаки демократичної держави. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. Принципи демократії та її функції.

Поняття та ознаки соціальної держави. Концепція соціальної держави: виникнення та розвиток.

Правова держава: поняття та ознаки. Верховенство права і правова держава: питання співвідношення та взаємодії.

Демократична, соціальна, правова держава як принцип державного ладу. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.

Ключові поняття:

демократія, соціальна держава, правова держава, конституційна юрисдикція, верховенство права, законність, принцип пріоритету права, принцип правової захищеності людини і громадянина, принцип єдності права і закону, демократія, демократична держава, вибори, референдум, правова політика держави, форма демократії, безпосередня демократія, представницька демократія, загальнодержавний референдум, місцевий референдум, імперативний референдум, консультативний референдум, обов'язковий референдум, факультативний референдум, конституційний референдум, законодавчий референдум, ратифікаційний референдум, дозаконодавчий референдум, післязаконодавчий референдум, інститути демократії, структурні інститути демократії, структурно-функціональні (змішані) інститути демократії, процедурно-регламентаційні інститути демократії, консультативні інститути демократії, принципи демократії, політична свобода, рівноправність громадян, принцип виборності органів державної влади, принцип поділу влади, принцип прийняття рішень в інтересах більшості з урахуванням інтересів меншості, політичний плюралізм, ідеологічний плюралізм, функції демократії, організаційно-політична функція демократії, регулятивно-компромісна функція демократії, суспільно-стимулююча функція демократії, установча функція демократії, контрольна функція демократії, охоронна функція демократії, держава добробуту, «позитивна держава соціального захисту» (англо-американська й англо-саксонська моделі), «держава соціальної безпеки» («держава соціальної захищеності», «держава соціального захисту»), роулсіанський тип соціальної держави, мегалітарний тип соціальної держави, утилітарний тип соціальної держави, виборча система, мажоритарна виборча система абсолютної більшості, мажоритарна виборча система кваліфікованої більшості, мажоритарна виборча система відносної більшості, змішана виборча система, пропорційна виборча система, пропорційна виборча система із жорсткими списками, пропорційна виборча система з преференціями, пропорційна виборча система з напівжорсткими списками.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93.
- ❖ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13.

Дисертації, автореферати:

1. Антонова Е. Г. Принципы построения правового государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1996. 155 с.
2. Головащенко О. С. Соціальна та правова держава: питання співвідношення: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. 304 с.
3. Головка І. В. Ліберальна демократія: умови формування та специфіка становлення: дис. ... канд. політ. наук. Харків, 2010. 248 с.
4. Дерев'янюк С. М. Референдум як демократичний політичний інститут: світовий досвід і Україна: дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2012. 544 с.
5. Куркин Б. А. Проблемы демократического социально-правового государства в современной государственной-правовой теории: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2002. 416 с.
6. Ларина Л. А. Гражданское общество и демократическое государство: истоки взаимодействия: дис. ... канд. филос. наук. Саратов, 2000. 149 с.
7. Леонов И. В. Социальное государство как предмет теоретико-правового исследования: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 188 с.
8. Милецкий В. П. Социальное государство: эволюция теории и практика, полит.-социал. анализ: дис. ... д-ра полит. наук. Санкт-Петербург, 1998. 350 с.
9. Панкевич О. З. Соціальна держава: поняття та загальнотеоретична характеристика: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2003. 182 с.
10. Пасько Я. І. Соціальна держава: теоретичні імплікації та історичні версії: дис. ... д-ра філос. наук. Київ, 2008. 406 с.
11. Пижик І. М. Політико-правові проблеми формування соціальної держави в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 194 с.
12. Плахотнік О. В. Конституційне право громадян брати участь у всеукраїнських та місцевих референдумах і його забезпечення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 223 с.
13. Плотников А. А. Гражданское общество и правовое государство: к истории формирования концепции (анализ политико-философской мысли Джона Локка): дис. ... канд. филос. наук. Москва, 1993. 163 с.

14. Родионова О. В. Социальное государство: теоретико-правовой аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2002. 188 с.
15. Сковронський Д. М. Соціальна держава в умовах політичних та економічних трансформацій: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2013. 19 с.
16. Співак В. М. Соціальна, правова держава як фактор розвитку демократичного суспільства в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 402 с.
17. Титунова Л. Б. Право. Конституция. Правовое государство: (к концепции демократического конституционализма правового государства): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Санкт-Петербург, 1992. 32 с.
18. Увачев В. А. Социально-правовое государство и гражданское общество постиндустриальной эпохи: правовые основы функционирования и взаимодействия: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 191 с.
19. Хаврук І. А. Референдуми в перехідних демократіях (на прикладі України, Білорусі та Росії): дис. ... канд. політ. наук. Рівне, 2005. 257 с.
20. Шапошников С. П. Социальное государство: теоретико-правовая модель: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2010. 175 с.
21. Шкитин А. В. Социальное государство: проблемы формирования и ресурсы существования: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 1999. 135 с.
22. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство і соціальна, демократична, правова держава: становлення, функції, тенденції розвитку в сучасній Україні: дис. ... д-ра політ. наук. Луганськ, 1996. 368 с.
23. Яковюк І. В. Соціальна держава: питання теорії і шляхи її становлення: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2000. 199 с.

Монографії:

1. Баренбойм П. Д. Соотношение доктрин верховенства права и правового государства как главный вопрос философии права и конституционализма: моногр. Москва: ЛУМ, 2013. 125 с.
2. Беляева Ю. Н. Социальное государство: теоретические модели и практика реализации: моногр. Москва: МАКС Пресс, 2013. 122 с.
3. Головатий С. Верховенство права: моногр. Київ: Фенікс, 2006. 1747 с.
4. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація: моногр. Київ: Ін Юре, 2004. 386 с.
5. Дерев'янка С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні: моногр. Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2011. 847 с.
6. Кельзен, Ганс. Про сутність і цінність демократії: моногр. Львів: ВНТЛ-Класика, 2013. 139 с.
7. Лендъел М. О. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи: моногр. Ужгород: Мистецька Лінія, 2011. 687 с.
8. Майборода О. М. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013. 184 с.

9. Митко А. М. Інформаційна демократія: реалії та виклики часу: моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 399 с.
10. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 598 с.
11. Оніщук М. В. Референдна демократія: проблеми конституційної теорії та практики: моногр. Київ: Європейський університет, 2009. 447 с.
12. Павликов С. Г. Власть в правовом государстве: моногр. Москва: Альфа-М, 2014. 190 с.
13. Попович В. М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
14. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення: моногр. Харків. Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. 380 с.
15. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика): моногр. Київ: Логос, 2006. 368 с.
16. Шипілов Л. М. Народовладдя як основа демократичної держави: моногр. Харків: ФІНН, 2009. 216 с.

Наукові статті:

1. Nalyvayko L. Transparency as a democratic standard of the government functioning. *Evropský Politický a Právní Diskurs*. 2014. Svazek 1., 4. vydání. С. 51-62.
2. Абрамов П. В. Правовые режимы социального государства в зарубежных странах. *Закон и право*. 2013. № 3. С. 37-39.
3. Альбов А. П. Основания развития гражданского общества и правового государства. *Публичное и частное право*. 2012. № 3. С. 21-29.
4. Аносова М. М. Реализация приоритетов социальной политики современного государства. *Государство в меняющемся мире*. 2012. С. 93-96
5. Багіров Ш. Элита и демократия в современном обществе. *Гілея*. 2014. Вип. 91. С. 341-343.
6. Багрій О. Доктрина верховенства Конституції України у конституційному правосудді. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 6. С. 117-125.
7. Баймуратов М. Проблема становлення єдиної системи міжнародних виборчих стандартів. *Право України*. 2013. № 5. С. 63-76.
8. Бакумов О. С. Проблеми зловживання правами громадян у процесі реалізації форм безпосередньо демократії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 125-132.
9. Барабаш Ю. Окремі питання модернізації конституційних засад виборчого права України. *Право України*. 2013. № 5. С. 46-53.
10. Баренбойм П. Д. Разграничение, конвергенция или замена доктрин правового государства и верховенства права? *Законодательство и экономика*. 2013. № 4. С. 5-12.

11. Беляєва М. Політична суб'єктність держави у сфері народовладдя: Конституційно-правові засади. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 16-19.
12. Білоконь М. В. Суспільство та держава в контексті інтеграції соціально-політичних систем. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. № 2. С. 182-189.
13. Бориславська О. М. Демократія та конституціоналізм: питання взаємозв'язку. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2013. Вип. 4. С. 31-40.
14. Бочарников Е. В. Политическое влияние СМИ. Интернет и демократия. *Управління розвитком*. 2014. № 1. С. 165-166.
15. Вавринчук М. П. Демократія в Україні: основні принципи, напрямки та шляхи удосконалення. *Університетські наукові записки*. 2005. № 1-2. С. 395-398.
16. Василевич Г. А. Государственная власть. Демократия. Закон. *Університетські наукові записки*. 2006. № 3-4. С. 59-68.
17. Васькович Й. Проблеми та перспективи побудови правової держави в Україні. *Право України*. 2000. № 1. С. 32-35.
18. Власенко С. Г. Демократія як умова розвитку національних систем державного управління: аналіз сучасних дослідницьких підходів. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 272-280.
19. Волощук О. Т. Проблеми тлумачення теорії розподілу влад у світовій правовій доктрині. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 65-71.
20. Геєць В. М. Яке майбутнє у соціальної держави? *Наукові дискусії «Економіка України»*. 2013. № 7 (620). С. 4-20.
21. Глущенко С. Єдність судової юрисдикції: продовження дискусії у доктринальній площині. *Право України*. 2015. № 3. С. 78-86.
22. Гончаренко В. Конституційне будівництво в Україні за часів нової економічної політики (1921-1929). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 17-26.
23. Гонюкова Л. Політичний плюралізм як умова розвитку демократичної держави: європейський досвід. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип. 3. С. 195-201.
24. Гринюк Р. Правова держава і демократія: питання взаємодії та взаємозв'язку. *Право України*. 2010. № 7. С. 43-50.
25. Гультай М. Виникнення та утвердження конституціоналізму як обов'язкової складової демократичного державного устрою. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 3. С. 97-115.
26. Гультай М. Вітчизняний конституціоналізм радянської доби та його трансформація після здобуття Україною незалежності. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 59-77.

27. Данилов С. Ю. Референдуми в современном мире: сравнительный анализ предметов и последствий. *Современное право*. 2012. № 8. С. 53-56.
28. Дашковська О. Ідея взаємодії відповідальності держави й особи в європейській політико-правовій думці. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 105-113.
29. Дашковська О. Референдум як інститут безпосередньої демократії: досвід зарубіжних країн. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 235-240.
30. Деханов С. А. Проблемы соотношения судебной власти и правосудия в правовом государстве. *Законодательство и экономика*. 2012. № 12. С. 5-8.
31. Добрынин Н. М. Конституционализм и правовое государство: теория и практика взаимосвязи. *Конституционное и муниципальное право*. 2012. № 3. С. 2-7.
32. Добрынин Н. М. О сущности конституционализма и правового государства: необходимое и действительное. *Государство и право*. 2012. № 7. С. 5-12.
33. Долженков О. О. Сучасна демократія: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 54. С. 221-229.
34. Долішній М. Соціальна правова держава: новизна погляду. *Віче*. 2001. № 5. С. 155-158.
35. Древаль Ю. Д. Демократія участі та політичне представництво. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 2. С. 203-209.
36. Євграфова Є. Питання щодо зв'язків права і держави. *Право України*. 2009. № 6. С. 46-51.
37. Єрмоленко Д. О. Поняття та ознаки соціальної держави. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 2. С. 76-83.
38. Жовтобрюх М. Делегітимація соціальної держави в неолібералізмі М. Ноціка. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 11. С. 18-21.
39. Заєць А. Концепції правової держави і верховенства права в українській правовій доктрині. *Право України*. 2013. № 9. С. 243-269.
40. Канищев Г. Ю. Держава і демократія. *Гуманітарний часопис*. 2008. № 4. С. 97-102.
41. Кирсанов А. Ю. Институты гражданского общества в демократическом правовом государстве. *Вестник Московского университета МВД России*. 2013. № 4. С. 47-50.
42. Кісс С. В. Сутність поняття та основні ознаки соціальної держави. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 22-27.
43. Книгін К. Референдум в Україні – головний прояв демократії. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 2. С. 35-39.

44. Коволь О. А. Громадянське суспільство та правова держава: сутнісні характеристики. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. Вип. 1. С. 5-10.
45. Козюбра М. Верховенство права і Україна. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 30-63.
46. Козюбра М. Верховенство права: українські реалії та перспективи. *Право України*. 2010. № 3. С. 6-8.
47. Кононенко С. Українська демократія: набуті риси як втрачені можливості. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2012. Вип. 6. С. 166-179.
48. Корнієнко В. Реалізація ідеалу соціально-правової держави в українському суспільстві. *Право України*. 2001. № 2. С. 45-50.
49. Короткова О. И. Формирование правового государства и обеспечение верховенства закона. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2012. № 5. С. 3-12.
50. Коршук Р. М. Ліберальна та етнічна демократія: порівняльний аналіз. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2013. Вип. 1. С. 34-37.
51. Косінов С. Міжнародний контроль як засіб забезпечення внутрішньодержавної демократії. *Право України*. 2015. № 5. С. 139-148.
52. Косінов С. Народ як первинний суб'єкт здійснення контролю над публічною владою. *Право України*. 2013. № 10. С. 178-184.
53. Кравченко С. С. Правова держава та правовий прагматизм: проблемні питання. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право*. 2011. № 2. С. 27-31.
54. Крупнова Л. Обов'язковість виконання судових рішень як принцип правової держави. *Юридична Україна*. 2013. № 7. С. 8-14.
55. Крусян А. Концепт демократії в науково-практичній парадигмі сучасного українського конституціоналізму. *Право України*. 2013. № 8. С. 72-81.
56. Лавринович О. Конституційне забезпечення народовладдя в Україні. *Віче*. 2000. № 2. С. 3-12.
57. Лафітський В. Правова держава і фактори її розвитку в порівняльно-правовому вимірі. *Порівняльне правознавство*. 2013. № 1-2. С. 435-449.
58. Левіна Ю. Інститути демократії в умовах розвитку громадянського суспільства. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 265-271.
59. Лемак В. Удосконалення демократичних інститутів у контексті реформи розділу І Конституції України. *Право України*. 2013. № 8. С. 100-105.
60. Лобнер Н. Религия и демократия. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 9. С. 50-54.

61. Любченко П. Місцеве самоврядування як фактор забезпечення стабільності конституційного ладу і форма реалізації народовладдя в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4 (75). С. 58-66.
62. Магомедова З. Ш. Конституционно-правовые основы обеспечения единого правового пространства. *Закон и право*. 2011. № 8. С. 36-38.
63. Мазурин С. Ф. Российская демократия и политическая власть государства. *Юридичні записки*. 2013. № 1. С. 26-35.
64. Макарова З. С. Проблеми класифікації (типологізації) форми державного правління. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 1. С. 67-72.
65. Малишев Б. В. Принцип верховенства права (теоретико-правовий аспект). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 14-20.
66. Мамут Л. С. Правовое государство: идеологема и современные конституционные тексты. *Сравнительное конституционное обозрение*. 2011. № 2. С. 105-111.
67. Марченко М. Н. Демократия как базовый общественно-политический термин современного политического дискурса: его история и современное употребление. *Мова і культура*. 2013. Вип. 16. Т. 1. С. 266-271.
68. Матвійчук В. К. Сучасні концепції правової держави. *Юридична наука*. 2013. № 6. С. 7-11.
69. Медведчук В. Демократія і суспільство: цінності, принципи, державно-правові механізми. *Право України*. 2013. № 8. С. 53-62.
70. Михеева Н. Значение и пределы государственного принуждения в условиях развития правового государства. *Законы России: опыт, анализ, практика*. 2013. № 10. С. 97-99.
71. Михеева Н. О принципе верховенства права на современном этапе развития правового государства. *Закон и право*. 2013. № 9. С. 29-31.
72. Мірошниченко Ю. Теоретичні засади та проблеми конституційно-правового регулювання форм народовладдя в Україні. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 329-335.
73. Мотрен С. М. Демократія: досвід і погляд в майбутнє. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 2. С. 7-11.
74. Нелін О. До питання верховенства права і закону в Україні. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 22-25.
75. Неліна Н. Вибори як форма волевиявлення українського народу. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 7. С. 15-18.
76. Німченко В. Референдум як форма народовладдя потребує конституційного врегулювання. *Право України*. 2013. № 6. С. 235-241.
77. Новоскольцева Л. О. Демократія в громадянському суспільстві: аналіз моделі інститутів держави. *Політологічні записки*. 2013. № 7. С. 7-11.

78. Нудненко Л. Деякі проблеми змісту та реалізації конституційного права на свободу слова. *Право України*. 2012. № 8. С. 100-113.
79. Овсієнко О. В. Економічні суперечності соціальної держави та їх реалізації в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 2 (13). С. 33-40.
80. Овсієнко О. В. Розбудова соціальної держави в Україні: пошук оптимальної економічної моделі. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 3 (14). С. 34-46.
81. Овчаренко О. Відповідальність суддів як елемент принципу верховенства права. *Право України*. 2014. № 4. С. 212-219.
82. Ольховський Б. Конституційні засади судової влади в умовах формування правової держави. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 1 (32). С. 45-51.
83. Палас Н. Демократія як політична цінність та становлення її в українському суспільстві. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2013. Вип. 25. С. 91-95.
84. Петришин О. Демократичні засади правової соціальної держави. *Право України*. 2013. № 8. С. 63-71.
85. Петришин О. Демократичні основи правової, соціальної державності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 32-41.
86. Петришин О. Демократія як основа правової, соціальної держави. *Право України*. 2014. № 5. С. 73-82.
87. Петришин О. Народовладдя – основа демократичної, правової, соціальної держави. *Право України*. 2009. № 6. С. 4-11.
88. Погребняк С. Соціальна держава: обґрунтування концепції. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 2. С. 15-25.
89. Помазанский А. Е. Роль институтів прямої демократії в забезпеченні контролю населення за діяльністю органів місцевого самоврядування. *Журнал російського права*. 2013. № 8. С. 13-24.
90. Рабінович П. Верховенство права: доктринальні інтерпретації в Україні. *Право України*. 2013. № 9. С. 162-175.
91. Рабінович П. Верховенство права: сучасні вітчизняні підходи до інтерпретації. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 3-16.
92. Рабінович П. Інтерпретація верховенства права: основні вітчизняні підходи та їх діалектична взаємодоповнюваність. *Право України*. 2013. № 1-2. С. 296-309.
93. Рабінович П. Основоположні верховенства права людини: соціально-антропна сутність, змістова кваліфікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2. С. 10-16.
94. Речицький В. Громадянські права як юридичний засіб протидії державній владі. *Українське право*. 1995. № 1 (2). С. 78-83.

95. Рубан Ю. Демократія як чинник політичної єдності. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2011. Вип. 1. С. 183-190.
96. Рудакевич О. М. Демократія як чинник формування націй і національних держав. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2012. Вип. 6. С. 91-100.
97. Сабирова Н. С. Гражданское общество и правовое государство. *Власть*. 2012. № 5. С. 91-93.
98. Самойлов О. О. Пряма демократія на місцевому рівні як механізм політичного націотворення в сучасній Україні. *Історико-політичні студії*. 2013. № 1. С. 153-159.
99. Сворак С. Д. Народовладдя у контексті державної регіональної політики України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 62-68.
100. Селіванов А. Судовий конституціоналізм як ціннісна категорія інтеграційного напрямку конституціоналізації. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 3. С. 116-119.
101. Сенюта І. Проблеми становлення двопалатного парламенту в Україні. *Право України*. 2002. № 10. С. 118-122.
102. Скиданов К. Значення волевиявлення для дійсності правочину. *Юридична Україна*. 2015. № 2. С. 33-38.
103. Скомороха В. Судовий конституціоналізм в аспекті співвідношення конституційної та конвенційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 40-48.
104. Скрипнюк А. Право и демократия в условиях формирования и развития национальной правовой системы. *Право Украины*. 2013. № 1. С. 52-67.
105. Скрипнюк В. Демократія і проблеми конституційного забезпечення розвитку державної влади. *Право України*. 2013. № 8. С. 90-99.
106. Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід. *Право України*. 2015. № 5. С. 72-80.
107. Скрипнюк В. Система організації державних органів у контексті забезпечення принципу поділу влади (органи прокуратури). *Юридична Україна*. 2014. № 4. С. 9-14.
108. Скрипнюк О. Правова держава в Україні: теоретична модель. *Право України*. 2010. № 7. С. 4-11.
109. Скрипнюк О. Сучасна теорія демократії: питання генези та дослідження у правовій традиції. *Право України*. 2013. № 8. С. 40-52.
110. Словська І. Є. Сучасні моделі конституціоналізму. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (2). С. 16-21.
111. Смокович М. Правовий статус виборця в Україні: окремі аспекти. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 28-39.

112. Соловійов В. М. Поняття і сутність правового регулювання державного управління в Україні. *Університетські наукові записки*. 2007. № 3 (23). С. 27-33
113. Співак В. Соціальна держава в процесі соціалізації глобалізації: політологічний аспект. *Держава і право*. 2013. Вип. 60. С. 442-449.
114. Ставнійчук М. Вибори як ключовий інститут демократичного конституційного ладу сучасної України. *Право України*. 2013. № 5. С. 18-29.
115. Ставнійчук М. Проблеми забезпечення демократизму конституційного ладу сучасної України. *Право України*. 2013. № 8. С. 82-89.
116. Стеценко С. Соціальна держава: теоретико-методологічні основи дослідження. *Право України*. 2014. № 2. С. 252-261.
117. Сурмін Ю. Термінологічна система державного управління: сутність і перспективи становлення. *Вісник НАДУ*. 2008. № 4. С. 5 -14.
118. Сухонос В. Статус глави держави в умовах демократичного режиму. *Право України*. 2013. № 8. С. 106-113.
119. Темченко В. И. Концепція верховенства права в практиці Європейського суду по правам человека. *Евразийский юридический журнал*. 2013. № 2. С. 54-56.
120. Тертишник В. Правова держава: гострі кути на шляху від концептуальної моделі до реальності. *Вісник Національної академії наук України*. 2007. № 3. С. 23-29.
121. Тимченко Г. Практика Європейського суду з прав людини в аспекті реалізації принципу верховенства права. *Право України*. 2014. № 5. С. 203-212.
122. Тимченко С. М. Здійснення принципів правової держави як умова формування громадянського суспільства в Україні. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 2. С. 26-39.
123. Тищенко О. В. Проблеми правового регулювання державних соціальних допомог в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2). С. 29-34.
124. Толстенко В. Принцип поділу влади в генезі форми сучасної держави. *Юридична Україна*. 2014. № 5. С. 15-21.
125. Федоренко О. В. Демократія як форма організації суспільства: гуманістичний вимір. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2014. Спеціальний випуск. С. 495-501.
126. Фомін А. Альберт Дайсі про панування закону як верховенство права у вузькому сенсі. *Право України*. 2013. № 10. С. 170-177.
127. Хуснутдінов О. Процес формування громадянського суспільства в Україні як передумова становлення правової держави. *Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України*. 2001. № 2. С. 233-242.

128. Чепульченко Т. О. Правова держава як гарант дотримання основних демократичних принципів та прав людини у суспільстві. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 2. С. 110-114.
129. Чернега А. Принципи правової держави: наміри і реальність. *Юридична Україна*. 2010. №12 (96). С. 38-45.
130. Шаповал В. Конституційна категорія соціальної держави. *Право України*. 2004. № 5. С. 14-19.
131. Шаповал В. Політико-правова категорія народного представництва: питання теорії. *Право України*. 2013. № 5. С. 12-17.
132. Шатіло В. Політико-правові чинники інституціоналізації поділу державної влади в Україні. *Право України*. 2013. № 5. С. 274-279.
133. Шевчук С. Роль Верховного Суду в умовах конституційної демократії. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 89-100.
134. Шубін С. П. Держава та громадянське суспільство: еволюція взаємовідносин від витоків до кінця XVIII століття. 2010. Т. 130, Вип. 117. С. 37-41
135. Яковлєв А. Конституційний процес як засіб демократизації сучасної України. *Право України*. 2013. № 8. С. 114-122.
136. Ярошенко О. Утвердження засад соціальної держави як напрям конституціоналізації трудового законодавства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 113-122.

ТЕМА 8. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРАВА

Поняття права та його ознаки. Підходи до визначення права. Сутність та соціальне призначення права. Праворозуміння: суб'єкт, об'єкт та зміст.

Функції права: поняття та загальна характеристика. Загально-соціальні та спеціально-соціальні функції права. Принципи права: поняття, види.

Закон, економіка, політика та право: питання співвідношення та взаємодії підсистем суспільства.

Ключові поняття:

право, праворозуміння, суб'єкт праворозуміння, об'єкт праворозуміння, зміст праворозуміння, загальносоціальне право, юридичне право, об'єктивне юридичне право, суб'єктивне юридичне право, нормативність, формальна визначеність права, системність права, загальнообов'язковість права, функції права, гуманістична функція права, ідеологічна функція права, організаторсько-управлінська функція права, виховна функція права, інформаційна функція права, оціночна функція права, гносеологічна функція права, економічна функція права, культурна функція права, комунікативна функція права, регулятивна функція права, регулятивно-статична функція права, регулятивно-динамічна функція права, охоронна функція права, компенсаційна функція права, поновлююча функція права, обмежувальна функція права, загальносоціальна функція права, спеціально-соціальна функція права, орієнтаційна функція права, принцип права, загальносоціальний принцип права, спеціально-соціальний принцип права, загальний принцип права, галузевий принцип права, міжгалузевий принцип права, принцип свободи, принцип справедливості, принцип рівності, принцип гуманізму, принцип демократизму, принцип законності, сутність права, економіка, політика, зміст права, правова інформація, правова поведінка, норма права, специфічні ознаки права, звичаєве право, звичай, судовий прецедент, прецедентне право, норми релігії, традиція, норма-звичай.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 46. Ст. 617.

Дисертації, автореферати:

1. Алаіс С. І. Проблема праворозуміння в основних школах права: дис. ... канд. юрид. наук К., 2003. 203 с.
2. Александрова С. А. Правопонимание и права человека: дис. ... канд. юрид. наук. Владимир, 2007. 222 с.
3. Гаврилюк І. А. Злочин в неklasичному праворозумінні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 18 с.
4. Золотарева Л. С. Психологическое правопонимание: историко-сравнительный анализ учений Л. И. Петражицкого и Н. М. Коркунова: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2008. 160 с.
5. Ильин О. Ю. Правосознание: постклассическое правопонимание и личностная проекция: дис. ... канд. филос. наук. Тверь, 2011. 198 с.
6. Ковтонюк А. М. Генезис праворозуміння Ганса Кельзена: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 18 с.
7. Корж Є. М. Реалізація інформаційної функції права в діяльності органів внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2010. 237 с.
8. Косых А. А. Убеждение в праве: практика, техника: дис. ... канд. юрид. наук. Волгоград, 2015. 176 с.
9. Кравець В. М. Типи праворозуміння як методології основних філософсько-правових дискурсів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 179 с.
10. Оніщенко Н. М. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку правової системи: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2002. 284 с.
11. Попов В. В. Правопонимание и правовой нигилизм в российском обществе: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 225 с.
12. Попов В. И. Правопонимание в советской юридической науке: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 183 с.
13. Посконин В. В. Культурологическое правопонимание Толкотта Парсонса: теоретико-методологический аспект: дис. ... д-ра юрид. наук. Санкт-Петербург, 1996. 232 с.
14. Романюк Є. О. Основні властивості права в контексті природно-правового та позитивістського праворозуміння: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
15. Ситар І. М. Онтологічні функції права: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2008. 208 с.
16. Токарська А. С. Правова комунікація в контексті посткласичного праворозуміння: дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2008. 515 с.
17. Шелестов К. О. Домінуюче праворозуміння у функціонуванні правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2010. 22 с.

Монографії:

1. Бойкова М. А. Діалектична методологія ефективного державотворення і прогнозування розвитку країни: моногр. Київ: К.І.С. 2011. 128 с.
2. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація: моногр. Київ: Ін Юре, 2004. 386 с.
3. Гриценко Г. Д. Правопонимание: антропологические и социокультурные аспекты: моногр. Ставрополь: Ставроп. гос. ун-та, 2002. 227 с.
4. Дроботов С. А. Функції права у розвитку демократичної і правової держави: моногр. Київ: Логос, 2012. 334 с.
5. Зайчук О. В., Бобровник С. В. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження: моногр. Київ: ЮСТІНІАН. 2004. 211 с.
6. Криштанович М. Ф. Трансформація державного управління органами внутрішніх справ України в контексті національної безпеки: моногр. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. 404 с.
7. Лук'янова Г. Ю. Комплементаризм праворозуміння: актуальні наукознавчі аспекти: моногр. Львів: Т. Б. Сорока, 2014. 212 с.
8. Муромцев С. А. Образование права по учениям немецкой юриспруденции. URSS, 2016. 100 с.
9. Оль П. А. Правопонимание: от плюрализма к двуединству. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2005. 241 с.
10. Палеха Р. Р. Современное отечественное правопонимание: состояние и перспективы развития: моногр. Москва: РАП, 2010. 230 с.
11. Плавич В. Проблеми сучасного праворозуміння. Теоретико-методологічний та філософсько-правовий аналіз: моногр. Одеса: Астропринт, 2011. 228 с.
12. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): моногр. Київ: КНТ, 2007. 626 с.
13. Фалькина Т. Ю. Толкование права: моногр. Екатеринбург: УрЮИ МВД России, 2015. 78 с.
14. Честнов И. Л. Постклассическое правопонимание: моногр. Краснодар: КрУ МВД России, 2010. 239 с.
15. Шемшученко Ю. С. Національні тенденції та міжнародний досвід сучасного праворозуміння: моногр. Київ: Юридична думка, 2013. 478 с.

Наукові статті:

1. Андреев Д. Природне право у працях Лейбніца. *Юридична Україна*. 2012. № 5. С. 12-15.
2. Андрущакевич Ю. Сутність конкретизації сучасного права. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 269-276.
3. Антонович М. М. Еволюція поняття прав людини та проблема їх класифікації. *Наукові записки. Серія: Політичні науки*. 2005. Т. 45. С. 9-16.

4. Багрій О. Сутність принципу верховенства Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 83-87.
5. Байльдинов Е. Проблема понимания права с позиций обеспечения устойчивости глобального развития. Моральная теория права. *Современное право*. 2012. № 5. С. 7-14.
6. Балаклицький І. І. Загальні принципи права як сутнісні його характеристики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2009. Вип. 45. С. 71-77.
7. Беззубов Д. О. Поняття безпеки держави як особливого суб'єкта права (юридичний аспект). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 139-146.
8. Бехруз Х. Праворозуміння, розуміння права і правова система. *Право України*. 2010. № 4. С. 143-147.
9. Бобровник С. В. Позитивистский и естественно-правовой аспекты исследования компромисса и конфликта в праве. *Современное право*. 2013. № 3. С. 3-7.
10. Богдан І. Вплив природно-правової доктрини на зміст права і творчість. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 12. С. 115-121.
11. Бондарева К. Трансформації права та його інститутів у тоталітарних політичних державах. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 11-17.
12. Васецький В. Ю. Історичні передумови виникнення правової ідеології в Стародавньому світі та в період Середньовіччя. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 2. С. 55-61.
13. Ващук Ю. О. Об'єкт відомчої правотворчої правової політики. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 1. С. 11-14.
14. Вовк Д. Проблеми визначення та дії принципу верховенства права в Україні. *Право України*. 2003. № 11. С. 127-130.
15. Гайворонський В. Конституційний принцип верховенства права. *Право України*. 2003. № 5. С. 26-31.
16. Гасанов К. К. Социальная роль и функции права и его принципов в свете неотчуждаемости основных прав человека. *Вестник Московского университета МВД России*. 2012. № 5. С. 14-17.
17. Геселев О. Зміна пануючого праворозуміння як обов'язкова умова впровадження відновного правосуддя в Україні. *Право України*. 2010. № 3. С. 106-114.
18. Головач А. Й. Сутність та особливості джерел права Європейського союзу. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (2). С. 12-16.
19. Горбатенко В. Право як форма регулювання соціальних відносин. *Право України*. 2014. № 5. С. 22-30.
20. Городовенко В. Деякі питання нормативного закріплення принципів права. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 11-18.
21. Графский В. О традициях в понимании права. *Право України*. 2010. № 4. С. 76-82.

22. Гудима Д. Принцип екстериторіальності у практиці Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2015. № 2. С. 113-127.
23. Гультай М. Конституційна скарга як прояв дії верховенства права. *Право України*. 2012. № 9. С. 316-324.
24. Гураленко Н. Деякі аспекти проблематики антиномій права. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С. 9-14.
25. Дашковська О. Судовий прецедент і судова практика як джерела права. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 1. С. 34-41.
26. Дзевелюк А. В. Праворозуміння. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2010. Вип. 47. С. 77-81.
27. Дідич Т. Концептуалізація нормопроекування в контексті модернізації правотворчості (теоретико-правовий аспект). *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 4. С. 37-43.
28. Дудаш Т. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у світлі праворозуміння Страсбурзького Суду. *Право України*. 2010. № 10. С. 158-165.
29. Дудаш Т. Праворозуміння: спроба герменевтичного аналізу. *Юридична Україна*. 2007. № 4 (52). С. 19-26.
30. Євграфова Є. Нове дослідження проблем джерел права. *Право України*. 2009. № 5. С. 193-197.
31. Євграфова Є. Об'єктивність права: гіпотеза та сприйняття. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 385-395.
32. Євграфова Є. Питання соціальної природи і об'єктивності. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2 (69). С. 17-29.
33. Жадько В. А. Об'єкт і предмет філософії права. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2000. № 4. С. 37-48.
34. Жукевич І. Явні та неявні принципи права: поняття, ознаки та особливості. *Юридична Україна*. 2009. № 11-12. С. 10-16.
35. Завальна Ж. В. Щодо питання договірного регулювання відносин державного управління. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 2. С. 100-105.
36. Задорожній О. В. Нормативний зміст принципу добросовісного виконання міжнародних зобов'язань у сучасному міжнародному. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (4). С. 13-21.
37. Заморська Л. Системний підхід до нормативності сучасного права: гносеологічний зміст. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5 (197). С. 128-131.
38. Зінченко О. Функції юридичних конструкцій: теоретико-правовий аналіз. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 58-62.
39. Зубчик Ю. Щодо сутності суб'єктивного права. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 14-19.

40. Калетник О. До питання про вплив права на мораль (теоретико-правовий аспект). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 58-63.
41. Капінус Л. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу людини та громадянина. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 1. С. 53-57.
42. Кармаліта М. Значення правової доктрини в контексті джерел права. *Юридична Україна*. 2010. № 6. С. 17-21.
43. Ковальський В. Функції права: ціннісний та сутнісний. *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 4-9.
44. Ковінько Д. В. Історія ідей та основні етапи розвитку прав людини. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 109-115.
45. Козлихин И. Ю. Позитивизм и естественное право. *Государство и право*. 2000. № 3. С. 5-12.
46. Козюбра М. Верховенство права і Україна. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 30-63.
47. Козюбра М. Праворозуміння: поняття, типи та рівні. *Право України*. 2010. № 4. С. 10-21.
48. Колодій А. Праворозуміння: теорія, політика, практика. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 3 (62). С. 12-18.
49. Кондратьев Р. Принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин. *Право України*. 2000. № 2. С. 43-45.
50. Косович В. До визначення поняття «нормативно-правовий акт»: практична необхідність і теоретична можливість уточнення. *Право України*. 2012. № 9. С. 274-280.
51. Костенко А. Соціальний натуралізм – методологічна основа прогресивної юриспруденції. *Право України*. 2014. № 1. С. 126-135.
52. Костицький В. Право як цілісність. *Право України*. 2002. № 2. С. 8-10.
53. Кравець В. Право як об'єкт пізнання. *Право України*. 2001. № 6. С. 18-20.
54. Кравцова Т. М. Функція права в системі державного управління. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2001. Вип. 14. С. 29-32.
55. Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, перспективи. *Право України*. 2004. № 10. С. 132-136.
56. Левицкая О. Неоспоримость априористской теории истины в праве. *Leges si Viata*. 2018. № 2, ч. 2. С. 53-56.
57. Лемак В. Зміна парадигми праворозуміння: досвід держав центральної Європи. *Право України*. 2010. № 4. С. 114-119.
58. Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень: характеристика за теорією систем. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 27-35.
59. Лук'янов Д. Правові системи світу: історія і сучасність правосімейного підходу до їх типологізації. *Право України*. 2015. № 9. С. 81-89.

60. Луцький Р. П. Соціально-економічне середовище як визначальний фактор формування та розвитку позитивного права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 6. С. 39-44.
61. Львова О. Л. Сучасне праворозуміння у світлі ціннісних орієнтацій права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2009. Вип. 45. С. 42-49.
62. Максимов С. Класична і неklasична моделі осмислення правової реальності. *Право України*. 2014. № 1. С. 61-68.
63. Малишев Б. В. Сутність права як телеологічна категорія. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 12. С. 16-21.
64. Малишев Б. Принцип верховенства права (теоретико-правовий аспект). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 14-20.
65. Малишев Б. Природні права людини: загальнотеоретична характеристика. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 23-29.
66. Мельничук О. Право на освіту в контексті теорій праворозуміння. *Право України*. 2011. № 2. С. 180-185.
67. Михальов В. О. Класифікація і нормативне закріплення біологічних прав людини. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 22. С. 243-244
68. Мишеглина В. Роль юридических символів в контексте психологіческoй школы права. *Legea si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 101-104.
69. Москалюк О. Особливості застосування принципів права при подоланні змістовних колізій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 37-42.
70. Нелін О. До питання верховенства права і закону в Україні. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 22-25.
71. Оборотов Ю. Праворозуміння як аксіоматичне начало (постулат) права. *Право України*. 2010. № 4. С. 49-55.
72. Оксенчук І. Сучасне визначення наукових підходів до формування пенітенціарної політики України. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 2. С. 112-114.
73. Оніщенко Н. М. Гласність в праві: деякі аспекти вивчення та розгляду. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 2. С. 25-30.
74. Оніщенко Н. М. Правовий світогляд і політика (сучасна реальність, бачення на перспективу). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 91-97.
75. Оніщенко Н. Співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права: наукові реалії сьогодення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1 (80). С. 29-36.
76. Оніщенко Н. Сучасне праворозуміння у контексті витоків, постулатів, основних принципів та функціонального призначення права. *Право України*. 2010. № 4. С. 156-163.

77. Онуфрієнко О. В. Право як інструмент: особливості праворозуміння в суспільствах з політичною системою постмодерністського типу. *Українське право*. 2002. Число 1 (15). С. 32-36.
78. Павлишин О. Права людини та методологія їх дослідження крізь призму семіотико-правового підходу. *Право України*. 2015. № 2. С. 46-51.
79. Павлов В. Методологічні підстави антропологічної концепції права. *Право України*. 2014. № 1. С. 166-181.
80. Панченко В. Ю. Правопонимание и правовая политика в сфере юридической помощи. *Право и государство: теория и практика*. 2013. № 1. С. 13-18.
81. Панченко В. Ю. Современное правопонимание и юридическая помощь как гарантия прав человека. *Право и образование*. 2012. № 1. С. 71-81.
82. Пермяков Ю. Е. Позитивистское и метафизическое начало в философском познании права. *Право и политика*. 2008. № 1 (37). С. 5-9.
83. Петришин О. Соціально-юридична природа права. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 15-29.
84. Петрова Л. В. Логос права. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 4. С. 11-16.
85. Погребняк С. Ознаки права в контексті сучасного право розуміння. *Право України*. 2010. № 4. С. 164-169.
86. Погребняк С. Принципи права: доктринальні питання. *Право України*. 2013. № 9. С. 217-228.
87. Поляков А. В. Теория права в глобализирующемся обществе: посмодернистская интерпретация. *Правоведение*. 2007. № 4. С. 7-12.
88. Пресняков М. В. Принцип права как вектор и функции правового поля. *Гражданин и право*. 2012. № 4. С. 3-16.
89. Рабінович А. Господарське право в системі права України: можливості дослідження засобами компаративістики. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 24-28.
90. Рабінович П. Верховенство права: доктринальні інтерпретації в Україні. *Право України*. 2013. № 9. С. 162-175.
91. Рабінович П. Інтерпретація верховенства права: основні вітчизняні підходи та їх діалектична взаємодоповнюваність. *Право України*. 2013. № 1-2. С. 297-309.
92. Рабінович П. Потребове праворозуміння: концептуальна характеристика, евристична характеристика. *Право України*. 2014. № 5. С. 31-40.
93. Рабінович П. Праворозуміння «природне» та «легістське»: неминучість співіснування. *Право України*. 2009. № 3. С. 65-70.
94. Рабінович П. Природне право: діалектика приватного і публічного. *Право України*. 2004. № 9. С. 42-45.

95. Рабінович П. Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права. *Право України*. 2013. № 5. С. 240-244.
96. Рабінович П. Сутність право розуміння. *Право України*. 2007. № 9. С. 3-7.
97. Рабінович П. Феномен праворозуміння: гносеологічна характеристика. *Вісник Академії правових наук України*. 2007. № 3. С. 11-22.
98. Рабінович С. З історії античного праворозуміння: вчення ранніх стоїків та епікуренців про природну справедливість. *Юридична Україна*. 2006. № 10 (46). С. 4-9.
99. Рабінович С. Принцип рівності прав людини у практиці Конституційного Суду України: проблеми методики застосування. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 97-111.
100. Раданович Н. Можливості загальнодозвільного типу правового регулювання у забезпеченні реалізації прав людини (теоретичний аналіз юридичних інструментів). *Право України*. 2015. № 2. С. 52-63.
101. Резнік Г. Право дітей з обмеженими можливостями здоров'я на освіту. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С. 75-81.
102. Руднєва О. Міжнародні стандарти прав людини та принцип верховенства права: до проблеми співвідношення правових явищ. *Юридична Україна*. 2012. № 4. С. 15-19.
103. Сатохіна Н. Герменевтичні смисли правової реальності. *Право України*. 2014. № 1. С. 136-147.
104. Сирих В. Методологія інтегративного право розуміння. *Право України*. 2014. № 1. С. 113-119.
105. Сливка С. Каноническо-правовые истины в теории догматического развития. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 159-164.
106. Сліпченко С. О. Огляд теоретичних підходів до розуміння абсолютного права. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 2. С. 67-76
107. Смілик А. С. Діалектика співвідношення понять «свобода» та «право». *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, Ч. 2. С. 3-8.
108. Смокович М. Право на свободу мирних зібрань: реалії та перспективи в Україні. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 22-30.
109. Соловійов В. М. Поняття і сутність правового регулювання державного управління в Україні. *Університетські наукові записки*. 2007. № 3 (23). С. 27-33.
110. Соловійов О. Застосування практики Страсбурзького Суду як джерела права в Україні: деякі проблемні аспекти. *Право України*. 2010. № 10. С. 207-214.
111. Стащенко О. До питання про зміст і напрями соціологічного право розуміння. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 11 (167). С. 7-9.

112. Стеценко С. Праворозуміння: співвідношення теорій та юридичної практики. *Право України*. 2010. № 4. С. 176-181.
113. Стовба О. Динамічне праворозуміння: онтологія і методологія. *Право України*. 2014. № 1. С. 120-125.
114. Стовба О. Праворозуміння VS. правосвідомість: проблеми і перспективи. *Право України*. 2010. № 4. С. 64-69.
115. Стремоухов А. В. Основания классификации прав и свобод человека. *Ленинградский юридический журнал*. 2012. № 1. С. 7-17
116. Сурмін Ю. Термінологічна система державного управління: сутність і перспективи становлення. *Вісник НАДУ*. 2008. № 4. С. 5-14.
117. Тарасов Н. Н. Метод и методологический подход в правоведении (попытка проблемного анализа). *Правоведение*. 2001. № 1. С. 31-50.
118. Тесленко М. Право як інструмент соціальної справедливості. *Право України*. 2004. № 7. С. 40-43.
119. Тимошина О. Методологічні підстави соціології права: Л. Петражицький vs. Є. Ерліх. *Право України*. 2014. № 1. С. 195-202.
120. Тимошина О. Стилї філософсько-правового мислення і типи право розуміння. *Право України*. 2011. № 8. С. 52-60.
121. Тихомиров О. Філософські та методологічні аспекти компаративного підходу до право розуміння. *Право України*. 2010. № 4. С. 110-105.
122. Тімуш І. Синтезоване праворозуміння: комунікативно-філософський аспект. *Юридична Україна*. 2011. № 1. С. 16-22.
123. Ткачова Н. Закономірність зростання прогресивної ролі права як загальносоціального феномена. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 5. С. 29-31.
124. Федорова А. Захист соціальних прав у рамках Європейської конвенції з прав людини. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 241-251.
125. Федорчук О. Принципи права в системі гарантій захисту прав і законних інтересів платників податків. *Право України*. 2002. № 9. С. 34-39.
126. Филимонов В. Д. Гуманизм как принцип права. *Государство и право*. 2013. № 1. С. 102-108.
127. Фомін А. Альберт Дайсі про панування закону як верховенство права у вузькому сенсі. *Право України*. 2013. № 10. С. 170-177.
128. Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти. *Право України*. 2003. № 7. С. 24-29.
129. Хавронюк А. Загальні принципи права (досвід Європейського Союзу). *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 106-110.
130. Хірсін А. В. Функціональний підхід до обґрунтування права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 30-38.
131. Цвік М. Праворозуміння (значення повторюваності суспільних відносин для його дослідження). *Право України*. 2010. № 4. С. 22-28.
132. Цвік М. Про сучасне праворозуміння. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 4. С. 44-49.

133. Цимбалюк М. Цивілізаційна цінність права у демократичному суспільстві. *Право України*. 2003. № 2. С. 65-70.
134. Чаплюк О. І. Загальні та спеціальні принципи національної правотворчості: поняття, значення та види. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 87-93.
135. Чаплюк О. Методологічні засади взаємодії національної та міжнародної правотворчості. *Юридична Україна*. 2011. № 4. С. 21-26.
136. Чеботарьов С. С. Концептуальні засади реалізації принципу гуманізму в праві. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 43-48.
137. Шаганенко В. Сутнісні характеристики системи права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 69-74.
138. Шаповал В. Політико-правова категорія народного представництва: питання теорії. *Право України*. 2013. № 5. С. 12-17.
139. Шаповал В. Феномен прав і свобод людини та громадянина (теоретико-правовий і конституційний аспекти). *Право України*. 2015. № 2. С. 24-45.
140. Шаравара І. І. Співвідношення правосвідомості, моралі і права в системі соціальних норм. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 3. С. 43-48.
141. Шафиров В. М. Проблема пробелов в праве и современное правопонимание. *Российское правосудие*. 2012. № 10. С. 5-13.
142. Шафиров В. Человекоцентристский подход к пониманию права. *Право України*. 2010. № 4. С. 43-48.
143. Шилінгов В. Поділ права на приватне та публічне як фундаментальна засада правової системи демократичного суспільства. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 48-51.
144. Штурмак Н. Еволюція (генеза) релігійного право розуміння. *Право України*. 2009. № 11. С. 185-189.
145. Штурмак Н. Мусульманське праворозуміння та ісламська доктрина в сучасних країнах: їх диференціація. *Право України*. 2009. № 7. С. 112-117.
146. Ющик О. Право: у пошуках дефініції. *Право України*. 2003. № 6. С. 105-109.
147. Ющик О. Про класифікації та види права. *Право України*. 2014. № 5. С. 41-51.
148. Ющик О. Про необхідність пізнання сутності та визначення поняття права. *Право України*. 2010. № 4. С. 106-113.
149. Яценко Р. Правотворчість в умовах перехідних суспільств як предмет теоретико-правового дослідження. *Юридична Україна*. 2009. № 6. С. 24-31.
150. Яценко Р. Функції правотворчості в контексті дослідження перехідних суспільств. *Юридична Україна*. 2009. № 8. С. 34-40.

ТЕМА 9. НОРМА ПРАВА

Поняття та ознаки норм права. Співвідношення норми права з нормами моралі, корпоративними, релігійними, політичними нормами.

Критерії класифікації та види норм права. Структура норми права. Гіпотеза, диспозиція, санкція: їх класифікація. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.

Спеціалізовані норми права: природа та особливості. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів.

Ключові поняття:

норма права, державний примус, соціальні норми, технічні норми, техніко-юридичні норми, норми моралі, корпоративні норми, класичні норми, загальні норми права, спеціалізовані норми права, імперативні норми, диспозитивні норми, заохочувальні норми, рекомендаційні норми, матеріальні норми, процесуальні норми, регулятивні норми, охоронні норми, дозвільні норми, заборонні норми, норма-розпорядження, уповноважувальні норми права, абсолютно визначені і відносно визначені норми права, норми приватного та публічного права, постійні норми права, тимчасові норми права, структура норми права, гіпотеза, позитивна гіпотеза, негативна гіпотеза, змішана гіпотеза, абсолютно-визначена гіпотеза, відносно-визначена гіпотеза, проста гіпотеза, складна гіпотеза, альтернативна гіпотеза, диспозиція, абсолютно-визначена диспозиція, відносно-визначена диспозиція, безальтернативна диспозиція, проста, описова, відсильна, банкетна, змішана диспозиція, альтернативна диспозиція, абстрактна, конкретна диспозиція, санкція, абсолютно-визначена санкція, відносно-визначена санкція, альтернативна санкція, складна санкція, проста санкція, норми-засади, норми-завдання, норми-принципи, колізійні норми, оперативні норми, норми-дефініції, норми-строки, норми-презумпції, норми-преюдиції, норми-фікції, нормативний припис, способи (прийоми) викладу норм права в статтях нормативно-правових актів, прямий спосіб викладу норм права в статтях нормативно-правових актів, відсильний спосіб викладу норм права в статтях нормативно-правових актів, бланкетний спосіб викладу норм права в статтях нормативно-правових актів.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

Дисертації, автореферати:

1. Абу-Хеджлех М. Особенности применения норм международного права во внутреннем праве Иордании и Израиля (сравнительно-правовой анализ): дис. ... канд. юрид. наук. Киев, 2003. 210 с.
2. Астанин А. В. Гипотеза как элемент правовой нормы: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2004. 189 с.
3. Афанасьева Л. В. Нормы права и их действие (вопросы теории): дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2000. 177 с.
4. Вележев С. С. Правовая норма и юридический казус: соотношение и взаимообусловленность: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2007. 184 с.
5. Войтенко І. С. Адміністративно-правові засади застосування адміністративно-господарських санкцій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2011. 19 с.
6. Гапало С. Ю. Санкції в господарському праві України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 258 с.
7. Гирма Г. А. Система коллизионных норм в международном частном праве: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1998. 204 с.
8. Дашковська Т. М. Співвідношення правових норм і юридичного процесу у деяких правових системах світу: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 19 с.
9. Дяченко В. І. Ефективність дії норм міжнародного гуманітарного права в їх еволюційному розвитку: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 177 с.
10. Егоров А. В. Дефинитивная норма права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2004. 21 с.
11. Заморська Л. І. Відносно визначені норми права: поняття, структура, функції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2009. 19 с.
12. Кінаш Б. С. Конституційно-правові норми: теорія та практика реалізації: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 223 с.
13. Книженко О. О. Теоретичні засади встановлення санкцій у кримінальному праві: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2012. 36 с.
14. Ковалюнас Д. А. Санкции в публичном праве: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2000. 248 с.
15. Кривицький Ю. В. Спеціалізовані норми права в механізмі правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 260 с.
16. Лежнєва Т. М. Санкції в трудовому праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 20 с.
17. Міма І. В. Релігійні норми та їх місце в системі соціально-правового регулювання суспільних відносин: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 237 с.

18. Мороз Е. Н. Правовая норма как ценность: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2013. 198 с.
19. Орехов В. Ю. Санкції в праві як елемент правового регулювання та охорони суспільних відносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 20 с.
20. Пахіль В. О. Проблема санкцій в діяльності ООН: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2000. 198 с.
21. Петренко О. А. Заборони та санкції у трудовому праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 18 с.
22. Попко В. В. Уніфікація норм міжнародного приватного права в рамках Гаазької конференції: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 220 с.
23. Разуваев Н. В. Норма права как явление правовой культуры: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2000. 207 с.
24. Сидоренко О. О. Процесуальні норми права: поняття, особливості, різновиди: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 204 с.
25. Сінькевич О. В. Норми конституційного права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 207 с.
26. Соболев М. В. Санкция как элемент юридической ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 208 с.
27. Степанюк А. А. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2002. 200 с.
28. Степанюк О. І. Норми конституційного права України: проблеми теорії: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 1993. 160 с.
29. Степанюк Р. Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства: дис. ... канд. юрид. наук: Харків, 2004. 19 с.
30. Чистоколяний Я. В. Конституційно-правові норми в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 204 с.
31. Чугунов Ю. О. Норма права и правоотношение: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук. Коломна, 2003. 187 с.

Монографії:

1. Баранов В. М., Кузнецов А. П., Маршакова Н. Н. Классификация в российском законодательстве: (теоретико-прикладное исследование): моногр. Москва: Юрлитинформ, 2014. 159 с.
2. Бисага Ю. М. Інститути держави і права в домюнхенській Чехословаччині: моногр. Ужгород: Закарпаття, 1997. 233 с.
3. Власов Ю. Л. Проблеми тлумачення норм права: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 180 с.
4. Іванський А. Й. Фінансово-правові санкції: моногр. Київ: КМУ, 2013. 485 с.

5. Илалутдинов А. И. Структура нормы права: моногр. Казань: Центр инновационных технологий, 2013. 247 с.
6. Седляр Ю. О. Міжнародні санкції у світовій політиці: теорія і практика: моногр. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 410 с.
7. Сидоренко О. О. Процесуальні норми права: поняття, особливості, різновиди: моногр. Харків: Право, 2014. 190 с.

Наукові статті:

1. Drozd O. The rule of law as a principle of state service in Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 60-65.
2. Dziatkivskiy V. Normative issues of moral and political responsibility in Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 2, ч. 2. С. 57-65.
3. Țurcan O. Deontologia funcționarului public: de la norme morale spre conduită profesională. *Legea si Viata*. 2016. № 2. ч. 1, С. 13-18.
4. Бабін Б. В. Програмні міжнародні правові норми у контексті проблеми програмних форм міжнародного права. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 3. С. 111-117.
5. Байбурина Р. Р. Бланкетный способ изложения диспозиции нарушения требований пожарной безопасности. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 1. С. 102-104.
6. Берг О. В. Некоторые вопросы теории норм права. *Государство и право*. 2003. № 4. С. 54-56.
7. Болокан І. В. Реалізація норм права як інтеграційна категорія. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 24. С. 4-8.
8. Галуцько В. В. Професійно-правове тлумачення права. *Форум права*. 2011. № 2. С. 151-154.
9. Ганзенко О. О. Нетипові норми права в механізмі правового регулювання: проблеми теорії і практики застосування. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 1 (2). С. 17-23.
10. Гнатюк М. Д. Норма права як основна ланка реалізації права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2004. Вип. 23. С. 44-50.
11. Гольцова О. Нетипові соціальні регулятори як специфічні норми в системі соціального регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 46-52.
12. Гонтарь В.И. Норма права с точки зрения аналитико-доказательной деятельности юристов. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2005. Вип. 30. С. 460-466.
13. Гончаров В. До питання про зміст юридичної норми як об'єкт її тлумачення (у світлі практики Європейського суду з прав людини) *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2010. Вип. 50. С. 3-11.

14. Городовенко В. Деякі питання нормативного закріплення принципів права. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 11-18.
15. Задорожний Ю. А. Витоки формування норми права, як базового елемента системи права романо-германської правової сім'ї. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2008. № 4. С. 63-65.
16. Заєць А. Г. Тлумачення норм права: спеціальний вид юридичної діяльності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2005. Вип. 28. С. 85-86.
17. Заморська Л. До питання про визначення категорії «норма права». *Право України*. 2011. № 4. С. 159-163.
18. Заморська Л. І. Нормативність права як засіб оптимізації правового режиму: теоретичний аналіз. *Право і суспільство*. 2011. № 4. С. 18-21.
19. Заморська Л. І. Нормативність права як соціальна цінність. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 3. С. 21-30.
20. Заморська Л. І. Системний підхід до нормативності сучасного права: гносеологічний підхід. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 128-131.
21. Заморська Л. Поняття «нормативність права»: теоретичний аспект. *Право України*. 2007. № 6. С. 26-29.
22. Зульфугарзаде Т. Э., Цирина М. А. Диспозитивные и императивные правовые нормы в правовом регулировании нанотехнологий в США *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2013. № 1. С. 68-70.
23. Іванченко О. М. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 392-398.
24. Іванченко О. М. Норми національно та міжнародного права у практиці Конституційного Суду України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 45. С. 198-203.
25. Калетник О. М. До питання про вплив права на мораль (теоретико-правовий аспект). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 58-64.
26. Канзафарова І. С.. Цивільно-правові норми як інструмент трансформації існуючих суспільних відносин у бажані. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2004. Вип. 27. С. 306-310.
27. Капліна О.В. Правовий зміст принципів правозастосовного тлумачення норм кримінально-процесуального права. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2008. Вип. 3 (27). С. 282-288.
28. Колошин В. Логічна структура норми права. *Право України*. 1995. № 7. С. 44-46.
29. Корнута Р. Вітчизняні погляди на структуру норми права. *Право України*. 2007. № 7. С. 19-20.

30. Коструба А. Норми права і правозупиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання. *Право України*. 2011. № 3. С. 202-207.
31. Легка О. В. Застосування норм права як спосіб організації реалізації норм права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 5. С. 12-15.
32. Малишев Б. В. Теологічна природа структури норми права. *Форум права*. 2011. № 2. С. 557-563.
33. Минченко Д. Особенности признания и исполнения решений иностранных судов в Англии согласно нормам общего права. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 2. С. 102-108.
34. Могілевський Л. В. Сутність поняття «норма права». *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 14-18.
35. Нелін О. До питання про формально-догматичний і становий поділ норм права Київської Русі. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 4-8.
36. Павлюк А. Правова, реальність як нормативно-ціннісна та/або метанормативна система. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 107-120.
37. Погорілко В. Поняття, ознаки, види і структура конституційно-правових норм. *Право України*. 2001. № 11. С. 19-23.
38. Погребняк С. Принципи права: доктринальні питання. *Право України*. 2013. № 9. С. 217-228.
39. Полонка І. Норма права як основа його нормативності. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 128-131.
40. Пугинский Б. И. О норме права. *Вестник МГУ. Серия: Право*. 1999. № 5. С. 21-25.
41. Catan A. Conceptul modern al relațiilor dintre personalitate și stat în contextul normelor de drept. *Legea si Viata*. 2016. № 4, ч. 1. С. 28-35.
42. Сайфуліна Ю. В. Правоутворення як форма виникнення і буття права. *Митна справа*. 2011. № 2. С. 14-18.
43. Селіванов О. Ухвали Конституційного Суду України та їх юрисдикційне призначення. *Право України*. 2015. № 4. С. 157-163.
44. Сердюк І. А. Норма права, правова норма і юридична норма: співвідношення понять. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 1. С. 129-135.
45. Сидорець Т. В. Форми реалізації норми права в контексті європейської юридичної науки. *Право України*. 2011. № 5. С. 67-71.
46. Сінкевич О. Щодо особливостей норм конституційного права. *Право України*. 2002. № 11. С. 15-19.
47. Ставицька О. Норма права в системі чинників регулювання соціальних конфліктів. *Право України*. 2001. № 10. С. 13-18.
48. Стадник Р. Реализация норм права в правоотношениях органами исполнительной власти Украины как распорядителями публичной информации. *Legea si Viata*. 2017. № 9, ч. 2. С. 115-119.

49. Степанкова Н. М. Норма права як першооснова права в механізмі право реалізації. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 2 (1). С. 71-82.
50. Степанюк О. І. Юридичні властивості норм конституційного права України. *На шляху до правової держави*. 1992. Вип. 3. С. 17-21.
51. Теплюк М. Чинність і дія норм права в теорії «чистого правознавства» Г. Кельзена. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 4-8.
52. Фарматов И. А. Специализированные и специальные нормы прав. *Государство и право*. 2003. № 6. С. 22-25.
53. Христова Г. О., Гайдамака І. О. Історія формування та особливості сучасного розуміння нормативно-правового акта. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2007. Вип. 35. С. 43-48.
54. Целлер Е. Питання структурної незалежності та судового діалогу в системах конфліктуєчих норм. *Право України*. 2016. № 2. С. 17-24.
55. Чегера А. Т. Правові норми як вища форма соціальних норм. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2010. № 72 (9). С. 45-48.
56. Черниченко С. В. Взаимосвязь императивных норм международного права и обязательств. *Московский журнал международного права*. 2012. № 3. С. 3-17.
57. Чистоколяний Я. В. Щодо співвідношення конституційно-правових норм та інших видів правових норм. *Держава і право. Юридичні і політологічні науки*. 2001. Вип. 21. С. 194-201.
58. Чистякова Ю. В. Тлумачення норм права конституційним судом України в контексті досвіду інших правових систем. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 26-29.
59. Шаптала Н. Контроль конституційних норм в Україні: ціннісні досягнення й шляхи вдосконалення. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 5. С. 92-99.
60. Шаравара І. І. Співвідношення правосвідомості, моралі і права в системі соціальних норм. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (3). С. 43-48.
61. Шутак І. Юридична техніка конструювання норми права. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 2. С. 39-44.
62. Щур Г. М. Проблеми здійснення конкретизації норм права на сучасному етапі розвитку України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 39-41.

ТЕМА 10. ФОРМИ ПРАВА

Поняття та види джерел (форм) права. Співвідношення форми і джерела права.

Правовий прецедент як джерело права. Нормативно-правовий договір: поняття та ознаки.

Нормативно-правовий акт як джерело права: поняття, ознаки, види. Відмінність нормативно-правового акту від інших актів (документів) правового характеру. Закон як вид нормативно-правового акту: поняття, ознаки, види. Підзаконні нормативно-правові акти: поняття, види.

Правовий звичай як джерело права. поняття, ознаки. Правова доктрина: поняття та особливості. Релігійно-правовий текст: поняття, ознаки та особливості.

Ключові поняття:

джерело права, форма права, джерело права в матеріальному аспекті, джерело права в інституційному аспекті, джерело права в юридичному аспекті, джерело права ідеологічному аспекті, зміст джерела права, внутрішня і зовнішня форма права, загальносоціальні джерела права, юридичні джерела права, нормативно-правовий акт, ознаки нормативно-правового акту, правовий прецедент, ознаки правового прецеденту, звичай, правовий звичай, ознаки правового звичаю, нормативно-правовий договір, ознаки нормативно-правового договору, міжнародно-правові акти, закони, підзаконні акти, конституційні закони, звичайні закони, інтерпретаційні акти, ординарні закони, індивідуальні акти, закони прийняті в результаті референдуму, закони прийняті вищим законодавчим органом держави, виключні закони, загальні закони, органічні закони, постанова, указ, розпорядження, наказ, розпорядження, рішення, положення, інструкція, правила, порядок, перелік, законодавчий акт, пряма дія нормативно-правових актів, зворотна дія нормативно-правових актів, переживаюча дія нормативно-правових актів, загальні принципи права, правова доктрина, релігійно-правовий текст (релігійно-правова норма).

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента від 10 червня 1997 року (зі змінами і допов.). *Урядовий кур'єр*. 1997. № 107-108.

Дисертації, автореферати:

1. Білоус О. Ю. Конвенції міжнародної організації праці як джерела трудового права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 20 с.
2. Богатова О. В. Нормативный правовой акт как источник права: теоретический аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 185 с.
3. Васильченко О. П. Джерела конституційного права України (системно-функціональний аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 252 с.
4. Гайова О. В. Закон як джерело сучасного континентального права (загальнотеоретичні та порівняльно-правові аспекти): дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2011. 204 с.
5. Гарашко А. Ю. Особенности системных свойств источников права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2013. 167 с.
6. Горбунова Л. М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 225 с.
7. Горшенева Ю. А. Нормативный договор как источник права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 170 с.
8. Гримич М. К. Судові акти як джерело адміністративного процесуального права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2017. 20 с.
9. Гураленко Н. А. Судовий прецедент в системі джерел права: філософсько-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2009. 223 с.
10. Дроздов О. М. Джерела кримінально-процесуального права України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 232 с.
11. Иванов Р. Н. Юридическая природа нормативных правовых актов федеральных органов исполнительной власти: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 169 с.
12. Ільков В. В. Джерела права в адміністративному судочинстві України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Дніпро, 2017. 36 с.
13. Ісмайлов К. Ю. Акти судової влади в системі джерел права України: дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2012. 212 с.
14. Кармазіна К. Ю. Механізм взаємодії джерел континентального та загального права: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2011. 204 с.
15. Київець О. В. Джерела міжнародного права: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2012. 460 с.
16. Колісник Т. В. Внутрішнє законодавство України як джерело міжнародного приватного права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 19 с.
17. Корейба Ю. В. Джерела інформаційного права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.

18. Корольова Ю. В. Соціально-політичні та теоретико-правові аспекти системності джерел права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 20 с.
19. Коростелкина О. Н. Судебная практика и судебный прецедент в системе источников российского права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 192 с.
20. Костюк В. Л. Джерела трудового права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 160 с.
21. Кухнюк Д. В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 17 с.
22. Куценко І. В. Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 16 с.
23. Лозовская С. В. Правовой прецедент: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2005. 241 с.
24. Мазур Н. В. Акты органов судебной власти как джерело конституційного права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2009. 20 с.
25. Маланина Н. В. Тексты нормативно-правовых документов в аспекте языковой личности законодателя: на материале нормативно-правовых актов Алтайского края: дис. ... канд. юрид. наук. Барнаул, 2006. 227 с.
26. Масюк М. А. Анализ и визуализация взаимосвязей нормативно-правовых документов: дис. ... канд. тех. наук. Красноярск, 2011. 130 с.
27. Місевич С. В. Джерела канонічного права (теоретико-правовий аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Чернівці, 2005. 212 с.
28. Назаренко О. А. Міжнародні договори України в системі джерел конституційного права України: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2006. 230 с.
29. Некрасова М. Е. Договор как теоретико-правовая категория: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 196 с.
30. Овчаренко І. М. Закони у системі джерел (форм) права та їх класифікація: автореф. дис. ... Харків, 2004. 19 с.
31. Оніщенко О. В. Конституція України як основне джерело конституційного права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 214 с.
32. Осыченко Е. В. Негосударственные источники права в правовой системе демократического государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 172 с.
33. Пархоменко Н. М. Джерела права: теоретико-методологічні засади: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2009. 36 с.
34. Петрученко К. І. Нормативно-правові акти місцевого самоврядування як джерело права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 18 с.
35. Пискунов В. В. Концепт общественного договора: классические и современные формы: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 2005. 115 с.

36. Сав'як О. В. Правовий звичай у системі джерел конституційного права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 219 с.
37. Семьянов Е. В. Судебное правотворчество: вопросы общей теории права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 193 с.
38. Слотвінська Н. Д. Судова практика як джерело права: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 203 с.
39. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 228 с.
40. Томашевська М. О. Корпоративні акти в системі джерел права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 214 с.
41. Тополевський Р. Б. Системні зв'язки юридичних джерел права: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 204 с.
42. Узунова О. В. Міжнародно-правові договори України як джерела кримінально-процесуального права: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2008. 249 с.
43. Хомюк Н.С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 217 с.
44. Цоклан В. І. Система сучасних джерел конституційного права України: проблеми теорії та практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 21 с.
45. Шалінська І. В. Акти «м'якого права» у системі джерел права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 20 с.
46. Щокіна О. О. Правовий звичай міжнародної торгівлі як джерело міжнародного приватного права: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 198 с.

Монографії:

1. Васянович О. А. Правовий звичай у правових системах сучасності: моногр. Київ: КНЕУ, 2014. 183 с.
2. Гураленко Н. А. Судовий прецедент у системі джерел права: філософське та теоретичне осмислення: моногр. Чернівці: Рута, 2012. 256 с.
3. Джерела конституційного права України: моногр. / Ю. С. Шемшученко та ін.; відп. ред.: Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик. Київ: Наукова думка, 2010. 711 с.
4. Джури́нський, О. В. Джерела господарського права України: моногр. Київ: Ліра-К, 2016. 198 с.
5. Ігонін В. К. Джерела митного права України: моногр. Одеса: Астропринт, 2014. 171 с.
6. Капінус Р. Ю. Акти глав держав як джерела адміністративного права: моногр. Київ: Юридична думка, 2016. 179 с.
7. Коломоєць Т. О. Кодекс як джерело адміністративного права України: історія, сучасність та перспективи: моногр. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. 175 с.

8. Константи́й О. В. Джерела адміністративного права України: моногр. Київ: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2005. 120 с.
9. Ордина О. Н. Источники административного права России и проблемы их систематизации: моногр. Москва: ЮНИТИ, 2010. 318 с.
10. Петров А. А. Предметная иерархия нормативных правовых актов: моногр. Москва: Проспект, 2014. 206 с.
11. Саннікова М. В. Декларація та акти декларативно-рекомендаційного характеру в системі джерел права: моногр. Харків: Друкарня Мадрид, 2014. 154 с.
12. Цоклан В. І. Система сучасних джерел конституційного права України: моногр. Київ: Ліра-К, 2009. 400 с.
13. Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики: моногр. Харків: Право, 2012. 454 с.
14. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: моногр. Харків: СПД ФО Вапнярчук Н. М. 2006. 456 с.

Наукові статті:

1. Андріанов К. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2002. № 3. С. 27-31.
2. Бариська Я. О., Попович Т. П. Джерела права у зарубіжній правовій доктрині. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 15-17.
3. Бедрій Р. Б. Конституційно-правове регулювання муніципальної нормотворчості в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 4. С. 91-99.
4. Берназюк І. М. До питання класифікації стратегічних актів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 5. С. 27-31.
5. Берназюк Я. О. Поняття та ознаки стадій нормотворчого процесу підготовки проектів актів Президента України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 7. С. 32-37.
6. Бірюкова А. Співвідношення звичаю та закону: історичний аналіз. *Право України*. 2008. № 3. С. 41-43.
7. Бовсуновська І. Г. Розвиток наукових поглядів на визнання судового прецеденту (судової практики) як джерела права в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 55-60.
8. Богачова Л. Л. Оприлюднення нормативно-правового акта як стадія підзаконного нормотворчого процесу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 18-21.
9. Богдан І. А. Вплив природно-правової доктрини на зміст права на творчість. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 12. С. 115-121.
10. Борденюк В. Теоретичні аспекти співвідношення правових актів державного управління та актів органів місцевого самоврядування. *Право України*. 2004. № 11. С. 16-21.

11. Борщевський І. В. Правовий звичай як джерело сучасного права в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 5. С. 3-6.
12. Буша Н. Місце правового звичаю серед форм (джерел) права. *Юридична Україна*. 2011. № 1 (97). С. 23-27.
13. Васильєв Р. Ф. О понятіи правового акта. *Вестник Московского университета*. 1998. № 5. С. 3-25.
14. Васильєв С. В. Принципи права як джерело права. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія: Право*. 2011. Вип. 17. С. 15-22.
15. Віслобоков К. А. Правова доктрина як вторинне джерело права. *Архіви України*. 2002. № 1-3 (249). С. 24-34.
16. Волощук О. Т. Конституційний суд України на шляху до доктрини реального права (проблеми та перспективи). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 6. С. 52-59.
17. Волощук О. Т. Проблеми тлумачення теорії розподілу влад у світовій правовій доктрині. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 65-71.
18. Гаджиєва Ш. Н. Кодекс як джерело адміністративно-деліктного права. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С. 152-160.
19. Гайворонський В. Джерела права. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 3. С. 5-6.
20. Гетьман Є. А. Поняття підзаконного нормативно-правового акта та його співвідношення із нормативно-правовим та правовим актами. *Форум права*. 2013. № 3. С. 106-113.
21. Гетьман Є. Кодекс як особливий вид закону. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 1. С. 42-50.
22. Головатенко В. Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції. *Право України*. 2004. № 3. С. 14-18.
23. Головач А. Й. Сутність та особливості джерел права Європейського Союзу. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 2. С. 12-16.
24. Горда Ю. Отдельные примеры толкования категории публичного порядка в судебной практике США. *Leges si Viata*. 2018. № 4, ч. 2. С. 26-30.
25. Гримич М. К. Щодо системи джерел адміністративного процесуального права України. *Форум права*. 2016. № 5. С. 30-34.
26. Гринюк Р., Багрій О. До питання про доцільність визнання презумпції конституційності нормативно-правових актів у контексті забезпечення верховенства Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 92-102.
27. Гуцина Н. А. Судебный прецедент в российской правовой системе: история, теория, практика. *Современное право*. 2013. № 2. С. 79-84.

28. Дергільова О. Г. Правові акти: поняття, класифікація та соціальне призначення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 3-8.
29. Дуда Х. І. Судовий прецедент як джерело процесуального права України. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2014. Вип. 197 (2). С. 176-181.
30. Євграфова Є. Доктрина у правовій науці і юридичній практиці. *Вісник національної Академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 52-62.
31. Євграфова Є. Доктрини та концепції у правовій системі України: форми і сфери застосування. *Право України*. 2010. № 5. С. 77-84.
32. Журавко В. С. Проблеми введення судового прецеденту в правову систему України. *Управління розвитком*. 2013. № 16. С. 106-108.
33. Завальний А. М. Діалектика розмежування категорій «джерело» і «форма права». *Публічне право*. 2012. № 1. С. 261-266.
34. Завидняк В. І. Судовий прецедент як джерело права. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія: Економіка. Право*. 2013. № 2. С. 164-169.
35. Задорожний Ю. А. Правова доктрина в країнах романо-германської та анго-американської правових сімей: порівняльний аналіз. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 17-24.
36. Заєць А. Роль правової доктрини і правових ознак у дефінітивній ідентифікації права. *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 4. С. 54-58.
37. Захарчук А. С. Вітчизняне державотворення період Центральної Ради крізь призму доктрини прав людини: теоретико-методологічний аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 5. С. 23-30.
38. Ільков В. В. Властивості джерел права в адміністративному судочинстві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 182-184
39. Ільков В. В. Джерела права в адміністративному судочинстві: сучасні підходи до розуміння в науці адміністративного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 87-89.
40. Ільков В. В. Методи дослідження джерел права в адміністративному судочинстві. *Форум права*. 2017. № 1. С. 60-63.
41. Калиник А. Ю. Форма (источник) права как категория в теории государства и права. *Правоведение*. 2000. № 6. С. 3-8.
42. Кампо В. Система джерел права в актах органу конституційної юстиції: проблеми теорії. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 2. С. 62-79.
43. Кармазіна К. Ю. Особливості джерел загального права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 13-17.

44. Кармазіна К. Ю. Особливості механізму взаємодії джерел міжнародного та національного права у правових системах загального типу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 31-35.
45. Кармаліта М. В. Місце правової доктрини в сучасній системі джерел (форм) права України. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 279-287.
46. Качур В. О. До розуміння та визначення поняття «джерела права». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6 (1). С. 36-39.
47. Коломоєць Т. Джерела адміністративного права: проблемні питання доктринального визначання, класифікації та системного аналізу. *Право України*. 2017. № 6. С. 72-79.
48. Корейба Ю. Конституція України як визначальне джерело інформаційного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 48-52.
49. Корейба Ю. Конституція України як визначальне джерело інформаційного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 48-52.
50. Корчевна Л. О. Судова практика як джерело західного права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6 (1). С. 44-47.
51. Косович В. До визначення поняття «нормативно-правовий акт»: практична необхідність і теоретична можливість уточнення. *Право України*. 2012. № 9. С. 274-280.
52. Крапив'янський А. В. Судовий прецедент – джерело права країн англосаксонської правової сім'ї. *Трипільська цивілізація*. 2012. № 7. С. 63-67.
53. Крижановський А. Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан та перспективи. *Право України*. 2013. № 9. С. 229-242.
54. Курдюк Г. П. Законодавство: підходи к пониманию. *Общество и право*. 2013. № 1. С. 30-35.
55. Курило В., Панталієнко П. Судовий прецедент у правовій системі України: окремі аспекти практики реалізації. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 100-104.
56. Лагус І. Правові акти в теорії права та практиці вітчизняного законодавства: деякі проблеми. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 11. С. 14-17.
57. Левчишина О. Л. Адміністративний договір в Україні: поняття, ознаки, зарубіжний досвід і пропозиції щодо вдосконалення. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2 (2). С. 117-121.
58. Легин Л. Нормативно-правовой акт как юридический документ: технико-юридическая характеристика. *Leges si Viata*. 2016. № 4, ч. 3. С. 35-38.
59. Ленгер Я. І. Пріоритет нормативно-правового акту як спосіб розв'язання колізії. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 19-24.

60. Лившиц Ю. Конституционность нормативного акта. *Право України*. 1994. № 11-12. С. 36-37.
61. Литвин І. І. Нормативно-правові акти, що регулюють адміністративні правовідносини у сфері надання освітніх послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 156-159.
62. Луць Л. Уніфікація судової практики – важливий засіб забезпечення належного правосуддя. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 144-150.
63. Луцький Р. П. Ієрархічність правових джерел (нормативних актів) як відображення буття позитивного права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 18-21.
64. Луцький Р. П. Форми виразу позитивного права та їх ієрархічність. *Європейські перспективи*. 2012. № 2 (1). С. 74-78.
65. Мазаракі Н. А. Джерела адміністративного права. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 141-147.
66. Мазур М. В. Судова практика як джерело права: проблеми визнання поняття. *Форум права*. 2009. № 3 С. 634-638.
67. Мазурик К. З. Юридична природа закону як джерела права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 7. С. 103-109.
68. Майданик Р. Загальна характеристика судового прецеденту в праві України. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С. 41-50.
69. Максимов А. А. Прецедент как один из источников английского права. *Государство и право*. 1995. № 2. С. 97-102.
70. Максимов С. Правова доктрина: філософсько-правовий підхід. *Право України*. 2013. № 9. С. 34-54.
71. Марченко А. А. Прецедентний характер рішень Європейського суду з прав людини в правовій системі України. *Митна справа*. 2013. № 6. С. 23-28.
72. Мачульська М. Характерні ознаки правової доктрини. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 102-105.
73. Мельник А. Доповнюючі джерела українського права. *Юридична Україна*. 2013. № 11. С. 30-36.
74. Назаренко Є. Закон у системі нормативних актів України. *Право України*. 1995. № 12. С. 11-18.
75. Нелін О. Правовий звичай як джерело Українського права (IX – XIX ст.): становлення і розвиток. *Юридична Україна*. 2014. № 5. С. 4-8.
76. Овчаренко І. М. Місце конституційних законів у системі законодавства України. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 1999. № 4. С. 46-51.
77. Оніщенко Н. Деякі дискусійні питання визначення категорії «джерело права» у сучасній юридичній науці. *Право України*. 2013. № 5. С. 245-252.

78. Оніщенко Н. Співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права: наукові реалії сьогодення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1 (80). С. 29-36.
79. Онуфрієнко О. В. Інструментально-правова якість закону: загальнотеоретичний аспект. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 4. С. 78-88.
80. Ордина О. Н. К вопросу о месте общепризнанных норм и принципов международного права в правовой системе России. *Современное право*. 2013. № 9. С. 9-11.
81. Осминин Б. И. Разрешение коллизий между внутригосударственным правом и международными договорами. *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2013. № 1. С. 114-123.
82. Павликов С. Г. О доктрине как источнике права. *Государство и право*. 2013. № 6. С. 18-25.
83. Пархета А. А. Теоретичні проблеми визначення сутності адміністративного прецеденту як джерела права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 65. С. 517-523.
84. Пархоменко Н. Концептуальні основи теорії джерел права. *Право України*. 2017. № 6. С. 9-16.
85. Петрова Л. В. Про визначення права за його статутом. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2001. Вип. 16. С. 103-107.
86. Плавич В. П. Феномен нормотворчості та його співвідношення із суміжними категоріями: правотворчість, законотворчість, правотворчий та законотворчий процеси. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 11-16.
87. Погорілко В. Джерела конституційного права України: поняття, види і система. *Право України*. 2002. № 3. С. 8-16.
88. Погребняк С. Загальні принципи права як джерело права. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 1 (64). С. 14-25.
89. Радейко Р. Право як формалізоване явище. *Юридична Україна*. 2013. № 12. С. 49-54.
90. Разумова Ю. А. Место норм международного права в правовой системе Российской Федерации. *Международное право и международные организации*. 2013. № 2. С. 246-250.
91. Резніченко С. В. Джерело права: поняття та правова регламентація. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2002. № 4. С. 43-46.
92. Решота В. В. Функції джерел адміністративного права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 1. С. 103-106.
93. Риндюк В. І. Техніко-юридичні помилки в нормативно-правових актах: поняття та види. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 3-9.

94. Рогач О. Кодифікаційні акти в правовій системі України: поняття, ознаки, властивості. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 4. С. 78-88.
95. Рудик П. А. Суб'єкти внесення змін до Конституції України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 90-97.
96. Савенко В. В. Експлікація теоретико-пізнавальної природи закону як основи права. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (3). С. 56-60.
97. Сердюк І. А. Вживання термінів «правовий акт» і «юридичний акт» у сучасній юридичній науці. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 24-27.
98. Сидоренко О. М. Правова доктрина як вторинне джерело права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 29. С. 38-43.
99. Сичова Л. В. Нормативний договір як джерело права в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 22. С. 115-121.
100. Скрипнюк О. Правові акти Конституційного Суду України як джерела сучасного конституційного права України. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 404-410.
101. Скрипнюк О., Батанов О. Актуальні проблеми теорії джерел конституційного права України (аксіологічні, гносеологічні та онтологічні аспекти). *Право України*. 2017. № 6. С. 39-52.
102. Совгиря О. Прийняття актів Кабінетом Міністрів України як процесуальна форма закріплення його рішень. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 279-287.
103. Стасів О. Основні форми реалізації права на працю за Конституцією України. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2013. Вип. 58. С. 261-267.
104. Стефанюк В. Правові акти управління. *Право України*. 2003. № 7. С. 3-9.
105. Стрельцова О. Співвідношення понять судового прецеденту та судової практики. *Право України*. 2004. № 10. С. 136-141.
106. Стрілець О. М. Місце та роль правових звичаїв у сфері приватноправового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 51-57.
107. Темлюк М. Введення в дію конституційних законів: проблемні питання. *Право України*. 2012. № 8. С. 132-138.
108. Темлюк М. Ефективність дії закону та умови її забезпечення: окремі питання теорії. *Юридична Україна*. 2013. № 12. С. 32-41.
109. Тесленко М. Правова природа актів Конституційного Суду України. *Право України*. 2000. № 2. С. 88-100.
110. Тимченко Г. В. Ефективність законодавства як форми права. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 4. С. 36-42.

111. Тихий В. Правова природа, повноваження, рішення та висновки Конституційного Суду України. *Право України*. 2010. № 6. С. 26-33.
112. Ткаченко Ю. Підстави і критерії визначення конституційності нормативно-правових актів. *Право України*. 2000. № 9. С. 26-30.
113. Тодика Ю. Конституція як соціальна цінність. *Право України*. 2000. № 12. С. 9-13.
114. Толстенко В. Л. Методологічні основи аналізу форми держави й розвитку сучасної теорії держави та права. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 24-35.
115. Толстенко В. Л. Поняття форми держави як предмет дослідження сучасної теорії держави і права. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 8-15.
116. Тополевський Р. Б. Система джерел права: поняття, види, структура. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2002. Вип. 20. С. 17-18.
117. Тополевський Р. Система джерел права України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Право України*. 2017. № 6. С. 27-33.
118. Тьорьок Ю. Забезпечення цілісності судової практики Верховного Суду Угорської Республіки і застосування ним рішень європейського суду з прав людини. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 186-188.
119. Форманюк В. Локальні акти місцевого самоврядування в системі джерел права. *Юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 63-68.
120. Форманюк В. Судова практика як специфічне джерело права. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 24-27.
121. Харитоновна Л. І. Судова практика як джерело соціального забезпечення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 37. С. 55-60.
122. Христова Г. Зміст і форма в праві: питання співвідношення і взаємовпливу. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 3. С. 27-30.
123. Цвік М. Про систему юридичних актів. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 4. С. 57-59.
124. Цимбалістий Т. О. Правова природа актів органу конституційної юстиції. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 59-61.
125. Чабан О. М. Форми права, що регулюють міжнародні приватні відносини. *Наше право*. 2015. № 6. С. 176-181.
126. Чернобай Е. Правовая традиция как важная предпосылка становления отечественной юридической аргументации. *Leges si Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 127-130.
127. Шацька Б. Судовий прецедент в Україні: тенденції новітньої практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 1. С. 18-22.
128. Шевчук С. Забезпечення єдності судової практики в умовах існування спеціалізованої юрисдикції. *Право України*. 2013. № 9. С. 306-324.

129. Шкабко С. І. Форма правління як елемент форми держави та основа категорія державознавства. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 49-54.
130. Шуліма А. О. «Чинність» та «дія» закону: розмежування понять. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 51. С. 60-71.
131. Явтушенко О. В. Теоретико-правовий аналіз похідних джерел мусульманського (ісламського) права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 20-23.
132. Яковлєв А. А. Конституційні акти початку ХХ століття в історії конституційного процесу в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 4 (87). С. 96-106.

ТЕМА 11. ПРАВОТВОРЧІСТЬ. НОРМОТВОРЧА ТЕХНІКА. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Поняття та ознаки правотворчості. Функції та принципи правотворчості. Види правотворчості та їх загальна характеристика. Поняття та стадії правотворчого процесу.

Межі чинності нормативно-правових актів. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, сутність та призначення.

Облік, інкорпорація та консолідація. Кодифікація та створення зводу законів як особливі змістовні форми систематизації нормативно-правових актів.

Ключові поняття:

правотворчість, нормотворчість, законотворчість, функції правотворчості, функція первинного регулювання суспільних відносин, функція упорядкування нормативно-правового матеріалу, функція заповнення прогалін у праві, функція відновлення правового матеріалу, законодавча діяльність парламенту, принципи правотворчості, конституційна правотворчість, законодавча правотворчість, підзаконна правотворчість, акт правотворчості, правотворчий процес, стадія правотворчого процесу, правотворча ініціатива, передпроектна стадія правотворчого процесу, проектна стадія правотворчого процесу, засвідчувальна стадія правотворчого процесу, інформаційна стадія правотворчого процесу, безпосередня правотворчість держави, судова правотворчість, систематизація нормативно-правових актів, облік нормативно-правового матеріалу, інкорпорація, офіційна інкорпорація, неофіційна інкорпорація, консолідація, ознаки консолідації, кодифікація, ознаки кодифікації, галузева кодифікація, спеціальна кодифікація, звід законів, юридична техніка, правотворча техніка, правотворча термінологія.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента від 10 червня 1997 року (зі змінами і допов.). *Урядовий кур'єр*. 1997. № 107-108.

Дисертації, автореферати:

1. Андреева Л. А. Правотворчество органов местного самоуправления: по материалам Новгородской области: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 1999. 414 с.
2. Андрусyak В. Г. Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 20 с.
3. Антонова Н. А. Правотворчество органов местного самоуправления: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2009. 330 с.
4. Баринов Д. А. Правотворчество органов местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Хабаровск, 2000. 220 с.
5. Бахновська І. П. Основоположні принципи права як інтегруючий елемент правової системи України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 19 с.
6. Вовк О. Й. Систематизація литовсько-руського права другої половини XV - початку XVI століть: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 20 с.
7. Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 210 с.
8. Грималюк П. О. Делегована правотворчість: теоретико-прикладні засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
9. Грищук В. К. Кодифікація кримінального законодавства України: проблеми історії, методології та теорії: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 1992. 438 с.
10. Едер П. Т. Правові основи організації та діяльність Вищого крайового суду у Львові (1855 - 1918 рр.): історико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 24 с.
11. Задирака Н. Ю. Теоретико-правові питання законотворчості: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 16 с.
12. Залізник В. А. Систематизація інформаційного законодавства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 18 с.
13. Исмагилова Я. Ф. Правотворчество субъектов федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2004. 196 с.
14. Ісмаїл Ахмад Правотворчість міжнародних міжурядових організацій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1999. 17 с.
15. Кайтаева Х. И. Правотворчество в правовом государстве: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 178 с.
16. Калашник О. М. Прогалини в цивільному процесуальному праві та їх усунення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 20 с.
17. Калюжнов Е. Ю. Теоретико-правовые основания правил техники локального нормотворчества: дис. ... канд. юрид. наук. Волгоград, 2015. 220 с.

18. Коваленко Т. О. Проблеми законодавчого забезпечення реалізації принципу законності у регулюванні земельних відносин в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2014. 34 с.
19. Коморна Л. М. Систематизація екологічного законодавства України: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 21 с.
20. Кудрявцева В. В. Кодифікація інвестиційного законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 228 с.
21. Курдюк П. М. Региональное правотворчество: состояние, проблемы, перспективы: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 1997. 229 с.
22. Кучинська О. П. Роль принципів кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 37 с.
23. Лозинська І. В. Правотворчість у правовій державі: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 175 с.
24. Мазур Д. В. Акти правотворчості Президента в республіках зі змішаною формою правління (загальнотеоретичний аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2006. 188 с.
25. Мамедов Э. Ф. Термины и дефиниции как средства юридической техники правотворчества: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2015. 215 с.
26. Меленко С. Г. Консолідація як вид систематизації нормативно-правових актів: дис. ... канд. юрид. наук. Чернівці, 2002. 206 с.
27. Мочульська М. Є. Правова доктрина в континентальній правовій системі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2013. 20 с.
28. Нечипоренко А. О. Нормотворчість в Україні: поняття, види, напрямки удосконалення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 21 с.
29. Панчук І. О. Правосвідомість як фактор утвердження демократичних основ державного та суспільного ладу України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
30. Пашенко О. М. Розвиток і кодифікація земельного законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 184 с.
31. Федоров І. О. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2006. 186 с.
32. Шпакович О. М. Роль міжнародних економічних організацій в правотворчому процесі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 213 с.
33. Ященко Р. Ю. Правотворчість в умовах перехідного суспільства: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 18 с.

Монографії:

1. Антонова Н. А. Правотворчество органов местного самоуправления: моногр. Москва: ЮНИТИ, 2008. 165 с.
2. Баранов В. М. Преамбула нормативного правового акта (доктрина, практика, техника): моногр. Москва: Юрлитинформ, 2014. 247 с.
3. Берназюк Я. О. Конституційні основи правотворчості президента України: моногр. Київ: Гельветика, 2013. 511 с.
4. Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: загальна характеристика, особливості, види: моногр. Харків: Право, 2012. 192 с.
5. Гусаров С. М. Законотворчість і законодавчий процес в Україні: моногр. Харків: Золота миля, 2014. 412 с.
6. Коломоєць Т. О., Астахов Д. С. Кодифікація адміністративно-процедурного законодавства України: моногр. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 230 с.
7. Коломоєць Т. О., Грищак С. В. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: моногр. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 163 с.
8. Коломоєць Т. О., Федоров І. О., Гулевська Г. Ю. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України: моногр. Запоріжжя: ЗНУ, 2006. 144 с.
9. Кучинська О. П. Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 284 с.
10. Ліпкан В. А. Систематизація інформаційного законодавства України: моногр. Київ: О. С. Ліпкан, 2012. 303 с.
11. Ліпкан В. А., Дімчогло М. І. Консолідація інформаційного законодавства України: моногр. Київ: О. С. Ліпкан, 2014. 415 с.
12. Ліпкан В. А., Череповський К. П. Інкорпорація інформаційного законодавства України: моногр. Київ: О. С. Ліпкан, 2014. 391 с.
13. Матвєєва Л. Г. Транзитивність у правовій сфері: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 327 с.
14. Минькович-Слободяник О. В. Правова політика: стратегічні пріоритети і напрями вдосконалення: моногр. Київ: Логос, 2012. 195 с.
15. Плавич В. П. Сучасна правотворчість: проблеми теорії і методології: [моногр. дослідж.]. Одеса: Астропринт, 2013. 274 с.
16. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні: моногр. Реферат, 2007. 640 с.

Наукові статті:

1. Kolodkina A., Lazarenko V., Ponomarev O. State financial control: problems and solutions. *Sciences of Europe*. 2016. № 9, ч. 3. С. 25-28.
2. Kroitor V. Combining of the free exercise of material and procedural rights by the parties to legal proceedings with procedural activity of the court as a principle of civil judicial proceedings: concept and maintenance. *Sciences of Europe*. 2016. № 10, ч. 1. С. 60-67.
3. Timoshenko A., Zinchenko O. The legal nature of settlement agreement in the civil and arbitration procedure. *Sciences of Europe*. 2016. № 10, ч. 1. С. 57-60.
4. Алієва-Барановська В. Коротка історія цивільних кодексів України. *Юридична Україна*. 2015. № 3. С. 4-9.
5. Артамонов А. Н. Законотворчество субъектов Российской Федерации: стадии законодательного процесса. *Российская юстиция*. 2011. № 5. С. 48-52.
6. Артамонов А. Н. Принципы законотворчества в законодательном процессе региональных парламентов. *Российская юстиция*. 2012. № 10. С. 20-22.
7. Береза В. Правове регулювання співробітництва України з Європейським Союзом в сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 27-32.
8. Берназюк Я. О. Особливості урядового контролю за нормотворчою діяльністю Президента України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 7. С. 41-48.
9. Берназюк Я. О. Поняття та ознаки стадій нормотворчого процесу підготовки проектів актів Президента України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 7. С. 32-37.
10. Берназюк Я. О. Правотворчість Президента України крізь призму особливостей деяких видів його актів. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 59. С. 71-78.
11. Биля І. Нормотворча техніка: поняття і загальна характеристика. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 1. С. 24-27.
12. Бірюк Л. Науково-експертний висновок як засіб застосування доктринального тлумачення у рішеннях Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 33-39.
13. Бірюк Л. Науково-експертний висновок як засіб застосування доктринального тлумачення у рішеннях Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 33-39.
14. Богачов С. В. Законотворчість: необхідність термінологічного вдосконалення. *Наше право*. 2014. № 1. С. 10-12.
15. Бойко Ю. Законотворчість: поняття та структура. *Право України*. 2002. № 5. С. 17-21.

16. Буряк Я. Я. Правотворчість місцевих державних адміністрацій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 6. С. 31-38.
17. Вашакідзе Н. А. О компетенции Президента Грузии в сфере законотворчества. *Конституционное и муниципальное право*. 2012. № 9. С. 64-67.
18. Волошенюк О. В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 3-7.
19. Головач І. В. Використання терміна «аудит» у науковій літературі та нормативно-правових актах. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 77-83.
20. Горьова С. Нормотворча діяльність в умовах побудови в Україні правової держави. *Право України*. 2000. № 4. С. 27-30.
21. Гримасюк П. О. Делегована правотворчість як форма правової діяльності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2009. Вип. 44. С. 101-105.
22. Гринюк Р. Ф. Правотворчість у сучасній Україні: від пострадянської доправової держави. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2003. Вип. 21. С. 32-38.
23. Гринюк Р., Багрій О. До питання про доцільність визнання презумпції конституційності нормативно-правових актів у контексті забезпечення верховенства Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 92-102.
24. Гультай М. Виникнення та утвердження конституціоналізму як обов'язкової складової демократичного державного устрою. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 3. С. 97-115.
25. Дашковська О. Референдум як інститут безпосередньої демократії: досвід зарубіжних країн. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 235-240.
26. Дмитриева А., Беляева И. Организационно-правовые основы деятельности органов, обеспечивающих государственную защиту. *Sciences of Europe*. 2016. № 9, ч. 3. С. 22-25.
27. Дубина Н. А. Законотворчість як правова категорія. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 6-11.
28. Железняк Н. Нормотворча діяльність як форма реалізації державної правової політики. *Право України*. 2004. № 7. С. 94-99.
29. Задихайло Д. Кодифікація інноваційного законодавства: окремі концептуально-правові підходи. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 4. С. 177-185.
30. Задорожний Ю. А. Правова доктрина в країнах романо-германської та анго-американської правових сімей: порівняльний аналіз. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 17-24.

31. Заморська Л. І. Примусовість та соціальна нормативність як передумови формування нормативності права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 57. С. 440-447.
32. Зельдіна О. Кодифікація законодавства як засіб забезпечення його стабільності. *Право України*. 2009. № 5. С. 67-72.
33. Золотухина А. Влияние федерального центра на законотворчество в регионах. Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство. *Право и управление*. 2012. № 7. С. 29-34.
34. Иванов К. К. Законотворчество как важнейшая разновидность правотворческой и нормотворческой деятельности. *Право: теория и практика*. 2012. № 1. С. 37-41.
35. Ільченко С. Актуальні проблеми, пов'язані із об'єднанням матеріалів досудового розслідування. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 199-203.
36. Кабышев С. В. Общественное мнение и законотворчество: канадские подходы. *Государство и право*. 2011. № 9. С. 93-96.
37. Кагадій М. І. Конституції зарубіжних країн близького зарубіжжя як об'єкт порівняльного правознавства. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 31. С. 53-59.
38. Капітаненко Н. П. Особливості юридичної відповідальності громадських об'єднань за правопорушення у сфері публічного управління та адміністрування. *Держава та регіони*. 2017. № 2. С. 68-73.
39. Карпунцов В. В. Функціонування спеціалізованих антикорупційних інституцій в Україні: сучасний стан та шляхи вдосконалення. *Держава та регіони*. 2017. № 2. С. 74-78.
40. Кибак И. А. Психология законотворчества: проблемы и пути развития. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2012. № 2. С. 28-33.
41. Коваль Л. Нормотворчість рад у сфері адміністративних правопорушень (ретроспективний нарис). *Право України*. 1998. № 8. С. 87-92.
42. Ковальський В. Формування інформаційного права як комплексної галузі та перспективи кодифікації інформаційного законодавства. *Юридична Україна*. 2012. № 5. С. 102-104.
43. Козловський А. Систематизація законодавства як гносеологічний процес. *Право України*. 2000. № 2. С. 49-52.
44. Колісник В. Відновлення дії Конституції України та зміна форми правління як засіб поновлення конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 103-109.
45. Кононенко В. П. Правотворчість судової практики. *Публічне право*. 2014. № 2. С. 226-233.
46. Котюк І. Етимологічні та онтологічні аспекти проблеми систематизації правових актів. *Право України*. 2000. № 8. С. 67-72.

47. Кравчук В. Особливості конституційно-правового статусу суддів Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 110-112.
48. Кройтор В. Сочитание состязательности и процессуальной активности суда как принцип гражданского судопроизводства. *Sciences of Europe*. 2016. № 8, ч. 2. С. 119-128.
49. Крупчан О. Референдум: світовий досвід і сьогодення України. *Право України*. 2003. № 8. С. 30-35.
50. Кузнецова Н. Цивільний кодекс України: визнані здобутки кодифікації. *Право України*. 2014. № 2. С. 9-24.
51. Куненко І. Проблеми правового регулювання внесення змін до Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 2. С. 90-93.
52. Левченко О. І. Правотворчість в Україні: проблеми й перспективи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2014. Вип. 3-4. С. 13-21.
53. Лемак В. Проблеми інституційної незалежності Конституційного Суду України: уроки європейського досвіду. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 113-117.
54. Ленгер Я. І. Пріоритет нормативно-правового акту як спосіб розв'язання колізії. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 19-24.
55. Лепех Ю. Питання про співвідношення понять «правотворчість» та «нормотворчість». *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. № 855. С. 225-231.
56. Лешкович Т. Індивід як суб'єкт міжнародного публічного права. *Evropský politický a law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 7-14.
57. Ліпський Д. В. Судова правотворчість в адміністративному судочинстві України. *Наше право*. 2013. № 11. С. 36-40.
58. Лунмэй Д. Законотворчество и практика в области международного частного права в Китае. *Международное уголовное право и международная юстиция*. 2012. № 4. С. 20-21.
59. Мазуренко А. Правотворческая политика и культура законотворчества: вопросы теории. *East European Science Journal*. 2016. № 4, ч. 5. С. 12-14.
60. Мазуренко А., Колесник С. Правотворческая форма антикоррупционной политики в условиях децентрализации государственной власти. *Sciences of Europe*. 2016. № 2, ч. 2. С. 131-133.
61. Малишко М. Розвитку законотворчості – наукову підтримку. *Право України*. 1995. № 5-6. С. 67-72.
62. Маляренко В. Створення двопалатного парламенту в Україні: необхідна умова утвердження демократії, гарант законності і правопорядку в державі. *Право України*. 2009. № 6. С. 12-16.

63. Малярчук Л. Порівняльний аналіз заяв до Європейського Суду з прав людини та конституційної скарги до конституційного трибуналу Польщі. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. № 3, ч. 1. С. 8-15.
64. Малько А. В. Судебная практика как средство формирования судебной политики: вопросы взаимодействия и влияния на законотворчество. *Современное право*. 2011. № 12. С. 83-85.
65. Мандель Р. До розуміння принципів права. *Sciences of Europe*. 2016. № 4, ч. 2. С. 100-103.
66. Мандюк О. О. Введення в дію індивідуальних адміністративних актів. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 27. С. 151-156.
67. Марцеляк О. Правова природа актів Конституційного Суду України та їх роль у розвитку науки конституційного права. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 118-121.
68. Мацюк А. До питання засадничих аспектів функціонування сучасної держави. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 66-72.
69. Мацюк А. Яким же став проект Основного Закону після всенародного обговорення. *Право України*. 1993. № 3. С. 16-19.
70. Медведчук В. Питання ефективності чинного законодавства. *Право України*. 1998. № 6. С. 47-51.
71. Мельниченко А. А. Управління у вимірах гуманізму. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2011. № 2. С. 81-85.
72. Михалюк С. Правотворчість як складова державного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип. 1. С. 192-197.
73. Мовчан В. В. До проблемних питань проявів судової влади у сферах правотворчої, правозастосовної і правоохоронної діяльності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С. 16-23.
74. Моткова О. Право на життя у рішеннях Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 49-59.
75. Мураховська Т. Є. Теоретичні проблеми формування системи права України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 24. С. 35-40.
76. Мурашин О. Г. Пряма правотворчість: проблеми соціологічного забезпечення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2002. Вип. 18. С. 3-6.
77. Мусієвський В. Є. Правотворчість судової влади: перспективи впровадження в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2012. Вип. 8. С. 25-29.
78. Навора Ю. Роль верхньої палати в законодавчому процесі в двопалатних парламентах. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 32-36.

79. Невмержицька Н. О. Уніфікація як спосіб удосконалення законодавств. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 4. С. 63-70.
80. Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади здійснення опосередкованого впливу громадськості на нормопроектну діяльність Президента України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 52-58.
81. Нестерович В. Ф. Петенційна форма впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів у США. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 3. С. 96-102.
82. Нестерович В. Ф. Поняття народної правотворчої ініціативи: наукові підходи та законодавча практика. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 11. С. 137-143.
83. Нижник Н. Секторальний правовий моніторинг у теорії законотворчості: постановка питання. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1 (80). С. 45-52.
84. Нігреєв О. О. Правотворчість у міжнародному праві: до питання про визначення. *Альманах міжнародного права*. 2014. Вип. 4. С. 35-42.
85. Нігреєва О. О. Міжнародна звичаєва правотворчість: окремі аспекти. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 74. С. 123-128.
86. Нігреєва О. Правотворчість у контексті джерел міжнародного права. *Юридичний вісник*. 2014. № 5. С. 157-162.
87. Олійник А. Законотворчий процес, його основні риси і особливості. *Право України*. 1998. № 4. С. 32-36.
88. Панькова З. Л. Правове положення органів, які здійснюють надання адміністративних послуг у сфері економіки. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 69-72.
89. Параниця С. П. Суть нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 8. С. 65-71.
90. Петришина М. Нормотворчий процес в органах місцевого самоврядування в країнах Прибалтики. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 19-23.
91. Петришина М. О. Становлення та розвиток інституту правового моніторингу в Україні: проблеми та перспективи. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 25-32.
92. Петров А. О содержании понятия правовой культуры. *Sciences of Europe*. 2016. № 7, ч. 2. С. 140-146.
93. Плавич В. П. Феномен нормотворчості та його співвідношення із суміжними категоріями: правотворчість, законність, правотворчий та законотворчий процеси. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 11-16.
94. Плавич С. В. Правотворення, правотворчість та законотворчість: проблема співвідношення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2007. Вип. 35. С. 88-94.

95. Плечій О. Часові межі дії нормативно-правових актів України: проблемні питання. *Вісник Львівського університету*. 2002. Вип. 37. С. 70-74.
96. Погорєлова З. О. Принципи законодавчого процесу. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2002. № 1. С. 3-15.
97. Погребняк С. Прогаolini в законодавстві та засоби їх подолання. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (72). С. 44-56.
98. Пономаренко Л. В. Пряма правотворчість народу в системі демократичних інновацій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2014. Спеціальний випуск. С. 479-487.
99. Примаков К. Ю. Адміністративно-правове регулювання масової інформації регіональної та місцевої сфери розповсюдження в Україні. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 73-78.
100. Приходько Х. Роль правових позицій Конституційного Суду України у становленні та розвитку доктрини конституційного процесу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 43-54.
101. Прієшкіна О. В. Гласність як відображення демократичних засад конституційного ладу: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 24. С. 224-230.
102. Пучкова В. Особенности реализации конституционного права на охрану здоровья и медицинскую помощь для иностранных граждан. *East European Science Journal*. 2016. № 9, ч. 2. С. 119-122.
103. Рабінович П. М. Юридична техніка законотворення в Україні: загальні проблеми. *Вісник Академії правових наук України*. 1998. № 2. С. 78-82.
104. Рибалкін А. О. Принципи нормотворчої діяльності. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 1999. № 3. С. 276-281.
105. Рибалкін А. О. Проблеми систематизації нормативних актів органів внутрішніх справ. *Вісник Національного Університету внутрішніх справ*. 2001. Вип. 14. С. 128-133.
106. Риндюк В. І. Правотворчі помилки: поняття, види, способи їх попередження, виявлення та виправлення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 21-27.
107. Різник С. Реформа конституційного правосуддя в Україні: сучасний етап. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 159-164.
108. Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 84-88.
109. Росік Т. В. Судова практика конституційного суду України та її роль у правотворчості України. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (3). С. 50-55.
110. Селіванов А. Законодавча влада і конституційне правосуддя в Україні. *Право України*. 2004. № 9. С. 34-36.

111. Селіванов А. Проблемні аспекти законотворчого процесу та їх відображення в рішеннях Конституційного Суду України. *Право України*. 2009. № 5. С. 23-29.
112. Селіванов А. Судовий конституціоналізм як ціннісна категорія інтеграційного напрямку конституціоналізації. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 3. С. 116-119.
113. Скомороха В. Судовий конституціоналізм в аспекті співвідношення конституційної та конвенційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 40-48.
114. Скріль С. Конституційні принципи реформування політичних систем країни Центральної та Східної Європи. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 33-37.
115. Славова Н. О. Генезис поглядів на правотворчість у працях мислителів античності. *Європейські перспективи*. 2013. № 1. С. 18-22.
116. Сліденко І. Релятивність базисних категорій сучасного конституційного права (конституційний лад). *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 33-42.
117. Соловьев С. Законность регионального и местного нормотворчества. *Законность*. 2003. № 3. С. 2-6.
118. Соляр С. Систематизація законодавства України у сфері об'єднання громадян. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1. С. 35-45.
119. Стасюк О. Л. Система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації правозахисної функції в Україні. *Держава та регіони*. 2017. № 3. С. 53-57.
120. Стефанов С. Деякі аспекти правового регулювання проекту «Електронний Суд» в ході його реалізації в юридичному процесі України. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 165-171.
121. Стрельцова О. В. Механізм секторальної гармонізації законодавства України з правом ЄС у сферах свободи, безпеки і юстиції. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 5-14.
122. Таепов Ф. Б. Правовая экспертиза как необходимый элемент законотворчества. *Законодательные исследования*. 2011. Вып. 7. С. 83-92.
123. Тарасюк Т. М. Закони як джерела права соціального захисту України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 52. С. 131-136.
124. Теплюк М. Введення в дію конституційних законів: проблемні питання. *Право України*. 2012. № 8. С. 132-138.
125. Теплюк М. О. Правотворчість як діяльність, пов'язана з правом. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 12. С. 90-97.
126. Тиха А. П. Актуальні питання законодавчого регулювання нормотворчої діяльності в Україні на сучасному етапі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7. С. 43-48.

127. Ульяновська О. В. Види суб'єктів адміністративної відповідальності як засобу забезпечення конституційного права на судовий захист. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 95-100.
128. Фрицький Ю. Парламент України – Верховна Рада та його роль у реалізації законодавчої влади. *Право України*. 2007. № 7. С. 3-7.
129. Хавронюк Н. Порядок набрання чинності нормативно-правових актів України. *Юридический вестник*. 1998. № 1. С. 94-98.
130. Харитонов Є. Деякі міркування з приводу нормотворчості. *Право України*. 2000. № 8. С. 81-85.
131. Хованская Г. П. Законотворчество на службу людям. *Жилищное и коммунальное хозяйство*. 2013. № 5. С. 12-15.
132. Чеботарьов С. С. Гуманізм як принцип права України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 65. С. 205-210.
133. Чинарян Е. О. Особенности законотворчества в Российской империи в XIX веке. *Вестник факультета юриспруденции и ювенальной юстиции*. 2011. Вып. 6. С. 93-98.
134. Члевик О. Особливості свободи як принципу конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 55-66.
135. Чухвичев Д. В. Законотворческое познание и его роль в процессе законотворчества. *Гражданин и право*. 2011. № 7. С. 21-32.
136. Швець М. Нова технологія законотворення. *Право України*. 2003. № 3. С. 3-9.
137. Шершун К. П. Євроінтеграція у світлі конституційного регулювання економічних відносин. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 24. С. 97- 101.
138. Юрах В. М. Про перспективу кодифікації законодавства стосовно фінансування виборчого процесу. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 108-114.
139. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4 (71). С. 29-42.
140. Ященко Р. Ю. Пряма правотворчість як вид правотворчості в сучасній Україні: поняття, ознаки, проблеми забезпечення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2009. Вип. 43. С. 92-100.

ТЕМА 12. СИСТЕМА ПРАВА І СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА

Система права: поняття, ознаки та її структурні елементи. Публічне і приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права.

Система законодавства: поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права і системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного і національного права.

Ключові поняття:

система права, законодавство, система законодавства, система юридичних наук, правова система, структура системи права, норми права, інститути права, підгалузі права, галузі права, структура системи законодавства, інститут законодавства, галузь законодавства, публічне право, приватне право, публічно-правові відносини, ознаки публічного права, ознаки приватного права, суб'єктами приватного права, суб'єкт публічного права, базова галузь права, профілюючі галузі права, спеціальні галузі права, комплексні галузі права, галузь матеріального права, галузь процесуального права, конституційне право, адміністративне право, цивільне право, кримінальне право, трудове право, кримінально-виконавче право, міжгалузевий інститут права, субінститут права, національне право, інститут законодавства, міжнародне право, технічні норми, мораль, звичай, релігія, корпоративні норми.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- ❖ Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. Ст. 135.
- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
- ❖ Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40. Ст. 492.

Дисертації, автореферати:

1. Артемов В. Ю. Основные институты мусульманского уголовного права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 180 с.
2. Афанасьева Л. В. Нормы права и их действия: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2000. 177 с.
3. Бессонов А. А. Процессуальные нормы российского права: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2001. 194 с.
4. Васильев С. В. Частное и публичное право в России: историко-теоретический анализ: дис. ... д-ра юрид. наук. Санкт-Петербург, 2002. 390 с.
5. Гончарук О. В. Дихотомія права: право публічне та право приватне: дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2005. 207 с.
6. Гриценко І. С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2008. 428 с.
7. Дякина И. А. Служебное право как комплексная отрасль: дис. ... д-ра юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2007. 330 с.
8. Егоров А. В. Система права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2004. 21 с.
9. Карпов С. А. Нормы национального и международного права: взаимовлияние и взаимозависимость: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2005. 172 с.
10. Карпова С. И. Нормы гражданского права: юридико-технический аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 161 с.
11. Клименко О. В. Систематизація права Лівобережної України у другій чверті ХІХ сторіччя: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 206 с.
12. Курдюк Г. П. Отрасль права как элемент системы права: теоретико-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2004. 221 с.
13. Кухарик Т. В. Правовая система и систематика законодательства: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 1998. 233 с.
14. Лисенкова О. С. Система законодательства України: структурно-функціональна характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 17 с.
15. Носенко О. В. Інститути конституційного права України: проблеми теорії та практики: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 206 с.
16. Пестов Р. А. Институты церковного права в государственно-конфессиональных отношениях: дис. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2006. 130 с.
17. Петров Д. Е. Отрасль права: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2001. 205 с.
18. Сивий Р. Б. Приватне право в системі права України: поняття, критерії виокремлення, структура: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2006. 231 с.

19. Степанюк О. І. Система конституційного права України: проблеми теорії: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 1993. 160 с.
20. Фокин Т. Б. Социально-юридическая природа нормы права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 169 с.
21. Харитоновна Т. Є. Систематизація права у Візантійській імперії у першій половині VI ст. н.е. (систематизація Юстиніана): дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2003. 178 с.
22. Шальмин М. С. Нормы права в системе соционормативного регулирования: проблемы соотношения и взаимодействия: дис. ... канд. юрид. наук. Абакан, 2006. 144 с.
23. Шаповалов А. А. Отрасль современного российского права: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2011. 155 с.

Монографії:

1. Бошицький Ю. Л. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності: моногр. Київ: Кондор, 2012. 616 с.
2. Воронин М. В. Основания и проявления системности права: моногр. Москва: ЮРЛИТИНФОРМ, 2016. 196 с.
3. Гриценко І. С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: моногр. Київ: Київський університет, 2007. 334 с.
4. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Вступ до теорії правових систем: моногр. Київ: Юрид. думка, 2006. 432 с.
5. Основы публичного права: моногр. / М. Ориу; [сост.: Р. С. Куракин и др.]. Москва: ИНФРА-М, 2013. 572 с.
6. Петров Д. Е. Дифференциация системы права / Д. Е. Петров; под ред. И. Н. Сенякина. Саратов: Изд-во ФГБОУ ВПО «Саратовская государственная юридическая академия», 2014. 160 с.
7. Правовая политика. Право. Правовая система: моногр. / Р. С. Байниязов и др.; под ред. А. В. Малько. Москва: Юрлитинформ, 2013. 342 с.
8. Тихомиров Ю. А. Емельянцева В. П. Аюрова А. А. Эффективность законодательства: вопросы теории и практики: моногр. Москва: ИНФРА-М, 2015. 331 с.
9. Хаустова М. Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: моногр. Харків: Право, 2008. 160 с.

Наукові статті:

1. Baltag D., Ichim G. Dreptul suplu – valoare indispensabilă de regenerare a sistemului juridic. *Legea si Viata*. 2017. № 9, ч. 1. С. 11-18.
2. Bondarenko V., Yesimov S., Pustova N. Administrative and legal regulation of the transfer of confidential information within the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4, ч. 1. С. 18-23.
3. Byelov D. «Legal space of the state», «constitutional space of the state»: value legal categories. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 2, ч. 1. С. 42-46.
4. Edilieva M. Directions of improvement of the state information policy during modernization of the political system. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 5. vydání. С. 137-143.
5. Gureu V. Rolul principiilor în sistemul administrației ministeriale: prioritate națională a statului pentru integrarea europeană. *Legea si Viata*. 2017. № 7, ч. 1. С. 22-26.
6. Kolodkina A., Lazarenko V., Ponomarev O. State financial control: problems and solutions. *Sciences of Europe*. 2016. № 9, ч. 3. С. 25-28.
7. Lapkin A. Pre-judicial investigation in system of functions of prosecutor's office in Ukraine. *Legea si Viata*. 2016. № 5, ч. 3. С. 31-35.
8. Lipitchuk O. Judicial system in the interwar Poland (1918-1939): the sources of the research. *Legea si Viata*. 2017. № 11, ч. 2. С. 94-99.
9. Lukyanova H. Complementary-holistic concept of law-understanding in the system of legal knowledge. *Legea si Viata*. 2017. № 2, ч. 2. С. 70-73.
10. Ryabova M. Legal relationship as a system. *Sciences of Europe*. 2017. № 18, ч. 2. С. 61-63.
11. Tsybulnik N. Administrative and legal basis implementation of public procurement. *Sciences of Europe*. 2017. № 19, ч. 2. С. 35-38.
12. Yaruniv M. Free will as praxeological basis of forming the state of social and democratic orientation. *Legea si Viata*. 2017. № 5, ч. 2. С. 155-158.
13. Аблякімова Е. Е. Реалізація права на доступ по публічній інформації в законодавстві Європейського Союзу. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип.62. С. 164-171.
14. Агафонова Н. Система основных процедур и стадий конституционного реформационного процесса. *Legea si Viata*. 2016. № 11, ч. 2. С. 3-6.
15. Антонов М. В. О системе и отраслях законодательства. *Право и экономика*. 2011. № 3. С.53-57.
16. Антонова О. Р. Система конституційно-правових принципів регулювання шлюбу і сім'ї. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 45. С. 46-53.

17. Апаров А. М. Адміністративно-процесуальне право: формування концепції галузі права. *Право та державне управління*. 2013. № 3. С. 27-30.
18. Барикова А. Роль парламента и публичной администрации в процессе систематизации права электронных коммуникаций. *Leges si Viata*. 2016. № 4, ч. 3. С. 21-57.
19. Басай О. В. Система засад цивільного законодавства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С. 375-381.
20. Битяк Ю., Бойко І., Писаренко Н. Система адміністративного права. *Право України*. 2017. № 12. С. 173-183.
21. Бондаренко І. Адаптація законодавства України до європейського законодавства – один з пріоритетних напрямків реформування правової системи України. *Право України*. 2002. № 7. С. 63-66.
22. Бочаров Д. Про місце доказового права в системі права. *Право України*. 2003. № 2. С. 30-35.
23. Воронова Л. Конституція України і фінансове законодавство. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 111-124.
24. Галузо В. Н. Декодифікація таможенного законодательства: pro et contra. *Закон и право*. 2011. № 6. С. 19-20.
25. Гетьман Є. Консолідація як форма систематизації законодавства України. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 3. С. 21-28.
26. Добробог Л. М. Систематизація законодавства як іманентність процесу утворення галузі права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 3. С. 5-9.
27. Довгерт А. С. Система приватного права України між минулим та майбутнім. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4. С. 64-67.
28. Дупай Я. М. Доступність законодавства – передумова правової поінформованості суспільства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 38-44.
29. Євграфова Є. Інший погляд на дослідження структури і системи права. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 52-64.
30. Журавльов Д. В. Національне законодавство як система. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2004. № 4. С. 14-19.
31. Іванченко О. П. Систематизація законодавства: особливості сучасного етапу розвитку. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 11. С. 39-46.
32. Кагадій М. Поняття та елементи правової системи. *Право України*. 2004. № 12. С. 32-37.
33. Кампо В. Система джерел права в актах органу конституційної юстиції: проблеми теорії. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 2. С. 62-79.

34. Карашук К. Поняття та проблеми кодифікації законодавства України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 124-131.
35. Касабян С. В. Учет нормативных правовых актов как вид систематизации законодательства Российской Федерации. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 5. С. 63-64.
36. Клімовський С. С. Порівняльно-правове дослідження понять «приватність» та «особисте життя». *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 44-51.
37. Колошин В. Логічна структура норми права. Деякі причинні аспекти. *Право України*. 1995. № 7. С. 47-51.
38. Коритко Л. Австрійське законодавство про охорону надр ХІХ ст.. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 9-13.
39. Котюк І. Системно-структурний підхід під час вивчення окремих галузей права. *Історія України*. 2002. № 11. С. 46-49.
40. Кравченко Н. В. Становлення інституту вітчизняного омбудсмана з прав інвалідів: імплементація міжнародно-правових принципів. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 153-158.
41. Крестовська Н. М. Система соціальних джерел ювенального права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 29. С. 24-29.
42. Кузнецова Н. Розвиток громадянського суспільства та сучасне приватне право України. *Приватне право*. 2013. № 1. С. 51-64.
43. Курдюк Г. П. Законодательство: подходы к пониманию. *Общество и право*. 2013. № 1. С. 30-35.
44. Л. В. Бицюра. Гармонізація законодавства у процесі конструювання національної правової системи: загальнотеоретичний вимір. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 3-8.
45. Лилак Д. Колізії наукових поглядів на поняття «законодавство» і практичну необхідність його нормативної легалізації. *Право України*. 2001. № 8. С. 48-51.
46. Липинский Д. А. О системе права и видах юридической ответственности. *Правоведение*. 2003. № 2. С. 27-37.
47. Лук'янець Д. Про структуру системи права. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 12. С. 112-114.
48. Лук'янов Д. В. Права людини в релігійних правових системах. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 30-34.
49. Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень: характеристика за теорією систем. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 27-35.
50. Луць Л. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти. *Право України*. 2002. № 9. С. 7-10.
51. Малько А. В. Теория правовых актов: необходимость и пути создания. *Государство и право*. 2012. № 2. С. 15-24.

52. Мальцев В. В. Понятие и место уголовного права в системе отраслей права. *Государство и право*. 2000. № 5. С. 49-56.
53. Мальцев В. В. Право как нормативно-деятельная система. *Правоведение*. 2003. № 2. С. 14-26.
54. Мельник В. Конституція України в ієрархічній структурі законодавства: науково-теоретичний аспект. *Право України*. 2009. № 5. С. 61-66.
55. Мельник О. Г. Фактичні склади як система юридичних фактів, що є підставою виникнення та зміни правових відносин у сфері реалізації судової влади. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 19-21.
56. Мирошніченко М. Ідентичність – легітимність – правопорядок: до проблеми реформування правової системи України. *Право України*. 2003. № 5. С. 31-36.
57. Моргунов О. А. Поняття та система джерел спортивного права. *Форум права*. 2011. № 2. С. 624-629.
58. Нижник Н. Секторальний правовий моніторинг у теорії законотворчості: постановка питання. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1 (80). С. 45-52.
59. Олейников С. М. До аналізу чинників системи законодавства. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право*. 2015. Вип. 2. С. 17-25.
60. Онищук І. І. Правовий моніторинг: методи соціологічного дослідження. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 9. С. 33-40.
61. Оніщенко Н. М. До питання про авторитет діючого законодавства (теоретичні засади, практичні передумови, перспективі зміцнення). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 1. С. 27-32.
62. Осипов М. Ю. Понятие, основные структурные элементы и формы систематизации законодательства. *Право и политика*. 2011. № 3. С. 448-457.
63. Павко А. Джерела права у правових системах сучасного світу. *Віче*. 2010. № 8. С. 11-14.
64. Павлюк А. Правова, реальність як нормативно – ціннісна та/або метанормативна система. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 107-120.
65. Пархоменко Н. Взаємодія міжнародного, європейського та національного права: теоретичні засади. *Право України*. 2014. № 5. С. 52-61.
66. Педько Ю. С. Предмет та система адміністративного права: окремі дискусійні питання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 28-36.
67. Пекарь Л. Систематизація законодавства. *Законність*. 2003. № 7. С. 17-19.

68. Петришин О. В., Погребняк С. П. Система права: загальнотеоретична характеристика. *Право України*. 2017. № 5. С. 9-17.
69. Пляхимович И. И. Свод законов Беларуси: основные черты. *Государство и право*. 2011. № 6. С. 67-75.
70. Погребняк С. П. Поділ права на публічне і приватне (загальнотеоретичні аспекти). *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2006. Вип. 12. С. 3-17.
71. Погребняк С. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання. *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1. С. 44-56.
72. Поленина С. В. Взаимодействие системы права и системы законодательства в современной России. *Государство и право*. 1999. № 9. С. 5-12.
73. Прилипко С. Н. Систематизация законодательства в инновационной сфере как вектор государственной политики. *Право интеллектуальной собственности*. 2013. № 3. С. 16-20.
74. Пушкіна О. Особисті права людини в конституційному законодавстві України. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С. 17-25.
75. Пылаева В. Система принципов деятельности органов исполнительной власти в Украине: проблемы правового закрепления. *Leges si Viata*. 2016. № 1, ч. 2. С. 87-91.
76. Рабінович А. Господарське право в системі права України: можливості дослідження засобами компаративістики. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 24-28.
77. Рахимов М. З. Развитие законодательства Республики Таджикистан в период независимости. *Журнал российского права*. 2013. № 2. С. 102-109.
78. Рогач О. Я. Сучасні підходи до системи права і законодавства ЗУНР. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. *Право*. 2016. № 1. С. 135-172.
79. Рудаков А. А. Кодификация конституционного законодательства. *Административное и муниципальное право*. 2013. № 2. С. 143-146.
80. Рудик П. А. Суб'єкти внесення змін до Конституції України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 90-97.
81. Саракуца М. О. Система джерел права Європейського союзу. *Право і Безпека*. 2010. № 4. С. 27-31.
82. Сафина С. Б. Система законодательства республики в составе Российской Федерации: природа и содержание. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2013. № 1. С. 51-55.
83. Светличная Ю. Систематизация и модернизация инвестиционного законодательства Украины. *Leges si Viata*. 2017. № 10, ч. 2. С. 76-79.
84. Селіванов В. Розмежування і взаємодія публічного і приватного права в системі права України. *Право України*. 1996. № 12. С. 27-31.

85. Семеній Е. Современная система субъектов публичной администрации в Украине. *Leges et Viata*. 2017. № 7, ч. 2. С. 97-101.
86. Семініхін І. В. Правова доктрина в релігійних системах (на прикладі мусульманського права). *Форум права*. 2013. № 3. С. 552-266.
87. Сібільов М. Цивільно-правовий договір як регулятор суспільних відносин. *Право України*. 2014. № 2. С. 34-44.
88. Соловьев А. Систематизация законодательства как непрерывный процесс: функционально-онтологический цикл. *Власть*. 2011. № 6. С. 145-148.
89. Соловьев С. Г. К вопросу о комплексности предмета и о методах муниципальной отрасли права. *Конституционное и муниципальное право*. 2011. № 9. С. 17-20.
90. Соляр С. Систематизація законодавства України у сфері об'єднання громадян. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (68). С. 35-45.
91. Сорокин В. Д. К понятию правовой системы. *Правоведение*. 2003. № 2. С. 11-13.
92. Стричинець О. В. Класифікація як логічна операція у галузі права. *Гуманітарний часопис*. 2007. № 4. С. 112-117.
93. Суходубова І. В. Стабільність і динамізм законодавства: загальна характеристика понять та сутність взаємозв'язку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 130-137.
94. Суходубова І. Гармонійне співвідношення стабільності і динамізму законодавства як умова його якості та ефективності. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 329-336.
95. Тарасова А. Е. Жилищное право как частно-публичная отрасль права. *Жилищное право*. 2011. № 3. С. 5-30.
96. Тімченко С. В. Моделі інституту адміністративної юстиції в загальноєвропейських системах права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 2. С. 155-157.
97. Тополевський Р. Б. Регіональна система джерел права (на прикладі Європейської правової системи). *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 23. С. 23-32.
98. Тополевський Р. Система джерел права України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Право України*. 2017. № 6. С. 27-33.
99. Топоркова М. М. Особливості системи законодавства щодо регулювання відносин з постачання природного газу побутовому споживачу. *Вісник Маріупольського державного університету*. *Право*. 2015. Вип. 9-10. С. 113-122.
100. Тунтула А. С., Шлычек А. Ю. Система новых доктрин и концепций правового статуса молодежи: приглашение к дискуссии. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 38. С. 46-66.

101. Умнова І. А. Отрали права нового поколення в умовах глобалізації права и усилєня взаємодєєвствя мєждународного публичного и конституцiонного права. *Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление*. 2013. № 1. С. 16-29.
102. Федорєнко В. Поняття системи конституцiйного права України. *Право України*. 2000. № 7. С. 56-62.
103. Федорєнко В. Система конституцiйного права України: поняття, генезис i структура. *Право України*. 2017. № 5. С. 18-26.
104. Федорєнко В. Теоретико-методологiчнi проблеми системи сучасного конституцiйного права України. *Право України*. 2007. № 2. С. 21-25.
105. Хомюк Н. Система джерел права: деякi теоретичнi аспекти. *Вiсник Львiвського унiверситету. Серiя: Юридична*. 2013. Вип. 58. С. 27-33.
106. Цвiк М. Про систему юридичних актiв. *Вiсник Академiї правових наук України*. 2002. № 4 (31). С.14-24.
107. Ширант А. А. Система галузєвих принципiв права соцiального забезпечєння. *Актуальнi проблеми права: теорiя i практика*. 2010. № 18. С. 564-571.
108. Юрах В. М. Про перспективу кодифiкацiї законодавства стосовно фiнансування виборчого процесу. *Держава i право. Юридичнi i полiтичнi науки*. 2013. Вип. 62. С.108-114.
109. Яковюк I. Адаптацiя i гармонiзацiя законодавства в умовах iнтеграцiї: проблема спiввiдношеня. *Вiсник Академiї правових наук України*. 2012. № 4. С. 29-42.
110. Яковюк I. Система джерел права Європейського Союзу: загальна характеристика. *Фiлософiя права i загальна теорiя права*. 2013. № 1. С. 209-220.

ТЕМА 13. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види. Відмінність нормативно-правового акта від інших актів (документів) правового характеру.

Закон як вид нормативно-правового акта: поняття, ознаки, види. Кодекс як особливий вид закону.

Підзаконні нормативно-правові акти: поняття, види.

Дія нормативно-правових актів у часі. Дія нормативно-правових актів у просторі та за колом осіб.

Ключові поняття:

джерело права, нормативно-правовий акт, система нормативно-правових актів, ієрархія нормативно-правових актів, аналогія закону, аналогія права, індивідуально-правовий акт, юридична сила нормативно-правового акта, міжнародно-правові акти, закон, підзаконний нормативно-правовий акт, постійні закони, тимчасові закони, надзвичайні закони, конституційні закони, звичайні закони, інтерпретаційні акти, індивідуальні акти, постанова, указ, розпорядження, наказ, рішення, положення, інструкція, правила, порядок, перелік, законодавчий акт, пряма дія нормативно-правових актів, зворотна дія нормативно-правових актів, переживаюча дія нормативно-правових актів, відомчі акти, місцеві акти, локальні акти, призупинення чинності закону, територіальна дія нормативно-правового акта, екстериторіальна дія нормативно-правового акта, дія нормативно-правових актів за колом осіб, систематизація нормативно-правових актів, облік нормативно-правового матеріалу, консолідація, кодифікація, звід законів, інкорпорація, реформуючі закони, імплементаційні закони, ратифікаційні закони, базові закони, напрям темпоральної дії, зупинення дії нормативно-правового акта, дія нормативно-правового акта у просторі.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента від 10 червня 1997 року (зі змінами і допов.). *Урядовий кур'єр*. 1997. № 107-108.

Дисертації, автореферати:

1. Баранов А. В. Нормативные правовые акты органов государственной власти субъектов Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Волгоград, 2006. 207 с.
2. Богатова О. В. Нормативный правовой акт как источник права (теоретический аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 185 с.
3. Буряк Я. Я. Нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій в Україні: загальнотеоретична характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 16 с.
4. Ведяшкин С. В. Локальные нормативные правовые акты и их роль в установлении внутреннего трудового распорядка организации: дис. ... канд. юрид. наук. Томск, 2001. 184 с.
5. Вилегжаніна М. В. Нормативно-правові акти в комунікаційному середовищі сучасної України: дис. ... канд. наук із соц. комун. Київ, 2011. 191 с.
6. Гарник Л. Л. Зупинення дії нормативно-правового акту (питання теорії та практики): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 155 с.
7. Горбунова Л. М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 225 с.
8. Джоусе-Иванина М. Нормативно-правовой акт в системе источников российского права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 182 с.
9. Дутка Г. І. Закон у системі нормативно-правових актів України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 203 с.
10. Житарев Є. В. Модельні нормативні акти в правовій сфері: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 18 с.
11. Зуев О. М. Незаконные нормативно-правовые акты в российской правовой системе: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2007. 189 с.
12. Иванов С. А. Соотношение закона и подзаконного нормативного правового акта: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 183 с.
13. Калиновська Т. О. Нормативно-правові акти місцевих рад як органів місцевого самоврядування в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 250 с.
14. Кармадонов К. С. Официальное опубликование нормативно-правовых актов как стадия правотворческого процесса: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2007. 178 с.
15. Ковалева В. В. Нормативные правовые акты в механизме правового регулирования: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 196 с.
16. Косович В. М. Загальнотеоретичні аспекти удосконалення нормативно-правових актів України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2015. 38 с.
17. Костенко М. А. Содержательно-правовая эквивалентность текстов нормативно-правовых актов (теоретико-правовой аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону, 2001. 153 с.

18. Кудрякова О. В. Правовые акты местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2000. 190 с.
19. Куценко І. В. Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 16 с.
20. Лопатина С. Н. Правовые акты органов (должностных лиц) местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2000. 273 с.
21. Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів: зарубіжний та український досвід: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2015. 40 с.
22. Носенко М. С. Оспаривание нормативных правовых актов в судах общей юрисдикции: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 178 с.
23. Петрученко К. І. Нормативно-правові акти місцевого самоврядування як джерело права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 18 с.
24. Писаренко В. П. Організація контролю за виконанням нормативно-правових актів в органах виконавчої влади: дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2007. 221 с.
25. Порошин Е. А. Исполнимость нормативных правовых актов: дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2006. 185 с.
26. Рибікова Г. В. Правова експертиза нормативно-правових актів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 19 с.
27. Романова Г. В. Подзаконные правовые акты и их реализация: дис. ... канд. юрид. наук. Казань, 2006. 234 с.
28. Сырых Е. В. Общие критерии качества закона: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 221 с.
29. Терюкова Е. Ю. Правовые акты в процессе осуществления конституционного правосудия: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1999. 179 с.
30. Фахрисламова Г. З. Правовые акты местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2003. 210 с.
31. Форманюк В. В. Поняття та види локальних нормативно-правових актів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 18 с.
32. Чулінда Л. І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 228 с.
33. Швачка Г. О. Правова природа нормативних актів Автономної Республіки Крим: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 189 с.
34. Щирба М. Ю. Темпоральна дія нормативно-правових актів України: теоретико-прикладні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 20 с.
35. Юлинецкая Ю. В. Кодификационно-интерпретационные особенности текстов международных нормативно-правовых актов: дис. ... канд. филол. наук. Одесса, 2005. 196 с.
36. Яценко В. Н. Применение подзаконных нормативных правовых актов в судебной деятельности: дис. ... канд. юрид. наук. Казань, 2003. 193 с.

Монографії:

1. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: моногр. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. 566 с.
2. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: моногр. Харків: Право, 2014. 228 с.
3. Панченко В. В. Внутрішньогосподарські локальні нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств як форма аграрного права: моногр. Харків : С. А. М., 2012. 163 с.
4. Радь О. І. Нормативні акти судової влади як джерела трудового права України: моногр. Львів: Вид-во Т. Сороки, 2017. 174 с.
5. Рябченко Я. С. Оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві: моногр. / за заг. ред. В. В. Зуй. Харків: ФІНН, 2011. 136 с.
6. Форманюк В. В. Локальні нормативно-правові акти: моногр. Херсон: Грінь Д. С., 2014. 183 с.

Наукові статті:

1. Boguta E., Bogomolova V. Definierea conceptului de autoritate judecătoreasca în contextul reglementărilor constituționale. *Legea si Viata*. 2016. № 11, ч. 1. С. 23-26.
2. Harasymiv O. Progress of implementation by Ukraine the ECHR decisions, in which the shortcomings of legislation in the field of constitutional law were indicated. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 68-72.
3. Kuzmenko N. Legal effects of unlawful local government acts. *Legea si Viata*. 2017. № 8, ч. 2. С. 81-86.
4. Railean P. Aportul curții constituționale la asigurarea constituționalității în statul de drept. *Legea si Viata*. 2017. № 6, ч. 1. С. 10-15.
5. Spanu I., Lupu C. Esența și menirea justiției constituționale într-un stat de drept. *Legea si Viata*. 2017. № 3, ч. 1. С. 18-23.
6. Адамчук О. Ф. Нормативно-правова регламентація адміністрування у сфері охорони здоров'я України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 4. С. 85-88.
7. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів як стадія правотворчості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 3-5.
8. Антошкіна В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку тлумачення правових норм крізь призму епох. *Право України*. 2017. № 3. С. 126-136.
9. Берназюк І. М. Державні цільові програми як стратегічні акти Кабінету Міністрів України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 2. С. 17-20.

10. Берназюк І. М. До питання класифікації стратегічних актів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 5. С. 27-31.
11. Богачова Л. Л. Оприлюднення нормативно-правового акта як стадія підзаконного нормотворчого процесу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 18-21.
12. Болокан І. В. Загальні ознаки реалізації адміністративно-правових норм. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 1. С. 112-116.
13. Буряк Я. Я. Розпорядження голови місцевої державної як підзаконний нормативно-правовий акт. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2013. Вип. 1. С. 3-10.
14. Вилегжаніна М. Нормативно-правовий акт як особливий вид документа. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2010. Вип. 27. С. 281-287.
15. Вилегжаніна М.В. Класифікаційний аналіз нормативно-правових актів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 1. С. 35-40.
16. Гетьман Є. А. Види підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади іноземних держав. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 4. С. 15-18.
17. Гетьман Є. А. Ознаки нормативно-правового та підзаконного нормативно-правового акта та їх співвідношення. *Митна справа*. 2013. № 6 (22). С. 390-395.
18. Гетьман Є. А. Поняття підзаконного нормативно-правового акта та його співвідношення із нормативно-правовим та правовими актами. *Форум права*. 2013. № 3. С. 106-113.
19. Гетьман Є. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, функції, види. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 2. С. 92-100.
20. Гримыч М. К вопросу о классификации судебных актов и их правотворческого значения. *Верховенство Права*. 2017. № 1 (30). С. 64-69.
21. Гринюк Р., Багрій О. До питання про доцільність визнання презумпції конституційності нормативно-правових актів у контексті забезпечення верховенства Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 92-102.
22. Дергільова О. Г. Правові акти: поняття, класифікація та соціальне призначення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 3-8.
23. Єрмоленко В. М. Підзаконні акти верховної ради України як джерело аграрного права. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2014. Вип. 197 (2). С. 29-35.

24. Железняк Н. А. Організаційно-правовий механізм здійснення контролю за додержанням законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 7-15.
25. Заплотинська Ю. Акти Кабінету Міністрів України в системі нормативно-правових актів: загальнотеоретичний та порівняльно-правовий аспекти. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 57. С. 36-42.
26. Ільницький М. Адміністративно-правове регулювання оприлюднення нормативно-правових актів і забезпечення доступу до них в електронній формі за законодавством України. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 1. С. 98-103.
27. Катрич Д. Классификация функций полиции сквозь призму законодательных актов Украины и Республики Молдова. *Leges si Viata*. 2017. № 12, ч. 2. С. 72-76.
28. Колісник В. Відновлення дії Конституції України та зміна форми правління як засіб поновлення конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 103-110.
29. Коростей В. Подзаконные акты: реальность и перспектива. *Право України*. 2001. № 9. С. 61-62.
30. Косович В. До визначення поняття «нормативно-правовий акт»: практична необхідність і теоретична можливість уточнення. *Право України*. 2012. № 9. С. 274-280.
31. Кошіль Н. М. Кодифікація в статутах актів місцевих рад із питання участі населення в здійсненні місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 16-19.
32. Кравчук К. Г. Акти Конституційного Суду України та їх правотворчий характер. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 51-54.
33. Крутько А. Л. Рівні правового регулювання народної законодавчої ініціативи: теоретико-правове співвідношення. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 15-21.
34. Куненко І. Проблеми правового регулювання внесення змін до Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 2. С. 90-93.
35. Куценко І. В. Сучасний стан та перспективи розвитку підзаконних актів в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Вип. 38. С. 116-123.
36. Лазнюк Н. В. Нормативно-правові акти центральних органів державного управління як джерело права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2003. № 13. С. 215-219
37. Левчишина О. Л. Адміністративний договір в Україні: поняття, ознаки, зарубіжний досвід і пропозиції щодо вдосконалення. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, ч. 2. С. 117-121.

38. Легин Л. Нормативно-правовой акт как юридический документ: технико-юридическая характеристика. *Leges et Vita*. 2016. № 4, ч. 3. С. 35-38.
39. Ленгер Я. І. Пріоритет нормативно-правового акту як спосіб розв'язання колізії. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 19-24.
40. Литвин І. І. Нормативно-правові акти, що регулюють адміністративні правовідносини у сфері надання освітніх послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 156-159.
41. Луцький Р. П. Нормативно-правовий акт як визначальна форма вираження позитивного права. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2012. Вип. 28. С. 13-17.
42. Любарець А. Ю. Підзаконні акти в адміністративній реформі. *Наше право*. 2013. № 12. С. 77-80.
43. Мандюк А. Юридическое значение индивидуальных административных актов. *Leges et Vita*. 2016. № 3, ч. 2. С. 43-46.
44. Мандюк О. О. Введення в дію індивідуальних адміністративних актів. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 27. С. 151-156.
45. Мандюк О. О. Історія становлення та розвитку поняття індивідуальних адміністративних актів в українській адміністративно-правовій науці. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 45. С. 78-87.
46. Марцеляк О. Правова природа актів Конституційного Суду України та їх роль у розвитку науки конституційного права. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 118-122.
47. Мельник М., Різник С. Про межі конституційної юрисдикції та пряму дію норм Конституції України при здійсненні правосуддя. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 149-159.
48. Могілевський Л. Роль вищих органів державної влади у сфері видання нормативно-правових актів підзаконного характеру. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 145-151.
49. Моткова О. Д. Дія норм Конституції: доктринальний аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 31-34
50. Пархоменко Н. М. Юридична сила: Основна властивість та один з критеріїв класифікації правових актів. *Правова держава*. 2001. № 13. С. 55-62.
51. Писаренко Н. Б. Межі судового контролю щодо дискреційних адміністративних актів: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 109-119.
52. Подковенко Т. Система законодавства України: стан та шляхи вдосконалення. *Підприємництво, господарство, право*. 2005. № 9. С. 40-44.
53. Поляков А. О. Порівняльна характеристика правових актів Європейського Союзу вторинного характеру. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 23-25.

54. Пушняк О. В. Визнання нормативно-правового акту нечинним як підстава припинення його чинності. *Форум права*. 2011. № 1. С. 834-841.
55. Радченко О. І. Теоретико-правові аспекти класифікації підзаконних актів вищих органів державної влади України. *Юрист України*. 2011. № 1 (14). С. 24-32.
56. Різник С. Про нез'ясоване питання конституційності актів парламенту, прийнятих в умовах Революції Гідності. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 6. С. 58-66.
57. Савенко В. В. Експлікація теоретико-пізнавальної природи закону як основи права. *Право і суспільство*. 2015. № 3, ч. 3. С. 56-60.
58. Сердюк І. А. Вживання термінів «правовий акт» і «юридичний акт» у сучасній юридичній науці. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 24-27.
59. Сердюк І. А. Нормативно-правовий акт у співвідношенні з актом застосування актом тлумачення норм права. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренко*. 2010. Вип. 3. С. 152-159.
60. Сидоренко А. Ю. До питання про кодифікацію як спосіб систематизації відомчих нормативних актів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 2. С. 16-22.
61. Слуту Н. О некоторых проблемах, возникающих при обжаловании актов судебных исполнителей. *Leges si Viata*. 2016. № 2, ч. 1. С. 32-37.
62. Цвік М. Про систему юридичних актів. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 4. С. 14-24.
63. Целлер Е. Питання структурної незалежності та судового діалогу в системах конфліктуєчих норм. *Право України*. 2016. № 2. С. 17-24.
64. Цимбалістий Т. О. Правова природа актів органу конституційної юстиції. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 59-61.
65. Чабан В. Адміністративний нормативно-правовий акт і адміністративний договір: юридична характеристика. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 6. С. 52-57.
66. Шаповал В. Феномен конституції як основного закону. *Право України*. 2014. № 7. С. 64-84.
67. Шварцева М. І. Здійснення моніторингу національного законодавства України з боку парламентської асамблеї Ради Європи. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, ч. 3. С. 45-51.
68. Шишкін В. Конституційні основи правового реагування органів державної влади на акти воєнної агресії. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 214-222.
69. Ясіновська А. Кодекси матеріального права: деякі теоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету*. 2014. Вип. 59. С. 43-49.

ТЕМА 14. ПРАВОВІДНОСИНИ

Правовідносини: поняття, ознаки та класифікація. Структура правовідносин. Суб'єкти правовідносин: поняття та види. Поняття і види об'єктів правовідносин.

Правосуб'єктність: поняття та особливості набуття. Види правосуб'єктності та їх характеристика.

Юридичний факт: поняття, ознаки, види та класифікація. Фактичний (юридичний) склад: ознаки та види.

Ключові поняття:

правовідносини, політичні відносини, моральні відносини, економічні відносини, релігійні відносини, правові відносини, склад правовідносин, суб'єкт правовідносин, людина, фізичні особи, посадові особи, апатриди, біпатриди, соціальні організації, соціальні спільноти, правосуб'єктність, правоздатність, загальна правоздатність, галузева правоздатність, спеціальна правоздатність, дієздатність, деліктоздатність, об'єкт правовідносин, зміст правовідносин, юридичний зміст правовідносин, фактичний зміст правовідносин, юридичний факт, юридичні події, юридичні дії, одноразові юридичні дії, правомірні дії, правомірна поведінка, добровільна поведінка, маргінальна поведінка, юридичні акти, поступки, неправомірні дії, злочини, проступки, правова презумпція, правова фікція, правова аксіома, правова преюдиція, суб'єктивне право, юридичний обов'язок, законний інтерес, загальнорегулятивні відносини, регулятивні відносини, охоронні відносини, абсолютні правовідносини, відносні правовідносини, активні правовідносини, пасивні правовідносини, прості правовідносини, складні правовідносини, матеріальні правовідносини, процесуальні правовідносини, односторонні правовідносини, двосторонні правовідносини, договірні (диспозитивні) правовідносини, імперативні правовідносини, довготривалі правовідносини, короткотривалі правовідносини, комплексні правовідносини.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- ❖ Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. Ст. 135.

Дисертації, автореферати:

1. Ананских Е. С. Гражданская правоспособность и гражданская процессуальная правоспособность юридического лица: понятие и соотношение: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2005. 197 с.
2. Андрушко А. В. Виникнення трудових правовідносин з державними службовцями: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 20 с.
3. Афанасьєва Л. В. Аліментні правовідносини в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 20 с.
4. Баб'юк М. П. Вищі навчальні заклади як учасники цивільних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 17 с.
5. Бакаєв Д. С. Концепція зловживання правом у правовій доктрині: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2013. 18 с.
6. Березан Г. В. Господарські правовідносини в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 19 с.
7. Богашева Н. В. Відносини держави і політичних партій в Україні: конституційно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 320 с.
8. Бородкін М. В. Юридичні факти як підстави виникнення соціально-забезпечувальних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 20 с.
9. Вільчак Я. М. Особливості договірної правоздатності міжнародних економічних організацій (на прикладі системи ООН): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 187 с.
10. Гао Я. Некоторые вопросы теории правоотношения: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1995. 162 с.
11. Губар О. С. Недопустимість зловживання правом у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
12. Гусев В. Г. Гражданская процессуальная правоспособность: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1996. 161 с.
13. Дмитрук І. М. Правові відносини між учасниками бюджетного процесу на місцевому рівні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 191 с.
14. Евстифеева Т. И. Гражданские процессуальные правоотношения: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2001. 154 с.
15. Ермолаева Е. В. Объект правоотношения: историко-теоретическое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Ульяновск, 2004. 157 с.
16. Єрмоленко В. М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2008. 36 с.
17. Иванов Д. Е. Информационные правоотношения в производстве по делам об административных правонарушениях: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 206 с.

18. Ільчук Л. І. Воєнно-політичні відносини: сутність, зміст, умови функціонування та тенденції розвитку: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1998. 164 с.
19. Каменская К. В. Обоснование института прямого представительства в категориях правоотношения: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 209 с.
20. Кирсанова А. В. Правоотношения юридической ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2009. 209 с.
21. Клейменова С. М. Авторські правовідносини як форма реалізації правомочностей суб'єктів авторського права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 20 с.
22. Ковальська В. С. Юридичний факт як підстава зміни та припинення сімейних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 22 с.
23. Кузнець О. М. Суб'єкти зловживання правами у цивільному та виконавчому процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
24. Кучмієнко О. В. Зловживання правом у корпоративних правовідносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 19 с.
25. Мілетич О. О. Зловживання правом: теоретико-прикладний аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.
26. Муза О. В. Теоретичні проблеми адміністративно-процесуальних правовідносин в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2016. 36 с.
27. Надьо В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2018. 39 с.
28. Онищенко Г. В. Довічні правовідносини з іноземним елементом: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 20 с.
29. Полянський Т. Т. Зловживання правом: загальнотеоретична характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2011. 16 с.
30. Распутина Л. Н. Процедурные нормы и правоотношения в сфере правового регулирования труда: дис. ... канд. юрид. наук. Омск, 2002. 183 с.
31. Рогач О. Я. Зловживання правом: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2011. 34 с.
32. Сидоренко А. С. Зловживання правом суб'єктами трудових правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 19 с.
33. Сойфер В. Г. Стабильность и динамика правоотношения: дис. ... д-ра юрид. наук. Екатеринбург, 2004. 355 с.
34. Старинський М. В. Валютні правовідносини: теоретико-методологічний аспект: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2016. 39 с.
35. Стріжкова А. В. GRID-технології як об'єкт інноваційних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.

36. Тимец М. В. Признание как односторонний юридический акт: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 188 с.
37. Томилова Ю. Ю. Охранительные правоотношения в механизме правового регулирования: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 230 с.
38. Уркевич В.Ю. Аграрні правовідносини в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2007. 39 с.
39. Харитоновна О. І. Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа: дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2004. 435 с.
40. Хміль М. М. Принцип неприпустимості зловживання правом (теоретико-правові аспекти): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 199 с.
41. Чернадчук В.Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2010. 35 с.

Монографії:

1. Бахтиаров И. П. Физические лица как субъект семейных правоотношений: моногр. Москва: ЮНИТИ, 2012. 119 с.
2. Ковальська В. С. Підстави зміни та припинення сімейних правовідносин: моногр. Хмельницький: Мельник А. А., 2014. 259 с.
3. Кукоба О. О., Піддубний О. Ю. Адміністративно-процесуальні провадження з вирішення спорів у виборчих правовідносинах: моногр. Київ: Ірідіум, 2017. 183 с.
4. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні Харків: Право, 2008. 288 с.
5. Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. Харків: Право, 2016. 301 с.
6. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин: моногр. Харків: Право, 2017. 391 с.
7. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: моногр. Харків: Крок, 2009. 300 с.
8. Піддубний О. Ю. Правовідносини у сфері біотехнологій: перспективи розвитку: моногр. Київ: Ірідіум, 2016. 431 с.
9. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії трудового права: моногр. Львів, 1999. 214 с.
10. Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: моногр. Харків: ЛТД. 2002. 160 с.
11. Сафончик О. І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики: моногр. Одеса: Фенікс, 2018. 378 с.
12. Сумской Д. А. Гражданско-правовое положение органа юридического лица: моногр. Москва: Маркетинг, 2007. 511 с.

13. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Регулятивні правовідносини: приватно-правовий та публічно-правовий виміри: моногр. Одеса: Гельветика, 2018. 404 с.
14. Яковлєв О. А. Припинення трудових правовідносин з незалежних від волі їх сторін підстав: актуальні проблеми теорії та практики: моногр. Харків: Право, 2017. 200 с.

Наукові статті:

1. Адыгезалова Г. О разграничении понятий правовая школа, правовая теория, научная школа и научное направление. *East European Science Journal*. 2016. № 5, ч. 2. С. 120-121.
2. Андрейцев В. І. Екологічний ризик в системі правовідносин екологічної безпеки: проблеми теорії. *Наука та наукознавство*. 1998. № 2. С. 35-41.
3. Андрушко О. В. Правова категорія «зловживання правом» у кримінальному судочинстві. *Право і суспільство*. 2016. № 5 (2). С. 169-174.
4. Анікіна Г. В. Смерть фізичної особи як юридичний факт. *Університетські наукові записки*. 2008. № 4. С. 166-170.
5. Аргунова А. М. Трудові правовідносини у сфері державної служби. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2013. № 27. С. 99-104.
6. Афанасьєва М. Зловживання правом на правотворчість. *Юридичний вісник*. 2016. № 2. С. 26-34.
7. Бабич І. Г. Значення принципу добросовісності при визначенні зловживання правом. *Часопис цивілістики*. 2018. Вип. 28. С. 24-27.
8. Базилевський С. Зловживання процесуальними правами в адміністративному процесі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 70-81.
9. Базилевський С. Зловживання процесуальними правами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 5. С. 13-23.
10. Бичкова С. С. Цивільна процесуальна правоздатність фізичних та юридичних осіб, які беруть участь у справах позовного провадження. *Юридична наука*. 2011. № 2. С. 66-72.
11. Бочаров Д. Функціонування доказів як семіозис: від фактичних даних – до фактів. *Право України*. 2012. № 7. С. 127-133.
12. Бригадир І. В. Правовідносини в сфері екологічного управління як частина предмету правового регулювання екологічного права. *Форум права*. 2013. № 4. С. 31-35.
13. Бугаєць О. Є. Вихідні засади аналізу категорії «правовідносини». *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2000. № 1. С. 47-65.
14. Бугаєць О. Є. Правовідносини як елемент механізму правового регулювання. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2000. № 4. С. 77-89.

15. Василенко В. М. Митні правовідносини в Україні: поняття, ознаки та структура. *Право і Безпека*. 2013. № 3. С. 27-31.
16. Вдовичен О. О. Законодавче закріплення категорії зловживання правом. *Адвокат*. 2009. № 2. С. 30-33.
17. Віхров О. П. Організаційно-господарські правовідносини у сфері реєстрації та припинення інститутів спільного інвестування. *Форум права*. 2011. № 2. С. 133-138.
18. Вонсович Х. І. Сімейні правовідносини, що виникають в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Вип. 1. С. 60-68.
19. Гайдаржи Х. А. Правовідносини членства в об'єднаннях сільськогосподарських переробних кооперативів. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4. С. 325-330.
20. Головченко В., Головченко О. Теоретико-прикладні аспекти правоздатності та суб'єктивних прав особи. *Право України*. 2009. № 5. С. 82-87.
21. Гордєєв В. В. Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників як юридичні факти. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Вип. 2. С. 166-168.
22. Гордєєв В. Критерії класифікації юридичних фактів. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 396-403.
23. Грабовой А. Особенности представительской функции прокурора в интересах гражданина или государства в суде. *Leges si Viata*. 2016. № 1, ч. 2. С. 31-34.
24. Гресик Ю. В. До питання про правовідносини, які існують при вирішенні колективних трудових спорів. *Університетські наукові записки*. 2011. № 2. С. 211-215.
25. Грицай И. Обеспечение политических прав и свобод человека и гражданина в Украине. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 156-161.
26. Груздев В. В. Юридические факты в современном гражданском праве. *Аграрное и земельное право*. 2011. № 7. С. 89-92.
27. Гудима Д. Деякі новели в інтерпретації поняття «суб'єкт права»: абсурдні чи перспективні? *Право України*. 2009. № 2. С. 82-87.
28. Данилюк Ю. Поняття та особливості юридичних фактів у конституційному праві України. *Право України*. 2008. № 2. С. 13-16.
29. Єрмоленко В. Щодо відмінностей між об'єктом правовідносин і об'єктом права. *Право України*. 2004. № 1. С. 17-20.
30. Жуковська Г. Взаємодія органів влади та громадськості у сфері протидії людьми: досвід країн Європи. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 161-168.

31. Задорожня Г. В. Правосуб'єктність глави держави: конституційно-правовий аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7. С. 49-57.
32. Касаткин С. Н. Мирное соглашение и согласие как разновидность юридических действий. *Законы России: опыт, анализ, практика*. 2013. № 8. С. 7-10.
33. Керевич О. В. Правовідносини слідчих та оперативних підрозділів під час установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 244-249.
34. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права. *Право України*. 2003. № 7. С. 29-34.
35. Клыга В. Проблема права на жизнь как юридический факт в теории и практике. *Вестник Московского университета МВД России*. 2012. № 1. С. 152-156.
36. Козьяков І. Говоруха О. Реалізація процесуальних прав чи зловживання ними: проблеми диференціації. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 4. С. 36-42.
37. Кравчук В. Визначення сфери застосування інституту юридичної особи. *Право України*. 1998. № 4. С. 23-26.
38. Кузьменко О. А. Міжбюджетні правовідносини в системі бюджетних правовідносин: особливості та види. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1. С. 217-220.
39. Кушнар'єва Т. Правовідносини, що складаються між суб'єктами податкового права, та їх особливості. *Право України*. 2000. № 6. С. 104-108.
40. Кушнір І. В. Поняття та ознаки конституційного права фізичної особи на доступ до публічної інформації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 7 С. 58-64.
41. Левада О. В. Правові обмеження як засоби попередження зловживання правом (теоретико-правовий аспект). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1. С. 192-200.
42. Левушкин А. Н. Юридические факты в семейном праве России и других государств-участников СНГ. *Российская юстиция*. 2013. № 10. С. 11-14.
43. Мазуренко А. Правотворческая политика и культура законотворчества: вопросы теории. *East European Science Journal*. 2016. № 4, ч. 5. С. 12-14.
44. Маріссон В. Правова конфліктологія та юридичний конфлікт у приватних правовідносинах. *Право України*. 2003. № 9. С. 39-44.
45. Матвійчук А. О. Правовідносини з приводу особистого немайнового права на сприятливе навколишнє природне середовище: суб'єктний склад. *Юридична наука*. 2013. № 3. С. 59-67.

46. Матвійчук А. О. Правовідносини з приводу особистого немайнового права на сприятливе навколишнє природне середовище: суб'єктний склад. *Юридична наука*. 2013. № 3. С. 59-67.
47. Миронова Г. Діалектична єдність природи моральних і правових відносин. *Юридична Україна*. 2004. № 1. С. 19-22.
48. Міхно О. Публічні та приватні правовідносини: сутність і критерії їх розмежування. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 12-15.
49. Мовчан Т. Політичні відносини в сучасному українському суспільстві: культурно-етнічний аспект. *Українознавчий альманах*. 2011. Вип. 5. С. 76-79.
50. Музика-Стефанчук О. А. Бюджетні правовідносини у сучасній науці фінансового права. *Форум права*. 2011. № 1. С. 694-699.
51. Нечипорук Ю. Суб'єктний та об'єктний склад інформаційних правовідносин. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 39-44.
52. Осадчук С., Осадчук М. Форми зловживання цивільним правом. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 4. С. 68-77.
53. Пилипенко С. Українсько-російські торговельно-економічні відносини в умовах глобальної інтеграції. *Міжнародна економічна політика*. 2007. Вип. 7. С. 155-183.
54. Погорілко В., Федоренко В. Суб'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки, види. *Право України*. 2002. № 10. С. 3-11.
55. Пучкова В. Особенности реализации конституционного права на охрану здоровья и медицинскую помощь для иностранных граждан. *East European Science Journal*. 2016. № 9, ч. 2. С. 119-122.
56. Ренькас Т. Перспективи розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України. *East European Science Journal*. 2016. № 11, ч. 2. С. 130-136.
57. Сverdlichenko V. P. Аналіз категорії «зловживання правом на честь, гідність та ділову репутацію» в умовах надзвичайного або воєнного стану. *Форум права*. 2017. № 5. С. 356-361.
58. Солодовник Л. Юридичні факти – підстави виникнення трудових правовідносин. *Право України*. 2000. № 1. С. 59-64.
59. Стрельбицький М., Стрельбицька Л. Адміністративно-правові та цивільно-правові юридичні факти в новому соціально-історичному вимірі. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 64-69.
60. Тарасов О. В. Персонативний юридичний факт: теоретико-методологічний та міжнародно-правовий вимір. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 126. С. 208-213.
61. Токарев В. Від суб'єкта права до правового суб'єкту. *Право України*. 2014. № 1. С. 182-186.

62. Трофимова Ю. А. Предложения по модернизации гражданско-правовой системы удостоверения фактов, имеющих юридическое значение. *Право и политика*. 2011. № 4. С. 688-693.
63. Фединяк Г. Межі здійснення правосуб'єктності юридичними особами України за кордоном (приватно-правовий аспект). *Право України*. 2003. № 12. С. 31-36.
64. Харитоновна О. І. Співвідношення категорій «правовідносини інтелектуальної власності» та «регулятивні, організаційні, охоронні цивільні правовідносини». *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 65. С. 115-125.
65. Харитоновна О. Поняття і ознаки публічних правовідносин. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 1. С. 54-57.
66. Христова Г. Позитивні зобов'язання. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2 (69). С. 17-29.
67. Цибульська О. Ю. Правовідносини, що виникають внаслідок покладення на спадкоємця обов'язку вчинити дії для суспільно корисної мети. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 313-320.
68. Чанишева А. Р. Речові та зобов'язальні іпотечні цивільні правовідносини. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 475-481.
69. Чеговадзе Л. А. О договорах и сделках как юридических фактах. *Законы России: опыт, анализ, практика*. 2013. № 6. С. 13-18.
70. Чувакова Г. М. Юридичні факти у сфері публічного права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 29. С. 77-80.
71. Шевчик О. С. Валютні правовідносини як специфічний вид фінансових правовідносин. *Форум права*. 2012. № 1. С. 1075-1080.
72. Шевчук О. М. Контрольні правовідносини у сфері обігу наркотичних засобів, їх зміст та особливості. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 1(1). С. 167-174.
73. Шмелев Г. Юридический механизм обеспечения прав человека (общетеоретическая характеристика). *Право Украины*. 1994. № 10. С. 126-129.
74. Шуба Б. В. Корпоративні правовідносини як особливий вид господарських правовідносин. *Форум права*. 2013. № 2. С. 618-622.
75. Юриста О. Види правоохоронних відносин. *Право України*. 1997. № 12. С. 78-81.
76. Юриста О. Поняття та основні ознаки правоохоронного відношення. *Право України*. 1997. № 10. С. 45-47.
77. Якушев І. Правосуб'єктність в теорії трудового права України. *Право України*. 2008. № 3. С. 36-40.

ТЕМА 15. ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА

Тлумачення норм права: поняття, ознаки. Значення тлумачення в правотворчій та правозастосувальній діяльності. Способи тлумачення норм права.

Офіційне та неофіційне тлумачення. Їх різновиди та загальна характеристика. Види тлумачення норм права за обсягом їх правового змісту.

Правотлумачні (інтерпретаційно-правові) акти: поняття та види.

Ключові поняття:

тлумачення норм права, об'єкт тлумачення, суб'єкт тлумачення, з'ясування, роз'яснення, тлумачення актів індивідуального правового регулювання, тлумачення актів загального правового регулювання, офіційне тлумачення, нормативне тлумачення, казуальне тлумачення, аутентичне тлумачення, легальне тлумачення, відомче тлумачення, неофіційне тлумачення, доктринальне тлумачення, систематизоване тлумачення, несистематизоване, компетентне тлумачення, буденне тлумачення, тлумачення за обсягом, буквальне тлумачення, розширювальне тлумачення, обмежувальне тлумачення, граматичний спосіб тлумачення, логічний спосіб тлумачення, логічні перетворення, виведення норм із норм, висновки «a fortiori», висновки із понять, висновки за аналогією, висновки від протилежного, способи тлумачення, види тлумачення, системний спосіб тлумачення, історико-політичний спосіб тлумачення, телеологічне тлумачення, спеціально-юридичне тлумачення, герменевтичне тлумачення, пізнавальна функція тлумачення, конкретизуюча функція тлумачення, регламентуюча функція тлумачення, право забезпечувальна функція тлумачення, сигналізаційна функція тлумачення, інтерпретаційно-правові акти.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144.
- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- ❖ Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.

- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
- ❖ Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
- ❖ Регламент Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року. *Вісник Конституційного суду України*. 2018. № 2. Стор. 14.

Дисертації, автореферати:

1. Алисевич Е. С. Толкование норм конвенции Совета Европы о защите прав человека и основных свобод как правомочие Европейского суда по правам человека: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 147 с.
2. Алтангерел Б. Міжнародно-правова практика тлумачення норм міжнародних договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 23 с.
3. Белоносков В. О. Толкование норм права в системе теоретической и практической деятельности в сфере уголовного судопроизводства: дис. ... д-ра юрид. наук. Саратов, 2009. 471 с.
4. Ващенко Ю. С. Филологическое толкование норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Тольятти, 2002. 182 с.
5. Власов Ю. Л. Проблемы тлумачення норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 202 с.
6. Волвенко П. В. Діяльність Конституційного Суду України щодо тлумачення Конституції України: теоретичний аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 226 с.
7. Гончаров В. В. Офіційне тлумачення юридичних норм як засіб встановлення і трансформації їх змісту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 16 с.
8. Дворников Н. Л. Системное толкование норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2007. 189 с.
9. Дружиніна-Сендецька Т. В. Тлумачення у праві: особливості герменевтичного підходу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 19 с.
10. Кадикало О. І. Офіційне тлумачення норм Конституції і законів конституційними судами (на прикладі України та країн СНД): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 197 с.
11. Карабань В. Я. Тлумачення актів цивільного законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2007. 193 с.
12. Колоколов Я. Н. Аутентическое официальное толкование норм права: теория, практика, техника: дис. ... канд. юрид. наук. Курск, 2011. 277 с.
13. Костюк О. М. Теоретико-правові засади нормативного тлумачення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 16 с.

14. Косцова І. П. Системне тлумачення норм права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.
15. Котенко М. В. Системний спосіб тлумачення та його використання в судовій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
16. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розвинуті Європейським судом з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 20 с.
17. Малента В. С. Неофіційне тлумачення норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 246 с.
18. Міщенко М. М. Розуміння та тлумачення в психоаналізі: філософсько-герменевтичний підхід: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Харків, 2011. 20 с.
19. Мирошников Е. Г. Официальное толкование права и его значение в деятельности органов внутренних дел: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2000. 211 с.
20. Михайлович Д. М. Офіційне тлумачення закону: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 19 с.
21. Молибога М. П. Тлумачення (інтерпретація) правових норм: наукове та практичне значення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 188 с.
22. Надежин Г. Н. Доктринальное толкование норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2005. 218 с.
23. Палешник С. І. Тлумачення в судовій практиці: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 20 с.
24. Панчак О. Г. Доктринальне тлумачення закону про кримінальну відповідальність: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 251 с.
25. Прийма С. В. Принципи тлумачення норм права: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 194 с.
26. Садовський М. М. Теоретико-правові засади доктринального тлумачення права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 20 с.
27. Самсін І. Л. Тлумачення актів законодавства України про оподаткування: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2009. 224 с.
28. Слесарев А. В. Специально-юридическое толкование норм гражданского права: дис. ... канд. юрид. наук. Омск, 2003. 198 с.
29. Сліденко І. Д. Тлумачення Конституції України: питання теорії і практики в контексті світового досвіду: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 227 с.
30. Трагнюк О. Я. Тлумачення міжнародних договорів: теорія і досвід європейських міжнародних судових органів: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 205 с.

31. Федик С. Є. Особливості тлумачення юридичних норм щодо прав людини (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини та Конституційного Суду України): дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2002. 215 с.
32. Чулінда Л. І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 228 с.
33. Юдін З. М. Тлумачення договору: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 193 с.

Монографії:

1. Грищук О. В., Заболотна Н. Я. Юридична техніка творення та тлумачення нормативно-правових договорів: теоретико-правовий вимір: моногр. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. і права, 2017. 213 с.
2. Капліна О. В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права: моногр. Харків: Право, 2008. 296 с.
3. Коломоєць Т. О., Костенко О. І. Тлумачення актів адміністративного законодавства: моногр. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 200 с.
4. Коханюк Т. С. Системне тлумачення кримінального закону: моногр. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 263 с.
5. Музика-Стефанчук О. А., Мазниця А. А. Сучасні проблеми тлумачення норм фінансового права України: моногр. Кам'янець-Подільський: Друкарня Рута, 2014. 231 с.
6. Тимофєєв О. О. Тлумачення податково-правових норм: моногр. Харків: Право, 2013. 214 с.

Наукові статті:

1. Алексеєнко І. Г. Загальнотеоретичні аспекти тлумачення конституцій та законів органами конституційної юстиції. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2000. № 4. С. 11-18.
2. Артеменко І. А. Ступінь наукової розробленості проблеми щодо визначення поняття та характеристики органів публічної адміністрації як суб'єктів адміністративно-процесуального права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 221-227.
3. Артемова С. Правовая природа и место актов официального нормативного толкования конституций [уставов] субъектов Российской Федерации. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2012. № 2. С. 37-39.
4. Барабаш Ю. Преюдиціальність рішень Конституційного Суду України: проблемні питання теорії та практики. *Право України*. 2010. № 6. С. 45-53.
5. Батанов О. Конституційне забезпечення організації місцевого самоврядування в Україні: проблеми формування та шляхи розвитку. *Право України*. 2016. № 6. С. 60-69.

6. Беляева О. М. Вопросы реализации и толкования права в рамках школы «свободного права». *Научные труды*. 2011. Вып. 11. С. 89-94.
7. Бірюк Л. Науково-експертний висновок як засіб застосування доктринального тлумачення у рішеннях Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 33-39.
8. Бойко В. І. Застосовність статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді справ про адміністративні правопорушення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 2 (85). С. 59-71.
9. Брагьова А. Право толкования: конституционные суды и Конвенция о защите прав человека и основных свобод [на примере Венгрии]. *Сравнительное конституционное обозрение*. 2011. № 2. С. 83-96.
10. Варавенко В. Е. Толкование гражданско-правового договора в праве России и Китая. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 7. С. 84-87.
11. Ватаманюк В. Судове тлумачення і принцип верховенства права. *Українське право*. 2006. № 1 (19). С. 248-259.
12. Гиршович М. Г. Толкование международных договоров Апелляционным органом Всемирной торговой организации. *Реформы и право*. 2013. № 1. С. 53-69.
13. Глуханчук О. В. Принципи перегляду судових рішень адміністративних судів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 2. С. 3-8.
14. Головченко В. Тлумачення норм права як науково-практична потреба. *Юридичний вісник України*. 2000. № 22. С. 9-12.
15. Голубева Л. А. Толкование права в законотворческом процессе. *Журнал правовых и экономических исследований*. 2013. № 2. С. 44-47.
16. Гончаров В. Американська оригіналістична теорія тлумачення юридичних норм і сучасність. *Право України*. 2010. № 1. С. 142-147.
17. Гончаров В. Методологія тлумачення юридичних норм у світлі граматики. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 257-264.
18. Грималюк П. Види делегованої правотворчості. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 55-57.
19. Гринюк Р. Методологічні способи тлумачення принципу верховенства права. *Українське право*. 2006. № 1 (19). С. 72-79.
20. Гришина М. Оснований для ограничительного толкования правил нет. *Журнал о выборах*. 2011. № 2. С. 31-35.
21. Данукин В. П. Право: история, теория, практика. *Государство и право*. 2000. № 8. С. 57-59.
22. Дудаш Т. Вплив праворозуміння органів конституційної юрисдикції на їх правотлумачну діяльність (Німеччина, США, Україна). *Право України*. 2010. № 4. С. 199-205.

23. Дудаш Т. Офіційна правоінтерпретація Федерального конституційного суду Німеччини: герменевтичний аналіз. *Юридична Україна*. 2007. № 8. С. 10-18.
24. Елфимова Е. В. Некоторые проблемы толкования законодательства о службе в органах внутренних дел. *Правоохранительные органы: теория и практика*. 2012. № 1. С. 4-7.
25. Євграфова Є. Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 2. С. 40-51.
26. Зубенко А. В. Інтерпретаційна техніка актів тлумачення норм права. *Форум права*. 2012. № 4. С. 395-398.
27. Ілюшина М. Н. Системное толкование и проблемы горизонтальной иерархии норм права. *Современное право*. 2012. № 3. С. 15-20.
28. Іщук С. Завчасне сповіщення при реалізації конституційного права на проведення мирних зібрань. *Право України*. 2016. № 1. С. 136-143.
29. Кампо В., Нікітіна І. Принципи офіційного тлумачення Конституції та законів України: перспектива конституціоналізації. *Право України*. 2012. № 9. С. 310-315.
30. Капліна О. В. Проблеми єдності термінологічного наукового інструментарію при означенні способів тлумачення норм права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 63. С. 26-34.
31. Киця О. С. Методологічна основа дослідження юридичної техніки актів судового тлумачення. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С. 22-29.
32. Киця О. С. Юридико-технічні інструменти побудови актів судового тлумачення. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 72. С. 97-103.
33. Кічмаренко С. М. Адміністративно-правові аспекти місця і ролі судової влади в механізмі держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 2. С. 34-39.
34. Колісник В. Перманентні проблеми конституційного регулювання державно-владних відносин. *Право України*. 2016. № 6. С. 52-59.
35. Колоколов Я. Н. Отечественный парламент лишен права на аутентическое толкование своих законов. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2011. № 2. С. 20-24.
36. Косович В. До визначення поняття «нормативно-правовий акт»: практична необхідність і теоретична можливість уточнення. *Право України*. 2012. № 9. С. 274-280.
37. Костенко О. Наукове (доктринальне) тлумачення законів та його роль у здійсненні правосуддя. *Право України*. 2000. № 6. С. 34-36.
38. Кравчук А. Адміністративна юстиція в контексті конституційної реформи. *Право України*. 2016. № 2. С. 45-49.
39. Кривицький Ю. Історичний спосіб тлумачення норм права: загальнотеоретичний аспект. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 32-36.

40. Кривошеїн П. П. Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює адміністративно-правове регулювання будівництва в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 2. С. 62-66.
41. Кривошия І. Тлумачення норм права на основі філософських поглядів Іммануїла Канта. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 4-10.
42. Крижановська О. В. Офіційний та неофіційний правопорядок: нормативний та інституційний аспекти. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 9-13.
43. Ларина Е. П. О понятии толкования международных договоров в науке международного права. *Закон и право*. 2013. № 12. С. 96-98.
44. Лепіш Н. Я. Структура актів тлумачення норм права. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 307-313.
45. Лепіш Н. Я. Функції актів тлумачення норм права. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2013. Вип. 2. С. 486-493.
46. Лобань Д. Беручись тлумачити законодавство, треба ставитись до цього відповідно. *Вісник прокуратури*. 2003. № 4. С. 121-122.
47. Лютов Н. Л. Толкование международных договоров и международный обычай в международном трудовом праве. *Цивилис*. 2013. № 2. С. 21-30.
48. Малента В. С. Доктринальне тлумачення норм права. *Юридична Україна*. 2008. № 12. С. 30-36.
49. Малента В. С. Історичні аспекти становлення тлумачення норм права. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Вип. 1. С. 18-21.
50. Малишев Б. В. Телеологічний спосіб тлумачення норм права: загально-теоретичні аспекти. *Адвокат*. 2011. № 10. С. 7-14.
51. Манасян А. А. Особенности толкования законов при осуществлении конституционного правосудия. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 12. С. 104-106.
52. Матвеева Л. Г. Правозастосувальні акти та акти тлумачення права. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 1. С. 74-76.
53. Михайлович Д. М. Деякі аспекти проблематики доктринального тлумачення. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2002. Вип. 20. С. 37-39.
54. Михайлович Д. М. Специфічні риси та функції актів офіційного тлумачення законів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 21. С. 99-104.
55. Мішина Н. Проблеми доктринального супроводження розвитку конституційної юстиції в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 122-126.
56. Молибога М. П. Класифікація тлумачення норм права. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2010. Вип. 50. С. 76-83.

57. Молибога М. П. Тлумачення норм права: сутнісні характеристики. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 42-46.
58. Москалюк О. В. Особливості застосування принципів права при подоланні змістовних колізій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 37-41.
59. Мяловицька М. Особливості законодавчого регулювання компетенції органів конституційного правосуддя в європейських державах. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 127-129.
60. Нікітіна І. О. Особливості застосування історичного тлумачення актів законодавства в практиці Конституційного Суду України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 5. С. 97-103.
61. Оніщенко Н. Формування громадянського суспільства: комунікативно-правовий чинник. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 88-96.
62. Опотяк С. З. Про тенденцію телеологічного (цільового) тлумачення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 11. С. 100-107.
63. Осипян Б. А. Критерии правомерного толкования, конкретизации и единообразного исполнения юридических законов и положений. *Современное право*. 2013. № 5. С. 150-158.
64. Палешник С. Інтерпретаційні акти в судовій практиці. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 261-268.
65. Пасенюк О. Розмежування конституційної та адміністративної юрисдикції. *Право України*. 2016. № 2. С. 38-44.
66. Прийма С. В. Способи тлумачення норм права: загальнотеоретична характеристика. *Юрист України*. 2011. № 3 (16). С. 10-16.
67. Прийма С. Ознаки тлумачення норм права. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3 (58). С. 239-248.
68. Прийма С. Принцип розумності тлумачення норм права. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3 (70). С. 34-43.
69. Прийма С. Пропорційність як принцип тлумачення права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 42-48.
70. Рабінович П. Офіційно-нормативне тлумачення законодавства як інструмент адаптації правового регулювання до соціальних змін. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 1. С. 112-115.
71. Рабінович П., Савчук Н. Офіційне тлумачення законодавства: герменевтичний аспект. *Право України*. 2001. № 11. С. 36-39.
72. Савчин М. Конституційний Суд України і динаміка конституційного порядку. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 136-141.
73. Саунін Р. Д. Адміністративні процедури в системі реалізації владної компетенції публічної адміністрації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 182-186.
74. Сінкявічюс В. Конституція: від основного закону до вищого права. *Ві-*

- сник Конституційного Суду України. 2015. № 6. С. 74-80.
75. Скрипнюк О. Правові акти Конституційного суду України як джерела сучасного конституційного права України. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 404-410.
 76. Смородинський В. Деякі питання судового тлумачення. *Вісник Академії правових наук України*. 2000. № 4. С. 17-23.
 77. Спасибо-Фатєєва І. Доктринальне тлумачення. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 1. С. 35-38.
 78. Стрижак А. Конституційний Суд України як гарант дотримання конституційних принципів демократичної, правової держави. *Право України*. 2010. № 6. С. 4-11.
 79. Тимченко І. Механізм конституційної юрисдикції в Україні: становлення і розвиток. *Право України*. 2010. № 6. С. 12-25.
 80. Тихий В. Правова природа, повноваження, рішення та висновки Конституційного Суду України. *Право України*. 2010. № 6. С. 26-33.
 81. Толпегин П. В. Особенности правоприменительного толкования терминов «вмешательство» и «давление» в процедуре внесудебного рассмотрения обращений граждан и организаций. *Право и политика*. 2012. № 8. С. 1428-1433.
 82. Тонков Е. Н. Каноны толкования закона в английском праве. *Закон и право*. 2013. № 10. С. 26-31.
 83. Тузова М. В. Акты вищих судів загальної юрисдикції як засіб подолання прогалин у законодавстві. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2003. № 3. С. 23-26.
 84. Хиля М. Дослідження проблеми тлумачення нормативно-правових актів у працях дореволюційних учених. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 277-283.
 85. Цуркан М. Щодо критеріїв якості судових рішень в адміністративному процесі. *Право України*. 2016. № 2. С. 50-55.
 86. Чистоклетов Л. Стадії процесу юридичного прогнозування. *Право України*. 2016. № 1. С. 130-135.
 87. Шаповал В. Конституція України: аж двадцять років або лише двадцять років!? *Право України*. 2016. № 6. С. 9-19.
 88. Шепелев А. Н. Толкование и правовая терминология. *Современное право*. 2011. № 9. С. 3-6.
 89. Яворська В. Г. Поняття змісту актів судового тлумачення, спрямованих на забезпечення єдності у застосуванні судами України кримінального законодавства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2013. Вип. 4. С. 281-288.
 90. Яковлєв А. А. Конституційний Суд України і його роль у конституційному процесі: досвід доби незалежності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 2 (85). С. 47-58.

ТЕМА 16. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА

Реалізація норм права: поняття та ознаки. Форми реалізації норм права. Застосування норм права: поняття, ознаки та види. Підстави, форми і функції застосування норм права.

Стадії застосування нормативних приписів. Акти правозастосування: поняття та види.

Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права.

Ключові поняття:

реалізація норм права, реалізація загальних установлень, додержання, виконання, використання, застосування права, форми реалізації норм права, способи реалізації норм права, підстави застосування норм права, форми застосування норм права, функції застосування норм права, стадії застосування норм права, встановлення фактичних обставин справи, встановлення юридичної основи справи, прийняття рішення та його документальне оформлення у правозастосовному акті, виконання ухваленого рішення уповноваженими органами, вимоги до застосування норм права, законність застосування норм права, обґрунтованість застосування норм права, доцільність застосування норм права, справедливість застосування норм права, акт застосування норм права, правозастосовний акт, прогалини у праві, аналогія закону, аналогія права, субсидіарне застосування норм права, правозастосовна техніка, юридичні колізії, колізії в законодавстві, темпоральна (часова) колізія, ієрархічна (субординаційна) колізія, змістовна (сутнісна) колізія, усунення прогалин в законодавстві, подолання прогалин в законодавстві, юридична техніка, предмет юридичної техніки, ознаки юридичної техніки, юридичні конструкції, юридична термінологія, прийоми і правила юридичної техніки, правові аксіоми, правові фікції, правові презумпції.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144.
- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

- ❖ Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.
- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

Дисертації, автореферати:

1. Балтаджи П. М. Юридична мова правозастосовних актів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 20 с.
2. Бармина О. Н. Злоупотребление правом как общеправовая категория: теоретико-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Киев, 2014. 195 с.
3. Болокан І. В. Реалізація норм адміністративного права: проблемні питання теорії та практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 32 с.
4. Бриль К. І. Правозастосовний акт як особливий вид індивідуальних правових актів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 214 с.
5. Буяков А. Ю. Юридические коллизии и способы их устранения: дис. ... д-ра юрид. наук. Саратов, 1999. 227 с.
6. Ворошилова Т. В. Принятие решения по делам об административных правонарушениях: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1998. 170 с.
7. Германова О. Г. Авторське право і суміжні права в засобах масової інформації України та Польщі: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Львів, 2006. 17 с.
8. Горбунова Л. А. Применение норм трудового права: теоретические вопросы: дис. ... канд. юрид. наук. Томск, 2001. 196 с.
9. Денисенко В. В. Коллизии правовых актов и механизм их разрешения: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2004. 177 с.
10. Кінаш Б. С. Конституційно-правові норми: теорія та практика реалізації: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 223 с.
11. Колотова О. В. Прогалини у праві та шляхи їх подолання: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 231 с.
12. Лаврусь С. Ю. Реализация принципов права в юридической практике: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2005. 239 с.
13. Пригара Л. І. Юридична техніка актів правозастосування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 19 с.
14. Сергієнко Н. М. Застосування норм міжнародного права органами конституційної юрисдикції (європейський досвід): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 227 с.

15. Слабоспицкая Н. Н. Реализация норм трудового права: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2013. 251 с.
16. Смирнова В. В. Применение права как форма реализации правоохранительной функции аппарата государственной власти: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2002. 208 с.
17. Соколов В. М. Застосування аналогії права та аналогії закону в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
18. Сомиков К. А. Правовой выбор и реализация права: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2011. 200 с.
19. Фандалюк О. В. Правозастосувальні акти-дії в механізмі здійснення функцій органами внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 1999. 218 с.
20. Чаусская О. А. Применение норм гражданского права: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2002. 206 с.
21. Чулюкин И. Л. Социальные конфликты и применение права: дис. ... канд. юрид. наук. Казань, 2001. 175 с.
22. Шиндяпина Е. Д. Аналогия права в правоприменении: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2007. 168 с.
23. Шмаленя С. В. Особливості застосування аналогії права при вирішенні юридичних справ: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2008. 216 с.
24. Щербаков В. В. Реализация норм международного права в деятельности органов предварительного расследования: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 210 с.

Монографії:

1. Болокан І. В. Теорія реалізації норм адміністративного права: моногр. Запоріжжя: Гельветика, 2017. 559 с.
2. Бриль К. І. Правозастосовний акт як особливий вид індивідуальних правових актів: моногр. Київ: Леся, 2012. 191 с.
3. Галич Р. В. Реалізація конституційного права працівника на захист: моногр. Дніпропетровськ: Форест, 2015. 176 с.
4. Кінаш Б. С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правових норм: моногр. Івано-Франківськ: Прикарпат. юридич. ін-т ЛьвДУВС, 2011. 250 с.
5. Клім С. І. Аналогія закону у цивільному праві України: моногр. Одеса: Фенікс, 2013. 214 с.
6. Коваль В. М. Проблеми застосування норм матеріального права в господарському судочинстві: моногр. Одеса: Юридична література, 2011. 528 с.
7. Москалюк О. В. Подолання колізій між нормами права рівної юридичної сили: моногр. Київ: Дакор, 2013. 213 с.

8. Серьогін С. В. Верховенство права в Україні: проблеми розуміння та застосування: моногр. Дніпропетровськ: Грані, 2014. 121 с.
9. Серьогін С. В. Проблемні юридико-філологічні аспекти застосування понять «право» й «закон» в українській правовій доктрині та в контексті принципу верховенства права: моногр. Дніпропетровськ: Грані, 2012. 89 с.
10. Шевченко А. Є. Реалізація конституційного права на мирні зібрання в Україні: моногр. Донецьк: Ноулідж, 2011. 138 с.

Наукові статті:

1. Poledník P. Zamyšlení se nad oděvem advokáta v České republice. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 12-13.
2. Аблякімова Е. Е. Реалізація права на доступ по публічній інформації в законодавстві Європейського Союзу. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 164-171.
3. Алешкова Н. П. Понятие, виды и организация муниципального мониторинга правоприменения. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2013. № 3. С. 126-131.
4. Алфьоров С. М. Правомірна поведінка співробітників міліції як засіб реалізації норм права. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2002. № 3. С. 3-5.
5. Беріша Ф. Взаємозв'язок між суспільством, державою та правом. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 172-184.
6. Берназюк І. Еволюція конституційно-правового регулювання стратегічної правотворчості в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 7-12.
7. Бірюченський О., Панєвін О. Застосування судами України законів, що забезпечують підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист. *Право України*. 1995. № 11. С. 13-16.
8. Бобылёв А. И. Механизм правового воздействия на общественные отношения. *Государство и право*. 1999. № 5. С. 19-22.
9. Буханевич О. М. Поняття та сутність процедури надання адміністративних послуг. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 1. С. 126-131.
10. Василюк С. Правотворча і правозастосовна діяльність: їх діалектична єдність. *Право України*. 1996. № 10. С. 56-60.
11. Винников А. В. Национальные языки, судебный перевод и правоприменение. *Современное право*. 2013. № 7. С. 122-128.
12. Віхров О. П. Актуальні питання захисту прав людини в контексті правозастосування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 99-101.
13. Галянтич М. Колізія нормативних актів: вимушений шлях розвитку права. *Право України*. 1996. № 6. С. 34-36.

14. Ганзенко О. О. Нетипові норми права в механізмі правового регулювання: проблеми теорії і практики застосування. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки.* 2013. № 1 (2). С. 17-23.
15. Далявська Т. П. Політико-правова колізія як підстава для визнання/невизнання нових держав/державоподібних утворень. *Гілея.* 2015. Вип. 98. С. 375-377.
16. Евтошук Ю. О. Требования принципа пропорциональности в сфере правоприменения. *Современное право.* 2013. № 2. С. 117-121.
17. Клименко К. Справедливість як основа правозастосовної діяльності. *Право України.* 2007. № 8. С. 30-33.
18. Книгін К. Реалізація народного волевиявлення, вираженого в рішеннях всеукраїнських референдумів: окремі питання. *Право України.* 2003. № 8. С. 44-48.
19. Кодинец А. Способы защиты прав в сфере информационных отношений: отдельные вопросы правоприменения. *Leges si Viata.* 2018. № 4, ч. 2. С. 72-76.
20. Кондратьев Р. Моральний імператив у правозастосуванні. *Право України.* 2010. № 5. С. 85-89.
21. Копиленко О. Окремі колізії українського законодавства. *Право України.* 2000. № 12. С. 13-16.
22. Коструба А. Аналогія права й аналогія закону як фактична фікція та спосіб «оздоровлення» механізму правоприпинення. *Підприємництво, господарство і право.* 2012. № 11. С. 6-9.
23. Кравець М. О. Поняття, сутність та місце юридичної кваліфікації у процесі правозастосування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2012. № 3. С. 110-115.
24. Кухнюк Д. Осуществление адвокатом представительства в исполнительном процессе Украины. *Leges si Viata.* 2016. № 2, ч. 2. С. 80-83.
25. Легка О. В. Реалізація норм права: теоретико-правові аспекти. *Право і суспільство.* 2012. № 1. С. 30-33.
26. Лешкович Т. Індивід як суб'єкт міжнародного публічного права. *Evropský politický and law diskurz.* 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 7-14.
27. Лилак Д. Колізія і конкуренція законів. *Право України.* 2001. № 4. С. 18-21.
28. Литвак О. М. Справедливість – сутність і передумова ефективності правозастосовальної діяльності. *Вісник Національного університету внутрішніх справ.* 2001. Вип. 14. С. 55-59.
29. Ляшенко Н. Предмет рішень Європейського Суду з прав людини. *Evropský politický and law diskurz.* 2016. Svazek 3., 3. vydání. С. 27-32.

30. Малярчук Л. Порівняльний аналіз заяв до Європейського Суду з прав людини та конституційної скарги до конституційного трибуналу Польщі. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 8-15.
31. Мандель Р. До розуміння принципів права. *Sciences of Europe*. 2016. № 4, ч. 2. С. 100-103.
32. Матат Ю. І. Застосування норм права в субсидіарному порядку: основні вимоги та передумови. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2013. № 26. С. 378-384.
33. Матвеева Л. Г. Правозастосувальні акти та акти тлумачення права. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 1. С. 15-20.
34. Михайленко Е. М., Фефилов Е. А. Правоприменительные коллизии гражданского законодательства, изменившего порядок заявления требований участников строительства к застройщику при его банкротстве. *Правовые вопросы строительства*. 2013. № 1. С. 8-10.
35. Мірошніченко А. Співвідношення темпорального та змістовного принципів вирішення правових колізій. *Право України*. 2008. № 5. С. 24-28.
36. Мовчан В. В. До проблемних питань проявів судової влади у сферах правотворчої, правозастосовної і правоохоронної діяльності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С. 16-23.
37. Москалюк О. В. Особливості застосування принципів права при подоланні змістових колізій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 2. С. 37-42.
38. Мурашин О. Правозастосовчі акти прямого народовладдя (теоретичний аспект). *Право України*. 1999. № 8. С. 22-25.
39. Мурашин О., Андрійко О. Колізійне право. *Право України*. 2001. № 2. С. 150-154.
40. Невзоров Г. Л. До питання про співвідношення правозастосувальних і виконавчо-розпорядчих актів. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 1998. № 4. С. 14-19.
41. Нікольська О. Конкретизація норм Конституції України як необхідна передумова їх застосування. *Юридична Україна*. 2012. № 11. С. 29-36.
42. Обидіна І. Як уникнути колізії між нормативними актами. *Право України*. 2000. № 9. С. 107-111.
43. Осауленко О., Пунько О. Зміцнення законності у правозастосовному процесі. *Право України*. 2004. № 12. С. 24-29.
44. Осминин Б. И. Разрешение коллизий между внутригосударственным правом и международными договорами. *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2013. № 1. С. 114-123.
45. Островська Л. А. Вплив правил про дисциплінарну відповідальність суддів на застосування норм цивільного процесуального права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 58. С. 365-369.

46. Павлишин О. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень. *Право України*. 2004. № 8. С. 21-25.
47. Павлюк А. Правова, реальність як нормативно-ціннісна та/або метанормативна система. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 107-120.
48. Подорожна Т. Динаміка законодавчих дефініцій у процесі правозастосування: теоретичні аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 2. С. 3-6.
49. Полонский Б. Я. Урок правоприменения. *Законодательство*. 2013. № 6. С. 38-43.
50. Пунько О. Характеристика та класифікація правозастосовчих помилок. *Право України*. 2003. № 8. С. 110-112.
51. Ростовщиков И. В. Правоприменение в процессе реализации прав человека. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2013. № 2. С. 14-21.
52. Роцина І. Принципи та аналогія у кримінальному праві України. *Право України*. 2007. № 8. С. 25-29.
53. Рубля О. Аналогія закону та аналогія права в цивільному процесі України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 58. С. 392-396.
54. Рябець К. А., Самойлов М. В. Колізія вітчизняного земельного законодавства в аспекті права власності на землю. *Юридична наука*. 2013. № 5. С. 40-46.
55. Слинько Д. В. Фактори, що впливають на прийняття правозастосувальних рішень. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2001. Вип. 14. С. 85-89.
56. Спасибо-Фатєєва І. Колізія загальних та спеціальних норм (на трьох прикладах судової практики). *Приватне право*. 2013. № 1. С. 166-175.
57. Стародубцева И. А. Влияние коллизий на правовую систему России: конституционно-исторический аспект. *История государства и права*. 2013. № 1. С. 53-56.
58. Стародубцева И. А. Коллизионный мониторинг в механизме выявления юридических коллизий. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2013. № 11. С. 41-45.
59. Стефанов С. Деякі аспекти правового регулювання проекту «Електронний Суд» в ході його реалізації в юридичному процесі України. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 165-171.
60. Тихомиров Ю. А. Коллизионное право и отклонения в правовой сфере. *Право и политика*. 2013. № 3. С. 363-370.
61. Тищук Т. І. Конституційно-правовий аналіз форм реалізації рішень Конституційного Суду України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 1. С. 132-137.

62. Тищук Т. І. Процедура реалізації рішень Конституційного Суду України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 5. С. 38-45.
63. Тузова М. В. Акти вищих судів загальної юрисдикції як засіб подолання прогалин у законодавстві. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2003. № 3. С. 35-39.
64. Фандалюк О. В. Деякі питання класифікації правозастосувальних актів, які приймаються (здійснюються) співробітниками органів внутрішніх справ. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 1997. № 2. С. 9-15.
65. Хряпченко В. Різомна модель системи права як прояв креативності в сучасній юриспруденції. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 3. vydání. С. 61-66.
66. Челак О. Еволюція регіональної політики та її інструментів в Європейському Союзі. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 1. vydání. С. 43-47.
67. Шаповал В. Теоретичні проблеми реалізації норм Конституції. *Право України*. 1997. № 6. С. 37-41.
68. Шевченко Т. В. Юридична колізія: теоретико-правовий аспект. *Право і суспільство*. 2013. № 3. С. 13-18.

ТЕМА 17. ПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА. ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття, ознаки та види правової поведінки: правомірна поведінка, правопорушення, зловживання правом та об'єктивно протиправне діяння.

Поняття та основні види, мотиви правомірної поведінки: активна, звична, конформістська та маргінальна.

Правопорушення: поняття, ознаки та види. Злочини і проступки. Конституційний делікт, адміністративний і дисциплінарний проступок. Юридичний склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Ключові поняття:

правова поведінка, правомірна поведінка, зловживання правом, об'єктивно протиправна поведінка, неправомірна (протиправна) поведінка, соціально активна поведінка, юридична відповідальність, правоздатність, дієздатність, пасивна поведінка, добровільна поведінка, змушена поведінка, конформістська поведінка, маргінальна поведінка, звичайна поведінка, правопорушення, конституційний делікт, конституційний проступок, казус, склад правопорушення, об'єкт правопорушення, загальний об'єкт правопорушення, родовий об'єкт правопорушення, безпосередній об'єкт правопорушення, об'єктивна сторона правопорушення, суб'єкт правопорушення, суб'єктивна сторона правопорушення, посадова особа, зміст правопорушення, протиправність дій, провина, об'єктивна сторона злочину, суб'єктивна сторона злочину, умисел, необережність, протиправна самовпевненість, протиправна недбалість, злочинна недбалість, мотив, мета, злочин, класифікація злочинів, проступки, винні діяння, безвинні діяння, об'єктивно протиправне діяння, рецидив, конституційний проступок, конституційно-правова санкція, дисциплінарний проступок, адміністративний проступок, злочинна недбалість, злочинна самовпевненість, принцип законності, принцип верховенства права, принцип недоторканості, принцип верховенства права, цивільні проступки, міжнародний проступок, воєнний злочин, міжнародне правопорушення, міжнародні злочини, недружній акт, причини правопорушень.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144.

- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- ❖ Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.
- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

Дисертації, автореферати:

1. Автаева О. Ю. Гражданские правонарушения: сущность и состав: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2004. 166 с.
2. Андрущенко А. А. Кваліфікація адміністративних правопорушень у сфері використання та охорони земель: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 20 с.
3. Багіров С. Р. Причинний зв'язок у злочинах, що вчиняються через необережність: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 222 с.
4. Бондар В. В. Прийняття рішень у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 16 с.
5. Бутенко Е. В. Вина в нарушении договорных обязательств: дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2002. 198 с.
6. Галузин А. Ф. Правонарушения в публичном и частном праве: общая характеристика: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 1996. 200 с.
7. Ганьба О. Б. Правова поведінка суб'єктів охорони державного кордону України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
8. Гарамита В. В. Вина как основание гражданско-правовой ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 155 с.
9. Горкава В. В. Право на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення та гарантії його реалізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2015. 20 с.
10. Зайцева С. Г. Злоупотребление правом как правовая категория: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Коломна, 2003. 198 с.
11. Зарян Д. Г. Объективная сторона правонарушения: дис. ... канд. юрид. наук. Тольятти, 2006. 192 с.
12. Золотухин А. В. Теоретические аспекты института ответственности за налоговые правонарушения: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 200 с.
13. Зубко Г. Ю. Маргінальна поведінка як вид правомірної поведінки особи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 16 с.
14. Ибрагимов М. В. Злоупотребление гражданским правом: понятие, сущность, виды и последствия: дис. ... канд. юрид. наук. Рязань, 2005. 161 с.

15. Идрисов Х. В. Вина как условие ответственности в российском гражданском праве: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 182 с.
16. Іванюк В. І. Адміністративна відповідальність суддів за правопорушення, пов'язані з корупцією: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
17. Канашина О. А. Взаимная вина в уголовном праве: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2006. 217 с.
18. Капітанська С. А. Правомірна бездіяльність як форма правової поведінки: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 15 с.
19. Козенко Ю. О. Правова поведінка особи: аксіологічно-нормативна детермінація: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 193 с.
20. Комарницька І. І. Профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 19 с.
21. Комлик В. В. Состав правонарушения: теоретичні підходи та практичні виміри: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 18 с.
22. Лазебний А. М. Використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень проти громадського порядку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2016. 19 с.
23. Лащук Є. В. Предмет злочину в кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 262 с.
24. Лешукова І. В. Процесуальні особливості міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України при розслідуванні злочинів: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 217 с.
25. Мілетич О. О. Зловживання правом: теоретико-прикладний аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.
26. Міловідова С. В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
27. Наумов А. Е. Злоупотребление правом: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 144 с.
28. Офман Е. М. Злоупотребление правом субъектам трудовых отношений: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2006. 189 с.
29. Параскевова С. А. Понятие и социальная сущность гражданского правонарушения: теоретические проблемы: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2006. 367 с.
30. Писарев В. Г. Маргінальна поведінка особи: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 200 с.
31. Полянський Т. Т. Зловживання правом: загальнотеоретична характеристика: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2011. 221 с.
32. Правдюк С. М. Інформаційні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 17 с.
33. Резнік С. О. Малозначність правопорушення як підстава звільнення від адміністративної відповідальності: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2011. 236 с.

34. Русанова В. Б. Оскарження в суді постанов у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 20 с.
35. Свириденко Г. В. Правомірна поведінка: теоретико-прикладні засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 20 с.
36. Скифский Ф. С. Конституционные правонарушения: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1998. 143 с.
37. Скляр С. В. Вина и мотивы преступного поведения как основание дифференциации и индивидуализации уголовной ответственности: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2004. 495 с.
38. Стрижевська А. А. Сукупність злочинів за кримінальним правом України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 201 с.
39. Супрун Г. Б. Суд (суддя) як суб'єкт провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 225 с.
40. Теремілов А. В. Забезпечення законності в порядку оскарження рішень в справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
41. Фараон О. В. Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
42. Хміль М. М. Принцип неприпустимості зловживання правом (теоретико-правові аспекти): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 199 с.
43. Шакун В. І. Урбанізація і злочинність в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 1996. 351 с.

Монографії:

1. Автономов А. С. Поощрительные санкции в праве: общетеоретический и отраслевой аспекты: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2016. 399 с.
2. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: моногр. Одеса: Букаєв, 2014. 415 с.
3. Баев О. Я. Злоупотребление правом в досудебном производстве по уголовным делам: моногр. Москва: Проспект, 2014. 208 с.
4. Бобровник С. В. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження: моногр. Київ: РІ КУП НАНУ, 2004. 20 с.
5. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період: моногр. Київ: Ін Юре, 2014. 562 с.
6. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій: моногр. Київ: НАВС, 2015. 191 с.
7. Волощук А. М. Діяльність органів внутрішніх справ щодо протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності: моногр. Одеса: ОДУВС, 2013. 175 с.

8. Гогин А. А. Правонарушение: общетеоретический, межотраслевой и отраслевой аспекты: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2016. 373 с.
9. Когутич І. І. Теорія і практика використання в розслідуванні злочинів фікцій: моногр. Львів; Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. 393 с.
10. Козенко Ю. О. Правова поведінка особи: спроба інтегративного осмислення: моногр. Львів: б. в., 2013. 159 с.
11. Коломоєць Т. О. Експерт у провадженні у справах про адміністративні правопорушення: моногр. Київ: ЗНУ, 2009. 184 с.
12. Личенко І. О. Адміністративно-правові засади профілактики правопорушень у сфері власності: моногр. Львів: Нац. ун-т «Львів політехніка», 2017. 187 с.
13. Логвінова М. В. Цивільна та сімейно-правова відповідальність батьків (осіб, які їх замінюють) за правопорушення, вчинені неповнолітніми: моногр. Івано-Франківськ: Прикарп. Нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. 206 с.
14. Остапенко Л. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення, вчинені в сфері охорони праці: моногр. Львів: Нац. ун-т «Львів політехніка», 2016. 223 с.
15. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ у боротьбі з корисливо-насильницькою організованою злочинністю: моногр. Одеса: ОДУВС, 2012. 526 с.
16. Рогач О. Я. Зловживання правом: теоретико-правове дослідження: моногр. Ужгород: Ліра, 2011. 366 с.
17. Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації): моногр. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. 145 с.
18. Сидоренко А. С. Зловживання правом суб'єктами трудових правовідносин: теоретико-практичне дослідження: моногр. Харків: Право, 2014. 197 с.
19. Чишко К. О. Адміністративно-правова кваліфікація правопорушень у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки: моногр. Харків: У справі, 2017. 223 с.
20. Шевченко А. Є. Дрібне хуліганство як вид адміністративного правопорушення (питання теорії та практики): моногр. Київ: Леся, 2012. 171 с.
21. Шульга А. М. Загальнотеоретичні аспекти правомірної поведінки особи: моногр. Харків: Майдан, 2013. 408 с.

Наукові статті:

1. Аземша І. Б. Особливості формування інституту юридичної відповідальності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 44-47.
2. Бакумов О. С. Проблеми зловживання правами громадян у процесі реалізації форм безпосередньо демократії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 125-132.
3. Барабаш О. О. Правомірна поведінка як основна форма вираження правової культури. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 12-14.
4. Барабаш О. О. Правомірна поведінка: інтерпретації зарубіжних науковців. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. С. 3-6.
5. Бериславська О. М. Адміністративна відповідальність у сфері інформаційно-правової політики держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 2. С. 91-96.
6. Белікова О. Адміністративне покарання як критерій адміністративної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 2. С. 122-125.
7. Біла-Кисельова А. Від антидемократичних тенденцій до сучасної концепції прав людини в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1. С. 43-48.
8. Бобровник С. Структурна характеристика правового конфлікту. *Право України*. 2015. № 1. С. 93-98.
9. Бойко В. І. Застосовність статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді справ про адміністративні правопорушення. *Вісник Національної академії правових наук*. 2016. № 2. С. 59-71.
10. Бойко В. Н. Злоупотребление правом, как специфическая форма нарушения общеправового принципа осуществления гражданских прав. *Российская юстиция*. 2012. № 2. С. 51-54.
11. Бочарова Н. Права людини і права інтелектуальної власності: сучасні доктринні підходи. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 49-54
12. Ванюкова Е. М. Может ли злоупотребление правом быть основанием для признания сделки недействительной? *Закон*. 2013. № 6. С. 131-139.
13. Вапнярчук Н. М. Деякі питання дисциплінарної відповідальності працівників дипломатичної служб. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. 56. С. 267-271.
14. Васьковцов А. О. Місце і роль адміністративного проступку в процесі правозастосування. *Міліція України*. 2012. № 11/12. С. 22-24.
15. Вердиян Г. В. Концепция доброй совести и институт злоупотребления правом в зарубежном законодательстве. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 3. С. 33-36.

16. Вердиян Г. В. Концепция добросовестности в гражданском праве и проблемы злоупотребления правом. *Аграрное и земельное право*. 2012. № 4. С. 129-133.
17. Воронова І. В. Правопорядок і правомірна поведінка (особливості взаємозв'язку в правовій державі). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2015. № 1151. С. 30-33.
18. Ганьба О. Зловживання правом: аналіз наукових поглядів та авторське трактування окремих проблем. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1. С. 95-99.
19. Гарасимів Т. З. Девіантна поведінка в сфері економіки як одна з форм соціального відхилення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 1. С. 247-255.
20. Гнатюк С. С. Провадження у справах про адміністративні проступки у структурі адміністративно-деліктного процесу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 235-241.
21. Голубовський В. Є. Правомірна поведінка: теоретико-методологічний аспект дослідження. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 68-72.
22. Горбач М. І. Адміністративні обов'язки публічного суб'єкта права як елемента адміністративно-правового статусу. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. С. 265-270.
23. Грабовий В. В. Юридична відповідальність за правопорушення проти власності в перші роки радянської влади в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. Вип. 20. С. 17-20.
24. Далгатова А. О. Общественно опасные последствия как обязательный признак объективной стороны состава злоупотребления полномочиями. *Современное право*. 2012. № 4. С. 127-129.
25. Дидыч О. Злоупотребление правом на правотворческую деятельность как теоретико-правовое явление. *Современное право*. 2013. № 4. С. 4-8.
26. Єрмоленко-Князева Л. С. Поняття та зміст інституту дисциплінарної відповідальності. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2012. Вип. 1. С. 181-187.
27. Жаровська І. М. Інститут відповідальності державної влади в умовах розвиненого громадянського суспільства. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 15-18.
28. Живицька Л. І. Нормативне забезпечення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення та його вдосконалення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 146-155.
29. Захаркевич Т. С. Формування правової поведінки в контексті побудови в Україні правової держави. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 41-44.

30. Калашник М. В. Юридична відповідальність працівників органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2012. № 1 (43). С. 67-72.
31. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як динамічне правове явище. *Форум права*. 2017. № 3. С. 67-71.
32. Капітаненко Н. П. Особливості юридичної відповідальності громадських об'єднань за правопорушення у сфері публічного управління та адміністрування. *Держава та регіони*. 2017. № 2. С. 68-73.
33. Квасневская Н. Реформація судової системи України: очікування і реалії. *Leges si Viata*. 2016. № 2. С. 55-58.
34. Кириллов А. В. Соотношение национальных и международных норм о противодействии злоупотреблению правом в законодательстве и судебной практике Швейцарии. *Налоговед*. 2013. № 3. С. 75-86.
35. Книженко О. Інститут кримінальних проступків: кримінально-правові та процесуальні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2013. № 10. С. 136-144.
36. Ковальов С. С. Щодо строків та особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності окремих категорій працівників. *Право*. 2012. № 4. С. 416-423.
37. Когут О. В. Окремі питання удосконалення загальної частини проекту Кодексу України про адміністративні проступки. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3. С. 293-298.
38. Козаченко Ю. А. Адміністративна відповідальність у сфері забезпечення прав пацієнта: перспективи вдосконалення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 73-76.
39. Козенко Ю. О. Правова поведінка особи як особливий вид діяльності у світлі новітніх наукових студій та філософії. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право*. 2011. № 2. С. 22-26.
40. Комзюк А. Т. Деякі проблеми питання проекту Кодексу України про адміністративні проступки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2000. № 10. С. 178-183.
41. Комзюк А. Т. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні проступки: сутність, система та компетенція міліції щодо їх застосування. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 13. С. 107-113.
42. Коневская О. Ю. Этические нормы и общественный контроль в правовом механизме предупреждения злоупотреблений свободой массовой информации. *Труды Академии управления МВД России*. 2012. № 4. С. 16-20.
43. Кравець М. О. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С. 75-78.
44. Кривенко О. Адміністративна та кримінальна відповідальність за військові правопорушення: аналіз законодавчих змін. *Право України*. 2017. № 1. С. 109-115.

45. Крижановська О. В. Офіційний та неофіційний правопорядок: нормативний та інституційний аспекти. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 9-13.
46. Кристева Н. Актуальні питання відповідальності в системі місцевих органів представницької влади. *Leges si Viata*. 2016. № 5. С. 55-58.
47. Крисюк Ю. Соціальний та правовий порядок і стабільність суспільства: взаємозв'язки і взаємообумовленість. *Право України*. 2007. № 7. С. 30-33.
48. Крищенко Л. Інституціоналізація конституційно-правової відповідальності – необхідна складова розширення та оновлення судової системи України. *Право України*. 2003. № 1. С. 20-25.
49. Куракін О. М. Дисциплінарна відповідальність в органах МВС. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 3. С. 13-18.
50. Кучма О. Правоспроможність фізичного об'єкта в правовідносинах соціального страхування і теорії права. *Leges si Viata*. 2016. № 4, ч. 2. С. 35-38.
51. Магомедов А. А. Правомерное и неправомерное поведение: понятие, признаки и взаимосвязи с государством и правом. *Аграрное и земельное право*. 2012. № 6. С. 72-90.
52. Макаренко Л. О. Поняття та види соціальної відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 12-16.
53. Манжула А. А. Адміністративні відповідальність за проступки, що посягають на громадський порядок: проблеми та перспективи їх вирішення. *Право і Безпека*. 2011. № 4. С. 62-66.
54. Манжула А. А. Особливості провадження по справах проти громадського порядку. *Форум права*. 2011. № 2. С. 573-580.
55. Матанцев Д. А. Проблемы возмещения вреда, возникшего вследствие злоупотребления правом. *Юридический мир*. 2012. № 9. С. 33-34.
56. Мельниченко В. Політична відповідальність у державному управлінні. *Віче*. 2003. № 1. С. 19-24.
57. Милетич О. О. Злоупотребление правом: теоретико-правовой и некоторые философские аспекты исследования понятия. *Закон и право*. 2013. № 3. С. 27-30.
58. Мусиченко О. Зрозумілість і чіткість закону як складова частина принципу правової визначеності в практиці Європейського суду з прав людини. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 149-154.
59. Нижник Н., Плахотнюк Н. Відповідальність – інструмент управління. *Віче*. 2001. № 5. С. 64-76.
60. Нікітін А. Вплив аномії на нормативну поведінку суспільства. *Право України*. 2003. № 9. С. 44-48.

61. Паришкура В. В. Окремі аспекти оптимізації законодавства України в частині притягнення суддів до юридичної відповідальності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 11. С. 225-229.
62. Петришина-Дюг Г. Г. Конституційно-правова відповідальність політичних партій: поняття, сутність та особливості. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 144-150.
63. Пінчук П. А. Характеристика окремих заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. С. 249-252.
64. Полонка І. А. Правомірна поведінка: теоретичний аналіз основних складників. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 2. С. 19-21.
65. Полонка І. А. Роль правомірної поведінки: підвалини теоретико-онтологічного розуміння. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 58-71.
66. Полонка І. Теоретико-оціночні пропозиції щодо класифікації правомірної поведінки (онтологія диференціації). *Право України*. 2016. № 6. С. 99-106.
67. Полянський Т. Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 31-38.
68. Полянський Т. Позитивістсько-правові критерії оцінки дотримання заборони зловживання правом. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 16-22.
69. Полянський Т. Природно-правові критерії оцінки дотримання заборони зловживання правом: їх зміст та взаємодія. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 14-22.
70. Попова И. Ю. О квалификации злоупотребления процессуальными правами. *Право и политика*. 2012. № 5. С. 902-908.
71. Попович Є Дисциплінарна відповідальність працівників органів прокуратури України: правові проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 3. С. 22-26.
72. Радченко П. Конституційно-правова відповідальність органів місцевого самоврядування. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2001. № 2. С. 21-25.
73. Романова А. Правомірна поведінка як умова самоствердження людини. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 91-95.
74. Савенко В. В. Правова поведінка в умовах правової реальності сучасного соціуму. *Митна справа*. 2014. № 5. С. 139-143.
75. Савчин М. Конституційний Суд України і динаміка конституційного порядку. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 136-141.

76. Свириденко Г. В. Правомірна поведінка та позитивна юридична відповідальність взаємовплив та взаємообумовленість. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 118-133.
77. Сердюк І. А. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «юридична відповідальність». *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 1. С. 30-35.
78. Сіренко Д. О. Становлення та розвиток інституту протидії адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, у національному законодавстві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 91-95.
79. Солтан А. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, завдану органами публічної влади. *Legea si Viata*. 2016. № 6. С. 38-47.
80. Стародубцев А. А. Поняття та види юридичної відповідальності працівників органів внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2012. № 3. С. 276-280.
81. Стрельников А. В. Проблеми визначення складу адміністративного правопорушення у сфері захисту персональних даних. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 151-153.
82. Сушинський О. Інститут відповідальності у здійсненні контрольної влади. *Вісник Української Академії державного управління при Президенті України*. 2002. № 3. С. 39-48.
83. Сушинський О. Конституційно-правова відповідальність органів адміністрування виборчим процесом. *Право України*. 2013. № 5. С. 191-199.
84. Тернавська В. Політико-правові засади відповідальності уряду в Україні. *Право України*. 2010. № 7. С. 88-93.
85. Фелик В. Правове бачення громадського порядку і громадської безпеки, що обумовлює зміни в системі адміністративних служб органів внутрішніх справ. *Право України*. 2008. № 2. С. 22-27.
86. Фесенко О. А. Адміністративна відповідальність у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 4. С. 100-104.
87. Шарнина Л. А. Злоупотребление конституционными правами и злоупотребление полномочиями: общее и особенное. *Конституционное и муниципальное право*. 2012. № 12. С. 9-15.
88. Швець О. В. Відповідальність як соціальне явище: теоретико-правові засади. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 1. С. 84-92.
89. Шевченко А. Є. Відновлювальна функція юридичної відповідальності. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 269-275.
90. Шерстобоев О. Н. К вопросу о вине юридического лица как конструктивном признаке состава административного правонарушения. *Безопасность бизнеса*. 2012. № 2. С. 17-20.
91. Шестак Л. До питання про ознаки суб'єкта адміністративного правопорушення. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 32-34.

92. Шоптенко С. С. Інформаційне забезпечення проваджень у справах про адміністративні правопорушення, що реалізуються правоохоронними органами. *Держава та регіони*. 2017. № 4. С. 48-53.
93. Шульга А. М. Страх притягнення до юридичної відповідальності як мотив правомірної поведінки особи. *Право і Безпека*. 2012. № 5. С. 51-55.
94. Шульга А. М. Юридично значуща поведінка: «негативна» і «позитивна» відповідальність. *Право і Безпека*. 2012. № 1. С. 55-58.
95. Яковенко А. В. Деякі питання відповідальності суддів в Україні, у випадку якщо Європейський суд по правам людини вказав у їх рішеннях на порушення прав людини. *Leges si Viata*. 2017. № 2. С. 132-134.
96. Яковенко А. В. Окремі питання притягнення до адміністративної відповідальності за невиконання судових рішень в Україні. *Держава та регіони*. 2016. № 3. С. 107-112.
97. Якубчик М. М. Комплексное понятие добросовестности: соотношение с доктриной злоупотребления правом. *Журнал российского права*. 2012. № 10. С. 107-115.

ТЕМА 18. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Юридична відповідальність: поняття та ознаки. Відмінності юридичної відповідальності від інших видів відповідальності.

Принципи юридичної відповідальності. Форма закріплення принципів юридичної відповідальності.

Мета юридичної відповідальності. Цілі і функції юридичної відповідальності.

Класифікація юридичної відповідальності з огляду на різні характеристики і аспекти правопорушення як підстави такої відповідальності. Сутність і особливості видів юридичної відповідальності.

Підстави юридичної відповідальності: поняття та види. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.

Ключові поняття:

юридична відповідальність, ознаки юридичної відповідальності, мета юридичної відповідальності, цілі юридичної відповідальності, принципи юридичної відповідальності, принцип справедливості, принцип гуманізму, принцип законності, принцип пропорційності, принцип обґрунтованості, принцип доцільності, принцип невідворотності, принцип відповідальності за вину, функції юридичної відповідальності, охоронна функція юридичної відповідальності, захисна функція юридичної відповідальності, каральна функція юридичної відповідальності, виховна функція юридичної відповідальності, види юридичної відповідальності, суб'єкт юридичної відповідальності, засоби юридичної відповідальності, позитивна юридична відповідальність, ретроспективна юридична відповідальність, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність, цивільно-правова відповідальність, дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність, конституційно-правова відповідальність, процесуальна відповідальність, міжнародно-правова відповідальність, публічно-правова відповідальність, підстави юридичної відповідальності, підстави притягнення до юридичної відповідальності, підстави настання юридичної відповідальності, підстави виключення юридичної відповідальності, підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

- ❖ Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144.
- ❖ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
- ❖ Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.
- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

Дисертації, автореферати:

1. Авилов В. В. Конституционно-правовая ответственность органов и должностных лиц местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Елец, 2011. 185 с.
2. Агапов А. С. Конституционно-правовая ответственность в федеративных отношениях: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 160 с.
3. Азығалиев Р. Ш. Конституционно-правовая ответственность по законодательству Кыргызской Республики: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 199 с.
4. Атжанова Ж. С. Конституционная ответственность в Российской Федерации и Республике Казахстан: сравнительно-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2007. 194 с.
5. Балан С. В. Співвідношення політичної та конституційно-правової відповідальності у здійсненні державної влади: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2007. 223 с.
6. Басін К. В. Юридична відповідальність: природа, форми реалізації та права людини: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 214 с.
7. Белая Л. В. Удосконалення інституту юридичної відповідальності як фактор формування демократичної, соціальної, правової держави: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 23 с.
8. Бисага Ю. Ю. Юридична відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2011. 215 с.
9. Богданова М. С. Юридическая ответственность: основание, виды, субъекты: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1998. 187 с.
10. Виноградов В. А. Конституционно-правовая ответственность: системное исследование: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2005. 348 с.
11. Виноградова Л. С. Юридична відповідальність суддів загальних судів України: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 187 с.

12. Гецько В. В. Конституційно-правова відповідальність народних депутатів України та депутатів місцевих рад: проблеми теорії та практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2015. 19 с.
13. Гороховцев О. В. Конституционная ответственность в Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 171 с.
14. Гошуляк Т. В. Институт федерального вмешательства как вид конституционно-правовой ответственности субъектов Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Пенза, 2007. 217 с.
15. Жогин О. В. Конституционная ответственность как объект теоретико-правового исследования: дис. ... канд. юрид. наук. Пенза, 2008. 222 с.
16. Завьялов Д. Ю. Конституционная ответственность как особый вид юридической ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Волгоград, 2002. 213 с.
17. Задніпряна М. Ю. Гармонізація принципів юридичної відповідальності України та Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
18. Зелена І. В. Юридична відповідальність у приватному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
19. Зимовець А. В. Правове регулювання взаємної відповідальності держави та людини (конституційно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2009. 214 с.
20. Казанцева О. Г. Конституционно-правовая ответственность в современной федеративной России: дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2007. 168 с.
21. Книш В. В. Теоретико-правове дослідження інституту конституційно-правової відповідальності в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 40 с.
22. Колосова Н. М. Теория конституционной ответственности: природа, особенности, структура: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2006. 368 с.
23. Кондратьева С. Л. Юридическая ответственность: соотношение норм материального и процессуального права: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1998. 220 с.
24. Кондрашев А. А. Конституционно-правовая ответственность субъектов федерации (вопросы теории и законодательного регулирования в Российской Федерации): дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2001. 159 с.
25. Кондрашев А. А. Теория конституционно-правовой ответственности в Российской Федерации: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2011. 416 с.
26. Корнієнко А. А. Невідворотність як принцип юридичної відповідальності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 20 с.
27. Краснікова О. В. Конституційна відповідальність в системі захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 197 с.

28. Крысанов А. В. Конституционно-правовая ответственность выборных и должностных лиц федеральных органов государственной власти: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2014. 196 с.
29. Кузько А. В. Конституционно-правовая ответственность органов и должностных лиц местного самоуправления перед государством: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 203 с.
30. Курдубанова М. Ю. Конституционно-правовые проблемы ответственности главы государства в Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2009. 200 с.
31. Левченко Т. Г. Конституционно-правовая ответственность в избирательном праве: сравнительно-правовой аспект: на примере России, Великобритании и США: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2008. 203 с.
32. Лукьянова В. А. Ответственность: философские и уголовно-правовые аспекты: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 1999. 166 с.
33. Матросов С. Н. Теоретико-правовые основы конституционной ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2002. 167 с.
34. Мельник О. В. Конституційно-правова відповідальність вищих органів державної влади: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 175 с.
35. Мельник С. М. Типологія юридичної відповідальності за адміністративним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: Харків, 2015. 20 с.
36. Митягин Ю. В. Конституционно-правовые аспекты ответственности депутата, члена выборного органа местного самоуправления, выборного должностного лица органа местного самоуправления: вопросы теории и практики: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2010. 190 с.
37. Мокеев М. М. Конституционно-правовая ответственность органов и должностных лиц местного самоуправления: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2003. 208 с.
38. Наливайко Л. Р. Конституційно-правова відповідальність: питання теорії та практики: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 180 с.
39. Никифорова Н. В. Конституционно-правовая ответственность в правовых позициях Конституционного Суда Российской Федерации: проблемы реализации и развития: дис. ... канд. юрид. наук. Тюмень, 2010. 246 с.
40. Овчаренко О. М. Юридична відповідальність суддів: питання теорії і практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2016. 40 с.
41. Остафійчук Л. А. Юридична відповідальність за неповагу до суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 24 с.
42. Паришкура В. В. Юридична відповідальність суддів в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.

43. Пилипишин П. Б. Конституційно-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 21 с.
44. Пономарева В. О. Ответственность органов местного самоуправления и должностных лиц местного самоуправления перед государством: теоретические и правовые аспекты: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2006. 249 с.
45. Репетева О. Е. Юридическая ответственность за правонарушения – межотраслевой институт права: общетеоретический аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2010. 200 с.
46. Рижук І. В. Конституційно-правова модель відповідальності парламентаріїв: порівняльно-аналітичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2016. 17 с.
47. Романова В. В. Юридическая ответственность государства: дис. ... канд. юрид. наук. Тольятти, 2007. 165 с.
48. Сарыков К. Т. Конституционно-правовая ответственность органов местного самоуправления и их должностных лиц по законодательству Кыргызской Республики: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 149 с.
49. Середюк В. В. Юридична відповідальність в правовій науці України та Польщі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 19 с.
50. Стрельник О. Л. Обставини, що виключають юридичну відповідальність: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 40 с.
51. Тимофеев К. Б. Конституционно-правовые основы ответственности органов и должностных лиц местного самоуправления перед государством: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 188 с.
52. Тимошенко І. В. Юридична відповідальність за порушення виборчого законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 215 с.
53. Червяцова А. О. Конституційно-правова відповідальність в системі видів юридичної відповідальності: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 202 с.
54. Шин А. Г. Конституционно-правовая ответственность кандидатов в депутаты или на выборные должности за использование на выборах преимуществ своего должностного (служебного) положения: дис. ... канд. юрид. наук. Иркутск, 2011. 227 с.
55. Ярошенко Н. И. Нормоконтроль: конституционно-правовые основы и роль в механизме реализации конституционно-правовой ответственности: дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2006. 240 с.

Монографії:

1. Атжанова Ж. С. Конституционная ответственность в Российской Федерации и республике Казахстан: сравнительно-правовой анализ: моногр. Костанай: Челябинский гос. ун-т, 2009. 207 с.
2. Біла-Тіунова Л. Р., Бондаренко В. Р., Кравець В. Р. Адміністративна відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України: моногр. Одеса: Фенікс, 2011. 214 с.
3. Витрук Н. В. Общая теория юридической ответственности: моногр. Москва: Норма, 2009. 431 с.
4. Єзеров А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні: моногр. Одеса: ОНЮА, 2008. 240 с.
5. Заржицький О. С. Юридична відповідальність у трудовому праві України: моногр. Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2009. 144 с.
6. Липинский Д. А., Мусаткина А. А. Юридическая ответственность, санкции и меры защиты: моногр. Москва: РИОР, 2013. 138 с.
7. Лунев А. Е., Лазурный Б. М. Ответственность в управлении: моногр. Москва: Наука, 1985. 303 с.
8. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину: моногр. Харків: Право, 2010. 232 с.
9. Овчаренко О. М. Юридична відповідальність судді: теоретико-прикладне дослідження: моногр. Харків: Право, 2014. 574 с.
10. Оніщенко Н. М. Інститут юридичної відповідальності у демократичних правових системах: моногр. Київ: Юридична думка, 2009. 216 с.
11. Оніщенко Н. М. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення: моногр. Донецьк: Кальміус, 2013. 423 с.
12. Полевий В. І. Конституційна відповідальність політичних партій в Україні: моногр. Київ: НА СБУ, 2007. 184 с.
13. Селіванов О. А. Конституційний судовий контроль за актами органів державної влади України (науково-практичний аналіз): моногр. Київ: Парламентське вид-во, 2018. 182 с.
14. Штурнева М. В. Конституционно-правовая ответственность за подкуп избирателей: моногр. Иркутск: БГУЭП, 2013. 183 с.
15. Юрчак Е. В., Кашина Т. В. Концепция вины в юридической науке, понятие и признаки вины, функции вины, характеристика сущности, содержание, формы и степени вины, особенности вины в сфере публичного и частного права и др.: моногр. Москва: Проспект, 2016. 158 с.

Наукові статті:

1. Абашидзе А. Х. Современное международное право об ответственности юридических лиц за правонарушения. *Современное право*. 2013. № 8. С. 110-115.
2. Авакьян С. А. Государственно-правовая ответственность. *Советское государство и право*. 1975. № 10. С. 16-25.
3. Авдеенкова М. П. Конституционно-правовые санкции и конституционно-правовая ответственность. *Государство и право*. 2005. № 7. С. 85-89.
4. Агапанов А. Ответственность региональной власти. *Власть*. 2000. № 4. С. 12-16.
5. Адарченко Е. О. Административная ответственность юридических лиц публичного права. *Административное и муниципальное право*. 2013. № 9. С. 893-897.
6. Аземша І. Б. Юридична відповідальність: сучасні погляди, дискусії та концепції. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 54-57.
7. Аземша І. Б. Особливості формування інституту юридичної відповідальності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 44-47.
8. Александров О. А. Дисциплінарна відповідальність народного депутата України. *Європейські перспективи*. 2012. № 3 (3). С. 81-86.
9. Андрієвська О. Конституційно-правовий механізм обмеження прав та свобод людини і громадянина: питання окремих елементів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 1. С. 54-59.
10. Антонова О. Р. Система конституційно-правових принципів регулювання шлюбу і сім'ї. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 45. С. 46-53.
11. Атоян А. Административная ответственность юридических лиц: основания и санкции. *Право и управление. XXI век*. 2013. № 1. С. 111-116.
12. Баршиц И. Ответственность власти. *Власть*. 2000. № 1. С. 8-16.
13. Батанова Н. М. Конституційно-правова відповідальність політичних партій у світлі міжнародного досвіду. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 198-205.
14. Батанова Н. М. Конституційно-правова відповідальність у контексті взаємодії держави та громадянського суспільства. *Альманах права*. 2017. Вип. 8. С. 102-106.
15. Батанова Н. М. Принципи конституційно-правової відповідальності: понятійна та видова характеристика. *Правова держава*. 2016. Вип. 27. С. 211-218.
16. Батанова Н. М. Співвідношення конституційно-правової відповідальності та політичної відповідальності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 3. С. 24-30.

17. Безпалюк В. А. Відповідальність виконавчої влади в Україні (на прикладі Кабінету Міністрів України). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 2. С. 36-39.
18. Бериславська О. М. Адміністративна відповідальність у сфері інформаційно-правової політики держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 2. С. 91-96.
19. Берназюк І. Еволюція конституційно-правового регулювання стратегічної правотворчості в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 7-12.
20. Бєлая Л. В. Щодо багатоаспектності юридичної відповідальності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 1. С. 118-121.
21. Білозьоров Є. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти. *Право України*. 2006. № 1. С. 50-54.
22. Бобровник С. Специфіка прояву компромісу і конфлікту в межах соціальних інститутів. *Право України*. 2009. № 12. С. 144-150.
23. Бойко С. Ответственность членов органов управления юридических лиц. *Закон*. 2013. № 6. С. 83-92.
24. Бойчук А. Понятие и признаки юридической ответственности. *Leges si Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 11-16.
25. Бондарчук І. Особливості конституційно-правової відповідальності громадських організацій та політичних партій в Україні. *Юридична Україна*. 2009. № 10. С. 28-33.
26. Бориславська О. Верховенство конституції чи верховенство права: деякі питання відновлення дії окремих положень Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 6. С. 48-57.
27. Бориславський Л. Конституційна відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*. 2005. № 9. С. 102-103
28. Борисова Ю. Основания и условия деликтной ответственности как вида гражданско-правовой ответственности. *Leges si Viata*. 2018. № 2, ч. 2. С. 7-10.
29. Вапнярчук Н. М. Деякі питання дисциплінарної відповідальності працівників дипломатичної служби. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 56. С. 267-271.
30. Віхров О. П. Актуальні питання захисту прав людини в контексті правозастосування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 99-101.
31. Волинка К. Поділ влади і конституційно-правова відповідальність як гарантії реалізації прав і свобод людини в Україні. *Нова політика*. 1998. № 4. С. 14-18.
32. Волощина Л. Профессиональная ответственность адвоката. *Leges si Viata*. 2016. № 6, ч. 2. С. 21-24.

33. Волошук О. Відповідальність уряду у сучасних демократичних державах (політико-правовий аналіз). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 9. С. 32-41.
34. Волошук О. Т. Поняття та сутність конституційно-правової відповідальності вищих органів державної влади. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 77-84.
35. Галкін І. Г. Юридична відповідальність за порушення митних правил і контрабанду. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (3). С. 126-130.
36. Гецько В. В. Правові позиції Конституційного Суду України з питань конституційно-правової відповідальності депутатів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 67-72.
37. Грабовий В. В. Юридична відповідальність за правопорушення проти власності в перші роки радянської влади в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 17-20.
38. Гревцов Ю. Методологічні проблеми пізнання відповідальності суб'єкта права. *Право України*. 2014. № 1. С. 187-194.
39. Григор'єва В. Логічна сторона судового рішення. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 6. С. 6-8.
40. Грищук В. К. Негативна (ретроспективна) юридична відповідальність та її підстава. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 5-13.
41. Гурська Л. Правове регулювання фінансової відповідальності в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 120-125.
42. Гуцу С. Ф. Матеріальна відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності в трудовому праві. *Право і Безпека*. 2011. № 3. С. 248-251.
43. Дашковська О. Ідея взаємодії відповідальності держави й особи в європейській політико-правовій думці. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 105-113.
44. Дашковська О. Конституційна відповідальність: методологічні засади дослідження. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 101-107.
45. Делія Ю. Юридична відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. *Право України*. 2003. № 10. С. 29-33.
46. Деміденко І. Теоретико-правове розуміння конституційно-правової відповідальності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2004. № 6. С. 354-362.
47. Домбровська В. О. Поняття та особливості конституційно-правової відповідальності. *Науковий часопис Університетські наукові записки*. 2008. № 4. С. 79-83.
48. Духно Н.А., Ивахин В.И. Понятие и виды юридической ответственности. *Государство и право*. 2000. № 6. С. 12-18.

49. Єзеров А. Детермінація конституційних конфліктів. *Юридична Україна*. 2009. № 6. С. 46-49.
50. Єзеров А. Конституційна конфліктологія як перспективна доктринальна концепція. *Право України*. 2009. № 6. С. 167-170.
51. Єзеров А. Конфлікти у конституційно-правовій сфері: проблема найменування та визначення. *Право України*. 2011. № 5. С. 187-195.
52. Єрмоленко-Князева Л. С. Поняття та зміст інституту дисциплінарної відповідальності. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2012. Вип. 1. С. 181-187.
53. Жаровська І. М. Інститут відповідальності державної влади в умовах розвиненого громадянського суспільства. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 3. С. 15-18.
54. Жулавський С. А. Фінансова відповідальність у системі юридичної відповідальності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 146-152.
55. Загурський В. Посилення відповідальності – основна умова дії закону. *Право України*. 1996. № 12. С. 45-46.
56. Закриницька В. Омбудсмен з прав дитини в механізмі державного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей: зарубіжний досвід. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 346-356.
57. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання. *Право України*. 2003. № 4. С. 21-26.
58. Зелена О. Поняття юридичної відповідальності: окремі проблеми. *Право України*. 2002. № 11. С. 109-112.
59. Ивакин В. И. Отдельные виды фундаментальных научных исследований о юридической ответственности за экологические правонарушения и их систематизация. *Аграрное и земельное право*. 2013. № 1. С. 84-97.
60. Іванова О. І. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 3. С. 21-26.
61. Іншин М. І. Підходи до розуміння відповідальності державних службовців. *Публічне право*. 2012. № 1. С. 161-168.
62. Калашник М. В. Юридична відповідальність працівників органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2012. №1 (43). С. 67-72.
63. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як динамічне правове явище. *Форум права*. 2017. № 3. С. 67-71.
64. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як явище об'єктивного права. *Право і Безпека*. 2016. № 2. С. 31-37.
65. Калініченко О. Ф. Конституційний процес як основа державного будівництва. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 44-49.
66. Кампо В. Методологія досліджень конституційної юстиції в Україні: науковий огляд. *Право України*. 2014. № 6. С. 158-170.

67. Капітаненко Н. П. Особливості юридичної відповідальності громадських об'єднань за правопорушення у сфері публічного управління та адміністрування. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2017. № 2. С. 68-73.
68. Кірмач А. Дисциплінарна відповідальність та службове розслідування щодо державних службовців. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 12 (169). С. 37-41.
69. Клименко О. До проблеми визначення суспільної необхідності як конституційно-правової категорії. *Право України*. 2011. № 8. С. 282-289.
70. Книш В. В. Аналіз позитивного досвіду конституційно-правової відповідальності (на підґрунті конституціоналізму зарубіжних країн). *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 146-149.
71. Книш В. В. Принципи конституційно-правової відповідальності суб'єктів державно-політичних відносин. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2013. № 8. С. 117-121.
72. Книш В. В. Теоретико-правовий аналіз законодавства України про конституційно-правову відповідальність. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*. 2017. № 3. С. 61-71.
73. Книш В. Теоретико-правовое исследование функций конституционно-правовой ответственности. *Leges si Viata*. 2017. № 9, ч. 2. С. 69-73.
74. Книш В. Теоретико-правовое исследование законодательного уровня регулирования конституционно-правовой ответственности в Украине. *Leges si Viata*. 2017. № 8, ч. 2. С. 98-71.
75. Ковальов Д. В. Конституційні засади корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 2. С. 60-69.
76. Ковальов С. С. Щодо строків та особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності окремих категорій працівників. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 416-423.
77. Козаченко Ю. А. Адміністративна відповідальність у сфері забезпечення прав пацієнта: перспективи вдосконалення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 73-76.
78. Колісник В. Конституційна реформа в контексті посилення політичної відповідальності. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 1. С. 38-44.
79. Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 32-36.

80. Колосова Н. М. Конституционная ответственность – самостоятельный вид юридической ответственности. *Государство и право*. 1997. № 2. С. 86-92.
81. Колпаков В. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі в системі принципів адміністративного судочинства. *Право України*. 2014. № 3. С. 47-56.
82. Колюх В. В. Політична відповідальність Конституційного Суду України. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2016. № 3-4. С. 158-163.
83. Коновеичук Х. Б. Конституційно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері благодійної діяльності в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 159-164.
84. Кравець М. О. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С. 75-78.
85. Кравець М. О. Поняття, сутність та місце юридичної кваліфікації у процесі правозастосування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 110-115.
86. Кравець М. О. Порядок реалізації конституції в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 20-23.
87. Кравчук В. Забезпечення права на доступ до адміністративного суду осіб, які перебувають під вартою або в місцях позбавлення волі. *Право України*. 2014. № 3. С. 57-63.
88. Красникова А. Конституционная ответственность в современном украинском конституционализме. *Юридический вестник*. 2001. № 2. С. 90-95.
89. Кресіна І. О., Коваленко А.А. Політична відповідальність: особливості предмета дослідження. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 485-489.
90. Кривенко Л. Конституційна відповідальність глави держави. *Віче*. 2001. № 10. С. 3-18.
91. Кривенко О., Сарнавський О. Адміністративна та кримінальна відповідальність за військові правопорушення: аналіз законодавчих змін. *Право України*. 2017. № 1. С. 109-115.
92. Крисань Т. Розмежування державного (правового) примусу й юридичної гарантії. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 3. С. 24-27.
93. Кристева Н. Актуальные вопросы ответственности в системе местных органов представительной власти. *Leges et Vita*. 2016. № 5, ч. 1. С. 55-58.
94. Крищенко Л. Інституціоналізація конституційно-правової відповідальності – необхідна складова розширення та оновлення судової системи України. *Право України*. 2003. № 1. С. 20-25.

95. Куракін О. М. Дисциплінарна відповідальність в органах МВС. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 3. С. 13-18.
96. Кучма О. Л. Юридична відповідальність у теорії та конституції України. *Соціальне право*. 2017. № 1. С. 28-36.
97. Кучук А. Конституційно-правова відповідальність: міф чи реальність? *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 12. С. 26-30.
98. Липинский Д. А. О разграничении мер защиты и мер юридической ответственности. *Современное право*. 2013. № 4. С. 12-16.
99. Липинский Д. А. Правонарушение как фактическое основание юридической ответственности. *Право и политика*. 2013. № 2. С. 208-217.
100. Ліпський Д. Касаційне оскарження в адміністративному судочинстві України: аналіз сучасних наукових досліджень. *Право України*. 2014. № 3. С. 64-74.
101. Лук'янець Д. Про класифікаційні ознаки юридичної відповідальності. *Право України*. 1999. № 7. С. 121-123.
102. Лучин В. О. Конституционные деликты. *Государство и право*. 2000. № 1. С. 12-19.
103. Майданник О. Конституційно-правова відповідальність: ознаки, підстави, суб'єкти. *Право України*. 2001. № 2. С. 92-95.
104. Макаренко Л. О. Поняття та види соціальної відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 12-16.
105. Маляренко А. До питання упередженості як підстави дисциплінарної відповідальності суддів. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 414-420.
106. Малько А. В., Маркунин Р.С. Роль юридической ответственности органов представительной власти в правозащитной политике. *Современное право*. 2013. № 8. С. 24-26.
107. Марцеляк О. В. Конституційно-правовий механізм боротьби з корупцією в Україні (загальнотеоретична характеристика). *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 70-74.
108. Марченко М. В. Конституційно-правова природа права вето глави держави. *Форум права*. 2017. № 4. С. 141-146.
109. Матат А. В. Верховенство Конституції та захист прав людини як пріоритет діяльності Конституційного Суду України. *Форум права*. 2016. № 1. С. 186-194.
110. Мельник М., Різник С. Про межі конституційної юрисдикції та пряму дію норм Конституції України при здійсненні правосуддя. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 149-159.
111. Мельник О. Державна влада в контексті конституційної відповідальності. *Віче*. 2001. № 5. С. 59-63.
112. Мельниченко В. Вертикаль управління. Повноваження і відповідальність. *Віче*. 2001. № 4. С. 16-29.
113. Мельниченко В. Політична відповідальність у державному управлінні. *Віче*. 2003. № 1. С. 19-24.

114. Мельничук Н. О. Матеріальна відповідальність сторін відносин у нових умовах ринкової економіки. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 201-205.
115. Мисак О. І. Міжнародно-правова відповідальність – традиційний вид юридичної відповідальності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 41-43.
116. Мисак О. Міжнародно-правова відповідальність держав: окремі аспекти дослідження теорії і практики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. № 9. С. 41-46.
117. Морозова Л. А. Проблемы правовой ответственности государства, его органов и служащих. *Государство и право*. 2000. № 3. С. 20-36.
118. Морозова Л. А. Проблемы правовой ответственности государства, его органов и служащих (Окончание). *Государство и право*. 2000. № 4. С. 15-30.
119. Морозюк С. М. Зв'язок конституційно-правової норми та конституційних правовідносин у процесі реалізації Основного Закону. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 15-19.
120. Морозюк С. М. Особливості дії індивідуальних принципів реалізації Конституції України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 2. С. 43-46.
121. Муртіщева А. Загальна характеристика конституційних основ відповідальності уряду в країнах – членах ЄС. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 138-147.
122. Муртіщева А. О. Окремі питання персоналізації конституційно-правової відповідальності уряду в державах – членах Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 32. С. 216-226.
123. Муртіщева А. О. Система санкцій конституційно-правової відповідальності уряду в державах – членах ЄС. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 33. С. 171-181.
124. Наливайко Л. Р. Види конституційно-правової відповідальності за її суб'єктами та підставами. *Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку*. 2002. С. 47-51.
125. Наливайко Л. Р. Види конституційно-правової відповідальності за мірами відповідальності за конституційні правопорушення. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 1999. № 4. С. 156-159.
126. Наливайко Л. Р. Деякі проблеми конституційної відповідальності в Україні. *Концепція формування законодавства України*. 1999. С. 86-89.
127. Наливайко Л. Р. Історичні аспекти застосування конституційно-правової відповідальності. *Політика і час*. 1999. № 9-10. С. 67-72.
128. Наливайко Л. Р. Конституційний контроль та конституційно-правова відповідальність. *Нова політика*. 1999. № 5. С. 48-52.

129. Наливайко Л. Р. Конституційно-правова відповідальність в Україні: критерії класифікації та види. *Віче*. 1999. № 10. С. 25-32.
130. Наливайко Л. Р. Місце конституційно-правової відповідальності в системі юридичної відповідальності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2001. Вип. 11. С. 182-186.
131. Наливайко Л. Р. Позитивний та ретроспективний аспекти конституційно-правової відповідальності. *Нова політика*. 1999. № 3. С. 54-58.
132. Наливайко Л. Р. Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій відповідальності в сучасній конституційній теорії. *Науковий вісник ЗДУ. Серія: Юридичні науки*. 2001. № 1. С. 18-27.
133. Наливайко Л. Р. Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій конституційної відповідальності в сучасній конституційній теорії. *Право України*. 1999. № 10. С. 45-50.
134. Наливайко Л. Р. Теоретичні аспекти конституційного делікту. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2001. № 13. С. 3-8.
135. Нижник М. Відповідальність – інструмент управління. *Віче*. 2001. № 5. С. 64-75.
136. Нижник Н., Плахотнюк Н. Відповідальність – інструмент управління. *Віче*. 2001. № 5. С. 64-76.
137. Новак О. Д. Щодо розуміння принципів дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Право і Безпека*. 2012. № 3. С. 264-268.
138. Олійник А. Ю. Конституційні основи правопорядку у сфері господарювання. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 27. С. 48-54.
139. Олькіна О. Функції конституційного інституту дострокового припинення повноважень вищих посадових осіб України. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 2 (194). С. 11-14.
140. Павловська Н. В. Конституційно-правова відповідальність народних депутатів України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. Вип. 16 (1). С. 22-24.
141. Павловська Н. Механізм процедури імпічменту (теоретичний та практичний досвід). *Право України*. 2010. № 3. С. 115-119.
142. Падалка О. А. Юридична відповідальність Національної поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 81-84.
143. Паришкара В. В. Окремі аспекти оптимізації законодавства України в частині притягнення суддів до юридичної відповідальності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 11. С. 225-229.
144. Пасенюк О. Розмежування конституційної та адміністративної юрисдикції. *Право України*. 2016. № 2. С. 38-44.
145. Пащенко А. Конституційний делікт як підстава конституційної відповідальності. *Юридичний вісник*. 2002. № 1. С. 86-89.
146. Первомайський О. Цивільно-правова відповідальність держави України: конституційні засади. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 62-68.

147. Петришина-Дюг Г. Г. Конституційно-правова відповідальність політичних партій: поняття, сутність та особливості. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 144-150.
148. Подорожній Є. Ю. Теоретичні підходи до визначення поняття «юридична відповідальність». *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 3. С. 6-15.
149. Полевий В. Стягнення, що можуть застосовуватись як заходи конституційної відповідальності партій: проблеми їх застосування. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 2. С. 80-82.
150. Полевий В. Теоретичні питання конституційної відповідальності політичних партій в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 6. С. 70-73.
151. Полянський Т. Позитивістсько-правові критерії оцінки дотримання заборони зловживання правом. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 16-22.
152. Полянський Т. Природно-правові критерії оцінки дотримання заборони зловживання правом: їх зміст та взаємодія. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 14-22.
153. Польовий О. Л. Місце інституту відповідальності суддів у системі юридичної відповідальності органів публічної влади України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. № 12 (98). С. 105-110.
154. Попович Є. Дисциплінарна відповідальність працівників органів прокуратури України: правові проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 3. С. 22-26.
155. Радкевич А. П. Юридическая ответственность за незаконное использование персональной информации в Украине. *Современное право*. 2013. № 6. С. 151-155.
156. Радченко П. Конституційно-правова відповідальність органів місцевого самоврядування. *Вісник Української Академії державного управління при Президенті України*. 2001. № 2. С. 21-25.
157. Руднєва О. Правова природа відповідальності органів місцевого самоврядування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 3. С. 81-86.
158. Рустамзаде А. Х. Конституційно-правові основи організації судової влади в Україні та Азербайджанській Республіці. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 23-26.
159. Рябов С. А., Филиппов О. А. Ответственность депутата представительного органа местного самоуправления. *Евразийский юридический журнал*. 2013. № 5. С. 102-105.
160. Савин В. Н. Ответственность государственной власти перед обществом. *Государство и право*. 2000. № 12. С. 64-72.
161. Савранчук Л. Л. Відповідальність неповнолітніх за адміністративним законодавством: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 245-248.

162. Сердюк І. А. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «юридична відповідальність». *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 1. С. 30-35.
163. Сердюк Л. М. Конституційний принцип індивідуалізації юридичної відповідальності особи в аспекті теорії конституційно-правової відповідальності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 105-111.
164. Сліденко І. Релятивність базисних категорій сучасного конституційного права (конституційний лад). *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 2. С. 33-42.
165. Слободян Н. Проблеми конституційно-правової відповідальності за порушення законодавства про вибори. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2006. № 1. С. 77-82.
166. Солтан А., Табан И. Гражданско-правовая ответственность за вред, причиненный органами публичной власти. *Leges si Viata*. 2016. № 6, ч. 1. С. 38-47.
167. Стародубцев А. А. Поняття та види юридичної відповідальності працівників органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2012. № 3. С. 276-280.
168. Строгович М. С. Сущность юридической ответственности. *Советское государство и право*. 1979. № 5. С. 72-78.
169. Сушинський О. Інститут відповідальності у здійсненні контрольної влади. *Вісник Української Академії державного управління при Президенті України*. 2002. № 3. С. 39-48.
170. Сушинський О. Конституційно-правова відповідальність органів адміністрування виборчим процесом. *Право України*. 2013. № 5. С. 191-199.
171. Тернавська В. Політико;правові засади відповідальності уряду в Україні. *Право України*. 2010. № 7. С. 88-93.
172. Ткаченко І. М. Теоретико-правова характеристика юридичної відповідальності. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 2. С. 35-37.
173. Фесенко О. А. Адміністративна відповідальність у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. №4. С. 100-104
174. Хужин А. М. Проблемы юридической ответственности за невиновное поведение: анализ зарубежного права. *Международное уголовное право и международная юстиция*. 2013. № 2. С. 19-22.
175. Цимбалістий Т. О. Інститут імпичменту в системі конституційно-правової відповідальності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 42-44.
176. Червяцова А. «Позитивний» аспект конституційної відповідальності: визначення змісту. *Право України*. 2000. № 2. С. 93-95.
177. Черноп'ятов С. В. Позитивна юридична відповідальність як наукова та методологічна категорія. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 164-171.

178. Шайдуллин Р. Р. О сущности финансово-правовой ответственности и ее месте в системе юридической ответственности. *Современное право*. 2013. № 1. С. 64-66.
179. Шапиев С. М. Открепительные удостоверения: механизм оптимального распределения и юридической ответственности. *Избирательное право*. 2013. № 1. С. 31-38.
180. Швець О. В. Відповідальність як соціальне явище: теоретико-правові засади. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 1. С. 84-92.
181. Шевченко А. Є. Відновлювальна функція юридичної відповідальності. *Публічне право*. 2012. № 4. С. 269-275.
182. Шон Д. Т. Конституционная ответственность. *Государство и право*. 1995. № 7. С. 35-44.
183. Шульга А. М. Страх притягнення до юридичної відповідальності як мотив правомірної поведінки особи. *Право і Безпека*. 2012. № 5 (47). С. 51-55.
184. Яковенко А. Некоторые вопросы ответственности судей в Украине, в случае если Европейский суд по правам человека указал в их решениях на нарушение прав человека. *Leges si Viata*. 2017. № 2, ч. 2. С. 132-134.
185. Ярмиш О. Н., Пащенко А.О. Конституційно-правова відповідальність в системі юридичної відповідальності. *Наше право*. 2003. № 2. С. 5-11.

ТЕМА 19. ЗАКОННІСТЬ ТА ПРАВОПОРЯДОК

Законність: поняття, ознаки та структура. Зміст законності. Вимоги законності у сфері правотворчості і реалізації права.

Принципи та гарантії законності: загальносоціальні та спеціально-соціальні.

Поняття, ознаки та функції правопорядку. Принципи та структура правопорядку. Право, законність, правопорядок: питання співвідношення та взаємодії.

Ключові поняття:

законність, формальна законність, правова законність, правова законність як принцип, ознаки законності, правова законність як метод, правова законність як режим, структура законності, гарантії законності, конституційна законність, принципи правової законності, вимоги правової законності, суб'єкти законності, загальні умови, спеціальні засоби забезпечення законності, гарантії правової законності, економічні гарантії законності, політичні гарантії законності, соціальні гарантії законності, ідеологічні гарантії законності, урядові гарантії законності, парламентські гарантії законності, президентські гарантії законності, юридичні гарантії, загально-соціальні гарантії, спеціально-соціальні гарантії, риси юридичних гарантій, організаційні гарантії, правопорядок, зміст правового порядку, структура правового порядку, функції правового порядку, стабілізаційна функція правового порядку, компромісна функція правового порядку, корекційна функція правового порядку, оцінно-орієнтувальна функція правового порядку, виховна функція правового порядку, комунікативна функція правового порядку, принципи правового порядку, форма правового порядку, громадський порядок, правоохоронна діяльність, дисципліна, державна дисципліна, фінансова дисципліна, трудова дисципліна, військова дисципліна, суспільний порядок.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93.
- ❖ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13.
- ❖ Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

- ❖ Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40. Ст. 492.
- ❖ Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.
- ❖ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.
- ❖ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
- ❖ Про Збройні Сили України: Закон України від 6 грудня 1991 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 108.
- ❖ Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 106.
- ❖ Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року. *Голос України*. 2018. № 122.
- ❖ Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
- ❖ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
- ❖ Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Дисертації, автореферати:

1. Арабаджи Н. Б. Правовий порядок як цінність: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 20 с.
2. Атаманова Н. В. Правовий порядок Запорізької Січі: історико-теоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 19 с.
3. Баласанян А. Г. Соотношение законности и правопорядка и проблемы их обеспечения: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ереван, 2012. 31 с.
4. Белинин А. А. Технологическая дисциплина труда: правовые вопросы: дис. ... канд. юрид. наук. Томск, 2002. 194 с.
5. Бойко Д. В. Законность и усмотрение в правоприминительной деятельности: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук. Волгоград, 2011. 221 с.
6. Виссаров А. В. Правопорядок и субъекты его обеспечения: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2003. 176 с.

7. Галинська К. Ю. Адміністративно-правове забезпечення інформаційного правопорядку в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 17 с.
8. Головін А. П. Адміністративно-правове регулювання діяльності міліції громадської безпеки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 20 с.
9. Євінтов В. І. Міжнародне співтовариство і правопорядок (теоретико-правовий аналіз): дис. ... д-ра юрид. наук у формі наук. доп. Київ, 1993. 46 с.
10. Жданова Н. А. Этико-философские концепции дисциплины: дис. ... канд. филос. наук. Новосибирск, 2008. 208 с.
11. Іващенко О. Р. Міжнародне право у національному правопорядку європейських держав та застосування міжнародного права національними судами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 21 с.
12. Казаков В. Н. Правомерное поведение и правопорядок: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1999. 185 с.
13. Кдлян Е. Л. Законность как фактор воздействия на правовое поведение личности: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 262 с.
14. Кміта О. В. Законність у процесі постановлення правової держави в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2016. 211 с.
15. Котляревский Г. С. Правопорядок в советском социалистическом обществе: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1966. 241 с.
16. Кривов'яз О. В. Правопорядок: державні та недержавні форми забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
17. Крижанівський А. Ф. Правопорядок суверенної України: становлення та тенденції розвитку (загальнотеоретичне дослідження): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2009. 40 с.
18. Крижановська О. В. Інституційні засади правопорядку: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2018. 20 с.
19. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 40 с.
20. Кунев А. Н. Законность и правовая культура в условиях становления правового государства: теоретико-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2011. 182 с.
21. Макар В. Р. Формування єдиного європейського правопорядку: теоретико-правові підходи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 16 с.
22. Мелех Л. В. Законність у правозастосовній діяльності: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2009. 184 с.
23. Нагорний О. П. Законність в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ та шляхи її удосконалення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 22 с.

24. Назаров П. С. Правопорядок в условиях формирования правового государства: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2005. 196 с.
25. Околіта С. В. Справедливість та законність як принципи державно-правового регулювання: дис. ... канд. наук держ. упр. Київ, 2000. 178 с.
26. Павленко С. В. Засоби забезпечення законності та правопорядку в діяльності органів місцевого самоврядування: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Запоріжжя, 2010. 19 с.
27. Папрыгин Е. С. Правопорядок в государствах с различными формами политико-правового режима: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 178 с.
28. Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2017. 43 с.
29. Прокопенко О. Ю. Деліктологічна характеристика та профілактика адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 180 с.
30. Радави Ж. Имплементация международных стандартов по правам человека в национальный правовой порядок Туниса: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 185 с.
31. Ряшко О. В. Законність у контексті профілактики правопорушень в службовій діяльності міліції України: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2006. 215 с.
32. Савенко Д. Л. Верховенство права і законність в організації та діяльності прокуратури України: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 20 с.
33. Савченко И. С. Парламентская дисциплина: закономерности и факторы развития: дис. ... д-ра полит. наук. Москва, 2007. 477 с.
34. Самохвалов В. В. Законність і справедливість: теоретико-правові проблеми співвідношення та взаємодії: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 203 с.
35. Солуков А. А. Законность в советский и постсоветский периоды: сравнительное исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2012. 176 с.
36. Теткин Д. В. Законность как реальное выражение права: дис. ... канд. юрид. наук. Тамбов, 2007. 197 с.
37. Чернетченко О. М. Законність як принцип адміністративної діяльності органів доходів і зборів у податковій сфері: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 21 с.
38. Шонія Л. В. Економічний вимір правового порядку: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2014. 18 с.

Монографії:

1. Арабаджи Н. Б. Аксіологія сучасного правового порядку: моногр. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 185 с.
2. Баймуратов М. О. Міжнародний економічний правопорядок: актуальні питання правового регулювання: моногр. Суми: Університетська книга, 2011. 257 с.
3. Боняк В. О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: моногр. Дніпропетровськ: Ліра, 2015. 371 с.
4. Крижанівський А. Ф. Правовий порядок в Україні: Витоки, концептуальні засади, інфраструктура: моногр. Одеса: Фенікс, 2009. 504 с.
5. Налуцишин В. В. Соціальний контроль у забезпеченні правового порядку: філософсько-правова ідея та її сучасний розвиток: моногр. Хмельницький: [б. в.], 2018. 337 с.
6. Никитченко Н. В. Державний контроль як складова забезпечення господарського правопорядку: проблеми теорії і практики: моногр. Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2014. 342 с.
7. Отрош М. І. Місце і роль Католицької церкви у міжнародному правопорядку: моногр. Київ; Одеса: Фенікс, 2017. 594 с.
8. Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 534 с.
9. Поляков С. Ю. Адміністративно-правові засади забезпечення законності та правопорядку у Збройних Силах України: моногр. Харків: Право, 2012. 255 с.
10. Сидорчук Л. А. Місцеве самоврядування у сфері забезпечення правопорядку (національний та міжнародний досвід): моногр. Київ: Вид-во КиМУ, 2009. 220 с.
11. Шпакович О. М. Вплив актів міжнародних організацій на внутрішні правопорядки держав-членів. Теорія і практика: моногр. Київ: Київський університет, 2011. 415 с.

Наукові статті:

1. Авер'янов В. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади: питання теорії та практика реалізації. *Право України*. 2010. № 3. С. 72-79.
2. Андреев Д. Правосвідомість у структурі соціально-правової комунікації. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С. 11-16.
3. Андреева О. Б. Форми та методи забезпечення громадського порядку органами внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2012. № 4 (41). С. 104-107.
4. Арабаджи Н. Б. Цілісність правового порядку як основа для його цінності. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 51-55.
5. Бакунова О. Юридична наука на варті правопорядку. *Міліція України*. 2003. № 7. С. 22-26.

6. Бахрах Д. Н. Вопросы законности в государственном управлении. *Правоведение*. 1992. № 3. С. 33-35.
7. Блаживская Н. Содержание принципа законности в соответствии со статьей 1 Первого Протокола к Конвенции о защите прав человека и основных свобод. *Leges si Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 7-10.
8. Бородін Ю. Ю. Поняття, ознаки та властивості правопорядку. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 2 (1). С. 211-221.
9. Волинець В. В. Забезпечення верховенства права як умова функціонування сучасної правової держави. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 28-35.
10. Гарасимів Т. З., Галайко О. Р. Панування права та верховенство права: деякі аспекти співвідношення понять. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 3. С. 468-478.
11. Головін А. Вплив рішень Конституційного Суду України на правовий порядок у державі в аспекті захисту конституційних прав і свобод. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 3. С. 81-89.
12. Голуб М. В. Охорона громадського порядку: регіональний аспект проблеми. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 2 (57). С. 108-115.
13. Горбунова Л. Історія дослідження ідеї та поняття законності. *Право України*. 2004. № 2. С. 3-8.
14. Графський В. Законність і справедливість як стадія ціннісні очікування та орієнтири в історії законодавства і правознавства. *Філософія права і загальна теорія права*. 2012. № 2. С. 139-147.
15. Дембіцька С. Л. Профілактика правопорушень як спосіб встановлення та зміцнення правопорядку в суспільстві. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 2. С. 107-110.
16. Дем'янюк Ю. Механізм функціонування режиму законності і правопорядку должностних осіб в умовах протидії корупції в Україні. *Leges si Viata*. 2017. № 3, ч. 2. С. 54-56.
17. Добкін М. М. Координаційні повноваження місцевих державних адміністрацій щодо забезпечення законності та правопорядку. *Форум права*. 2011. № 3. С. 232-236
18. Донченко О. Принципи законності в діяльності місцевого самоврядування. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 2, ч. 2. С. 72-75.
19. Жупанова Е. Конституционные гарантии обеспечения прав, свобод и законных интересов личности в уголовном производстве. *Leges si Viata*. 2017. № 12, ч. 2. С. 58-62.

20. Завадяк О. П. Структура механізму адміністративно-правового забезпечення законності та дисципліни в органах виконавчої влади. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 1. С. 275-279.
21. Зварич Р. В. Законність у правовому регулюванні суспільних відносин. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 31. С. 3-12.
22. Карманюк О. П. Реалізація юридичних обов'язків та їх вплив на правовий порядок. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 62-65.
23. Коваленко В. Концептуальні засади модернізації правоохоронної діяльності та вдосконалення системи органів охорони правопорядку в Україні. *Право України*. 2013. № 3-4. С. 356-364.
24. Козюбра М. Верховенство права і Україна. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 30-63.
25. Колпаков В. К. Законність та дисципліна в умовах реформування органів внутрішніх справ. *Форум права*. 2006. № 2. С. 80-82.
26. Копейчиков В., Олійник Л., Тихомиров О., Прокопенко Ю. Роль міжнародних стандартів з прав людини у діяльності міліції по забезпеченню законності. *Право України*. 1993. № 7-8. С. 26-28.
27. Корабльова Н. С. Законність і справедливість у державному управлінні: читаючи Платона. *Теорія та практика державного управління*. 2010. Вип. 1. С. 3-14.
28. Костаки Г. Конституционное правосудие – фактор обеспечения законности и повышения правовой культуры общества. *Верховенство Права*. 2017. № 3. (30). С. 51-58.
29. Костицький М. Про античні витоки розуміння права (правності) і закону (законності) та можливість їх урахування в сучасному конституційному судочинстві. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4-5. С. 139-148.
30. Крижановський А. Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан і перспективи. *Право України*. 2013. № 9. С. 229-242.
31. Крисюк Ю. Соціальний і правовий порядок як реалізація ідеї права. *Право України*. 2004. № 8. С. 13-15.
32. Крусян А. Р. Конституційна законність у системі сучасного конституціоналізму. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 25. С. 164-167.
33. Кудрявцев В. Н. О правонарушении и законности. *Государство и право*. 1994. № 3. С. 56-58.
34. Куліш А. М. Законність і правопорядок: теоретичний аспект. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2005. Вип. 30. С. 171-175.

35. Курило С. Л. Теоретичні засади співвідношення правопорядку, громадського порядку та громадської безпеки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 1 (56). С. 107-113.
36. Лемак В. Принцип верховенства права в Україні: основні загрози. *Право України*. 2010. № 3. С. 44-51.
37. Ленівський Р. В. Сутність адміністративно-правових засобів забезпечення законності і правопорядку в Україні та їх систематизація. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 79-82.
38. Луспеник Д. Верховенство права – «новий» старий принцип цивільного судочинства: співвідношення із принципом законності. *Право України*. 2017. № 8. С. 9-20.
39. Макаренко Л. О. Принцип верховенства права: проблеми розуміння та дії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 58. С. 9-18.
40. Маленин Н. С. О законности в условиях переходного периода. *Теория права: новые идеи*. 1995. Вып. 4. С. 37-42.
41. Малишев Б. В. Принцип верховенства права (теоретико-правовий аспект). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 14-20.
42. Манжула А. Засади кодифікації законодавства України про громадський порядок як складова правопорядку. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 3. С. 66-69.
43. Михайленко А. Р. Правовое регулирование деятельности прокуратуры Украины по обеспечению законности. *Государство и право*. 1994. № 1. С. 34-35.
44. Мінченко О. В. Особливості сучасної інтерпретації категорії «законність». *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 56. С. 45-49.
45. Муравенко О. Ю. Особливості правової природи принципу законності. *Публічне право*. 2012. № 2. С. 380-385.
46. Налуцишин В. Онтологические предпосылки социального порядка: философско-правовое измерение. *Legea si Viata*. 2018. № 1, ч. 1. С. 48-52.
47. Олійник А. Ю. Конституційні основи правопорядку у сфері господарювання. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 27 С. 48- 54.
48. Ольховський Є. Законність як принцип поведінки. *Віче*. 1996. № 3. С. 36-37.
49. Орозбаева А. Юридические гарантии законности в органах местного самоуправления. *IN SITU*. 2016. № 5. С. 29-31.
50. Осауленко О., Пунько О. Зміцнення законності у правозастосовному процесі. *Право України*. 2004. № 12. С. 34-35.
51. П'ятков П. В. Критерії розмежування компетенції суб'єктів забезпечення законності надання адміністративних послуг у галузі містобудування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 109-113.

52. Пауль Г. От порядка полицейского к порядку правовому. *Законность*. 1994. № 4. С. 27-31.
53. Полонський Д. М. Вплив порушень законності в діяльності міліції на стан національного правопорядку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2011. Вип. 3. С. 175-182.
54. Рабінович П. Інтерпретація верховенства права: основні вітчизняні підходи та їх діалектична взаємодоповнюваність. *Право України*. 2013. № 1-2. С. 296-309.
55. Рабінович П. М. Колізії між законністю та доцільністю як постійно відтворювана проблема юридичного регулювання. *Вісник Академії правових наук України*. 2000. № 4. С. 27-37.
56. Сагун А. В. Поняття забезпечення законності в діяльності адміністративних судів України. *Форум права*. 2016. № 2. С. 180-185.
57. Словська І. Є. Суд присяжних: становлення і функціонування (зарубіжний досвід). *Право і суспільство*. 2015. № 5-2, ч. 1. С. 3-8.
58. Собакарь А. О. Забезпечення законності та дисципліни в службово-бойовій діяльності сил охорони правопорядку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 4. С. 29-36.
59. Соловійов В. М. Законність як елемент моніторингу ефективності законодавства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2009. № 2. С. 342-349.
60. Стельмащук П. Я. Співвідношення законності і правопорядку у правоохоронній діяльності. *Митна справа*. 2013. № 4 (2.2). С. 324-329.
61. Стороженко С. М. Контрольна діяльність місцевих державних адміністрацій у галузі забезпечення законності та правопорядку. *Право і Безпека*. 2009. № 3. С. 49-53.
62. Тихомиров В. А. Юридическая коллизия, власть и правопорядок. *Государство и право*. 1994. № 1. С. 13-15.
63. Ткаченко Ю. В. Конституційна законність як принцип конституційного ладу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 875-883.
64. Троцюк А. Законність і правопорядок як основні ознаки правової держави. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2010. Вип. 4. С. 278-280.
65. Ульянов О. І. Поняття та елементи громадського порядку. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2002. № 4. С. 21-24.
66. Фелик В. Правове бачення громадського порядку і громадської безпеки, що обумовлює зміни в системі адміністративних служб органів внутрішніх справ. *Право України*. 2008. № 2. С. 22-25.
67. Шай Р. Я. Правопорядок і законність як ознаки правової держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2014. № 801. С. 115-120.

ТЕМА 20. ПРАВОСВІДОМІСТЬ ТА ПРАВОВА КУЛЬТУРА. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ

Правосвідомість: поняття, структура та функції. Критерії розмежування функцій. Види правосвідомості. Взаємозв'язок правосвідомості і права.

Правова культура: поняття, види, функції та шляхи формування. Співвідношення правової культури з правовим нігілізмом та правовим ідеалізмом.

Правове виховання: поняття, мета, завдання, принципи та функції. Механізм реалізації правового виховання. Роль виховання освітньої діяльності, пропаганди правових знань.

Ключові поняття:

правосвідомість, когнітивна функція, правостворююча функція, правова психологія, правовий інфантилізм, правовий романтизм, правовий дилетантизм, правова демагогія, правовий нігілізм, правовий стимул, правове обмеження, режим законності і порядку, стан юридичної практики, правова психологія, правова ідеологія, буденна правосвідомість, професійна правосвідомість, наукова правосвідомість, індивідуальна правосвідомість, колективна правосвідомість, групова правосвідомість, суспільна правосвідомість, індивідуальна форма правосвідомості, групова форма правосвідомості, непрофесійна група правосвідомості, суспільна група правосвідомості, правова культура, професійна культура юриста, культура правосвідомості, культура правової поведінки, культура юридичної практики, ціннісно-нормативна функція правової культури, правосоціальна функція правової культури, комунікативна функція правової культури, прогностична функція правової культури, пізнавальна функція правової культури, регулятивна функція правової культури, нормативно-аксеологічна функція правової культури, правова культура суспільства, правова культура особи, правова культура професійної групи, правовий всеобуч, правова агітація, самовиховання, правова поведінка, правова настанова, мотив правової поведінки, зміст правового виховання, система правового виховання, суб'єкт правового виховання, об'єкт правового виховання, механізм правового виховання, деформація правосвідомості.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

- ❖ Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві і утвердження здорового способу життя: Указ Президента від 15 березня 2002 року. *Офіційний вісник України*. 2002. № 12. Ст. 555.

Дисертації, автореферати:

1. Бредун І. В. Правова культура в локальних цивілізаціях: філософсько-антропологічні засади: дис. ... канд. філос. наук. Харків, 2009. 174 с.
2. Бычкова Е. В. Правовая культура в англосаксонской семье: теоретико-правовое исследование: дис. ... канд. юрид. наук. Коломна, 2003. 222 с.
3. Грачева В. С. Правовая культура как субъективный фактор реализации права: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 1996. 191 с.
4. Деменко О. І. Правосвідомість студентської молоді в Україні: теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 206 с.
5. Евстратов А. М. Правосознание и правовая культура в период формирования Советского государства в 1920-1930-е годы: историко-теоретическое исследование: дис. ... д-ра юрид. наук. Санкт-Петербург, 2001. 374 с.
6. Званчук А. В. Компетентна правосвідомість: загальнотеоретичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2012. 202 с.
7. Зеленко І. П. Правова культура працівників органів внутрішніх справ (загальнотеоретичний аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2006. 176 с.
8. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства як соціокультурний феномен: філософсько-правова рефлексія: дис. ... д-ра філос. наук. Харків, 2010. 434 с.
9. Легеза Ю. О. Відомчі засоби масової інформації в механізмі формування правосвідомості співробітників органів внутрішніх справ України: автореф. дис. ... канд. юрид. Харків, 2005. 20 с.
10. Макар Л. М. Формування правосвідомості майбутнього вчителя правових дисциплін у педагогічних університетах: автореф. дис. .. канд. пед. наук. Запоріжжя, 2009. 20 с.
11. Макушев П. В. Професійна правосвідомість і правова культура дільничного інспектора міліції (шляхи формування і удосконалювання): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 237 с.
12. Матевосова Е. К. Правовое воспитание как средство борьбы с правовым нигилизмом: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2012. 179 с.
13. Міленін О. Л. Правосвідомість учасників дорожнього руху: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2001. 200 с.
14. Мухін В. В. Професійна правосвідомість: поняття, особливості, функції: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 200 с.
15. Ніколов П. О. Проблема свободи і еволюція західної правосвідомості (християнський контекст): автореф. дис. ... канд. філос. наук. Харків, 1999. 19 с.

16. Новичкова И. Ю. Правовая культура в гражданском обществе: дис. ... канд. социол. наук. Саратов, 1995. 119 с.
17. Осика І. В. Правова культура у формуванні правової, соціальної держави: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 194 с.
18. Сербин Р. А. Правова культура – важливий фактор розбудови правової держави: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 185 с.
19. Стреляева В. В. Правовое воспитание в условиях становления правового государства: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 183 с.
20. Толстенко В. Л. Правова ідеологія у розвиткові сучасної української держави і суспільства: дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2012. 212 с.
21. Хасанов Ш. К. Правовое воспитание как средство преодоления деформации правосознания осужденных: общетеоретический аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Душанбе, 2009. 177 с.
22. Цимбалюк М. М. Формування правосвідомості громадян у процесі розбудови громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 15 с.
23. Чупринський Б. О. Формування професійної культури майбутніх юристів: філософсько-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 20 с.
24. Шашин П. А. Правовая культура в правовой системе общества: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2006. 191 с.
25. Шубина О. Б. Правовая культура как элемент культуры общества: дис. ... канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2004. 167 с.

Монографії:

1. Битяк Ю. П. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: моногр. Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2007. 248 с.
2. Бреднева В. С. Особенности формирования правовой культуры в отдаленных регионах (на примере Сахалинской области): моногр. Южно-Сахалинск: Сах ГУ, 2013. 103 с.
3. державотворчого процесу в Україні: моногр. Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2009. 351 с.
4. Єрмоленко Д. О. Правосвідомість молоді: теоретико-правові засади: моногр. Запоріжжя: Клас. приват. ун-т, 2012. 291 с.
5. Каландаришвили З. Н., Зорина Е. А. Роль правосознания и правовой культуры в преодолении правового нигилизма в современном российском обществе (вопросы теории и практики): моногр. Санкт-Петербург: Элмор, 2013. 142 с.
6. Карташов В. Н. Правовая культура: понятие, структура, функции: моногр. Ярославль: Ярославский гос. ун-т, 2008. 200 с.
7. Клименко А. И. Понятие, структура и функциональные характеристики правовой идеологии Европейского союза: теоретико-правовой аспект: моногр. Москва: Граница, 2014. 167 с.

8. Коробка В. М., Пашутін В. В. Сучасна правосвідомість слідчих (теоретико-соціологічний аспект). Донецьк: ДІВС МВС України, 2002. 124 с.
9. Мальцев Г. В. Культурные традиции права: моногр. Москва: Норма; ИНФРА-М, 2013. 607 с.
10. Недюха М. П. Правова ідеологія українського суспільства: моногр. Київ: МАУП, 2012. 399 с.
11. Толстенко В. Л. Правова ідеологія і демократизація сучасної України: теоретично-правові аспекти: моногр. Київ: Логос, 2012. 283 с.
12. Черкас М. Є. Правосвідомість та її функції в механізмі правового регулювання: моногр. Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2014. 153 с.

Наукові статті:

1. Turcan O. Deontologia funcționarului public: de la norme morale spre conduită profesională. *Legea si Viata*. 2016. № 2. ч. 1, С. 13-18.
2. Айдарбекова Г. Б. Правовая культура в Киргизии: истоки и современное состояние. *Журнал российского права*. 2012. № 4. С. 86-91.
3. Акутаев Р. М. Правовая культура сквозь призму современной правовой реальности. *Российская юстиция*. 2013. № 2. С. 63-66.
4. Андреев Д. Правосвідомість у структурі соціально-правової комунікації. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С. 11-17.
5. Артеменко И. Участие институтов гражданского общества в формировании и реализации молодежной политики в Украине. *Legea si Viata*. 2016. № 12, ч. 2. С. 3-6.
6. Бабюк А. М. Співвідношення понять «правосвідомість» та «праворозуміння». *Університетські наукові записки*. 2015. № 3. С. 5-12.
7. Байниязов Р. С. Правосознание и психологические аспекты. *Правоведение*. 1998. № 3. С. 16-22.
8. Баландина Н. В. Государственная политика в сфере повышения правовой грамотности и правосознания граждан в Российской Федерации и общественных отношениях. *Правовая культура*. 2012. № 2. С. 8-15.
9. Барабаш О. Правосвідомість та її вплив на поведінку людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2017. № 861. С. 68-72.
10. Барыкина М. В. Формы воспитания как способы формирования правовой культуры. *Аграрное и земельное право*. 2013. № 1. С. 104-107.
11. Безус Л. П. Розвиток української держави через правосвідомість суспільства. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія: Право. 2014. Вип. 2. С. 9-14.
12. Беляев А. Ю. Тенденция абсентеизма в современном российском обществе. *Власть*. 2013. № 5. С. 43-45.
13. Беріша Ф. Взаємозв'язок між суспільством, державою та правом. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání.. С. 172-184.

14. Беріша Ф. Тлумачення права і соціальна практика. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 88-101.
15. Білий П. Про правову культуру працівників органів внутрішніх справ. *Право України*. 1997. № 10. С. 34-38.
16. Бойков О. Селянська правосвідомість на Півдні України у добу капіталістичної модернізації суспільства кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Scriptorium nostrum*. 2014. № 1. С. 154-167.
17. Бондаренко Г. И. Правосознание населения современного российского общества. *Общество и право*. 2012. № 3. С. 260-265.
18. Бондаренко О. Захист прав і свобод людини як основний напрям конституційної модернізації в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 89-94.
19. Бортняк А. Ф. Правосвідомість як ідеальна форма прояву правових знаків. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 72-79.
20. Бочарова Н. Права человека и права интеллектуальной собственности: современные доктринальные подходы. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 49-54.
21. Братасюк В. Постмодерністський образ людини як засада розвитку її індивідуальної правосуб'єктності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 55-61.
22. Бровко Н. Особенности правосознания сельской интеллигенции: философско-правовой анализ. *Leges et Viata*. 2018. № 2, ч. 2. С. 16-19.
23. Бугаенко Ю. Ю. Правовой нигилизм как социокультурный феномен в современном российском обществе. *Социально-гуманитарные знания*. 2012. № 6. С. 220-229.
24. Бурдоносова М. А. Взаємозв'язок правового нігілізму та правового ідеалізму як форм деформації правової свідомості. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 16-24.
25. Васильев А. А. Правовая культура России в свете отечественного консерватизма. *Культура: управление, экономика, право*. 2012. № 3. С. 33-35.
26. Ганзенко О. О. Динаміка правової культури особи в умовах становлення ринкових відносин в Україні. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2001. № 2. С. 88-93.
27. Гарасимів Т. Девіантна правосвідомість: синергетичний вимір. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2014. № 782. С. 71-75.
28. Гладкий С. О. Правосвідомість як предметне поле та інструмент правового самопізнання. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2013. Вип. 6. С. 10-19.

29. Гладкий С. О. Стан розвитку правосвідомості українського суспільства у дзеркалі наукової думки. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 21-32.
30. Гладкий С. О. Правосвідомість як предметне поле та інструмент правового самопізнання. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2013. Вип. 6. С. 10-19.
31. Глушкова С. И. Актуальные проблемы правовой культуры в современной России. *Юридическая наука в правовом поле России: ценностные ориентиры и перспективы развития*. 2012. С. 87-93.
32. Гранат Н. Л. Правосознание и правовая культура. *Юрист*. 1998. № 11-12. С. 23-24.
33. Григорчук М. Демократія та політична культура. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2001. № 2. С. 224-229.
34. Грищук А. Б. Правосвідомість і моральність – соціально-психологічні цінності у діяльності державних службовців України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2013. Вип. 4. С. 47-56.
35. Грошевий Ю. М. Професійна правосвідомість судді та правоздатність рішень суду: кримінально-процесуальний аспект. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4. С. 248-255.
36. Давидова Т. О. Кодекс етики чиновників: необхідність чи традиція. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 129-134.
37. Дмитрієнко Ю. М. Правосвідомість у структурі юридичної діяльності. *Право і Безпека*. 2007. № 2. Т. 6. С. 25-27.
38. Дмитрієнко Ю. М. Сучасна академічна думка про правосвідомість. *Право і Безпека*. 2006. № 2. Т. 5. С. 15-21.
39. Дмитрієнко Ю. М. Девіантна правосвідомість: синергетична здатність випереджати конкретно-історичний цикл перехідного розвитку української правової системи. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 3. С. 17-27.
40. Долгорученко К. О. Вплив нацистської пропаганди на правосвідомість українців в умовах окупації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 90-96.
41. Драган І. В. Правосвідомість як визначальний компонент механізму реалізації кримінальної відповідальності. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 226-237.
42. Єрмоленко Д. О. Правова ідеологія як структурний елемент правової свідомості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 33-40.
43. Жеребко М. А. Правова психологія як структурний елемент правосвідомості. *Юрист України*. 2013. № 3. С. 17-24.

44. Завальна Ж. В. Правосвідомість і створення форм договірної регулювання. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Право.* 2016. Вип. 21. С. 101-103.
45. Іваній О. М. Правосвідомість у моделюванні професійної поведінки вчителя. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання.* 2014. № 50. С. 63-66.
46. Каламаж Р. В. Правосвідомість у контексті правової культури виборців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Психологія і педагогіка.* 2011. Вип. 17. С. 140-146.
47. Калиновський Ю. Суспільна правосвідомість у державотворчому процесі України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету.* 2016. № 2. С. 30-40.
48. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість народу та «правосвідомість на-товпу»: порівняльна характеристика. *Гуманітарний часопис.* 2006. № 4. С. 79-85.
49. Карпунов В. М. До питання правової свідомості в Україні. *Вісник ЛІВС МВС України.* 2001. Спеціальний випуск. С. 133-136.
50. Коваленко І. І., Лозова О. С. Правосвідомість як джерело формування правових смислів (феноменологічний аспект). *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2017. № 3. С. 81-97.
51. Коваль І. М. Правосвідомість особи як критерій визначення її правового менталітету. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки.* 2015. № 825. С. 155-161.
52. Ковальчук В. Б. Громадянська правосвідомість як фактор утвердження легітимності державної влади. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право.* 2014. № 1. С. 47-53
53. Козаченко В. М. Революційна правосвідомість: темпоральні виміри. *Часопис Київського університету права.* 2014. № 3. С. 44-48.
54. Коломиец Ю. Идеологическая обусловленность методов научного познания права. *Legea si Viata.* 2016. № 1, ч. 3. С. 50-53.
55. Короткова О. И. Правосознание, его право реализация и роль в правотворческом процессе. *Государственная власть и местное самоуправление.* 2013. № 1. С. 5-9.
56. Костан Г. Правовая и политическая культура – необходимые условия для демократизации общества и консолидации конституционно-правового режима. *Legea si Viata.* 2016. № 10, ч. 1. С. 4-9.
57. Леміщак К. Правосвідомість та ресоціалізація: взаємозв'язок категорій. *Історико-правовий часопис.* 2014. № 1. С. 145-148.
58. Литвак О. Правовий заслін – політичному нігілізму. *Право України.* 2002. № 9. С. 27-29.

59. Лопатина М. Роль правової культури в предупрежденні преступности. *Право и образование*. 2012. № 3. С. 142-147.
60. Луцький А. І. Вплив правової ідеології на правосвідомість юриста. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*. 2016. № 2. С. 10-16.
61. Луцький А. І. Правова ідеологія як складова державницької ідеології. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 48-52.
62. Луцький А. І. Правосвідомість юриста як суб'єктивне відображення чинної правової ідеології. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 50-60.
63. Лясковець О. В. Модель професійної правової культури правоохоронців щодо забезпечення прав людини у сфері охорони громадського порядку. *Право і суспільство*. 2015. № 3. С. 80-86.
64. Мазуренко А. Правотворческая политика и культура законотворчества: вопросы теории. *East European Science Journal*. 2016. № 4, ч. 5. С. 12-14.
65. Максакова Р. Влада народу як першооснова забезпечення ефективного державного управління. *Право України*. 2015. № 5. С. 90-96.
66. Мандель Р. До розуміння принципів права. *Sciences of Europe*. 2016. № 4, ч. 2. С. 100-103.
67. Мартинюк Т. Розвиток поняття правосвідомості в період трансформації українського суспільства. *Право України*. 2007. № 2. С. 26-30.
68. Мартыненко Б. К. Справедливость – насилие – правосознание. *Общество и право*. 2012. № 1. С. 35-39.
69. Марутян Х. Правова культура та правосвідомість громадян України у сфері забезпечення інтелектуальної безпеки. *Гілея*. 2013. № 75. С. 505-506.
70. Марченко Л. Правова культура має виховуватися змалечку. *Право України*. 2004. № 2. С. 156-157.
71. Матвеева Л. Г. Правосвідомість перехідного суспільства: історично-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 3. С. 228-230.
72. Матчанова З. Ш. Политическая нестабильность и правовой нигилизм общества как факторы распространения терроризма в современной России. *Нравственные императивы в праве*. 2013. № 1. С. 51-59.
73. Мельников В. Ю. Правосознание и правовое воспитание личности в демократическом, правовом государстве. *Культура: управление, экономика, право*. 2012. № 3. С. 11-17.
74. Менюк О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура. *Право України*. 2001. № 4. С. 34-38.

75. Миронова Ю. В. Правовой нигилизм как фактор повышения эффективности законодательства. *Политика и общество*. 2013. № 7. С. 843-847.
76. Міхайліна Т. В. Правосвідомість та правова соціалізація особи. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 27-30.
77. Міхайліна Т. В. Правосвідомість у площині юснатуралізму. *Інтернаука*. 2017. № 15 (1). С. 84-87.
78. Муж В. В. Правосвідомість: теоретичні аспекти поняття. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 297-303.
79. Недюха М. П. Правова ідеологія у контексті парадигми українського державотворення. *Трипільська цивілізація*. 2012. № 8. С. 11-15.
80. Недюха М. П. Правова ідеологія українського суспільства: інноваційний потенціал процесу соціальних змін. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 6. С. 16-21.
81. Недюха М. П. Правова ідеологія: класичні та модерні інтерпретації. *Трипільська цивілізація*. 2012. № 2. С. 33-40.
82. Нікітін А. Вплив аномії на нормативну поведінку суспільства. *Право України*. 2003. № 9. С. 56-61.
83. Носков В., Кальянов А., Єфросиніна О. Правосвідомість у соціально-політичному розвитку людини. *Політичний менеджмент*. 2005. № 5. С. 125-133.
84. Ольмезов В. Правосвідомість громадян як об'єкт державного управління в інформаційному суспільстві. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 3. С. 197-203.
85. Омельчук І. А. Правосвідомість молоді в сучасних умовах: порівняльний аспект. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 3-4. С. 41-46.
86. Омельчук І. А. Правосвідомість як юридична категорія. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 4. С. 33-39.
87. Оніщенко Н. Інформаційно-правовий простір: проблеми формування, розвитку, аналіз позитивних і негативних впливів на правосвідомість суспільства та особистості. *Віче*. 2012. № 17. С. 20-23.
88. Оніщенко Н. М. Громадське та правове виховання: взаємозв'язок та взаємообумовленість в сучасному суспільстві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 3. С. 34-41.
89. Оніщенко Н. М. Правовий світогляд і політика (сучасна реальність, бачення на перспективу). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 91-97.
90. Оніщенко Н. Правовий світогляд як явище соціальної дійсності. *Право України*. 2014. № 5. С. 15-21.

91. Осипов М. Ю. Понятие и особенности формирования правосознания. *Современное право*. 2013. № 6. С. 7-11.
92. Осипов М. Ю. Правовая культура и механизм её формирования. *Журнал российского права*. 2012. № 1. С. 75-81.
93. Осипов М. Ю. Роль некоммерческих организаций в формировании правосознания и правовой культуры граждан. *Гражданское общество в России и за рубежом*. 2013. № 1. С. 21-24.
94. Павловська-Кравчук В. Український правовий менталітет: особливості становлення та розвитку. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 277-286.
95. Павлюк А. Правова, реальність як нормативно – ціннісна та/або метанормативна система. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 107-120.
96. Панчук І. О. Правосвідомість як фактор забезпечення законності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33 (1). С. 39-42.
97. Пащенко О. О. Правосвідомість і соціальна обумовленість кримінально-правових норм. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 34 (3). С. 41-44.
98. Петров А. О содержании понятия правовой культуры. *Sciences of Europe*. 2016. № 7, ч. 2. С. 140-146.
99. Петрончак Ю. О. Правосвідомість як рефлексія соціальних норм поведінки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2015. № 825. С. 199-203.
100. Петручак Л. А. Правовая культура в системе ценностей гражданского общества. *Право и государство: теория и практика*. 2012. № 3. С. 85-90.
101. Підчасов Є. В. Правосвідомість як форма соціалізації особистості. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія: Психологія*. 2012. Вип. 42. С. 114-126.
102. Полонка І. А. Онтологічно-теоретичні особливості взаємозв'язку категорій «правова поведінка» та «законність». *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 1. С. 41-46.
103. Потапенко Н. А. Вплив національного чинника на правосвідомість особистості. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2013. Вип. 22. С. 164-168.
104. Рабінович П. Значення рішень Європейського суду з прав людини у справах проти України для удосконалення її законодавства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 1. С. 16-28.
105. Рабінович П. Потребує праворозуміння: концептуальна характеристика, евристична характеристика. *Право України*. 2014. № 5. С. 31-40.

106. Рибалкін А. О. Правова політика в сфері народовладдя та конституційна правосвідомість: питання взаємозв'язку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 4. С. 82-87.
107. Росік Т. В. Судова практика конституційного суду України та її роль у правотворчості України. *Право і суспільство*. 2015. № 3, ч. 3. С. 50-55.
108. Россинский Б. В. Некоторые проблемы совершенствования высшего юридического образования. *Правовая культура*. 2012. № 2. С. 199-206.
109. Савенко В. В. Імплементация закону у правосвідомість громадянина. *Публічне право*. 2016. № 3. С. 241-246.
110. Салпагаров М. У. Влияние правосознания на преступность. *Законность и правосознание*. 2013. С. 137-141.
111. Семенов В. Е. Проблемы совершенствования воспитания правовой культуры. *Общество и право*. 2012. № 4. С. 49-51.
112. Сидоренко С. А. Роль правової освіти у попередженні та профілактиці правопорушень. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС України*. 2000. Спеціальний випуск. С. 145-148.
113. Скуратівський А. Ідеї права та правової культури в Українській суспільно-політичній думці: витоки та еволюція. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2001. № 2. С. 226-233.
114. Скуратівський А. Правова культура в контексті особливостей розвитку соціального буття українського суспільства та національного характеру українців. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2002. № 1. С. 255-261.
115. Скуріхін С. М. Правосвідомість військовослужбовців Збройних Сил України: поняття та особливості. *Юридична наука*. 2014. № 4. С. 7-14.
116. Словська І. Є. Ціннісні орієнтації та правосвідомість у механізмі злочинної поведінки посадових осіб. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2015. № 827. С. 206-209.
117. Сунцов А. П. Актуальные вопросы совершенствования деятельности избирательных комиссий по повышению правовой культуры избирателей. *Избирательное право*. 2012. № 3. С. 51-56.
118. Тацій В. Концепція юридичної науки і освіти в Україні. *Право України*. 1991. № 1. С. 56-63.
119. Темченко В. Етика та право: теоретичні аспекти співвідношення. *Право України*. 2002. № 9. С. 24-27.
120. Терлецький Д. Конституційна правосвідомість у системі сучасного конституціоналізму. *Юридичний вісник*. 2014. № 5. С. 27-36.

121. Тимошенко В. Визначальні фактори правової свідомості. *Право України*. 2008. № 6. С. 41-46.
122. Тимошенко В. І. Природна правосвідомість (з історії політичної і правової думки). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 2. С. 77-84.
123. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку. *Право України*. 2010. № 7. С. 94-100.
124. Тригубенко Г. Боротьба зі злочинністю як засіб подолання правового нігілізму. *Право України*. 2002. № 3. С. 127-129.
125. Тригубенко Г. Термін «нігілізм»: історія та сучасність. *Право України*. 2002. № 9. С. 129-132.
126. Трофименко В. А. Професійна правосвідомість та правова культура як предмет правового виховання у правоохоронній системі. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2013. № 2. С. 139-149.
127. Фальковська Л. М. Правосвідомість сучасної молоді як умова розвитку правової держави. *Проблеми політичної психології*. 2015. Вип. 2. С. 337-348.
128. Хазова В. Е. Основные направления морально-патриотического воспитания и правовая культура несовершеннолетних. *Вестник Московского университета МВД России*. 2013. № 4. С. 60-64.
129. Хендли К. Системный анализ правового нигилизма в России. *Верховенство права как фактор экономики*. 2013. С. 293-316.
130. Цимбалюк М. Онтологічний аспект дослідження права та правосвідомості. *Право України*. 2007. № 2. С. 31-34.
131. Цимбалюк М. Правова реальність та онтологія правосвідомості. *Право України*. 2007. № 12. С. 22-26.
132. Цимбалюк М. Формування правосвідомості громадян у процесі реформування інституту власності. *Право України*. 2003. № 9. С. 57-61.
133. Черкас М. Витоки правового нігілізму та його вплив на цінність права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 73-80.
134. Чернобай Е. Правовая традиция как важная предпосылка становления отечественной юридической аргументации. *Leges si Viata*. 2018. № 1, ч. 2. С. 127-130.
135. Чушкина А. А. Зарубежный опыт формирования антикоррупционного правосознания военнослужащих. *Современное право*. 2012. № 1. С. 16-20.
136. Шапошнікова Н. В. Екологічна правосвідомість – необхідний елемент організаційної культури підприємств. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2009. Вип. 3. С. 264-269.

137. Шаравара І. І. Правосвідомість як юридична категорія та її основні структурні елементи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2015. Вип. 33 (1). С. 56-59.
138. Шаравара І. І. Співвідношення правосвідомості, моралі і права в системі соціальних норм. *Право і суспільство.* 2015. № 5, ч. 3. С. 43-48.
139. Шевченко А. Є. Правова (конституційна) ідеологія як важлива складова державно-правового розвитку України (стаття 1). *Трипільська цивілізація.* 2012. № 7. С. 16-21.
140. Штельмах В. Газета як інструмент формування суспільної свідомості в умовах становлення державності України. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України.* 2000. № 2. С. 186-191.
141. Юрченко-Шеховцова Т. І. Правосвідомість особистості: теоретичний аналіз. *Психологічний часопис.* 2017. № 4. С. 134-144.

ТЕМА 21. ЮРИДИЧНА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ. ЮРИДИЧНИЙ ПРОЦЕС

Поняття, ознаки, функції та види юридичної практичної діяльності. Структура юридичної практичної діяльності.

Юридичний процес: поняття, ознаки та принципи. Співвідношення юридичного процесу з юридичною процедурою. Форма юридичного процесу (процесуальна форма). Види юридичного процесу в Україні.

Стадії юридичного процесу. Поняття та класифікація процесуальних документів. Процесуальні правовідносини.

Ключові поняття:

юридичний процес, форма юридичного процесу (процесуальна форма), процесуальні провадження, процесуальні стадії, процесуальний режим, конституційний процес, цивільний процес, господарський процес, адміністративний процес, кримінальний процес, юридична практика, юридичні операції, правотворчий процес, правозастосовний процес, контрольний процес, процесуальні стадії, процесуальний режим, принципи юридичного процесу, учасники юридичної практики, вимоги до юридичного процесу, результат правотворчого процесу, результат правозастосовного процесу, апеляційне провадження, касаційне провадження, юридична практична діяльність, об'єкт юридичної практичної діяльності, суб'єкт юридичної практичної діяльності, засоби юридичної практичної діяльності, способи юридичної практичної діяльності, методи юридичної практичної діяльності, процесуальна форма, процесуальні провадження.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
- ❖ Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40. Ст. 492.

Дисертації, автореферати:

1. Айдинян А. В. Фактична помилка у кримінальному праві: основні теоретичні та практичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
2. Борщенко В. В. Групові позови в господарському процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 19 с.
3. Варфоломеева Т. В. Организационные, процессуальные и криминалистические проблемы защиты адвокатом прав подозреваемого, обвиняемого, подсудимого: дис. ... д-ра юрид. наук. Киев, 1994. 485 с.
4. Деготь Б. Е. Административно-правовые аспекты исполнительного процесса: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 193 с.
5. Дерюшкина Т. А. Процессуальный режим деятельности арбитражного суда кассационной инстанции: дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2003. 206 с.
6. Єзеров А. А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2007. 227 с.
7. Женетль С. З. Административный процесс и административные процедуры в условиях административной реформы: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2008. 536 с.
8. Кеберник А. В. Наукова експертиза в адміністративно-юрисдикційній діяльності: питання теорії та практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2014. 19 с.
9. Кісліцина І. О. Роль прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод про визнання винуватості: питання теорії і практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 23 с.
10. Коваль О. А. Принципи процесуального права та їх втілення в законодавчій регламентації діяльності міліції України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 198 с.
11. Комиссарова Я. В. Процессуальные и нравственные проблемы производства экспертизы на предварительном следствии: дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1996. 212 с.
12. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у парадигмі права: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2006. 401 с.
13. Макаров М. А. Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 38 с.
14. Маслій Л. П. Правові основи бюджетного процесу (за законодавством України та країн з розвинутою економікою): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1996. 173 с.
15. Мельник С. М. Процесуальна форма у кримінальному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 170 с.
16. Нешик Т. С. Вердикт присяжних у кримінальному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 17 с.
17. Палешник С. І. Тлумачення в судовій практиці: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 20 с.

18. Перепелюк В. Г. Поняття і принципи адміністративного процесу: питання теорії: дис. ... канд. юрид. наук. Чернівці, 2000. 205 с.
19. Перунова О. М. Процесуальні акти-документи з цивільних справ: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 205 с.
20. Погорелова З. О. Законодавчий процес в Україні: проблеми теорії і практики: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 173 с.
21. Попов Р. В. Процесуальні способи захисту прав відповідачів в адміністративному процесі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 17 с.
22. Татулич І. Ю. Цивільна процесуальна форма в суді першої інстанції в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 20 с.
23. Трохлюк О. П. Реалізація засади забезпечення доведення винуватості в кримінальному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 20 с.
24. Чекалина О. В. Административно-юрисдикционный процесс: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2003. 205 с.

Монографії:

1. Власов Ю. А. Проблемы толмачения норм права: моногр. Київ: РІ КУП НАНУ, 2001. 342 с.
2. Грищук О. В. Юридична техніка творення та тлумачення нормативно-правових договорів: теоретико-правовий вимір: моногр. Хмельницький: ХУУіП, 2017. 213 с.
3. Куц В. М. Юридична особа як об'єкт застосування кримінально-правових заходів: моногр. Київ: Нац. акад. прокуратури, 2017. 249 с.
4. Кучинська О. П. Особливості процесуального статусу юридичних осіб у кримінальному процесі України: теорія та практика: моногр. Київ: Правова єдність. Алерта, 2017. 167 с.
5. Лебедев Н. Ю. Теоретические основы конфликтов, возникающих в процессе досудебного и судебного производства по уголовному делу, и пути их разрешения: моногр. Новосибирск: НГТУ, 2012. 322 с.
6. Петровская А. В. Содержание идеи правового закона в контексте современной юридической теории и практики органов внутренних дел: моногр. Санкт-Петербург: Калининградский фил. Санкт-ПетербургУ МВД России, 2015. 102 с.
7. Рязанова Н. А. Правомерность как характеристика деятельности сотрудников органов внутренних дел: моногр. Москва: Эпицентр, 2015. 147 с.
8. Теплюк М. О. Теоретико-правові основи введення закону в дію: моногр. Київ: Парламент. вид-во, 2013. 479 с.
9. Шемшученко Ю. С. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи: моногр. Київ: РІ КУП НАНУ, 2001. 156 с.

Наукові статті:

1. Агафонова Н. Система основних процедур і стадій конституційного реформаційного процесу. *Legea si Viata*. 2016. № 11. С. 3-6.
2. Антонюк О. І. Співвідношення категорій правовий захист і правова охорони. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ. МВС України*. 2003. № 2. С. 24-35.
3. Афанасьєв В. Проблеми підвищення ефективності виконавчого провадження в Україні. *Право України*. 1996. № 7. С. 14-17.
4. Бакаянова Н. Теоретичні основи представництва в судах як виду адвокатської діяльності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1. С. 30-35.
5. Богачова Л. Л. Оприлюднення нормативно-правового акта як стадія підзаконного нормотворчого процесу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 18-21.
6. Бойко І. С. Прецедентна практика щодо морських територіальних спорів у рішеннях міжнародного суду ООН. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 2. С. 72-81.
7. Борсук С. С. Проблемні питання здійснення фіксування адміністративного процесу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 104-108.
8. Букаев Н. М. К вопросу о процессуальных формах взаимодействия следователя с органами внутренних дел. *Социум и власть*. 2012. № 4. С. 76-78.
9. Волошина Л. Професіональна відповідальність адвоката. *Legea si Viata*. 2016. № 6. С. 21-24.
10. Глущенко С. Участь вищих спеціалізованих судів у конституційному судочинстві. *Юридична Україна*. 2015. № 3. С. 55-62.
11. Голосніченко Д. Засоби регулювання повноважень у механізмі правового впливу. *Право України*. 2008. № 5. С. 20-23.
12. Данелія О. С. До питання захисту політичних прав юридичної особи в Європейському суді з прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. С. 18-26.
13. Дутка Г. І. Проблемні аспекти та шляхи вдосконалення вітчизняного законодавчого процесу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 3. С. 27-30.
14. Журавльов А. В. Суть та значення судових рішень в адміністративному процесі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. С. 74-79.
15. Ибрагимов К. Х. Некоторые аспекты принципов юридического процесса и права. *Аграрное и земельное право*. 2013. № 1. С. 77-83.
16. Карабут Л. В. Стадії кримінально-процесуальної діяльності і стадії у кримінально-процесуальній діяльності. *Право і суспільство*. 2011. № 2. С. 222-227.

17. Карачун В. Д. Меры обеспечения в административном процессе: юридическая обязанность как юридическая ответственность. *Административное право и процесс*. 2012. № 11. С. 75-77.
18. Карпунцов В. Сущність судово-прокурорського представництва в адміністративних судах в сучасних новелах модернізації процесуального статусу прокурора. *Legea si Viata*. 2017. № 2. С. 46-49.
19. Касьяненко Л. М. Юридичний процес і правова процедура у фінансовому праві. *Публічне право*. 2011. № 1. С. 54-59.
20. Китаев А. Про культуру судового процесу. *Право України*. 1994. № 5. С. 54-57.
21. Кокин А. В. Правовой статус представителя в юридическом процессе. *Вопросы экономики и права*. 2012. № 12. С. 51-55.
22. Косинський В. Законодавчий процес та процедура, їх основні стадії. *Право України*. 1999. № 6. С. 78-82.
23. Кухнюк Д. Виконання адвокатом представництва у виконавчому процесі України. *Legea si Viata*. 2016. № 2. С. 80-83.
24. Летянчин Л. Конституціоналізація адміністративного процесуального права: проблеми теорії та практики Вісник. *Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 67-80.
25. Лихова С. Я. Вплив європейських норм та стандартів на юридичний процес в Україні. *Повітряне і космічне право*. 2011. № 3. С. 104-108.
26. Лукьянова О. А. Правовые позиции прокурора в юридическом процессе. *Вопросы экономики и права*. 2012. № 12. С. 43-46.
27. Максуров А. А. К вопросу о классификации функций медиативной юридической практики. *Современное право*. 2012. № 10. С. 8-12.
28. Максуров А. А. Политическая функция медиативной юридической практики. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2012. № 1. С. 8-9.
29. Малишко М. Конституційний процес. *Час звірити підходи Віче*. 2001. № 2. С. 34-39.
30. Метелёв С. Е. Уголовно-процессуальные формы предупреждения судом преступлений. *Закон и право*. 2012. № 10. С. 7-12.
31. Милушев Д. Загальні умови судових дебатів як інститут кримінально-процесуального права. *Legea si Viata*. 2017. № 4. С. 49-52.
32. Огороднік А. Неухильно додержувати процесуальної форми (роздуми щодо проекту нового КПК). *Право України*. 1996. № 6. С. 88-92.
33. Олейник А. Законотворчий процес, його основні риси і особливості. *Право України*. 1998. № 4. С. 57-59.
34. Оніщенко Н. Конституційний процес: до питання про термінологічну визначеність і сутність спрямованості. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 4. С. 130-135.

35. Оніщенко Н. Юридичний процес як форма правової діяльності. *Право України*. 2002. № 7. С. 7-14.
36. Павликов С. Г. Исполнительная процессуальная форма теоретико-правовые вопросы. *Государство и право*. 2012. № 5. С. 5-11.
37. Пасенюк О. Розмежування конституційної та адміністративної юрисдикції. *Право України*. 2016. № 2. С. 38-44.
38. Петришина М. Нормотворчий процес в органах місцевого самоврядування в країнах Прибалтики. *Юридична Україна*. 2012. № 6. С. 19-23.
39. Пирожкова Ю. В. Регулятивна функція адміністративного права: генеза та сучасна трансформація в умовах реформаційних правотворчих процесів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. Вип. 21. С. 41-45.
40. Писаренко Н. Б. Застосовність гарантій права на справедливий суд в адміністративному судочинстві: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3. С. 214-228.
41. Писаренко Н. Б. Межі судового контролю щодо дискреційних адміністративних актів: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1. С. 109-119.
42. Плевако В. Неправильне застосування норм матеріального права. *Вісник прокуратури*. 2003. № 6. С. 70-75.
43. Подоляка А. М. Юридичний конфлікт в адміністративному процесі. *Наше право*. 2013. № 11. С. 19-24.
44. Подорожна Т. Методологічні засади конституціоналізації правового порядку: загально- та спеціально-правові проблеми. *Право України*. 2015. № 10. С. 113-121.
45. Полянський Т. Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 31-38.
46. Пузирний В. Ф. Адміністративна діяльність Служби безпеки України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 121-123.
47. Пчелін В. Б. Класифікація суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 178-182.
48. Рабінович П. Діалектичний підхід у практиці Європейського суду з прав людини. *Юридична Україна*. 2012. № 5. С. 4-11.
49. Рабінович С. Принцип рівності прав людини у практиці Конституційного Суду України: проблеми методики застосування. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 97-111.
50. Рибак К. О. Містобудівна діяльність як об'єкт юридичного регулювання: нотатки до наукової дискусії. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 4. С. 7-10.

51. Романюк Я., Бейцун І. Актуальні питання реформування цивільного процесуального законодавства України. *Право України*. 2012. № 8. С. 288-305.
52. Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони*. 2017. № 1. С. 84-88.
53. Сас С. Застосування принципів загальнопроцесуальної теорії при формуванні теоретичних засад парламентської процедури. *Право України*. 2004. № 7. С. 35-40.
54. Сердюк В. Деякі питання судових юрисдикцій. *Право України*. 2012. № 8. С. 270-278.
55. Сердюк В. Судовий процес як фундамент для реформування судової системи. *Право України*. 2015. № 3. С. 71-77.
56. Скомороха В. Судовий конституціоналізм в аспекті співвідношення конституційної та конвенційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 1. С. 40-48.
57. Смалюк Р. Прогалини процесуального регулювання підготовчого судового провадження під час розгляду обвинувального акта в спрощеному провадженні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 1. С. 153-157.
58. Совгиря О. Прийняття актів Кабінетом Міністрів України як процесуальна форма закріплення його рішень. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 279-287.
59. Талыкин Е. А. Процессуальная форма рассмотрения хозяйственных споров: российская и украинская модели. *Евразийский юридический журнал*. 2012. № 7. С. 28-30.
60. Тимченко І. Механізм конституційної юрисдикції в Україні: становлення і розвиток. *Право України*. 2010. № 5. С. 12-25.
61. Ткачук О. С. Класифікація елементів права на справедливий суд: національна теорія та практика Європейського Суду з прав людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 71-77.
62. Томенко М. Конституційний процес в Україні: у пошуках політичного і правового компромісу. *Верховенство Права*. 2016. № 1. С. 30-33.
63. Фандалюк О. В. Установчий процес як різновид юридичного процесу. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2002. № 4. С. 16-22.
64. Хорев А. А. Гражданский процесс: задачи, функции, процессуальная форма. *Вестник Московского университета МВД*. 2013. № 3. С. 148-150.
65. Цуркан М. Щодо критеріїв якості судових рішень в адміністративному процесі. *Право України*. 2016. № 2. С. 50-55.
66. Ченкова Н. Сутність принципу рівності перед законом і судом в адміністративному процесі. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 26-30.
67. Черняк Ю. В. Значення і суть попередніх заходів захисту в рамках міжнародного цивільного процесу. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 2. С. 119-126.
68. Чистоклетов Л. Стадії процесу юридичного прогнозування. *Право України*. 2016. № 1. С. 130-135.

69. Шабринова Л. А. Процессуальная форма технологии установления ошибочной правоприменительной деятельности. *Право и государство*. 2012. № 3. С. 24-29.
70. Шевчук С. Забезпечення єдності судової практики в умовах існування спеціалізованої юрисдикції. *Право України*. 2013. № 9. С. 306-326.
71. Шмідт Г. Стандарти справедливого судового розгляду в адміністративному судочинстві згідно зі статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Право України*. 2016. № 2. С. 12-15.
72. Шутак И. Юридична техніка і технологія в галузях права: теорія і практика застосування. *Верховенство Права*. 2017. № 2. С. 30-35.
73. Щавінський В. Р. Співвідношення інтересів держави, суспільства, окремого індивіда у рамках адміністративного права та процесу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 2. С. 78-81.

ТЕМА 22. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Поняття, особливості та предмет регулювання суспільних відносин. Співвідношення правового регулювання та правового впливу.

Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим: поняття та особливості.

Класифікація правового регулювання за різними критеріями. Місце різновидів правового регулювання в юридичній регламентації суспільних відносин.

Механізм правового регулювання суспільних відносин: поняття, склад та структура. Стадії механізму правового регулювання.

Ефективність правового регулювання: поняття та значення. Чинники, які визначають ефективність правового регулювання.

Ключові поняття:

нормативне регулювання, соціальне регулювання, ознаки соціального регулювання, правове регулювання суспільних відносин, ознаки правового регулювання суспільних відносин, мета правового регулювання суспільних відносин, предмет правового регулювання суспільних відносин, правовий вплив, сфера правового регулювання, межі правового регулювання, метод правового регулювання, імперативний метод правового регулювання, диспозитивний метод правового регулювання, допоміжні (субсидіарні) методи правового регулювання, заохочувальний метод правового регулювання, рекомендаційний метод правового регулювання, способи правового регулювання, тип правового регулювання суспільних відносин, режим правового регулювання суспільних відносин, нормативне правове регулювання, законодавче регулювання, підзаконне регулювання, піднормативне правове регулювання, правозастосовне регулювання, договірне регулювання, нормативне правове регулювання, індивідуальне (ненормативне) правове регулювання, централізоване правове регулювання, децентралізоване правове регулювання, субординаційне правове регулювання, автономне правове регулювання, координаційне правове регулювання, механізм правового регулювання, елементи механізму правового регулювання, стадії механізму правового регулювання, факультативна стадія механізму правового регулювання, ефективність механізму правового регулювання суспільних відносин, дозволи, заборони, зобов'язання, заборони, заохочення, рекомендації, покарання, пільги, правові привілеї.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

Дисертації, автореферати:

1. Барабаш А. Г. Правове регулювання лізингових відносин в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2004. 23с.
2. Бігняк О. В. Підприємництво як предмет правового регулювання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2007. 204 с.
3. Богун В. П. Правове регулювання розрахунків в іноземній валюті у зовнішньоекономічних відносинах: дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2001. 209 с.
4. Булах С. М. Принципи і способи правового регулювання переведення та переміщення працівників в умовах ринкової економіки: дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2011. 178 с.
5. Гелецька І. О. Правове регулювання відносин представництва у цивільному праві: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 205 с.
6. Дерезь В. А. Управлінські відносини в системі органів виконавчої влади та їх правове регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 190 с.
7. Занфірова Т. А. Правове регулювання трудових відносин: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 224 с.
8. Кархут О. Я. Механізм правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.
9. Ковалева В. В. Нормативные правовые акты в механизме правового регулирования: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 196 с.
10. Ковалко Н. М. Фінансово-правове регулювання спеціальних режимів розрахункових відносин: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 228 с.
11. Король В. І. Правове регулювання інвестиційних та зовнішньоторгових договірних відносин в Україні і Китаї: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2004. 205с.
12. Кривицький Ю. В. Спеціалізовані норми права в механізмі правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 260 с.
13. Кушнір С. М. Правові засоби громадського контролю в механізмі правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2011. 247 с.
14. Лобода К. С. Міжнародно-правове регулювання соціальних відносин в Європі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 198 с.
15. Лук'янець В. С. Правове регулювання відносин конкуренції у Євро-союзі: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 242 с.
16. Мірошниченко О. А. Правове регулювання трудових відносин у галузі сільського господарства: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 204 с.
17. Непийвода В. П. Правове регулювання суспільних відносин щодо лісів у контексті сталого розвитку: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 223 с.

18. Новікова М. М. Юридичний компроміс як фактор оптимізації механізму правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 209 с.
19. Сергеева С. М. Нормативно-правове регулювання трудових відносин: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 190 с.
20. Сідак М. В. Правове регулювання банківських відносин у країнах Центральної Європи: дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2004. 220 с.
21. Тагірова Г. В. Соціальне прогнозування як засіб регулювання суспільних відносин: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2010. 215 с.
22. Форостюк О. Д. Правове регулювання державно-церковних відносин у радянській Україні в 1917-1941: дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2001. 199 с.
23. Черкас М. Є. Функції правосвідомості в механізмі правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 207 с.

Монографії:

1. Бакаева О. Ю. Правовой механизм государственного контроля и надзора: особенности отраслевого регулирования: моногр. Москва: Юрлитинформ, 2013. 252 с.
2. Мельничук Н. О. Договірне регулювання трудових відносин в нових економічних умовах: моногр. Київ: Хай-Тек Прес, 2012. 339 с.
3. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
4. Отраднава О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 327 с.
5. Черкас М. Є. Правосвідомість та її функції в механізмі правового регулювання: моногр. Харків: Право, 2014. 153 с.

Наукові статті:

1. Bondarenko V., Yesimov S., Pustova N. Administrative and legal regulation of the transfer of confidential information within the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4, ч. 1. С. 18-23.
2. Glukhov A. The legal nature of relations in the civil service. *Sciences of Europe*. 2017. № 14, ч. 3. С. 55-64.
3. Ryabova M. Legal relationship as a system. *Sciences of Europe*. 2017. № 18, ч. 2. С. 61-63.
4. Stauss B. and Weinlich B. Process - oriented measurement of service quality by applying the sequential incident technique», paper presented at the Fifth Workshop on Quality Management in Services. *Journal on public relations*. 1995. С. 115-134.

5. Авескулов В. Д. Правове регулювання ненормованого робочого часу. *Форум права*. 2016. № 4. С. 5-10.
6. Адашис Л. І., Дробко О. А. Конституційне право громадян на мирні зібрання: сучасний стан правового регулювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 54-57.
7. Алексеєва О. Є. Новітні засади нормативно-правового регулювання державної служби в Україні. *Форум права*. 2016. № 1. С. 10-15.
8. Андрусенко С. І., Косюк В. П. Адміністративно-правове регулювання публічних закупівель в національній гвардії України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 2. С. 61-63.
9. Андрущакевич Ю. В. Місце і роль конкретизації права у механізмі правового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 55. С. 88-94.
10. Антонов В. О. Суспільство як об'єкт національної безпеки Української держави. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 79-84.
11. Арутюнян Д. А. Адміністративно-правове регулювання державного контролю у сфері охорони й використання лісів в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 139-144.
12. Баштанник А. Теоретико-методологічні засади функціонування механізмів регулювання діяльності органів державної влади. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 2. С. 64-69.
13. Бедний О. Адміністративно-правове регулювання створення посади та визначення посадових повноважень в органах місцевого самоврядування. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 5. vydání. С. 57-62.
14. Безпалова О. Відомча адміністративна нормотворчість як елемент механізму реалізації правоохоронної функції держави. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 36-42.
15. Біленко М. С. Корпоративні права господарюючих суб'єктів як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 92-95.
16. Бірюкова А. М. Нормативне регулювання правового статусу дисциплінарних органів адвокатури у законопроекті «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». *Адвокат*. 2012. № 1. С. 16-19.
17. Бобылёв А. И. Механизм правового воздействия на общественные отношения. *Государство и право*. 1999. № 5. С. 104-109.
18. Богуцький П. Правовий режим: методологічні рівні дослідження. *Право України*. 2013. № 1-2. С. 317-323.
19. Бондар В. В. Щодо проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 38. С. 12-17.

20. Боняк В. О. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «конституційно-правове регулювання». *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 2. С. 19-23.
21. Вінник О. Інноваційні відносини: ключові проблеми вдосконалення правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 36-41.
22. Віхляєв М. Ю. Державно-правовий регулюючий вплив на діяльність радянських громадських організацій. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 4. С. 4-16.
23. Георгиевский Ю. Нормативные способы и модели установления компетенции органов государственной власти и органов местного самоуправления. *Leges si Viata*. 2016. № 8, ч. 2. С. 30-33.
24. Голуб В. О. До питання про адміністративно-правовий вплив. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 2. С. 49-53.
25. Голуб В. О. Співвідношення понять «правовий вплив» та «адміністративно-правовий вплив». *Вісник Одеського Національного університету. Серія: Правознавство*. 2014. Вип. 1. С. 130-136.
26. Гольцова О. Є. Соціальне регулювання та правове регулювання-співвідношення понять. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 53-57.
27. Горбатенко В. Право як форма регулювання соціальних відносин. *Право України*. 2014. № 5. С. 22-30.
28. Городецька І. А. Сутність адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу. *Форум права*. 2016. № 1. С. 60-66.
29. Грабова Я. О. Особливості правового регулювання реалізації особою конституційного права на притулок в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 6. С. 40-43.
30. Губерська Н. Л. Державне регулювання вищої освіти в умовах демократизації публічних відносин в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 153-159.
31. Гудзь І. Г., Шамрук М. Ю. Особливості адміністративного правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №5. С. 198-200.
32. Дементьев А. Н. Соотношение предмета и методов правового регулирования общественных отношений в сфере местного самоуправления. *Конституционное и муниципальное право*. 2011. № 1. С. 46-53.
33. Денисова А. М. Механізм правового впливу: напрями прояву. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 55. С. 57-65.
34. Денисова А. Правовий вплив: природа та функціональне призначення. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2012. Вип. 55. С. 3-10.

35. Дергунова О. І. Психологічні аспекти правового регулювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. Вип. 28. С. 12-14.
36. Долинний А. В. Правові засади забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів в Україні та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 195-198.
37. Загорулько Є. О. Сутність, ознаки та правове регулювання заходів адміністративного примусу у виконавчому провадженні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 1. С. 204-206.
38. Зуй В. В. Правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 107-111.
39. Іванщук А. А. Нормативне регулювання діяльності судової гілки влади: адміністративно-правові аспекти. *Форум права*. 2013. № 1. С. 355-358.
40. Ільницький О. В. Проблеми правового регулювання фінансової системи України в умовах дії спеціальних адміністративно-правових режимів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 1. С. 79-85.
41. Іщенко І. Проблеми співвідношення понять «правове регулювання» і «правовий вплив» у сучасній теорії права. *Юридична Україна*. 2011. № 8 (104). С. 21-26.
42. Кашанина Т. В. Индивидуальное регулирование в правовой сфере. *Современное государство и право*. 1992. № 1. С. 14-19.
43. Кашанина Т. В. Соотношение централизованного и децентрализованного правового регулирования. *Правоведение*. 1991. № 4. С. 84-89.
44. Кисель О. М. Правове регулювання: проблеми підвищення ефективності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2001. Вип. 9. С. 27-33.
45. Кисель О. М. Функціональне призначення правового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2001. Вип. 10. С. 27-35.
46. Клименко Н. Г. Суб'єкти державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки. *Sciences of Europe*. 2017. № 22, ч. 2. С. 7-17.
47. Кобрин В. С. Конституційно-правове регулювання статусу глав урядів держав Вишеградської групи. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 61-64.
48. Комзюк В. Т. Адміністративне видворення за межі України іноземців та осіб без громадянства: правове регулювання та місце в системі заходів державного примусу. *Форум права*. 2017. № 4. С. 105-110.

49. Коротатнік І. М. Генеза правового регулювання взаємодії воєнної організації та громадянського суспільства. *Форум права*. 2016. № 3. С. 154-158.
50. Корчевна Л. До критики поняття «механізм правового регулювання». *Право України*. 2003. № 1. С. 117-120.
51. Котенко О. А. Правове регулювання та правовий вплив: теоретичні аспекти. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 76-80.
52. Кравцова Т. М., Петрова Н. О. Адміністративно-правове регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 227-229.
53. Кривошеїн П. П. Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює адміністративно-правове регулювання будівництва в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 1. Т. 2. С. 62-66.
54. Круглова А. Є. Сучасний стан правового регулювання оцінювання ефективності діяльності органів і установ виконання покарань. *Форум права*. 2016. № 1. С. 124-127.
55. Куненко І. Проблеми правового регулювання внесення змін до Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 2. С. 90-93.
56. Куракін О. М. Аналіз співвідношення категорії «ефективність правового регулювання» й суміжних понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 2. С. 7-10.
57. Кучинський Ю. Д. Проблеми адміністративно-правового регулювання режиму військового майна в Україні. *Форум права*. 2016. № 5. С. 110-114.
58. Ладиченко В. В., Ємельяненко К. О. Особливості правового регулювання місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 32-34.
59. Левченков О. І. Вплив процесів глобалізації та євроінтеграції на ефективність регулювання суспільних відносин. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 2. С. 83-91.
60. Левченков О. І. Межі та сфери правового регулювання. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 3. С. 19-29.
61. Литвин І. І. Напрями вдосконалення правового регулювання адміністративних відносин у сфері надання освітніх послуг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 43-45.
62. Максимов С. Про концепт «правове суспільство». *Право України*. 2010. № 7. С. 82-86.
63. Матвієнко А. Державно-правове регулювання туристичної галузі в Україні: історичний аспект. *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 19-24.

64. Мацелюха І. Правове регулювання внутрішньо церковних відносин у джерелах римського та візантійського права. *Юридична Україна*. 2013. № 1. С. 22-28.
65. Мельник О. Сфера правового регулювання: поняття, знаки, види. *Право України*. 2010. № 9. С. 132-138.
66. Мех Ю. В. Окремі аспекти співвідношення державного управління та публічної адміністрації в Україні: номінальні дефініції. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2 (2). С. 134-137.
67. Миколенко А. Метод правового регулювання и функции административно-деликтного права. *Leges si Viata*. 2018. № 5, ч. 2. С. 129-133.
68. Мілова Т. Конституційні принципи регулювання духовно-етичних та ідеологічних відносин в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 1. С. 72-75.
69. Могілевський Л. Роль вищих органів державної влади у сфері видання нормативно-правових актів підзаконного характеру. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 1. С. 145-151.
70. Мукомела І. Інформаційне суспільство та його ознаки: теоретично-правовий аспект. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 130-138.
71. Мурашин О. Акти прямого народовладдя у механізмі правового регулювання. *Право України*. 2000. № 9. С. 18-21.
72. Мурашин О. Г. Оновлена конструкція елементів механізму правового регулювання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. №4. С. 12-14.
73. Мухін В. В. Правозастосовний акт як форма індивідуального правового регулювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 23. С. 14-16.
74. Нелін О. Правове регулювання спадкових відносин в Україні (ІХ-ХІХ). *Юридична Україна*. 2014. № 2. С. 8-13.
75. Німко О. Б., Мамчур С. М. Адміністративно-правове регулювання реадмісії в Україні. *Форум права*. 2016. № 4. С. 229-235.
76. Оніщенко Н. Механізм розвитку національних правових систем як сукупність зовнішньоінтеграційних та внутрішньонаціональних складових. *Право України*. 2009. № 10. С. 83-88.
77. Осипова Н. П. Специфіка реалізації правосвідомості в процесі правового регулювання. *Проблеми законності*. 2008. Вип. 95. С. 89-94.
78. Павловська Л. М. Ефективність правового регулювання суспільних відносин. *Пробл. законності*. 2007. Вип. 90. С. 3-10.
79. Пайда Ю. Ю. Зарубіжний досвід правового регулювання реалізації прав людини та релігійної свободи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 2. С. 34-39.

80. Пашутін В. В. Межі правового регулювання: поняття та види. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2012. Вип. 2. С. 3-8.
81. Перепелиця М. Особливості правового регулювання деяких фінансових повноважень органів місцевого самоврядування. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1 (68). С. 148-159.
82. Погрібний І. М., Матат Ю. І. Місце та роль юридичної техніки в механізмі правового регулювання. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. Вип. 44. С. 6-12.
83. Предместніков О. Г. Адміністративно-правове регулювання організаційної структури Міністерства юстиції України. *Форум права*. 2016. № 5. С. 157-167.
84. Пунда О. О. Адміністративно-правове регулювання здійснення громадянами права на безпеку харчових продуктів та предметів побуту в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 100-103.
85. Пушкіна О. Особливості конституційно-правового регулювання інституту Президента України. *Юридична Україна*. 2012. № 2. С. 20-25.
86. Пушкіна О. Правове регулювання внесення змін до Конституції України. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 27-32.
87. Пушкіна О. Пріоритетні проблеми конституційно-правового регулювання основ конституційного ладу і форм територіального устрою України. *Юридична Україна*. 2012. № 3. С. 31-36.
88. Рабінович П. Герменевтика і правове регулювання. *Вісник Академії правових наук України*. 1999. № 2. С. 27-30.
89. Раданович Н. М. Юридичні дозволи: деякі аспекти загальнотеоретичної характеристики у світлі загальнодозвільного правового регулювання в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. Т. 2. С. 11-14.
90. Раданович Н. Юридичні зобов'язання у світлі загальнодозвільного правового регулювання. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 6, ч. 2. С. 137-141.
91. Романяк М. М. До питання про вдосконалення правового регулювання процедури захисту прав громадян у позасудовому порядку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Т. 1. С. 98-101.
92. Руденко С. В. Сутність поняття правового регулювання в контексті сучасної концепції праворозуміння. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2003. № 1. С. 54-61.
93. Сарновська С. О. Інструменти та засоби правового регулювання. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2008. № 2. С. 21-28.
94. Селіванов В. Правова природа регулювання суспільних відносин. Н. Діденко. *Право України*. 2000. № 10. С. 68-73.

95. Селіванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин. *Право України*. 2000. № 10. С. 10-20.
96. Сельченкова С. В. Нормативне регулювання діловодства в органах виконавчої влади. *Архіви України*. 2011. № 6 (276). С. 50-59.
97. Сидоренко В. В. Основні підходи до розуміння сутності механізму правового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 55. С. 112-117.
98. Ситник О. М. Правова ідеологія як складник механізму державно-правового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 56. С. 8-13.
99. Сімонова І. П. Методи адміністративно-правового регулювання державно-службових відносин у контролюючих органах у сфері оподаткування: поняття та зміст. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 185-189.
100. Скакун О. Межі державно-правового регулювання економіки: міждисциплінарний підхід. *Право України*. 2014. № 5. С. 62-72.
101. Слубський І. Й. Проблеми правового регулювання проходження служби працівниками органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2012. № 2 (44). С. 37-41.
102. Сорокин В. Д. Правовое регулирование: предмет, метод, процесс. *Правоведение*. 2000. № 4.
103. Спаський А. Категорія «правовий режим»: ознаки та поняття. *Право України*. 2008. № 7. С. 13-16.
104. Сташевський О. М., Юлдашев О. О. Нормативне регулювання підготовки та якість проектів регуляторних актів. *Юридична наука*. 2012. № 1. С. 37-45.
105. Стрілець О. М. Місце та роль правових звичаїв у сфері приватноправового регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 51-57.
106. Суржинський М. І. Правове регулювання набуття громадянства в пострадянських державах (порівняльний аналіз). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 140-147.
107. Сухицька Н. В. Правове регулювання: проблеми ефективності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 57. С. 39-45.
108. Тамаря Я. В. Правове регулювання діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спеціальний випуск, ч. 1. С. 173-176.
109. Тимчак В. В., Лошак О. С. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності України з урахуванням європейських стандартів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 273-276.

110. Титарчук В. В. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності державних підприємств. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 4. С. 204-208.
111. Ткач М. Державне регулювання та державне управління: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 110-113.
112. Хаялі Р. Депортація кримських татар та регулювання організації режиму їх спец поселень (1944-1948 рр.). *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 21-26.
113. Хаялі Р. Правове регулювання зняття з обліку спецпереселенців кримських татар (1954-1956 рр.). *Юридична Україна*. 2013. № 4. С. 16-20.
114. Хомишин І. Ю. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. Вип. 28. С. 53-55.
115. Хохленко О. Нормативно-правове регулювання освіти в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 71-73.
116. Чепелевська Л. А., Крапівіна А. А. Нормативне регулювання питання гендерної рівності в суспільстві та галузі охорони здоров'я України.. *Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини*. 2013. Т. 1. № 2. С. 16-19
117. Чуприна Ю. Ю. Система методів правового регулювання в сучасній Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 23-28.
118. Щирба М. Ю. Міжнародно-правове регулювання принципу конфіденційності у сфері охорони здоров'я. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 4. С. 15-18.
119. Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління. *Право України*. 2015. № 6. С. 17-27.

ТЕМА 23. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

Система права. Поняття та ознаки правової системи (правової сім'ї). Типи (сім'ї) правових систем світу: процес виникнення та розвитку.

Загальна характеристика англосаксонської правової сім'ї. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї. Правова система України.

Змішаний тип правових систем – скандинавська і латиноамериканська групи: поняття та характеристика. Релігійний тип (сім'я) правових систем: поняття та загальна характеристика. Традиційний тип правових систем: поняття та загальна характеристика.

Ключові поняття:

порівняльне правознавство, система права, система законодавства, принципи права, правова культура, юридичні установи, юридична техніка, юридичні терміни, інтегративна функція правової системи, регулятивна функція правової системи, комунікативна функція правової системи, охоронна функція правової системи, правова сім'я, романо-германська правова сім'я, англосаксонська правова сім'я, судовий прецедент, загальне право, право справедливості, соціалістична правова сім'я, сім'я релігійного і традиційного права, Коран, Суна, Іджма, іудаїзм, буддизм, сім'я цивільного права, правова система, змішані правові системи, європейське право, правовий звичай, правова доктрина, канонічне право, рецепція, формальні джерела права, іудейське право, мусульманське право, статутне право, делеговане законодавство, структура правової системи, інституціональна складова структура правової системи, нормативна складова структура правової системи, ідеологічна складова структура правової системи, функціонально-соціальна складова структура правової системи, комунікативна складова структура правової системи.

Нормативні акти:

- ❖ Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
- ❖ Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

Дисертації, автореферати:

1. Анакіна Т. М. Судовий прецедент у праві Європейського Союзу: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. 231 с.
2. Балко О. О. Інститут шлюбу за римським правом та його рецепція у континентальному типі правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 20 с.
3. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 208 с.
4. Бичковський Є. Л. Науково-практичний коментар в правовій системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 20 с.
5. Білорицький Г. О. Імплементція міжнародних стандартів прав людини в правовій системі держави Ізраїль: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 20 с.
6. Братасюк В. М. Правова реальність як форма прояву інтелектуальної традиції епохи (на матеріалах романо-германської правової сім'ї): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 192 с.
7. Вовк Т. В. Дія міжнародних договорів у країнах англосаксонської правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
8. Гавронська Т. В. Правове забезпечення прав і свобод людини в правових системах світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
9. Гартман М. Т. Генезис єврейської правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 20 с.
10. Городній М. М. Загальнотеоретична характеристика процесу акультуризації у релігійному типі правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2016. 16 с.
11. Гураленко Н. А. Судовий прецедент в системі джерел права: філософсько-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2009. 223 с.
12. Дашковська Т. М. Співвідношення правових норм і юридичного процесу у деяких правових системах світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 19 с.
13. Жебровська К. А. Правові цінності у взаємодії правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 20 с.
14. Калинина Е. В. Государственно-правовое учение иудаизма. Ветхозаветная и талмудическая концепция: дис. ... д-ра юрид. наук. Нижний Новгород, 2012. 529 с.
15. Карпічков В. О. Правова реальність: поняття та місце в системі категорій права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 19 с.
16. Кухнюк Д. В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 228 с.
17. Лисенко О. М. Порівняльне правознавство як наука та його місце в системі юридичних наук: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 169 с.

18. Лук'янов Д. В. Релігійно-правові системи світу: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2016. 41 с.
19. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії (теоретико-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 229 с.
20. Малишев Б. В. Цілеспрямованість правової системи: теоретико-методологічне дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 33 с.
21. Маргарян Т. К. Основополагающие вопросы конституционализации местного самоуправления в Республике Армения в условиях актуализации правовой системы: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Єреван, 2016. 22 с.
22. Марченко А. А. Судовий прецедент у правовій системі України (1991 - 2010 рр.): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
23. Мельничук О. С. Міська правова система в Україні: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2016. 36 с.
24. Михайлова Е. В. Эффективность правовой системы как фактор процесса социально-правовой адаптации: дис. ... канд. социол. наук. Майкоп, 2004. 181 с.
25. Мочульська М. Є. Правова доктрина в континентальній правовій системі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2013. 20 с.
26. Нірода М. В. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в країнах романо-германської правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2015. 19 с.
27. Огаренко Т. О. Соціальний механізм регулювання правової системи українського суспільства: дис. ... д-ра соціол. наук. Запоріжжя, 2012. 419 с.
28. Петров Р. А. Правова природа «Acquis» Європейського Союзу та його транспозиція у правовій системі третіх країн: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2014. 38 с.
29. Полатайко І. В. Втілення правової ідеології у правових системах сучасності: теоретико-правова характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
30. Сардарян К. Г. Судебный прецедент в правовых системах постсоветских государств (проблемы теории и практики): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Єреван, 2013. 26 с.
31. Удовика Л. Г. Теоретико-правові засади трансформацій правової системи України в умовах глобалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2014. 42 с.
32. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-юридичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2017. 20 с.

Монографії:

1. Васянович О. А. Правовий звичай у правових системах сучасності: моногр. Київ: КНЕУ, 2014. 183 с.
2. Волошин Ю. О., Гоша І. О. Гармонізація правових систем в сучасній доктрині конституційного права в умовах європейської інтеграції: моногр. / за заг. ред. М. О. Баймуратова. Одеса: Фенікс, 2013. 291 с.
3. Гураленко Н. А. Судовий прецедент у системі джерел права: філософське та теоретичне осмислення: моногр. Чернівці: Рута, 2012. 256 с.
4. Дамирли М. А. оглы Сравнительное правоведение: моногр. Одеса: Фенікс, 2013. Ч. 1: Статус, предмет и система. 2013. 169 с.
5. Денильханов М-Э. Х. Шариат и светское право в общественном сознании народов Северного Кавказа. Москва: Воробьев А. В., 2011. 168 с.
6. Колесников П. М. Мусульманское право в правовых системах стран Ближнего Востока: моногр. Москва: РПА Минюста России, 2012. 161 с.
7. Лук'янов Д. Релігійні правові системи в сучасному світі: моногр. Харків: Право, 2016. 352 с.
8. Марченко М. Н., Дерябина Е. М. Правовая система Европейского Союза: моногр. Москва: Норма, 2012. 703 с.
9. Мельничук О. С. Міська правова система: теоретичні та нормативні засади: моногр. Одеса: Фенікс, 2015. 404 с.
10. Міхайліна Т. В. Роль інтегративного потенціалу правосвідомості у реформуванні правової системи: моногр. Вінниця: [б. в.], 2018. 312 с.
11. Павлишин О. В. Правова реальність як знакова система: моногр. Харків: Право, 2017. 336 с.
12. Подорожна Т. С. Теоретико-прикладні засади конституціоналізації правової системи та модернізації Конституції України: моногр. / [за ред., передм. Н. М. Пархоменко]. Львів: ПАІС, 2014. 307 с.
13. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності: моногр. / Н. М. Оніщенко, О. Г. Варич, Т. І. Тарахонич, О. М. Мельник, О. В. Потехін; ред.: Ю. Л. Бошицький. Київ: Кондор, 2012. 616 с.
14. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України: моногр. Київ: Фенікс, 2013. 159 с.
15. Удовика Л. Г. Правова система України: глобалізаційні трансформації: моногр. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2014. 319 с.

Наукові статті:

1. Zvyagina I. The common law system of precedent in England: legal comparative and historical research. *Legea si Viata*. 2018. № 2, ч. 2. С. 33-36.
2. Барабаш О. Протестантизм у становленні західної традиції права. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 53-61.
3. Бехруз Х. Конституціоналізм в ісламських державах: становлення, сучасний стан і напрями трансформації. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 349-356.
4. Бирюкова А. К вопросу о функциях адвокатуры как института правовой системы Украины. *Legea si Viata*. 2018. № 4, ч. 2. С. 3-6.
5. Бицюра Л. В. Гармонізація законодавства у процесі конструювання національної правової системи: загальнотеоретичний вимір. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (2). С. 3-8.
6. Бобровников В. Шариат и адат в российском нормативном пространстве. *Государственная служба*. 2011. № 5. С. 90-94.
7. Бондар Н. А. Вплив римського права на становлення правової системи Польщі: історико-правові аспекти. *Приватне та публічне право*. 2017. № 1. С. 3-8.
8. Вовк Д. Вплив християнства на право держав європейської цивілізації: концептуальні засади осмислення. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1. С. 25-34.
9. Вовк Д. Правова традиція: розуміння у контексті співвідношення з правовою системою і правовою культурою. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 42-52.
10. Вовк Д. Правові системи християнських країн (особливості та проблема неоднорідності). *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 3. С. 249-258.
11. Волошенюк О. В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. *Право і суспільство*. 2015. № 4, ч. 4. С. 3-7.
12. Дамірлі М. Методологія порівняльного правознавства: основні елементи і проблеми. *Право України*. 2014. № 4. С. 184-196.
13. Дуднік Р. М. До проблеми виокремлення системоутворюючих чинників, що впливають на процес формування нових галузей українського права. *Право і суспільство*. 2015. № 4, Ч. 4. С. 8-12.
14. Жовтобрюх М. Ідеологія лібералізму як складова англо-саксонської правової культури. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 4. С. 7-10.
15. Задорожний Ю. Правова доктрина в країнах романо-германської та англо-американської правових сімей: порівняльний аналіз. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 17-24.

16. Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності. *Право України*. 2003. № 12. С. 37-40.
17. Зайчук О., Оніщенко Н. Правові системи сучасності та тенденції їх розвитку. *Право України*. 2002. № 11. С. 23-27.
18. Кагадій М. Поняття та елементи правової системи. *Право України*. 2004. № 12. С. 32-37.
19. Кананькіна Е. С. Нормативные документы о реформе образования: романо-германская правовая система. *Право и образование*. 2013. № 2. С. 4-20.
20. Ківалов С. Роль Верховних судів держав – учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у подоланні структурних системних недоліків національних правових систем. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 63-72.
21. Кресін О. В. Правові системи сучасності: взаємодія та конфлікти. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 584-587.
22. Кресін О. Становлення та розвиток порівняльно-правових досліджень. *Право України*. 2014. № 5. С. 236-249.
23. Кресін О. Сучасні проблеми порівняльного правознавства (нотатки з круглих столів у листопаді-грудні 2014 р.). *Право України*. 2015. № 4. С. 185-190.
24. Кресін О. Формування теоретико-методологічних засад порівняльного правознавства у працях Пауля Йоганна Анзельма фон Файєрбаха. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 380-394.
25. Кривов'яз О. В. Забезпечення правопорядку в країнах англо-американської та романо-німецької правових сімей. *Митна справа*. 2013. № 4 (2). С. 49-54.
26. Лук'янов Д. В. Релігійні правові системи: виклики сучасності. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 130. С. 18-27.
27. Лук'янов Д. Сучасні погляди на проблему класифікації та типології правових систем. *Право України*. 2012. № 9. С. 376-382.
28. Лукьянов Д. Национальная правовая система Украины среди правовых семей современности. *Право Украины*. 2013. № 1. С. 152-165.
29. Малишев Б. Склад правової системи з точки зору дуалізму суцього та належного. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 6. С. 111-114.
30. Мерзлякова А. В. Влияние традиций романо-германской и англосаксонской правовых систем на современное авторское право. *Журнал правовых и экономических исследований*. 2013. № 2. С. 51-54.
31. Мірошниченко М. Ідентичність – легітимність – правопорядок: до проблеми реформування правової системи України. *Право України*. 2003. № 5. С. 31-36.

32. Мурашин О. Проблема ідентичності національних правових систем в умовах глобалізації: теоретико-методологічний аспект. *Вісник національної Академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 44-51.
33. Мурашин О., Мірошніченко М. Правова система України в генезисній структурі правових систем: поняття і основні ознаки. *Юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 6-11.
34. Огаренко Т. Структура та функції правової системи. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 5. С. 12-16.
35. Оксамитний В. Міждержавні правові системи як реальність сучасного світу. *Порівняльне правознавство*. 2013. № 1-2. С. 286-299.
36. Оксамитний В. Сучасні правові системи у компаративістському вимірі. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4. С. 392-407.
37. Онищенко Н., Зайчук О., Журавський В. Правовая система – інтегративная категория правовой науки. *Право України*. 2013. № 1. С. 7-26.
38. Онищенко Н. Механізм розвитку національних правових систем як сукупність зовнішньоінтеграційних та внутрішньо національних складових. *Право України*. 2009. № 10. С. 83-88.
39. Паршин И. С. Правовая регламентация коррупции в законодательстве стран англо-американской правовой семьи. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2012. № 9. С. 40-42.
40. Рабінович П. Соціальна сутність правових систем і забезпеченість ними прав людини – складові предмета юридичної компаративістики. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 1. С. 16-24.
41. Саїдов А. Порівняльне правознавство та закономірності розвитку права в умовах глобалізації. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 463-472.
42. Саміло Г. О. Змішані правові системи: проблеми класифікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33 (1). С. 46-49.
43. Семініхін І. В. Правова доктрина в релігійних правових системах (на прикладі мусульманського права). *Форум права*. 2013. № 3. С. 552-566.
44. Сірій М. Значення та роль найвищого судового органу у правовій системі України. *Право України*. 2012. № 11-12. С. 52-62.
45. Сліпець В. М. Сутність Європейського права як правової системи. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2002. № 2. С. 28-31.
46. Смітс Я. Європейське приватне право як змішана правова система. *Європейське право*. 2012. № 2-4. С. 215-225.
47. Тополь Ю. О. Правові системи сучасності: поняття та проблеми класифікації. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 4. С. 27-34.
48. Фостер Н. «Змішані правові системи» арабського Близького Сходу. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4. С. 283-298.

49. Хаустов М. Правова система серед інших узагальнюючих категорій правової науки. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 4. С. 48-57.
50. Хаустова М. Г. Ідеологічна складова правової системи в умовах її модернізації. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 58-64.
51. Хаустова М. Проблеми і перспективи розвитку правової системи України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 54-64.
52. Чистякова Ю. В. Використання семіотичного підходу у порівняльному правознавстві: ключові напрямки. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (3). С. 66-71.
53. Шаганенко В. П. Особливості системи права у романо-германській правовій сім'ї. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 88-91.
54. Швед З. В. Правова система іудаїзму. *Гілея*. 2013. № 72. С. 588-592.
55. Шевчук О. М. До питання про поняття правової системи. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 3. С. 165-171.

Навчальне видання

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

**для написання курсових та наукових робіт
з навчальної дисципліни
«Теорія держави і права»
(для студентів юридичного факультету та
Навчально-наукового інституту заочного навчання
та підвищення кваліфікації)**

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Заслуженого юриста України
Наливайко Л.Р.*

Редактор, оригінал-макет, дизайн –
А.В. Самотуда

Підп. до друку 21.08.2018. Формат 60x84/16. Друк – RISO.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 17,50. Обл.-вид. арк. 17,75. Тираж – 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018